RADA UNII EUROPEJSKIEJ

Bruksela, 12 listopada 2012 r.
(OR. fr)

6655/7/08
REV 7

NOTA

Dotyczy: Wersje skonsolidowane Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

INFORMACJA DLA CZYTELNIKA

Niniejsza publikacja zawiera wersje skonsolidowane Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wraz z ich protokołami i załącznikami w wersji uwzględniającej zmiany wprowadzone Traktatem z Lizbony podpisanym w dniu 13 grudnia 2007 r. w Lizbonie, który wszedł w życie dnia 1 grudnia 2009 r. Zawiera ona również deklaracje załączone do Aktu końcowego konferencji międzyrządowej, która przyjęła Traktat z Lizbony.

Ponadto niniejsza publikacja zawiera zmiany wprowadzone Protokołem zmieniającym Protokół w sprawie postanowień przejściowych dołączony do Traktatu o Unii Europejskiej, do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, zmiany wprowadzone rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 741/2012 z dnia 11 sierpnia 2012 r. zmieniającym Protokół w sprawie Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i załącznik I do tego protokołu, jak również zmiany wprowadzone decyzjami Rady Europejskiej 2010/718/UE z dnia 29 października 2010 r. oraz 2012/419/UE z dnia 11 lipca 2012 r. w sprawie zmiany statusu wysp Saint-Barthélemy oraz Majotty wobec Unii Europejskiej.

Jak wskazano w informacji dla czytelnika zawartej w poprzedniej publikacji wersji skonsolidowanych (Dz.U. C 115 z 9.5.2008, s. 1), w niniejszej publikacji uwzględniono przyjęte później sprostowania.

Niniejsza publikacja obejmuje również Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej ogłoszoną w Strasburgu dnia 12 grudnia 2007 r. przez Parlament Europejski, Radę i Komisję (Dz.U. C 303 z 14.12.2007, s. 1). Niniejszy tekst przejmuje dostosowane brzmienie karty ogłoszone dnia 7 grudnia 2000 r. i zastępuje je od daty wejścia w życie Traktatu z Lizbony, czyli od 1 grudnia 2009 r. Na mocy art. 6 ust. 1 akapit pierwszy Traktatu o Unii Europejskiej, Karta praw podstawowych ogłoszona w 2007 r. ma taką samą moc prawną jak Traktaty.

Niniejsza publikacja jest źródłem informacji, za które instytucje europejskie nie ponoszą odpowiedzialności.

WERSJE SKONSOLIDOWANE

TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ

I

TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ

****

KARTA PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ

Spis treści

TRAKTAT O UNII EUROPEJSKIEJ (WERSJA SKONSOLIDOWANA)..... 18

PREAMBUŁA 19

TYTUŁ I POSTANOWIENIA WSPÓLNE 21

TYTUŁ II POSTANOWIENIA O ZASADACH DEMOKRATYCZNYCH 26

TYTUŁ III POSTANOWIENIA O INSTYTUCJACH 29

TYTUŁ IV POSTANOWIENIA O WZMOCNIONEJ WSPÓŁPRACY 37

TYTUŁ V POSTANOWIENIA OGÓLNE O DZIAŁANIACH ZEWNĘTRZNYCH UNII I POSTANOWIENIA SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE WSPÓLNEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ I BEZPIECZEŃSTWA 38

Rozdział 1 Postanowienia ogólne o działaniach zewnętrznych Unii 38

Rozdział 2 Postanowienia szczególne dotyczące wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa 41

Sekcja 1 Postanowienia wspólne 41

Sekcja 2 Postanowienia dotyczące wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony 52

TYTUŁ VI POSTANOWIENIA KOŃCOWE 57

TRAKTAT O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ (WERSJA SKONSOLIDOWANA)..... 62

PREAMBUŁA..... 63

CZĘŚĆ PIERWSZA ZASADY..... 65

TYTUŁ I KATEGORIE I DZIEDZINY KOMPETENCJI UNII..... 65

TYTUŁ II POSTANOWIENIA OGÓLNE..... 69

CZĘŚĆ DRUGA NIEDYSKRYMINACJA I OBYWATELSTWO UNII..... 73

CZĘŚĆ TRZECIA POLITYKI I DZIAŁANIA WEWNĘTRZNE UNII..... 77

TYTUŁ I RYNEK WEWNĘTRZNY..... 77

TYTUŁ II SWOBODNY PRZEPŁYW TOWARÓW..... 78

Rozdział 1 Unia celna..... 78

Rozdział 2 Współpraca celna..... 79

Rozdział 3 Zakaz ograniczeń ilościowych między Państwami Członkowskimi..... 80

TYTUŁ III ROLNICTWO I RYBOŁÓWSTWO..... 81

TYTUŁ IV SWOBODNY PRZEPŁYW OSÓB, USŁUG I KAPITAŁU..... 86

Rozdział 1 Pracownicy..... 86

Rozdział 2 Prawo przedsiębiorczości..... 88

Rozdział 3 Usługi..... 92

Rozdział 4 Kapitał i płatności..... 94

TYTUŁ V PRZESTRZEŃ WOLNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA I SPRAWIEDLIWOŚCI 96

Rozdział 1 Postanowienia ogólne 96

Rozdział 2 Polityki dotyczące kontroli granicznej, azylu i imigracji 100

Rozdział 3 Współpraca sądowa w sprawach cywilnych 103

Rozdział 4 Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych 105

Rozdział 5 Współpraca policyjna 110

TYTUŁ VI TRANSPORT 112

TYTUŁ VII WSPÓLNE REGUŁY W DZIEDZINIE KONKURENCJI, PODATKÓW I ZBLIŻENIA USTAWODAWSTW 117

Rozdział 1 Reguły konkurencji 117

Sekcja 1 Reguły mające zastosowanie do przedsiębiorstw 117

Sekcja 2 Pomoc przyznawana przez państwa 121

Rozdział 2 Postanowienia podatkowe 124

Rozdział 3 Zbliżanie ustawodawstw 125

TYTUŁ VIII POLITYKA GOSPODARCZA I PIENIĘŻNA 128

Rozdział 1 Polityka gospodarcza 129

Rozdział 2 Polityka pieniężna 135

Rozdział 3 Postanowienia instytucjonalne 139

Rozdział 4 Postanowienia szczególne dla Państw Członkowskich, których walutą jest euro 140

Rozdział 5 Postanowienia przejściowe 142

TYTUŁ IX ZATRUDNIENIE 147

TYTUŁ X POLITYKA SPOŁECZNA 150

TYTUŁ XI EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY 157

TYTUŁ XII EDUKACJA, KSZTAŁCENIE ZAWODOWE, MŁODZIEŻ I SPORT 158

TYTUŁ XIII KULTURA 160

TYTUŁ XIV ZDROWIE PUBLICZNE 161

TYTUŁ XV OCHRONA KONSUMENTÓW 163

TYTUŁ XVI SIECI TRANSEUROPEJSKIE 164

TYTUŁ XVII PRZEMYSŁ 166

TYTUŁ XVIII SPÓJNOŚĆ GOSPODARCZA, SPOŁECZNA I TERYTORIALNA 167

TYTUŁ XIX BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY ORAZ PRZESTRZEŃ KOSMICZNA 169

TYTUŁ XX ŚRODOWISKO 174

TYTUŁ XXI ENERGETYKA 177

TYTUŁ XXII TURYSTYKA 178

TYTUŁ XXIII OCHRONA LUDNOŚCI 178

TYTUŁ XXIV WSPÓŁPRACA ADMINISTRACYJNA 179

CZĘŚĆ CZWARTA STOWARZYSZENIE KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH 180

CZĘŚĆ PIĄTA DZIAŁANIA ZEWNĘTRZNE UNII 183

TYTUŁ I POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ ZEWNĘTRZNYCH UNII 183

TYTUŁ II WSPÓLNA POLITYKA HANDLOWA 183

TYTUŁ III WSPÓŁPRACA Z PAŃSTWAMI TRZECIMI I POMOC HUMANITARNA ... 185

Rozdział 1 Współpraca na rzecz rozwoju ... 185

Rozdział 2 Współpraca gospodarcza, finansowa i techniczna z państwami trzecimi ... 187

Rozdział 3 Pomoc humanitarna ... 188

TYTUŁ IV ŚRODKI OGRANICZAJĄCE ... 189

TYTUŁ V UMOWY MIĘDZYNARODOWE ... 190

TYTUŁ VI STOSUNKI UNII Z ORGANIZACJAMI MIĘDZYNARODOWYMI I PAŃSTWAMI TRZECIMI ORAZ DELEGATURY UNII ... 193

TYTUŁ VII KLAUZULA SOLIDARNOŚCI ... 194

CZĘŚĆ SZÓSTA POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE I FINANSOWE ... 196

TYTUŁ I POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE ... 196

Rozdział 1 Instytucje ... 196

Sekcja 1 Parlament Europejski ... 196

Sekcja 2 Rada Europejska ... 201

Sekcja 3 Rada ... 202

Sekcja 4 Komisja ... 204

Sekcja 5 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ... 207

Sekcja 6 Europejski Bank Centralny ... 219

Sekcja 7 Trybunał Obrachunkowy ... 221

Rozdział 2 Akty prawne Unii, procedury przyjmowania i inne postanowienia 225
Sekcja 1 Akty prawne Unii 225
Sekcja 2 Procedury przyjmowania aktów i inne postanowienia 228
Rozdział 3 Organy doradcze Unii 233
Sekcja 1 Komitet Ekonomiczno-Społeczny 233
Sekcja 2 Komitet Regionów 235
Rozdział 4 Europejski Bank Inwestycyjny 236
TYTUŁ II POSTANOWIENIA FINANSOWE 238
Rozdział 1 Zasoby własne Unii 239
Rozdział 2 Wieloletnie ramy finansowe 239
Rozdział 3 Roczny budżet Unii 240
Rozdział 4 Wykonanie budżetu i absolutorium 244
Rozdział 5 Postanowienia wspólne 245
Rozdział 6 Zwalczanie nadużyć finansowych 247
TYTUŁ III WZMOCNIONA WSPÓŁPRACA 248
CZĘŚĆ SIÓDMA POSTANOWIENIA OGÓLNE I KOŃCOWE 252

PROTOKOŁY 262

PROTOKÓŁ (nr 1) W SPRAWIE ROLI PARLAMENTÓW NARODOWYCH W UNII EUROPEJSKIEJ 263

PROTOKÓŁ (nr 2) W SPRAWIE STOSOWANIA ZASAD POMOCNICZOŚCI I PROPORCJONALNOŚCI 267

PROTOKÓŁ (nr 3) W SPRAWIE STATUTU TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ 271

PROTOKÓŁ (nr 4) W SPRAWIE STATUTU EUROPEJSKIEGO SYSTEMU BANKÓW CENTRALNYCH I EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO 300

PROTOKÓŁ (nr 5) W SPRAWIE STATUTU EUROPEJSKIEGO BANKU INWESTYCYJNEGO 327

PROTOKÓŁ (nr 6) W SPRAWIE USTALENIA SIEDZIB INSTYTUCJI I NIEKTÓRYCH ORGANÓW, JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH I SŁUŻB UNII EUROPEJSKIEJ 345

PROTOKÓŁ (nr 7) W SPRAWIE PRZYWILEJÓW I IMMUNITETÓW UNII EUROPEJSKIEJ 347

PROTOKÓŁ (nr 8) DOTYCZĄCY ARTYKUŁU 6 USTĘP 2 TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA UNII DO EUROPEJSKIEJ KONWENCJI O OCHRONIE PRAW CZŁOWIEKA I PODSTAWOWYCH WOLNOŚCI 356

PROTOKÓŁ (nr 9) W SPRAWIE DECYZJI RADY ODNOSZĄCEJ SIĘ DO WYKONANIA ARTYKUŁU 16 USTĘP 4 TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ I ARTYKUŁU 238 USTĘP 2 TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ W OKRESIE MIĘDZY 1 LISTOPADA 2014 ROKU A 31 MARCA 2017 ROKU I OD 1 KWIETNIA 2017 ROKU 357

PROTOKÓŁ (nr 10) W SPRAWIE STAŁEJ WSPÓŁPRACY STRUKTURALNEJ USTANOWIONEJ NA MOCY ARTYKUŁU 42 TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ 358

PROTOKÓŁ (nr 11) W SPRAWIE ARTYKUŁU 42 TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ ... 361

PROTOKÓŁ (nr 12) W SPRAWIE PROCEDURY DOTYCZĄCEJ NADMIERNEGO DEFICYTU 362

PROTOKÓŁ (nr 13) W SPRAWIE KRYTERIÓW KONWERGENCJI 364

PROTOKÓŁ (nr 14) W SPRAWIE EUROGRUPY 366

PROTOKÓŁ (nr 15) W SPRAWIE NIEKTÓRYCH POSTANOWIEŃ DOTYCZĄCYCH ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ 367

PROTOKÓŁ (nr 16) W SPRAWIE NIEKTÓRYCH POSTANOWIEŃ DOTYCZĄCYCH DANII 370

PROTOKÓŁ (nr 17) W SPRAWIE DANII 371

PROTOKÓŁ (nr 18) W SPRAWIE FRANCJI 372

PROTOKÓŁ (nr 19) W SPRAWIE DOROBKU SCHENGEN WŁĄCZONEGO W RAMY UNII EUROPEJSKIEJ 373

PROTOKÓŁ (nr 20) W SPRAWIE STOSOWANIA NIEKTÓRYCH ASPEKTÓW ARTYKUŁU 26 TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ DO ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA I IRLANDII 377

PROTOKÓŁ (nr 21) W SPRAWIE STANOWISKA ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA I IRLANDII W ODNIESIENIU DO PRZESTRZENI WOLNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA I SPRAWIEDLIWOŚCI 379

PROTOKÓŁ (nr 22) W SPRAWIE STANOWISKA DANII 384

PROTOKÓŁ (nr 23) W SPRAWIE STOSUNKÓW ZEWNĘTRZNYCH PAŃSTW CZŁONKOWSKICH DOTYCZĄCYCH PRZEKRACZANIA ZEWNĘTRZNYCH GRANIC 391

PROTOKÓŁ (nr 24) W SPRAWIE PRAWA AZYLU DLA OBYWATELI PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ 392

PROTOKÓŁ (nr 25) W SPRAWIE WYKONYWANIA KOMPETENCJI DZIELONYCH 394

PROTOKÓŁ (nr 26) W SPRAWIE USŁUG ŚWIADCZONYCH W INTERESIE OGÓLNYM 395

PROTOKÓŁ (nr 27) W SPRAWIE RYNKU WEWNĘTRZNEGO I KONKURENCJI 396

PROTOKÓŁ (nr 28) W SPRAWIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ 397

PROTOKÓŁ (nr 29) W SPRAWIE SYSTEMU PUBLICZNEGO NADAWANIA W PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH 399

PROTOKÓŁ (nr 30) W SPRAWIE STOSOWANIA KARTY PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ DO POLSKI I ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA 400

PROTOKÓŁ (nr 31) W SPRAWIE PRZYWOZU DO UNII EUROPEJSKIEJ PRODUKTÓW NAFTOWYCH RAFINOWANYCH W ANTYLACH NIDERLANDZKICH 402

PROTOKÓŁ (nr 32) W SPRAWIE NABYWANIA WŁASNOŚCI W DANII 406

PROTOKÓŁ (nr 33) DOTYCZĄCY ARTYKUŁU 157 TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ 407

PROTOKÓŁ (nr 34) W SPRAWIE SZCZEGÓLNYCH USTALEŃ DLA GRENLANDII 408

PROTOKÓŁ (nr 35) W SPRAWIE ARTYKUŁU 40.3.3 KONSTYTUCJI IRLANDII 409

PROTOKÓŁ (nr 36) W SPRAWIE POSTANOWIEŃ PRZEJŚCIOWYCH 410

PROTOKÓŁ (nr 37) W SPRAWIE SKUTKÓW FINANSOWYCH WYGAŚNIĘCIA TRAKTATU EWWiS ORAZ W SPRAWIE FUNDUSZU BADAWCZEGO WĘGLA I STALI 421

ZAŁĄCZNIKI **423**

ZAŁĄCZNIK I LISTA O KTÓREJ MOWA W ARTYKULE 38 TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ 424

ZAŁĄCZNIK II KRAJE I TERYTORIA ZAMORSKIE OBJĘTE POSTANOWIENIAMI CZĘŚCI IV TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ 428

DEKLARACJE
DOŁĄCZONE DO AKTU KOŃCOWEGO KONFERENCJI MIĘDZYRZĄDOWEJ, KTÓRA PRZYJĘŁA TRAKTAT Z LIZBONY
PODPISANY W DNIU 13 GRUDNIA 2007 ROKU **429**

A. DEKLARACJE ODNOSZĄCE SIĘ DO POSTANOWIEŃ TRAKTATÓW 430

1. Deklaracja w sprawie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej 430

2. Deklaracja odnosząca się do artykułu 6 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej 430

3. Deklaracja odnosząca się do artykułu 8 Traktatu o Unii Europejskiej 430

4. Deklaracja dotycząca składu Parlamentu Europejskiego 430

5. Deklaracja dotycząca politycznej zgody Rady Europejskiej w sprawie projektu decyzji dotyczącej składu Parlamentu Europejskiego 431

6. Deklaracja odnosząca się do artykułu 15 ustępy 5 i 6, artykułu 17 ustępy 6 i 7 oraz artykułu 18 Traktatu o Unii Europejskiej 431

7. Deklaracja odnosząca się do artykułu 16 ustęp 4 Traktatu o Unii Europejskiej i artykułu 238 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 431

8. Deklaracja odnosząca się do praktycznych środków, jakie należy podjąć w momencie wejścia w życie Traktatu z Lizbony, w odniesieniu do prezydencji Rady Europejskiej i Rady do Spraw Zagranicznych 434

9. Deklaracja odnosząca się do artykułu 16 ustęp 9 Traktatu o Unii Europejskiej dotycząca decyzji Rady Europejskiej w sprawie sprawowania prezydencji Rady 434

10. Deklaracja odnosząca się do artykułu 17 Traktatu o Unii Europejskiej 436

11. Deklaracja odnosząca się do artykułu 17 ustępy 6 i 7 Traktatu o Unii Europejskiej 436

12. Deklaracja odnosząca się do artykułu 18 Traktatu o Unii Europejskiej 437

13. Deklaracja w sprawie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa 437

14. Deklaracja w sprawie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa 438

15. Deklaracja odnosząca się do artykułu 27 Traktatu o Unii Europejskiej 438

16. Deklaracja odnosząca się do artykułu 55 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej 438

17. Deklaracja odnosząca się do pierwszeństwa 439

18. Deklaracja dotycząca rozgraniczenia kompetencji 439

19. Deklaracja odnosząca się do artykułu 8 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 440

20. Deklaracja odnosząca się do artykułu 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 440

21. Deklaracja w sprawie ochrony danych osobowych w dziedzinie współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych i współpracy policyjnej 441

22. Deklaracja odnosząca się do artykułów 48 i 79 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 441

23. Deklaracja odnosząca się do artykułu 48 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 441

24. Deklaracja w sprawie osobowości prawnej Unii Europejskiej 441

25. Deklaracja odnosząca się do artykułów 75 i 215 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 442

26. Deklaracja odnosząca się do nieuczestniczenia jednego z Państw Członkowskich w środku, którego podstawą jest część trzecia tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 442

27. Deklaracja odnosząca się do artykułu 85 ustęp 1 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 442

28. Deklaracja odnosząca się do artykułu 98 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 443

29. Deklaracja odnosząca się do artykułu 107 ustęp 2 litera c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 443

30. Deklaracja odnosząca się do artykułu 126 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 443

31. Deklaracja odnosząca się do artykułu 156 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 444

32. Deklaracja odnosząca się do artykułu 168 ustęp 4 litera c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 445

33. Deklaracja odnosząca się do artykułu 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 445

34. Deklaracja odnosząca się do artykułu 179 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 445

35. Deklaracja odnosząca się do artykułu 194 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 445

36. Deklaracja odnosząca się do artykułu 218 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej dotycząca negocjowania i zawierania przez Państwa Członkowskie umów międzynarodowych odnoszących się do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości 446

37. Deklaracja odnosząca się do artykułu 222 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 446

38. Deklaracja odnosząca się do artykułu 252 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w sprawie liczby rzeczników generalnych w Trybunale Sprawiedliwości 446

39. Deklaracja odnosząca się do artykułu 290 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 447

40. Deklaracja odnosząca się do artykułu 329 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 447

41. Deklaracja odnosząca się do artykułu 352 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 447

42. Deklaracja odnosząca się do artykułu 352 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 448

43. Deklaracja odnosząca się do artykułu 355 ustęp 6 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 448

B. DEKLARACJE ODNOSZĄCE SIĘ DO PROTOKOŁÓW DOŁĄCZONYCH DO TRAKTATÓW 448

44. Deklaracja odnosząca się do artykułu 5 Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej 448

45. Deklaracja odnosząca się do artykułu 5 ustęp 2 Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej 449

46. Deklaracja odnosząca się do artykułu 5 ustęp 3 Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej 449

47. Deklaracja odnosząca się do artykułu 5 ustępy 3, 4 i 5 Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej 449

48. Deklaracja dotycząca Protokołu w sprawie stanowiska Danii 449

49. Deklaracja dotycząca Włoch..... 450

50. Deklaracja dotycząca artykułu 10 Protokołu w sprawie postanowień przejściowych..... 451

C. DEKLARACJE PAŃSTW CZŁONKOWSKICH..... 451

51. Deklaracja Królestwa Belgii w sprawie parlamentów narodowych 451

52. Deklaracja Królestwa Belgii, Republiki Bułgarii, Republiki Federalnej Niemiec, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii, Republiki Włoskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Litewskiej, Wielkiego Księstwa Luksemburga, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Republiki Austrii, Republiki Portugalskiej, Rumunii, Republiki Słowenii oraz Republiki Słowackiej w sprawie symboli Unii Europejskiej 452

53. Deklaracja Republiki Czeskiej w sprawie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej 452

54. Deklaracja Republiki Federalnej Niemiec, Irlandii, Republiki Węgierskiej, Republiki Austrii i Królestwa Szwecji 453

55. Deklaracja Królestwa Hiszpanii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej..... 453

57. Deklaracja Republiki Włoskiej w sprawie składu Parlamentu Europejskiego 454

58. Deklaracja Republiki Łotewskiej, Republiki Węgierskiej i Republiki Malty w sprawie pisowni nazwy jednej waluty w Traktatach 454

59. Deklaracja Królestwa Niderlandów odnosząca się do artykułu 312 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 455

60. Deklaracja Królestwa Niderlandów odnosząca się do artykułu 355 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 455

61. Deklaracja Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej 455

62. Deklaracja Rzeczypospolitej Polskiej dotycząca Protokołu w sprawie stosowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w odniesieniu do Polski i Zjednoczonego Królestwa 455

63. Deklaracja Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie definicji terminu „obywatele” 456

64. Deklaracja Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie prawa głosowania w europejskich wyborach parlamentarnych 456

65. Deklaracja Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie artykułu 75 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 456

TABELE EKWIWALENCYJNE 457

Traktat o Unii Europejskiej 457

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej 462

KARTA PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ 482

PREAMBUŁA 483

TYTUŁ I GODNOŚĆ 485

TYTUŁ II WOLNOŚCI 487

TYTUŁ III RÓWNOŚĆ 494

TYTUŁ IV SOLIDARNOŚĆ 497

TYTUŁ V PRAWA OBYWATELSKIE 502

TYTUŁ VI WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI 506

TYTUŁ VII POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE WYKŁADNI 508

TRAKTAT O UNII EUROPEJSKIEJ
(WERSJA SKONSOLIDOWANA)

PREAMBUŁA

JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL BELGÓW, JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA DANII, PREZYDENT REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC, PREZYDENT IRLANDII, PREZYDENT REPUBLIKI GRECKIEJ, JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL HISZPANII, PREZYDENT REPUBLIKI FRANCUSKIEJ, PREZYDENT REPUBLIKI WŁOSKIEJ, JEGO KRÓLEWSKA WYSOKOŚĆ WIELKI KSIĄŻĘ LUKSEMBURGA, JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA NIDERLANDÓW, PREZYDENT REPUBLIKI PORTUGALSKIEJ, JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ[1],

ZDECYDOWANI przejść do nowego etapu procesu integracji europejskiej, zapoczątkowanego ustanowieniem Wspólnot Europejskich,

INSPIROWANI kulturowym, religijnym i humanistycznym dziedzictwem Europy, z którego wynikają powszechne wartości, stanowiące nienaruszalne i niezbywalne prawa człowieka, jak również wolność, demokracja, równość oraz państwo prawne,

PRZYWOŁUJĄC historyczne znaczenie przezwyciężenia podziału kontynentu europejskiego oraz potrzebę ustanowienia trwałych podstaw budowy przyszłej Europy,

POTWIERDZAJĄC swe przywiązanie do zasad wolności, demokracji, poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności oraz państwa prawnego,

POTWIERDZAJĄC swe przywiązanie do podstawowych praw socjalnych określonych w Europejskiej Karcie Społecznej, podpisanej w Turynie dnia 18 października 1961 roku, oraz we Wspólnotowej Karcie Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników z 1989 roku,

PRAGNĄC pogłębić solidarność między swymi narodami w poszanowaniu ich historii, kultury i tradycji,

[1] W międzyczasie Republika Bułgarii, Republika Czeska, Republika Estońska, Republika Cypryjska, Republika Łotewska, Republika Litewska, Republika Węgierska, Republika Malty, Republika Austrii, Rzeczpospolita Polska, Rumunia, Republika Słowenii, Republika Słowacka, Republika Finlandii i Królestwo Szwecji stały się członkami Unii Europejskiej.

PRAGNĄC umocnić demokratyczny charakter i skuteczność działania instytucji, tak aby były one w stanie lepiej spełniać, w jednolitych ramach instytucjonalnych, powierzone im zadania,

ZDECYDOWANI umocnić swe gospodarki, a także doprowadzić do ich konwergencji oraz do ustanowienia unii gospodarczej i walutowej, w tym – zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – jednej i stabilnej waluty,

WYRAŻAJĄC MOCNĄ WOLĘ popierania postępu gospodarczego i społecznego swych narodów poprzez urzeczywistnienie rynku wewnętrznego oraz umacnianie spójności i ochrony środowiska, przy uwzględnieniu zasady zrównoważonego rozwoju, oraz prowadzenia polityk, które zapewnią, że integracji gospodarczej towarzyszyć będzie równoczesny postęp w innych dziedzinach,

ZDECYDOWANI ustanowić wspólne obywatelstwo dla obywateli swych krajów,

ZDECYDOWANI realizować wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, w tym stopniowo określać wspólną politykę obronną, która mogłaby prowadzić do wspólnej obrony, zgodnie z artykułem 42, wzmacniając w ten sposób tożsamość i niezależność Europy w celu wspierania pokoju, bezpieczeństwa oraz postępu w Europie i na świecie,

ZDECYDOWANI ułatwić swobodny przepływ osób, przy zapewnieniu bezpieczeństwa swym narodom, poprzez ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

ZDECYDOWANI kontynuować proces tworzenia coraz ściślejszego związku między narodami Europy, w którym decyzje są podejmowane jak najbliżej obywateli, zgodnie z zasadą pomocniczości,

MAJĄC NA UWADZE dalsze kroki, które należy przedsięwziąć na rzecz rozwoju integracji europejskiej,

POSTANOWILI ustanowić Unię Europejską i w tym celu powołali jako swych pełnomocników:

(lista pełnomocników została pominięta)

KTÓRZY, po wymianie swych pełnomocnictw uznanych za należyte i sporządzone we właściwej formie, uzgodnili co następuje:

TYTUŁ I

POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Artykuł 1
(dawny artykuł 1 TUE)[1]

Niniejszym Traktatem WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY ustanawiają między sobą UNIĘ EUROPEJSKĄ, zwaną dalej „Unią", której Państwa Członkowskie przyznają kompetencje do osiągnięcia ich wspólnych celów.

Niniejszy Traktat wyznacza nowy etap w procesie tworzenia coraz ściślejszego związku między narodami Europy, w którym decyzje podejmowane są z możliwie najwyższym poszanowaniem zasady otwartości i jak najbliżej obywateli.

Podstawę Unii stanowi niniejszy Traktat oraz Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwane dalej „Traktatami"). Oba te Traktaty mają taką samą moc prawną. Unia zastępuje Wspólnotę Europejską i jest jej następcą prawnym.

Artykuł 2

Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, **w** tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.

[1] Niniejsze odesłanie ma charakter informacyjny. Dokładniejsze informacje znajdują się w tabelach ekwiwalencyjnych dotyczących dotychczasowej i nowej numeracji Traktatów.

Artykuł 3
(dawny artykuł 2 TUE)

1. Celem Unii jest wspieranie pokoju, jej wartości i dobrobytu jej narodów.

2. Unia zapewnia swoim obywatelom przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości bez granic wewnętrznych, w której zagwarantowana jest swoboda przepływu osób, w powiązaniu z właściwymi środkami w odniesieniu do kontroli granic zewnętrznych, azylu, imigracji, jak również zapobiegania i zwalczania przestępczości.

3. Unia ustanawia rynek wewnętrzny. Działa na rzecz trwałego rozwoju Europy, którego podstawą jest zrównoważony wzrost gospodarczy oraz stabilność cen, społeczna gospodarka rynkowa o wysokiej konkurencyjności zmierzająca do pełnego zatrudnienia i postępu społecznego oraz wysoki poziom ochrony i poprawy jakości środowiska. Wspiera postęp naukowo-techniczny.

Zwalcza wykluczenie społeczne i dyskryminację oraz wspiera sprawiedliwość społeczną i ochronę socjalną, równość kobiet i mężczyzn, solidarność między pokoleniami i ochronę praw dziecka.

Wspiera spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną oraz solidarność między Państwami Członkowskimi.

Szanuje swoją bogatą różnorodność kulturową i językową oraz czuwa nad ochroną i rozwojem dziedzictwa kulturowego Europy.

4. Unia ustanawia unię gospodarczą i walutową, której walutą jest euro.

5. W stosunkach zewnętrznych Unia umacnia i propaguje swoje wartości i interesy oraz wnosi wkład w ochronę swoich obywateli. Przyczynia się do pokoju, bezpieczeństwa, trwałego rozwoju Ziemi, do solidarności i wzajemnego szacunku między narodami, do swobodnego i uczciwego handlu, do wyeliminowania ubóstwa oraz do ochrony praw człowieka, w szczególności praw dziecka, a także do ścisłego przestrzegania i rozwoju prawa międzynarodowego, w szczególności zasad Karty Narodów Zjednoczonych.

6. Unia dąży do osiągnięcia swoich celów właściwymi środkami odpowiednio do kompetencji przyznanych jej w Traktatach.

Artykuł 4

1. Zgodnie z artykułem 5 wszelkie kompetencje nieprzyznane Unii w Traktatach należą do Państw Członkowskich.

2. Unia szanuje równość Państw Członkowskich wobec Traktatów, jak również ich tożsamość narodową, nierozerwalnie związaną z ich podstawowymi strukturami politycznymi i konstytucyjnymi, w tym w odniesieniu do samorządu regionalnego i lokalnego. Szanuje podstawowe funkcje państwa, zwłaszcza funkcje mające na celu zapewnienie jego integralności terytorialnej, utrzymanie porządku publicznego oraz ochronę bezpieczeństwa narodowego. W szczególności bezpieczeństwo narodowe pozostaje w zakresie wyłącznej odpowiedzialności każdego Państwa Członkowskiego.

3. Zgodnie z zasadą lojalnej współpracy Unia i Państwa Członkowskie wzajemnie się szanują i udzielają sobie wzajemnego wsparcia w wykonywaniu zadań wynikających z Traktatów.

Państwa Członkowskie podejmują wszelkie środki ogólne lub szczególne właściwe dla zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z Traktatów lub aktów instytucji Unii.

Państwa Członkowskie ułatwiają wypełnianie przez Unię jej zadań i powstrzymują się od podejmowania wszelkich środków, które mogłyby zagrażać urzeczywistnieniu celów Unii.

Artykuł 5
(dawny artykuł 5 TWE)

1. Granice kompetencji Unii wyznacza zasada przyznania. Wykonywanie tych kompetencji podlega zasadom pomocniczości i proporcjonalności.

2. Zgodnie z zasadą przyznania Unia działa wyłącznie w granicach kompetencji przyznanych jej przez Państwa Członkowskie w Traktatach do osiągnięcia określonych w nich celów. Wszelkie kompetencje nieprzyznane Unii w Traktatach należą do Państw Członkowskich.

3. Zgodnie z zasadą pomocniczości, w dziedzinach, które nie należą do jej wyłącznej kompetencji, Unia podejmuje działania tylko wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim cele zamierzonego działania nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez Państwa Członkowskie, zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym oraz lokalnym, i jeśli ze względu na rozmiary lub skutki proponowanego działania możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii.

Instytucje Unii stosują zasadę pomocniczości zgodnie z Protokołem w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności. Parlamenty narodowe czuwają nad przestrzeganiem zasady pomocniczości zgodnie z procedurą przewidzianą w tym protokole.

4. Zgodnie z zasadą proporcjonalności zakres i forma działania Unii nie wykraczają poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów Traktatów.

Instytucje Unii stosują zasadę proporcjonalności zgodnie z Protokołem w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

Artykuł 6
(dawny artykuł 6 TUE)

1. Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej z 7 grudnia 2000 roku, w brzmieniu dostosowanym 12 grudnia 2007 roku w Strasburgu, która ma taką samą moc prawną jak Traktaty.

Postanowienia Karty w żaden sposób nie rozszerzają kompetencji Unii określonych w Traktatach.

Prawa, wolności i zasady zawarte w Karcie są interpretowane zgodnie z postanowieniami ogólnymi określonymi w tytule VII Karty regulującymi jej interpretację i stosowanie oraz z należytym uwzględnieniem wyjaśnień, o których mowa w Karcie, które określają źródła tych postanowień.

2. Unia przystępuje do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Przystąpienie do Konwencji nie ma wpływu na kompetencje Unii określone w Traktatach.

3. Prawa podstawowe, zagwarantowane w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz wynikające z tradycji konstytucyjnych wspólnych Państwom Członkowskim, stanowią część prawa Unii jako zasady ogólne prawa.

Artykuł 7
(dawny artykuł 7 TUE)

1. Na uzasadniony wniosek jednej trzeciej Państw Członkowskich, Parlamentu Europejskiego lub Komisji Europejskiej, Rada, stanowiąc większością czterech piątych swych członków po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może stwierdzić istnienie wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Państwo Członkowskie wartości, o których mowa w artykule 2. Przed dokonaniem takiego stwierdzenia Rada wysłuchuje dane Państwo Członkowskie i, stanowiąc zgodnie z tą samą procedurą, może skierować do niego zalecenia.

Rada regularnie bada, czy powody dokonania takiego stwierdzenia pozostają aktualne.

2. Rada Europejska, stanowiąc jednomyślnie na wniosek jednej trzeciej Państw Członkowskich lub Komisji Europejskiej i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może stwierdzić, po wezwaniu Państwa Członkowskiego do przedstawienia swoich uwag, poważne i stałe naruszenie przez to Państwo Członkowskie wartości, o których mowa w artykule 2.

3. Po dokonaniu stwierdzenia na mocy ustępu 2, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zdecydować o zawieszeniu niektórych praw wynikających ze stosowania Traktatów dla tego Państwa Członkowskiego, łącznie z prawem do głosowania przedstawiciela rządu tego Państwa Członkowskiego w Radzie. Rada uwzględnia przy tym możliwe skutki takiego zawieszenia dla praw i obowiązków osób fizycznych i prawnych.

Obowiązki, które ciążą na tym Państwie Członkowskim na mocy Traktatów, pozostają w każdym przypadku wiążące dla tego Państwa.

4. Rada może następnie, stanowiąc większością kwalifikowaną, zdecydować o zmianie lub uchyleniu środków podjętych na podstawie ustępu 3, w przypadku zmiany sytuacji, która doprowadziła do ich ustanowienia.

5. Zasady głosowania, które do celów niniejszego artykułu stosuje się do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady, określone są w artykule 354 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 8

1. Unia rozwija szczególne stosunki z państwami z nią sąsiadującymi, dążąc do utworzenia przestrzeni dobrobytu i dobrego sąsiedztwa, opartej na wartościach Unii i charakteryzującej się bliskimi i pokojowymi stosunkami opartymi na współpracy.

2. Do celów ustępu 1 Unia może zawierać specjalne umowy z zainteresowanymi państwami. Umowy te mogą obejmować wzajemne prawa i obowiązki, jak również przewidywać możliwość wspólnego prowadzenia działań. Ich wykonanie stanowi przedmiot okresowych uzgodnień.

TYTUŁ II

POSTANOWIENIA O ZASADACH DEMOKRATYCZNYCH

Artykuł 9

We wszystkich swoich działaniach Unia przestrzega zasady równości swoich obywateli, którzy są traktowani z jednakową uwagą przez jej instytucje, organy i jednostki organizacyjne. Obywatelem Unii jest każda osoba mająca obywatelstwo Państwa Członkowskiego. Obywatelstwo Unii ma charakter dodatkowy w stosunku do obywatelstwa krajowego i nie zastępuje go.

Artykuł 10

1. Podstawą funkcjonowania Unii jest demokracja przedstawicielska.

2. Obywatele są bezpośrednio reprezentowani na poziomie Unii w Parlamencie Europejskim.

Państwa Członkowskie są reprezentowane w Radzie Europejskiej przez swoich szefów państw lub rządów, a w Radzie przez swoje rządy; szefowie państw lub rządów i rządy odpowiadają demokratycznie przed parlamentami narodowymi albo przed swoimi obywatelami.

3. Każdy obywatel ma prawo uczestniczyć w życiu demokratycznym Unii. Decyzje są podejmowane w sposób jak najbardziej otwarty i zbliżony do obywatela.

4. Partie polityczne na poziomie europejskim przyczyniają się do kształtowania europejskiej świadomości politycznej i wyrażania woli obywateli Unii.

Artykuł 11

1. Za pomocą odpowiednich środków instytucje umożliwiają obywatelom i stowarzyszeniom przedstawicielskim wypowiadanie się i publiczną wymianę poglądów we wszystkich dziedzinach działania Unii.

2. Instytucje utrzymują otwarty, przejrzysty i regularny dialog ze stowarzyszeniami przedstawicielskimi i społeczeństwem obywatelskim.

3. Komisja Europejska prowadzi szerokie konsultacje z zainteresowanymi stronami w celu zapewnienia spójności i przejrzystości działań Unii.

4. Obywatele Unii w liczbie nie mniejszej niż milion, mający obywatelstwo znacznej liczby Państw Członkowskich, mogą podjąć inicjatywę zwrócenia się do Komisji Europejskiej o przedłożenie, w ramach jej uprawnień, odpowiedniego wniosku w sprawach, w odniesieniu do których, zdaniem obywateli, stosowanie Traktatów wymaga aktu prawnego Unii.

Procedury i warunki wymagane w celu przedstawienia takiej inicjatywy określane są zgodnie z artykułem 24 akapit pierwszy Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 12

Parlamenty narodowe aktywnie przyczyniają się do prawidłowego funkcjonowania Unii:

a) otrzymując od instytucji Unii informacje oraz projekty aktów ustawodawczych Unii zgodnie z Protokołem w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej;

b) czuwając nad poszanowaniem zasady pomocniczości zgodnie z procedurami przewidzianymi w Protokole w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności;

c) uczestnicząc, w ramach przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w mechanizmach oceniających wykonanie polityk Unii w tej dziedzinie, zgodnie z artykułem 70 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, oraz włączając się w polityczną kontrolę Europolu i ocenę działalności Eurojustu, zgodnie z artykułami 88 i 85 tego Traktatu;

d) uczestnicząc w procedurach zmiany Traktatów, zgodnie z artykułem 48 niniejszego Traktatu;

e) otrzymując informacje na temat wniosków o przystąpienie do Unii, zgodnie z artykułem 49 niniejszego Traktatu;

f) uczestnicząc we współpracy międzyparlamentarnej między parlamentami narodowymi i z Parlamentem Europejskim, zgodnie z Protokołem w sprawie roli parlamentów narodowych w Unii Europejskiej.

TYTUŁ III

POSTANOWIENIA O INSTYTUCJACH

Artykuł 13

1. Unia dysponuje ramami instytucjonalnymi, które mają na celu propagowanie jej wartości, realizację jej celów, służenie jej interesom, interesom jej obywateli oraz interesom Państw Członkowskich, jak również zapewnianie spójności, skuteczności i ciągłości jej polityk oraz działań.

Instytucjami Unii są:

- Parlament Europejski,

- Rada Europejska,

- Rada,

- Komisja Europejska (zwana dalej „Komisją"),

- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej,

- Europejski Bank Centralny,

- Trybunał Obrachunkowy.

2. Każda instytucja działa w granicach uprawnień przyznanych jej na mocy Traktatów, zgodnie z procedurami, na warunkach i w celach w nich określonych. Instytucje lojalnie ze sobą współpracują.

3. Postanowienia dotyczące Europejskiego Banku Centralnego i Trybunału Obrachunkowego, a także szczegółowe postanowienia dotyczące innych instytucji znajdują się w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

4. Parlament Europejski, Rada i Komisja są wspomagane przez Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów, które pełnią funkcje doradcze.

Artykuł 14

1. Parlament Europejski pełni, wspólnie z Radą, funkcje prawodawczą i budżetową. Pełni funkcje kontroli politycznej i konsultacyjne zgodnie z warunkami przewidzianymi w Traktatach. Wybiera przewodniczącego Komisji.

2. W skład Parlamentu Europejskiego wchodzą przedstawiciele obywateli Unii. Ich liczba nie przekracza siedmiuset pięćdziesięciu, nie licząc przewodniczącego. Reprezentacja obywateli ma charakter degresywnie proporcjonalny, z minimalnym progiem sześciu członków na Państwo Członkowskie. Żadnemu Państwu Członkowskiemu nie można przyznać więcej niż dziewięćdziesiąt sześć miejsc.

Rada Europejska przyjmuje jednomyślnie, z inicjatywy Parlamentu Europejskiego i po uzyskaniu jego zgody, decyzję określającą skład Parlamentu Europejskiego, z poszanowaniem zasad, o których mowa w akapicie pierwszym.

3. Członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani na pięcioletnią kadencję w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym.

4. Parlament Europejski wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i prezydium.

Artykuł 15

1. Rada Europejska nadaje Unii impulsy niezbędne do jej rozwoju i określa ogólne kierunki i priorytety polityczne. Rada Europejska nie pełni funkcji prawodawczej.

2. W skład Rady Europejskiej wchodzą szefowie państw lub rządów Państw Członkowskich, jak również jej przewodniczący oraz przewodniczący Komisji. W jej pracach uczestniczy wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa.

3. Rada Europejska zbiera się dwa razy w ciągu półrocza, zwoływana przez jej przewodniczącego. Jeżeli wymaga tego porządek obrad, członkowie Rady Europejskiej mogą podjąć decyzję, aby każdemu z nich towarzyszył minister, a w przypadku przewodniczącego Komisji – członek Komisji. Jeżeli sytuacja tego wymaga, przewodniczący zwołuje nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej.

4. O ile Traktaty nie stanowią inaczej, Rada Europejska podejmuje decyzje w drodze konsensusu.

5. Rada Europejska wybiera swojego przewodniczącego większością kwalifikowaną na okres dwóch i pół roku; mandat przewodniczącego jest jednokrotnie odnawialny. W przypadku przeszkody lub poważnego uchybienia Rada Europejska może pozbawić przewodniczącego mandatu zgodnie z tą samą procedurą.

6. Przewodniczący Rady Europejskiej:

a) przewodniczy Radzie Europejskiej i prowadzi jej prace;

b) zapewnia przygotowanie i ciągłość prac Rady Europejskiej, we współpracy z przewodniczącym Komisji i na podstawie prac Rady do Spraw Ogólnych;

c) wspomaga osiąganie spójności i konsensusu w Radzie Europejskiej;

d) przedstawia Parlamentowi Europejskiemu sprawozdanie z każdego posiedzenia Rady Europejskiej.

Przewodniczący Rady Europejskiej zapewnia na swoim poziomie oraz w zakresie swojej właściwości reprezentację Unii na zewnątrz w sprawach dotyczących wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, bez uszczerbku dla uprawnień wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa.

Przewodniczący Rady Europejskiej nie może sprawować krajowej funkcji publicznej.

Artykuł 16

1. Rada pełni, wspólnie z Parlamentem Europejskim, funkcje prawodawczą i budżetową. Pełni funkcje określania polityki i koordynacji zgodnie z warunkami przewidzianymi w Traktatach.

2. W skład Rady wchodzi jeden przedstawiciel szczebla ministerialnego z każdego Państwa Członkowskiego, upoważniony do zaciągania zobowiązań w imieniu rządu Państwa Członkowskiego, które reprezentuje, oraz do wykonywania prawa głosu.

3. O ile Traktaty nie stanowią inaczej, Rada stanowi większością kwalifikowaną.

4. Od 1 listopada 2014 roku większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55% członków Rady, jednak nie mniej niż piętnastu z nich, reprezentujących Państwa Członkowskie, których łączna liczba ludności stanowi co najmniej 65% ludności Unii.

Mniejszość blokująca musi obejmować co najmniej czterech członków Rady, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

Inne zasady dotyczące głosowania większością kwalifikowaną określone są w artykule 238 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

5. Postanowienia przejściowe dotyczące definicji większości kwalifikowanej, które obowiązują do 31 października 2014 roku, jak również postanowienia, które będą obowiązywać między 1 listopada 2014 roku a 31 marca 2017 roku, określone są w Protokole w sprawie postanowień przejściowych.

6. Rada zbiera się na posiedzenia w różnych składach, których wykaz przyjmowany jest zgodnie z artykułem 236 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Rada do Spraw Ogólnych zapewnia spójność prac różnych składów Rady. Przygotowuje posiedzenia Rady Europejskiej i zapewnia ich ciągłość, w powiązaniu z przewodniczącym Rady Europejskiej i Komisją.

Rada do Spraw Zagranicznych opracowuje działania zewnętrzne Unii na podstawie strategicznych kierunków określonych przez Radę Europejską oraz zapewnia spójność działań Unii.

7. Za przygotowanie prac Rady odpowiada Komitet Stałych Przedstawicieli Rządów Państw Członkowskich.

8. Posiedzenia Rady są jawne, kiedy Rada obraduje i głosuje nad projektem aktu ustawodawczego. W tym celu każde posiedzenie Rady składa się z dwóch części, poświęconych odpowiednio: obradom nad aktami ustawodawczymi Unii i działaniom o charakterze nieustawodawczym.

9. Prezydencję składów Rady, z wyjątkiem Rady do Spraw Zagranicznych, sprawują na zasadzie równej rotacji przedstawiciele Państw Członkowskich w Radzie, na warunkach określonych zgodnie z artykułem 236 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 17

1. Komisja wspiera ogólny interes Unii i podejmuje w tym celu odpowiednie inicjatywy. Czuwa ona nad stosowaniem Traktatów i środków przyjmowanych przez instytucje na ich podstawie. Nadzoruje stosowanie prawa Unii pod kontrolą Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wykonuje budżet i zarządza programami. Pełni funkcje koordynacyjne, wykonawcze i zarządzające, zgodnie z warunkami przewidzianymi w Traktatach. Z wyjątkiem wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz innych przypadków przewidzianych w Traktatach, zapewnia reprezentację Unii na zewnątrz. Podejmuje inicjatywy w zakresie rocznego i wieloletniego programowania Unii w celu osiągnięcia porozumień międzyinstytucjonalnych.

2. O ile Traktaty nie stanowią inaczej, akty ustawodawcze Unii mogą zostać przyjęte wyłącznie na wniosek Komisji. Pozostałe akty są przyjmowane na wniosek Komisji, jeżeli Traktaty tak stanowią.

3. Kadencja Komisji wynosi pięć lat.

Członkowie Komisji są wybierani ze względu na swe ogólne kwalifikacje i zaangażowanie w sprawy europejskie spośród osób, których niezależność jest niekwestionowana.

Komisja jest całkowicie niezależna w wykonywaniu swoich zadań. Bez uszczerbku dla artykułu 18 ustęp 2, członkowie Komisji nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od żadnego rządu, instytucji, organu lub jednostki organizacyjnej. Powstrzymują się oni od podejmowania wszelkich działań niezgodnych z charakterem ich funkcji lub wykonywaniem ich zadań.

4. W skład Komisji mianowanej między datą wejścia w życie Traktatu z Lizbony a 31 października 2014 roku wchodzi jeden obywatel każdego Państwa Członkowskiego, przy czym skład ten obejmuje jej przewodniczącego i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, który jest jednym z wiceprzewodniczących Komisji.

5. Od 1 listopada 2014 roku Komisja składa się z takiej liczby członków, w tym z jej przewodniczącego i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, która odpowiada dwóm trzecim liczby Państw Członkowskich, chyba że Rada Europejska, stanowiąc jednomyślnie, podejmie decyzję o zmianie tej liczby.

Członkowie Komisji są wybierani spośród obywateli Państw Członkowskich na podstawie systemu bezwzględnie równej rotacji pomiędzy Państwami Członkowskimi, który pozwala odzwierciedlić różnorodność demograficzną i geograficzną wszystkich Państw Członkowskich. System ten jest ustanawiany jednomyślnie przez Radę Europejską zgodnie z artykułem 244 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

6. Przewodniczący Komisji:

a) określa wytyczne, w ramach których Komisja wykonuje swoje zadania;

b) decyduje o wewnętrznej organizacji Komisji tak, aby zapewnić spójność, skuteczność i kolegialność jej działania;

c) mianuje wiceprzewodniczących, innych niż wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, spośród członków Komisji.

Członek Komisji składa rezygnację, jeżeli przewodniczący tego zażąda. Wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa składa rezygnację, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 18 ustęp 1, jeżeli przewodniczący tego zażąda.

7. Uwzględniając wybory do Parlamentu Europejskiego i po przeprowadzeniu stosownych konsultacji, Rada Europejska, stanowiąc większością kwalifikowaną, przedstawia Parlamentowi Europejskiemu kandydata na funkcję przewodniczącego Komisji. Kandydat ten jest wybierany przez Parlament Europejski większością głosów członków wchodzących w jego skład. Jeżeli nie uzyska on większości, Rada Europejska, stanowiąc większością kwalifikowaną, przedstawia, w terminie miesiąca, nowego kandydata, który jest wybierany przez Parlament Europejski zgodnie z tą samą procedurą.

Rada, za wspólnym porozumieniem z wybranym przewodniczącym, przyjmuje listę pozostałych osób, które proponuje mianować członkami Komisji. Są oni wybierani na podstawie sugestii zgłaszanych przez Państwa Członkowskie, zgodnie z kryteriami przewidzianymi w ustępie 3 akapit drugi i w ustępie 5 akapit drugi.

Przewodniczący, wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa i pozostali członkowie Komisji podlegają kolegialnie zatwierdzeniu w drodze głosowania przez Parlament Europejski. Na podstawie takiego zatwierdzenia Rada Europejska mianuje Komisję, stanowiąc większością kwalifikowaną.

8. Komisja ponosi kolegialnie odpowiedzialność przed Parlamentem Europejskim. Zgodnie z artykułem 234 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Parlament Europejski może uchwalić wotum nieufności w stosunku do Komisji. W przypadku uchwalenia wotum nieufności członkowie Komisji kolegialnie rezygnują ze swoich funkcji, a wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa rezygnuje z funkcji pełnionych w ramach Komisji.

Artykuł 18

1. Rada Europejska, stanowiąc większością kwalifikowaną, za zgodą przewodniczącego Komisji, mianuje wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa. Rada Europejska może zakończyć jego kadencję zgodnie z tą samą procedurą.

2. Wysoki przedstawiciel prowadzi wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa Unii. Przyczynia się, poprzez swoje propozycje, do opracowania tej polityki i realizuje ją działając z upoważnienia Rady. Dotyczy to także wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony.

3. Wysoki przedstawiciel przewodniczy Radzie do Spraw Zagranicznych.

4. Wysoki przedstawiciel jest jednym z wiceprzewodniczących Komisji. Czuwa nad spójnością działań zewnętrznych Unii. Odpowiada w ramach Komisji za jej obowiązki w dziedzinie stosunków zewnętrznych i koordynację innych aspektów działań zewnętrznych Unii. W wykonywaniu tych obowiązków w ramach Komisji, i tylko w odniesieniu do tych obowiązków, wysoki przedstawiciel podlega procedurom regulującym funkcjonowanie Komisji w zakresie, w jakim jest to zgodne z ustępami 2 i 3.

Artykuł 19

1. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej obejmuje Trybunał Sprawiedliwości, Sąd i sądy wyspecjalizowane. Zapewnia on poszanowanie prawa w wykładni i stosowaniu Traktatów.

Państwa Członkowskie ustanawiają środki niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii.

2. W skład Trybunału Sprawiedliwości wchodzi jeden sędzia z każdego Państwa Członkowskiego. Trybunał Sprawiedliwości jest wspomagany przez rzeczników generalnych.

W skład Sądu wchodzi co najmniej jeden sędzia z każdego Państwa Członkowskiego.

Sędziowie i rzecznicy generalni Trybunału Sprawiedliwości oraz sędziowie Sądu są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności, spełniających warunki określone w artykułach 253 i 254 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Są oni mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na okres sześciu lat. Ustępujący sędziowie i rzecznicy generalni mogą być ponownie mianowani.

3. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzeka zgodnie z Traktatami:

a) w zakresie skarg wniesionych przez Państwa Członkowskie, instytucje lub osoby fizyczne lub prawne;

b) w trybie prejudycjalnym, na wniosek sądów Państw Członkowskich, w sprawie wykładni prawa Unii lub ważności aktów przyjętych przez instytucje;

c) w innych sprawach przewidzianych w Traktatach.

TYTUŁ IV

POSTANOWIENIA O WZMOCNIONEJ WSPÓŁPRACY

Artykuł 20
(dawne artykuły 27a–27e, 40–40b i 43–45 TUE
oraz dawne artykuły 11 i 11a TWE)

1. Państwa Członkowskie, które pragną ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę w ramach kompetencji niewyłącznych Unii, mogą korzystać w tym celu z jej instytucji i wykonywać te kompetencje, stosując odpowiednie postanowienia Traktatów, z zastrzeżeniem ograniczeń oraz zgodnie z procedurą określoną w niniejszym artykule i w artykułach 326–334 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Celem wzmocnionej współpracy jest sprzyjanie realizacji celów Unii, ochrona jej interesów oraz wzmocnienie procesu jej integracji. Współpraca taka otwarta jest dla wszystkich Państw Członkowskich w dowolnym czasie, zgodnie z artykułem 328 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

2. Decyzję upoważniającą do podjęcia wzmocnionej współpracy Rada przyjmuje w ostateczności, jeżeli ustali, że cele takiej współpracy nie mogą zostać osiągnięte w rozsądnym terminie przez Unię jako całość, oraz pod warunkiem, że uczestniczy w niej co najmniej dziewięć Państw Członkowskich. Rada stanowi zgodnie z procedurą określoną w artykule 329 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

3. W obradach Rady mogą uczestniczyć wszyscy członkowie Rady, jednak w głosowaniu biorą udział tylko członkowie Rady reprezentujący Państwa Członkowskie uczestniczące we wzmocnionej współpracy. Zasady głosowania przewidziane są w artykule 330 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

4. Akty przyjmowane w ramach wzmocnionej współpracy wiążą wyłącznie uczestniczące Państwa Członkowskie. Nie są one uważane za dorobek, który musi zostać przyjęty przez państwa kandydujące do przystąpienia do Unii.

TYTUŁ V

POSTANOWIENIA OGÓLNE O DZIAŁANIACH ZEWNĘTRZNYCH UNII I POSTANOWIENIA SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE WSPÓLNEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ I BEZPIECZEŃSTWA

Rozdział 1

Postanowienia ogólne o działaniach zewnętrznych Unii

Artykuł 21

1. Działania Unii na arenie międzynarodowej oparte są na zasadach, które leżą u podstaw jej utworzenia, rozwoju i rozszerzenia oraz które zamierza wspierać na świecie: demokracji, państwa prawnego, powszechności i niepodzielności praw człowieka i podstawowych wolności, poszanowania godności ludzkiej, zasad równości i solidarności oraz poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych oraz prawa międzynarodowego.

Unia dąży do rozwijania stosunków i budowania partnerstwa z państwami trzecimi oraz z organizacjami międzynarodowymi, regionalnymi lub światowymi, które wyznają zasady, o których mowa w akapicie pierwszym. Sprzyja ona wielostronnym rozwiązaniom wspólnych problemów, w szczególności w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych.

2. Unia określa i prowadzi wspólne polityki i działania oraz dąży do zapewnienia wysokiego stopnia współpracy we wszelkich dziedzinach stosunków międzynarodowych, w celu:

a) ochrony swoich wartości, podstawowych interesów, bezpieczeństwa, niezależności i integralności;

b) umacniania i wspierania demokracji, państwa prawnego, praw człowieka i zasad prawa międzynarodowego;

c) utrzymania pokoju, zapobiegania konfliktom i umacniania bezpieczeństwa międzynarodowego zgodnie z celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych, jak również z zasadami Aktu końcowego z Helsinek oraz celami Karty Paryskiej, w tym z celami i zasadami dotyczącymi granic zewnętrznych;

d) wspierania trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego oraz środowiskowego krajów rozwijających się, przyjmując za nadrzędny cel likwidację ubóstwa;

e) zachęcania wszystkich krajów do integracji w ramach gospodarki światowej, między innymi drogą stopniowego znoszenia ograniczeń w handlu międzynarodowym;

f) przyczyniania się do opracowywania międzynarodowych środków służących ochronie i poprawie stanu środowiska oraz zrównoważonego zarządzania światowymi zasobami naturalnymi, w celu zapewnienia trwałego rozwoju;

g) niesienia pomocy narodom, krajom i regionom dotkniętym klęskami żywiołowymi lub katastrofami spowodowanymi przez człowieka; oraz

h) wspierania systemu międzynarodowego opartego na silniejszej współpracy wielostronnej i na dobrych rządach na poziomie światowym.

3. Unia szanuje zasady i dąży do osiągnięcia celów, o których mowa w ustępach 1 i 2, przy opracowywaniu i wprowadzaniu w życie jej działań zewnętrznych w różnych dziedzinach objętych niniejszym tytułem i częścią piątą Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, jak również zewnętrznych aspektów innych polityk Unii.

Unia czuwa nad spójnością różnych dziedzin jej działań zewnętrznych oraz nad ich spójnością z innymi politykami Unii. Rada i Komisja, wspomagane przez wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, zapewniają tę spójność oraz współpracują w tym celu.

Artykuł 22

1. Na podstawie zasad i celów wymienionych w artykule 21 Rada Europejska określa strategiczne interesy i cele Unii.

Decyzje Rady Europejskiej w sprawie strategicznych interesów i celów Unii dotyczą wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz innych dziedzin dotyczących działań zewnętrznych Unii. Decyzje te mogą dotyczyć stosunków Unii z określonym krajem lub regionem lub określonego tematu. Określają one ich czas trwania oraz środki, które mają zostać udostępnione przez Unię i Państwa Członkowskie.

Rada Europejska stanowi jednomyślnie na zalecenie Rady przyjmowane przez nią na warunkach przewidzianych dla każdej dziedziny. Decyzje Rady Europejskiej są wprowadzane w życie zgodnie z procedurami przewidzianymi w Traktatach.

2. Wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, oraz Komisja, w innych dziedzinach działań zewnętrznych, mogą przedkładać Radzie wspólne wnioski.

Rozdział 2

Postanowienia szczególne
dotyczące wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa

Sekcja 1

Postanowienia wspólne

Artykuł 23

Działania Unii na arenie międzynarodowej w rozumieniu niniejszego rozdziału opierają się na zasadach, dążą do osiągnięcia celów i są prowadzone zgodnie z postanowieniami ogólnymi, o których mowa w rozdziale 1.

Artykuł 24
(dawny artykuł 11 TUE)

1. Kompetencje Unii w zakresie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa obejmują wszelkie dziedziny polityki zagranicznej i ogół kwestii dotyczących bezpieczeństwa Unii, w tym stopniowe określanie wspólnej polityki obronnej, która może prowadzić do wspólnej obrony.

Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa podlega szczególnym zasadom i procedurom. Jest określana i realizowana przez Radę Europejską i Radę stanowiące jednomyślnie, chyba że Traktaty przewidują inaczej. Wyklucza się przyjmowanie aktów ustawodawczych. Wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa wykonuje wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz Państwa Członkowskie, zgodnie z Traktatami. Szczególną rolę Parlamentu Europejskiego i Komisji w tej dziedzinie określają Traktaty. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie jest właściwy w zakresie tych postanowień, z wyjątkiem właściwości do kontrolowania przestrzegania artykułu 40 niniejszego Traktatu i do kontroli legalności niektórych decyzji przewidzianych w artykule 275 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

2. W ramach zasad i celów swoich działań zewnętrznych Unia Europejska prowadzi, określa i realizuje wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, opartą na rozwoju wzajemnej solidarności politycznej między Państwami Członkowskimi, określaniu kwestii stanowiących przedmiot ogólnego zainteresowania i osiąganiu coraz większego stopnia zbieżności działań Państw Członkowskich.

3. Państwa Członkowskie popierają, aktywnie i bez zastrzeżeń, politykę zewnętrzną i bezpieczeństwa Unii w duchu lojalności i wzajemnej solidarności i szanują działania Unii w tej dziedzinie.

Państwa Członkowskie działają zgodnie na rzecz umacniania i rozwijania wzajemnej solidarności politycznej. Powstrzymują się od wszelkich działań, które byłyby sprzeczne z interesami Unii lub mogłyby zaszkodzić jej skuteczności jako spójnej sile w stosunkach międzynarodowych.

Rada i wysoki przedstawiciel czuwają nad poszanowaniem tych zasad.

Artykuł 25
(dawny artykuł 12 TUE)

Unia prowadzi wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa poprzez:

a) określanie ogólnych wytycznych;

b) przyjmowanie decyzji określających:

   (i) działania, które powinny być prowadzone przez Unię;

   (ii) stanowiska, które powinny być podjęte przez Unię;

   (iii) zasady wykonania decyzji, o których mowa w podpunktach (i) oraz (ii);

   oraz

c) umacnianie systematycznej współpracy między Państwami Członkowskimi w prowadzeniu ich polityki.

Artykuł 26
(dawny artykuł 13 TUE)

1. Rada Europejska określa strategiczne interesy Unii, ustala cele oraz określa ogólne wytyczne wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, łącznie ze sprawami mającymi wpływ na kwestie polityczno-obronne. Przyjmuje niezbędne decyzje.

Jeżeli wymaga tego sytuacja międzynarodowa, przewodniczący Rady Europejskiej zwołuje nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej w celu określenia strategicznych kierunków polityki Unii w obliczu takiej sytuacji.

2. Rada opracowuje wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa oraz podejmuje decyzje niezbędne do określenia i realizacji tej polityki na podstawie ogólnych wytycznych i strategicznych kierunków określonych przez Radę Europejską.

Rada i wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa zapewniają jednolitość, spójność i skuteczność działań Unii.

3. Wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa realizują wysoki przedstawiciel oraz Państwa Członkowskie, stosując środki krajowe i unijne.

Artykuł 27

1. Wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, który przewodniczy Radzie do Spraw Zagranicznych, przyczynia się poprzez swoje propozycje do opracowania wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz zapewnia wykonanie decyzji przyjętych przez Radę Europejską i Radę.

2. Wysoki przedstawiciel reprezentuje Unię w zakresie spraw odnoszących się do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Prowadzi w imieniu Unii dialog polityczny ze stronami trzecimi oraz wyraża stanowisko Unii w organizacjach międzynarodowych i na konferencjach międzynarodowych.

3. W wykonywaniu swojego mandatu, wysoki przedstawiciel jest wspomagany przez Europejską Służbę Działań Zewnętrznych. Służba ta współpracuje ze służbami dyplomatycznymi Państw Członkowskich i składa się z urzędników właściwych służb Sekretariatu Generalnego Rady i Komisji, jak również z personelu delegowanego przez krajowe służby dyplomatyczne. Organizację i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych określa decyzja Rady. Rada stanowi na wniosek wysokiego przedstawiciela po konsultacji z Parlamentem Europejskim i po uzyskaniu zgody Komisji.

Artykuł 28
(dawny artykuł 14 TUE)

1. Jeżeli sytuacja międzynarodowa wymaga działań operacyjnych Unii, Rada przyjmuje niezbędne decyzje. Decyzje te określają ich zasięg, cele, zakres i środki, jakie mają być oddane do dyspozycji Unii, warunki wprowadzania ich w życie oraz – w razie potrzeby – czas ich trwania.

Jeżeli nastąpiła zmiana okoliczności mająca wyraźny wpływ na kwestię stanowiącą przedmiot takiej decyzji, Rada dokonuje przeglądu zasad i celów tej decyzji oraz podejmuje niezbędne decyzje.

2. Decyzje, o których mowa w ustępie 1, wiążą Państwa Członkowskie w odniesieniu do zajmowanych przez nie stanowisk i prowadzonych działań.

3. O wszelkim zajęciu krajowego stanowiska lub podjęciu jakiegokolwiek krajowego działania w zastosowaniu decyzji, o której mowa w ustępie 1, dane Państwo Członkowskie informuje w takim czasie, aby możliwe było – w razie potrzeby – wcześniejsze przeprowadzenie w Radzie uzgodnień. Obowiązek wcześniejszego poinformowania nie dotyczy środków stanowiących jedynie proste wykonanie decyzji Rady na płaszczyźnie krajowej.

4. W przypadku bezwzględnej konieczności wynikającej z rozwoju sytuacji i wobec braku przeglądu decyzji Rady, o której mowa w ustępie 1, Państwa Członkowskie mogą zastosować w trybie pilnym niezbędne środki, uwzględniając ogólne cele takiej decyzji. Państwo Członkowskie, które stosuje takie środki, informuje o nich niezwłocznie Radę.

5. W przypadku poważnych trudności w wykonaniu decyzji, o której mowa w niniejszym artykule, Państwo Członkowskie powiadamia o nich Radę, która rozważa je i poszukuje właściwych rozwiązań. Nie mogą być one sprzeczne z celami decyzji, o której mowa w ustępie 1, ani szkodzić jego skuteczności.

Artykuł 29
(dawny artykuł 15 TUE)

Rada przyjmuje decyzje, które określają podejście Unii do danego problemu o charakterze geograficznym lub przedmiotowym. Państwa Członkowskie zapewniają zgodność swych polityk krajowych ze stanowiskami Unii.

Artykuł 30
(dawny artykuł 22 TUE)

1. Każde Państwo Członkowskie, wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa lub wysoki przedstawiciel przy wsparciu Komisji mogą zwracać się do Rady z wszelkimi pytaniami dotyczącymi wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz przedkładać Radzie, odpowiednio, inicjatywy lub wnioski.

2. W przypadkach wymagających szybkiej decyzji wysoki przedstawiciel zwołuje, z inicjatywy własnej albo na wniosek Państwa Członkowskiego, w ciągu 48 godzin lub – w razie bezwzględnej potrzeby – w krótszym terminie, nadzwyczajne posiedzenie Rady.

Artykuł 31
(dawny artykuł 23 TUE)

1. Decyzje, o których mowa w niniejszym rozdziale, Rada Europejska i Rada podejmują, stanowiąc jednomyślnie, z wyjątkiem przypadków gdy niniejszy rozdział stanowi inaczej. Wyklucza się przyjmowanie aktów ustawodawczych.

Każdy członek Rady, który wstrzymuje się od głosu, może – zgodnie z niniejszym akapitem – jednocześnie złożyć formalne oświadczenie. W takim przypadku nie jest on zobowiązany do wykonania decyzji, ale akceptuje, że decyzja ta wiąże Unię. W duchu wzajemnej solidarności to Państwo Członkowskie powstrzymuje się od wszelkich działań, które mogłyby być sprzeczne lub utrudnić działania Unii podejmowane na podstawie tej decyzji. Pozostałe Państwa Członkowskie szanują jego stanowisko. Decyzja nie zostaje przyjęta, jeżeli członkowie Rady, którzy złożyli oświadczenie w związku ze wstrzymaniem się od głosu, reprezentują co najmniej jedną trzecią Państw Członkowskich, których łączna liczba ludności stanowi co najmniej jedną trzecią ludności Unii.

2. Na zasadzie odstępstwa od postanowień ustępu 1, Rada stanowi większością kwalifikowaną w sytuacji, gdy:

– przyjmuje decyzję określającą działanie lub stanowisko Unii, na podstawie decyzji Rady Europejskiej dotyczącej strategicznych interesów i celów Unii, o której mowa w artykule 22 ustęp 1,

– przyjmuje decyzję określającą działanie lub stanowisko Unii, zgodnie z propozycją wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, która została przedłożona w wyniku specjalnego wniosku skierowanego do niego przez Radę Europejską z jej własnej inicjatywy lub z inicjatywy wysokiego przedstawiciela,

– podejmuje decyzję wykonującą decyzję określającą działanie lub stanowisko Unii,

– mianuje specjalnego przedstawiciela zgodnie z artykułem 33.

Głosowanie nie dochodzi do skutku, jeżeli członek Rady oświadcza, że z istotnych względów polityki krajowej, które musi określić, zamierza się sprzeciwić przyjęciu decyzji podejmowanej większością kwalifikowaną. Wysoki przedstawiciel poszukuje, w ścisłej konsultacji z zainteresowanym Państwem Członkowskim, rozwiązania odpowiadającego temu Państwu. Jeżeli rozwiązanie nie zostanie znalezione, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może wnieść o przedłożenie tej sprawy Radzie Europejskiej w celu przyjęcia jednomyślnie decyzji.

3. Rada Europejska może jednomyślnie przyjąć decyzję, która przewiduje, że Rada stanowi większością kwalifikowaną w przypadkach innych niż te, o których mowa w ustępie 2.

4. Ustępów 2 i 3 nie stosuje się do decyzji mających wpływ na kwestie wojskowe lub polityczno-obronne.

5. W kwestiach proceduralnych Rada stanowi większością głosów swoich członków.

Artykuł 32
(dawny artykuł 16 TUE)

Państwa Członkowskie w ramach Rady Europejskiej i Rady uzgadniają wszelkie kwestie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, stanowiące przedmiot ogólnego zainteresowania, w celu określenia wspólnego podejścia. Przed podjęciem jakichkolwiek działań na arenie międzynarodowej lub zaciągnięciem wszelkich zobowiązań, które mogłyby wpłynąć na interesy Unii, każde Państwo Członkowskie konsultuje się z pozostałymi w ramach Rady Europejskiej lub Rady. Państwa Członkowskie zapewniają, poprzez zbieżne działania, możliwość realizacji przez Unię jej interesów i wartości na arenie międzynarodowej. Państwa Członkowskie są względem siebie solidarne.

Jeżeli Rada Europejska lub Rada określiły wspólne podejście Unii w rozumieniu akapitu pierwszego, wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa i ministrowie spraw zagranicznych Państw Członkowskich koordynują swoją działalność w Radzie.

Misje dyplomatyczne Państw Członkowskich i delegatury Unii w państwach trzecich i przy organizacjach międzynarodowych współpracują ze sobą i przyczyniają się do formułowania i wprowadzania w życie wspólnego podejścia.

Artykuł 33
(dawny artykuł 18 TUE)

Rada może, na wniosek wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, mianować specjalnego przedstawiciela, któremu powierza się mandat w odniesieniu do poszczególnych spraw politycznych. Specjalny przedstawiciel w sprawowaniu swojego mandatu podlega wysokiemu przedstawicielowi.

Artykuł 34
(dawny artykuł 19 TUE)

1. Państwa Członkowskie koordynują swe działania w organizacjach międzynarodowych i podczas konferencji międzynarodowych, podtrzymując na tym forum stanowiska Unii. Organizację tej koordynacji zapewnia wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa.

Jeżeli w organizacjach międzynarodowych lub podczas konferencji międzynarodowych nie są reprezentowane wszystkie Państwa Członkowskie, uczestniczące Państwa Członkowskie podtrzymują stanowiska Unii.

2. Zgodnie z artykułem 24 ustęp 3 Państwa Członkowskie reprezentowane w organizacjach międzynarodowych lub podczas konferencji międzynarodowych, w których nie uczestniczą wszystkie Państwa Członkowskie, informują te ostatnie, jak również wysokiego przedstawiciela, o wszelkich sprawach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

Państwa Członkowskie, które są także członkami Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, będą działać zgodnie i wyczerpująco informować pozostałe Państwa Członkowskie, jak również wysokiego przedstawiciela. Państwa Członkowskie, które są członkami Rady Bezpieczeństwa, przy wykonywaniu swoich funkcji będą bronić stanowisk i interesów Unii, bez uszczerbku dla ich zobowiązań wynikających z postanowień Karty Narodów Zjednoczonych.

Jeżeli Unia określiła stanowisko w kwestii wpisanej do porządku obrad Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, Państwa Członkowskie, które w niej zasiadają, wnoszą o zaproszenie wysokiego przedstawiciela do przedstawienia stanowiska Unii.

Artykuł 35
(dawny artykuł 20 TUE)

Misje dyplomatyczne i konsularne Państw Członkowskich oraz delegatury Unii w państwach trzecich i na konferencjach międzynarodowych, a także ich przedstawicielstwa w organizacjach międzynarodowych współpracują ze sobą, tak aby zapewnić poszanowanie i wykonanie decyzji określających stanowiska i działania Unii przyjętych na mocy niniejszego rozdziału.

Umacniają one współpracę, wymieniając informacje i dokonując wspólnych ocen.

Przyczyniają się one do wprowadzania w życie prawa obywateli Unii do ochrony na terytorium państw trzecich, o którym mowa w artykule 20 ustęp 2 litera c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, jak również środków przyjętych w zastosowaniu artykułu 23 tego Traktatu.

Artykuł 36
(dawny artykuł 21 TUE)

Wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa regularnie konsultuje się z Parlamentem Europejskim w zakresie głównych aspektów i podstawowych opcji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, oraz informuje Parlament Europejski o rozwoju tych polityk. Czuwa on nad tym, aby poglądy Parlamentu Europejskiego zostały należycie uwzględnione. Specjalni przedstawiciele mogą uczestniczyć w informowaniu Parlamentu Europejskiego.

Parlament Europejski może kierować do Rady i do wysokiego przedstawiciela pytania lub formułować pod ich adresem zalecenia. Dwa razy w roku przeprowadza on debatę o postępach w realizacji wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony.

Artykuł 37
(dawny artykuł 24 TUE)

Unia może zawierać umowy z jednym lub z większą liczbą państw lub z organizacjami międzynarodowymi w dziedzinach objętych niniejszym rozdziałem.

Artykuł 38
(dawny artykuł 25 TUE)

Bez uszczerbku dla postanowień artykułu 240 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa obserwuje sytuację międzynarodową w dziedzinach objętych wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa oraz przyczynia się do określania polityk, wydając opinie dla Rady – na jej żądanie, na żądanie wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa lub z inicjatywy własnej. Czuwa on również nad wprowadzaniem w życie uzgodnionych polityk, bez uszczerbku dla uprawnień wysokiego przedstawiciela.

W zakresie objętym niniejszym rozdziałem Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa sprawuje, pod kierunkiem Rady i wysokiego przedstawiciela, kontrolę polityczną i kierownictwo strategiczne nad operacjami zarządzania kryzysowego, o których mowa w artykule 43.

Rada może upoważnić Komitet do podjęcia, w celu i na czas trwania operacji zarządzania kryzysowego, określonych przez Radę decyzji dotyczących kontroli politycznej i kierownictwa strategicznego nad operacją.

Artykuł 39

Zgodnie z artykułem 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i na zasadzie odstępstwa od jego ustępu 2, Rada przyjmuje decyzję określającą zasady dotyczące ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych przez Państwa Członkowskie w wykonywaniu działań wchodzących w zakres zastosowania niniejszego rozdziału oraz zasady dotyczące swobodnego przepływu takich danych. Przestrzeganie tych zasad podlega kontroli niezależnych organów.

Artykuł 40
(dawny artykuł 47 TUE)

Realizacja wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa nie narusza stosowania procedur oraz odpowiedniego zakresu uprawnień instytucji przewidzianych w Traktatach do wykonywania kompetencji Unii, o których mowa w artykułach 3–6 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Realizacja polityk, o których mowa w tych artykułach, nie narusza także stosowania procedur oraz odpowiedniego zakresu uprawnień instytucji przewidzianych w Traktatach do wykonywania kompetencji Unii na podstawie niniejszego rozdziału.

Artykuł 41
(dawny artykuł 28 TUE)

1. Wydatki administracyjne ponoszone przez instytucje w związku z wykonywaniem niniejszego rozdziału są pokrywane z budżetu Unii.

2. Wydatki operacyjne ponoszone w związku z wykonywaniem niniejszego rozdziału są również pokrywane z budżetu Unii, z wyjątkiem wydatków przypadających na operacje mające wpływ na kwestie wojskowe i polityczno-obronne oraz przypadków, gdy Rada, stanowiąc jednomyślnie, postanowi inaczej.

Jeśli wydatki nie są pokrywane z budżetu Unii, ponoszą je Państwa Członkowskie według kryterium produktu krajowego brutto, chyba że Rada, stanowiąc jednomyślnie, postanowi inaczej. Państwa Członkowskie, których przedstawiciele w Radzie złożyli formalne oświadczenie na podstawie artykułu 31 ustęp 1 akapit drugi, nie są zobowiązane do wnoszenia wkładu w finansowanie operacji mających wpływ na kwestie wojskowe lub polityczno-obronne.

3. Rada przyjmuje decyzję ustanawiającą szczególne procedury w celu zagwarantowania szybkiego dostępu do środków budżetowych Unii przeznaczonych na natychmiastowe finansowanie inicjatyw w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, a zwłaszcza działań przygotowawczych do misji, o których mowa w artykule 42 ustęp 1 i w artykule 43. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Działania przygotowawcze do misji, o których mowa w artykule 42 ustęp 1 i w artykule 43, które nie obciążają budżetu Unii, są finansowane z funduszu początkowego utworzonego ze składek Państw Członkowskich.

Rada, na wniosek wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, przyjmuje większością kwalifikowaną decyzje ustanawiające:

a) warunki tworzenia i finansowania funduszu początkowego, w szczególności wysokość środków przekazywanych funduszowi;

b) warunki zarządzania funduszem początkowym;

c) warunki kontroli finansowej.

Jeżeli misja zaplanowana zgodnie z artykułem 42 ustęp 1 i z artykułem 43 nie może być finansowana z budżetu Unii, Rada upoważnia wysokiego przedstawiciela do wykorzystania tego funduszu. Wysoki przedstawiciel składa Radzie sprawozdanie z wykonania tego upoważnienia.

Sekcja 2

Postanowienia dotyczące wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony

Artykuł 42
(dawny artykuł 17 TUE)

1. Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony stanowi integralną część wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Zapewnia Unii zdolność operacyjną opartą na środkach cywilnych i wojskowych. Unia może z nich korzystać w przeprowadzanych poza Unią misjach utrzymania pokoju, zapobiegania konfliktom i wzmacniania międzynarodowego bezpieczeństwa, zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych. Zadania te są wykonywane w oparciu o zdolności, jakie zapewniają Państwa Członkowskie.

2. Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony obejmuje stopniowe określanie wspólnej polityki obronnej Unii. Doprowadzi ona do stworzenia wspólnej obrony, jeżeli Rada Europejska, stanowiąc jednomyślnie, tak zadecyduje. W takim przypadku Rada Europejska zaleca Państwom Członkowskim przyjęcie stosownej decyzji zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Polityka Unii w rozumieniu niniejszej sekcji nie uchybia specyficznemu charakterowi polityki bezpieczeństwa i obronnej niektórych Państw Członkowskich. Szanuje ona wynikające z Traktatu Północnoatlantyckiego zobowiązania Państw Członkowskich, które uważają, że ich wspólna obrona jest wykonywana w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) oraz jest zgodna z przyjętą w tych ramach wspólną polityką bezpieczeństwa i obronną.

3. Państwa Członkowskie, w celu realizacji wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, oddają do dyspozycji Unii swoje zdolności cywilne i wojskowe, aby przyczynić się do osiągnięcia celów określonych przez Radę. Państwa Członkowskie wspólnie powołujące siły wielonarodowe mogą również przekazać je do dyspozycji wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony.

Państwa Członkowskie zobowiązują się do stopniowej poprawy swoich zdolności wojskowych. Agencja do spraw Rozwoju Zdolności Obronnych, Badań, Zakupów i Uzbrojenia (zwana dalej „Europejską Agencją Obrony") określa wymogi operacyjne, wspiera środki ich realizacji, przyczynia się do określania i, w stosownych przypadkach, wprowadzania w życie wszelkich użytecznych środków wzmacniających bazę przemysłową i technologiczną sektora obrony, bierze udział w określaniu europejskiej polityki w zakresie zdolności i uzbrojenia oraz wspomaga Radę w ocenie poprawy zdolności wojskowych.

4. Decyzje dotyczące wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, w tym decyzje w sprawie podjęcia misji, o których mowa w niniejszym artykule, są przyjmowane przez Radę stanowiącą jednomyślnie na wniosek wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa lub z inicjatywy Państwa Członkowskiego. Wysoki przedstawiciel może zaproponować, w stosownych przypadkach wspólnie z Komisją, użycie zarówno środków krajowych, jak i instrumentów Unii.

5. W celu ochrony wartości Unii i służenia jej interesom Rada może powierzyć wykonanie danej misji, w ramach Unii, grupie Państw Członkowskich. Wykonanie takiej misji reguluje artykuł 44.

6. Państwa Członkowskie, które spełniają wyższe kryteria zdolności wojskowej i które zaciągnęły w tej dziedzinie dalej idące zobowiązania, mając na względzie najbardziej wymagające misje, ustanawiają stałą współpracę strukturalną w ramach Unii. Współpracę tę reguluje artykuł 46. Nie narusza ona postanowień artykułu 43.

7. W przypadku gdy jakiekolwiek Państwo Członkowskie stanie się ofiarą napaści zbrojnej na jego terytorium, pozostałe Państwa Członkowskie mają w stosunku do niego obowiązek udzielenia pomocy i wsparcia przy zastosowaniu wszelkich dostępnych im środków, zgodnie z artykułem 51 Karty Narodów Zjednoczonych. Nie ma to wpływu na szczególny charakter polityki bezpieczeństwa i obrony niektórych Państw Członkowskich.

Zobowiązania i współpraca w tej dziedzinie pozostają zgodne ze zobowiązaniami zaciągniętymi w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, która dla państw będących jej członkami pozostaje podstawą ich zbiorowej obrony i forum dla jej wykonywania.

Artykuł 43

1. Misje, o których mowa w artykule 42 ustęp 1, przy prowadzeniu których Unia może użyć środków cywilnych i wojskowych, obejmują wspólne działania rozbrojeniowe, misje humanitarne i ratunkowe, misje wojskowego doradztwa i wsparcia, misje zapobiegania konfliktom i utrzymywania pokoju, misje zbrojne służące zarządzaniu kryzysowemu, w tym misje przywracania pokoju i operacje stabilizacji sytuacji po zakończeniu konfliktów. Wszystkie te misje mogą przyczyniać się do walki z terroryzmem, w tym poprzez wspieranie państw trzecich w zwalczaniu terroryzmu na ich terytoriach.

2. Rada przyjmuje decyzje dotyczące misji, o których mowa w ustępie 1, określając ich cel i zakres, jak również ogólne warunki ich przeprowadzania. Wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, pod kierunkiem Rady oraz w ścisłym i stałym porozumieniu z Komitetem Politycznym i Bezpieczeństwa, czuwa nad koordynacją cywilnych i wojskowych aspektów tych misji.

Artykuł 44

1. W ramach decyzji przyjmowanych zgodnie z artykułem 43, Rada może powierzyć przeprowadzenie misji grupie Państw Członkowskich, które wyrażą taką wolę i które dysponują zdolnościami wymaganymi dla tej misji. Te Państwa Członkowskie, wspólnie z wysokim przedstawicielem Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, uzgadniają między sobą sposób zarządzania misją.

2. Państwa Członkowskie uczestniczące w misji informują regularnie Radę o jej przebiegu z własnej inicjatywy lub na wniosek innego Państwa Członkowskiego. Jeżeli wykonanie misji spowoduje powstanie istotnych konsekwencji lub jeżeli wymaga zmiany celu, zakresu lub warunków misji określonych w decyzjach, o których mowa w ustępie 1, uczestniczące Państwa Członkowskie niezwłocznie informują o tym Radę. W takich przypadkach Rada przyjmuje niezbędne decyzje.

Artykuł 45

1. Europejska Agencja Obrony, o której mowa w artykule 42 ustęp 3, podlegająca Radzie, ma za zadanie:

a) przyczyniać się do określania celów zdolności wojskowych Państw Członkowskich i oceny wykonania zobowiązań w zakresie zdolności podjętych przez Państwa Członkowskie;

b) wspierać harmonizację wymagań operacyjnych i ustanowienie skutecznych i spójnych metod dokonywania zamówień;

c) zgłaszać wielostronne projekty dla osiągnięcia celów zdolności wojskowych oraz zapewniać koordynację programów realizowanych przez Państwa Członkowskie i zarządzanie konkretnymi programami współpracy;

d) wspierać badania nad technologiami obronnymi oraz koordynować i planować wspólne działania badawcze i studia nad rozwiązaniami technicznymi odpowiadającymi przyszłym wymaganiom operacyjnym;

e) przyczyniać się do określania wszelkich użytecznych środków wzmacniających bazę przemysłową i technologiczną sektora obrony oraz zwiększających efektywność wydatków wojskowych i, w stosownych przypadkach, wprowadzać w życie te środki.

2. Europejska Agencja Obrony jest otwarta dla wszystkich Państw Członkowskich pragnących uczestniczyć w jej pracach. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, przyjmuje decyzję określającą statut, siedzibę i zasady funkcjonowania Agencji. Decyzja ta uwzględnia poziom faktycznego uczestnictwa w działaniach Agencji. W ramach Agencji tworzy się specjalne grupy skupiające Państwa Członkowskie uczestniczące we wspólnych projektach. Agencja wykonuje swoje działania, w miarę potrzeby, w powiązaniu z Komisją.

Artykuł 46

1. Państwa Członkowskie pragnące wziąć udział w stałej współpracy strukturalnej, o której mowa w artykule 42 ustęp 6, które spełniają kryteria i które przyjęły zobowiązania w zakresie zdolności wojskowych wymienione w Protokole w sprawie stałej współpracy strukturalnej, notyfikują swój zamiar Radzie i wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa.

2. W terminie trzech miesięcy od notyfikacji, o której mowa w ustępie 1, Rada przyjmuje decyzję ustanawiającą stałą współpracę strukturalną i określającą listę uczestniczących Państw Członkowskich. Rada stanowi większością kwalifikowaną po konsultacji z wysokim przedstawicielem.

3. Każde Państwo Członkowskie, które na późniejszym etapie pragnie wziąć udział w stałej współpracy strukturalnej, notyfikuje swój zamiar Radzie i wysokiemu przedstawicielowi.

Rada przyjmuje decyzję potwierdzającą udział zainteresowanego Państwa Członkowskiego, które spełnia kryteria i przyjmuje zobowiązania, o których mowa w artykułach 1 i 2 Protokołu w sprawie stałej współpracy strukturalnej. Rada stanowi większością kwalifikowaną po konsultacji z wysokim przedstawicielem. W głosowaniu biorą udział tylko członkowie Rady reprezentujący uczestniczące Państwa Członkowskie.

Większość kwalifikowaną określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

4. Jeżeli uczestniczące Państwo Członkowskie przestało spełniać kryteria lub nie jest w stanie wypełniać zobowiązań, o których mowa w artykułach 1 i 2 Protokołu w sprawie stałej współpracy strukturalnej, Rada może przyjąć decyzję zawieszającą udział tego Państwa.

Rada stanowi większością kwalifikowaną. W głosowaniu biorą udział tylko członkowie Rady reprezentujący uczestniczące Państwa Członkowskie, z wyjątkiem zainteresowanego Państwa Członkowskiego.

Większość kwalifikowaną określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

5. Jeżeli uczestniczące Państwo Członkowskie pragnie wycofać się ze stałej współpracy strukturalnej, notyfikuje swoją decyzję Radzie, która przyjmuje do wiadomości, że uczestnictwo zainteresowanego Państwa Członkowskiego zakończyło się.

6. Decyzje i zalecenia Rady w ramach stałej współpracy strukturalnej, inne niż decyzje i zalecenia przewidziane w ustępach 2–5, są przyjmowane jednomyślnie. Do celów niniejszego ustępu jednomyślność stanowiona jest jedynie głosami przedstawicieli uczestniczących Państw Członkowskich.

TYTUŁ VI

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 47

Unia ma osobowość prawną.

Artykuł 48
(dawny artykuł 48 TUE)

1. Traktaty mogą być zmieniane zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany. Mogą być też zmieniane zgodnie z uproszczonymi procedurami zmiany.

Zwykła procedura zmiany

2. Rząd każdego Państwa Członkowskiego, Parlament Europejski lub Komisja mogą przedkładać Radzie propozycje zmiany Traktatów. Propozycje te mogą mieć na celu, między innymi, rozszerzenie lub ograniczenie kompetencji przyznanych Unii w Traktatach. Propozycje te są przekazywane przez Radę Radzie Europejskiej oraz notyfikowane parlamentom narodowym.

3. Jeżeli Rada Europejska, po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, podejmie zwykłą większością decyzję, w której opowie się za rozpatrzeniem proponowanych zmian, przewodniczący Rady Europejskiej zwołuje konwent złożony z przedstawicieli parlamentów narodowych, szefów państw lub rządów Państw Członkowskich, Parlamentu Europejskiego i Komisji. W przypadku zmian instytucjonalnych w dziedzinie pieniężnej konsultowany jest również Europejski Bank Centralny. Konwent rozpatruje propozycje zmian i przyjmuje, w drodze konsensusu, zalecenie dla Konferencji przedstawicieli rządów Państw Członkowskich przewidzianej w ustępie 4.

Rada Europejska może zwykłą większością, po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, podjąć decyzję o niezwoływaniu konwentu, jeżeli zakres proponowanych zmian nie uzasadnia jego zwołania. W takim przypadku Rada Europejska określa mandat Konferencji przedstawicieli rządów Państw Członkowskich.

4. Konferencję przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zwołuje przewodniczący Rady w celu uchwalenia za wspólnym porozumieniem zmian, jakie mają zostać dokonane w Traktatach.

Zmiany wchodzą w życie po ich ratyfikowaniu przez wszystkie Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

5. Jeżeli po upływie dwóch lat od podpisania traktatu zmieniającego Traktaty, został on ratyfikowany przez cztery piąte Państw Członkowskich i gdy jedno lub więcej Państw Członkowskich napotkało trudności w postępowaniu ratyfikacyjnym, sprawę kieruje się do Rady Europejskiej.

Uproszczone procedury zmiany

6. Rząd każdego Państwa Członkowskiego, Parlament Europejski lub Komisja mogą przedkładać Radzie Europejskiej propozycje dotyczące zmiany wszystkich lub części postanowień części trzeciej Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, dotyczących wewnętrznych polityk i działań Unii.

Rada Europejska może przyjąć decyzję zmieniającą wszystkie lub część postanowień części trzeciej Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Rada Europejska stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją oraz z Europejskim Bankiem Centralnym w przypadkach zmian instytucjonalnych w dziedzinie pieniężnej. Decyzja ta wchodzi w życie dopiero po jej zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Decyzja, o której mowa w akapicie drugim, nie może zwiększyć kompetencji przyznanych Unii w Traktatach.

7. Jeżeli Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub tytuł V niniejszego Traktatu przewiduje, że Rada stanowi jednomyślnie w danej dziedzinie lub w danym przypadku, Rada Europejska może przyjąć decyzję upoważniającą Radę do stanowienia większością kwalifikowaną w tej dziedzinie lub w tym przypadku. Niniejszego akapitu nie stosuje się do decyzji mających wpływ na kwestie wojskowe lub obronne.

Jeżeli Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej przewiduje, że akty ustawodawcze przyjmowane są przez Radę zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, Rada Europejska może przyjąć decyzję zezwalającą na przyjęcie takich aktów zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą.

Wszelkie inicjatywy podejmowane przez Radę Europejską na podstawie akapitu pierwszego lub drugiego są przekazywane parlamentom narodowym. W przypadku gdy parlament narodowy notyfikuje swój sprzeciw w terminie sześciu miesięcy od takiego przekazania, decyzja, o której mowa w akapicie pierwszym lub drugim, nie zostaje przyjęta. W przypadku braku sprzeciwu Rada Europejska może przyjąć taką decyzję.

W celu przyjęcia decyzji, o których mowa w akapicie pierwszym lub drugim, Rada Europejska stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, wyrażonej przez większość członków wchodzących w jego skład.

Artykuł 49
(dawny artykuł 49 TUE)

Każde państwo europejskie, które szanuje wartości, o których mowa w artykule 2, i zobowiązuje się je wspierać, może złożyć wniosek o członkostwo w Unii. O wniosku tym informuje się Parlament Europejski i parlamenty narodowe. Państwo ubiegające się o członkostwo kieruje swój wniosek do Rady, która stanowi jednomyślnie po zasięgnięciu opinii Komisji oraz po otrzymaniu zgody Parlamentu Europejskiego, udzielonej większością głosów jego członków. Brane są pod uwagę kryteria kwalifikacji uzgodnione przez Radę Europejską.

Warunki przyjęcia i wynikające z tego przyjęcia dostosowania w Traktatach stanowiących podstawę Unii są przedmiotem umowy między Państwami Członkowskimi a Państwem ubiegającym się o członkostwo. Umowa ta podlega ratyfikacji przez wszystkie umawiające się Państwa, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Artykuł 50

1. Każde Państwo Członkowskie może, zgodnie ze swoimi wymogami konstytucyjnymi, podjąć decyzję o wystąpieniu z Unii.

2. Państwo Członkowskie, które podjęło decyzję o wystąpieniu, notyfikuje swój zamiar Radzie Europejskiej. W świetle wytycznych Rady Europejskiej Unia prowadzi negocjacje i zawiera z tym Państwem umowę określającą warunki jego wystąpienia, uwzględniając ramy jego przyszłych stosunków z Unią. Umowę tę negocjuje się zgodnie z artykułem 218 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Jest ona zawierana w imieniu Unii przez Radę, stanowiącą większością kwalifikowaną po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

3. Traktaty przestają mieć zastosowanie do tego Państwa od dnia wejścia w życie umowy o wystąpieniu lub, w przypadku jej braku, dwa lata po notyfikacji, o której mowa w ustępie 2, chyba że Rada Europejska w porozumieniu z danym Państwem Członkowskim podejmie jednomyślnie decyzję o przedłużeniu tego okresu.

4. Do celów ustępów 2 i 3 członek Rady Europejskiej i Rady reprezentujący występujące Państwo Członkowskie nie bierze udziału w obradach ani w podejmowaniu decyzji Rady Europejskiej i Rady dotyczących tego Państwa.

Większość kwalifikowaną określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera b) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

5. Jeżeli Państwo, które wystąpiło z Unii, zwraca się o ponowne przyjęcie, jego wniosek podlega procedurze, o której mowa w artykule 49.

Artykuł 51

Protokoły i załączniki załączone do Traktatów stanowią ich integralną część.

Artykuł 52

1. Traktaty stosuje się do Królestwa Belgii, Republiki Bułgarii, Republiki Czeskiej, Królestwa Danii, Republiki Federalnej Niemiec, Republiki Estońskiej, Irlandii, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii, Republiki Francuskiej, Republiki Włoskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Wielkiego Księstwa Luksemburga, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Królestwa Niderlandów, Republiki Austrii, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Portugalskiej, Rumunii, Republiki Słowenii, Republiki Słowackiej, Republiki Finlandii, Królestwa Szwecji oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

2. Terytorialny zakres stosowania Traktatów określony jest szczegółowo w artykule 355 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 53
(dawny artykuł 51 TUE)

Niniejszy Traktat zawiera się na czas nieograniczony.

Artykuł 54
(dawny artykuł 52 TUE)

1. Niniejszy Traktat podlega ratyfikacji przez Wysokie Umawiające się Strony, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi. Dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone do depozytu Rządowi Republiki Włoskiej.

2. Niniejszy Traktat wchodzi w życie 1 stycznia 1993 roku, pod warunkiem że zostaną złożone do depozytu wszystkie dokumenty ratyfikacyjne lub – w przeciwnym wypadku – wchodzi on w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po złożeniu ostatniego dokumentu ratyfikacyjnego.

Artykuł 55
(dawny artykuł 53 TUE)

1. Niniejszy Traktat został sporządzony w jednym oryginalnym egzemplarzu w językach angielskim, bułgarskim, czeskim, duńskim, estońskim, fińskim, francuskim, greckim, hiszpańskim, irlandzkim, litewskim, łotewskim, maltańskim, niderlandzkim, niemieckim, polskim, portugalskim, rumuńskim, słowackim, słoweńskim, szwedzkim, węgierskim i włoskim, przy czym teksty w każdym z tych języków są na równi autentyczne. Zostaje on złożony do depozytu w archiwum Rządu Republiki Włoskiej, który przekaże uwierzytelniony odpis każdemu z rządów pozostałych Państw-Sygnatariuszy.

2. Niniejszy Traktat może być również przetłumaczony na wszystkie inne języki określone przez Państwa Członkowskie, które zgodnie z ich porządkiem konstytucyjnym mają status języków urzędowych na całym ich terytorium lub jego części. Poświadczona kopia takich tłumaczeń zostaje przekazana przez zainteresowane Państwo Członkowskie do archiwów Rady.

W DOWÓD CZEGO niżej wymienieni pełnomocnicy złożyli swoje podpisy pod niniejszym Traktatem.

Sporządzono w Maastricht, siódmego lutego roku tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego drugiego.

(lista sygnatariuszy została pominięta)

TRAKTAT O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ (WERSJA SKONSOLIDOWANA)

PREAMBUŁA

JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓL BELGÓW, PREZYDENT REPUBLIKI FEDERALNEJ NIEMIEC, PREZYDENT REPUBLIKI FRANCUSKIEJ, PREZYDENT REPUBLIKI WŁOSKIEJ, JEJ KRÓLEWSKA WYSOKOŚĆ WIELKA KSIĘŻNA LUKSEMBURGA, JEJ KRÓLEWSKA MOŚĆ KRÓLOWA NIDERLANDÓW[1],

ZDECYDOWANI stworzyć podstawy coraz ściślejszego związku między narodami Europy,

ZDECYDOWANI zapewnić postęp gospodarczy i społeczny swych Państw poprzez wspólne działanie, usuwając bariery dzielące Europę,

WYZNACZAJĄC jako główny cel swoich wysiłków stałą poprawę warunków życia i pracy swoich narodów,

UZNAJĄC, że usunięcie istniejących przeszkód wymaga zgodnego działania w celu zagwarantowania stabilności w rozwoju, równowagi w wymianie handlowej i uczciwości w konkurencji,

W TROSCE o wzmocnienie jedności swych gospodarek i zapewnienie ich harmonijnego rozwoju, poprzez zmniejszenie różnic istniejących między poszczególnymi regionami oraz opóźnienia regionów mniej uprzywilejowanych,

PRAGNĄC przyczynić się, przez wspólną politykę handlową, do stopniowego usuwania ograniczeń w handlu międzynarodowym,

ZAMIERZAJĄC potwierdzić solidarność, która łączy Europę z krajami zamorskimi, oraz pragnąc zapewnić ich pomyślny rozwój zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych,

ZDECYDOWANI zachować i umocnić pokój i wolność przez połączenie swych zasobów, oraz wzywając inne narody Europy, które podzielają ich ideały, do połączenia się w wysiłkach,

[1] W międzyczasie Republika Bułgarii, Republika Czeska, Królestwo Danii, Republika Estońska, Irlandia, Republika Grecka, Królestwo Hiszpanii, Republika Cypryjska, Republika Łotewska, Republika Litewska, Republika Węgierska, Republika Malty, Republika Austrii, Rzeczpospolita Polska, Republika Portugalska, Rumunia, Republika Słowenii, Republika Słowacka, Republika Finlandii, Królestwo Szwecji i Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej stały się członkami Unii Europejskiej.

ZDECYDOWANI popierać rozwój możliwie najwyższego poziomu wiedzy swych narodów przez szeroki dostęp do edukacji oraz stałe uaktualnianie wiedzy,

POWOŁALI jako swych pełnomocników:

(lista pełnomocników została pominięta)

KTÓRZY, po wymianie swych pełnomocnictw uznanych za należyte i sporządzone we właściwej formie, uzgodnili, co następuje:

CZĘŚĆ PIERWSZA

ZASADY

Artykuł 1

1. Niniejszy Traktat organizuje funkcjonowanie Unii i określa dziedziny, granice i warunki wykonywania jej kompetencji.

2. Niniejszy Traktat oraz Traktat o Unii Europejskiej są traktatami stanowiącymi podstawę Unii. Oba Traktaty, mające taką samą moc prawną, określane są mianem »Traktatów«.

TYTUŁ I

KATEGORIE I DZIEDZINY KOMPETENCJI UNII

Artykuł 2

1. Jeżeli Traktaty przyznają Unii wyłączną kompetencję w określonej dziedzinie, jedynie Unia może stanowić prawo oraz przyjmować akty prawnie wiążące, natomiast Państwa Członkowskie mogą to czynić wyłącznie z upoważnienia Unii lub w celu wykonania aktów Unii.

2. Jeżeli Traktaty przyznają Unii w określonej dziedzinie kompetencję dzieloną z Państwami Członkowskimi, Unia i Państwa Członkowskie mogą stanowić prawo i przyjmować akty prawnie wiążące w tej dziedzinie. Państwa Członkowskie wykonują swoją kompetencję w zakresie, w jakim Unia nie wykonała swojej kompetencji. Państwa Członkowskie ponownie wykonują swoją kompetencję w zakresie, w jakim Unia postanowiła zaprzestać wykonywania swojej kompetencji.

3. Państwa Członkowskie koordynują swoje polityki gospodarcze i zatrudnienia na zasadach przewidzianych w niniejszym Traktacie, do których określenia Unia ma kompetencję.

4. Zgodnie z postanowieniami Traktatu o Unii Europejskiej Unia ma kompetencję w zakresie określania i realizowania wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym stopniowego określania wspólnej polityki obronnej.

5. W niektórych dziedzinach i na warunkach przewidzianych w Traktatach, Unia ma kompetencję w zakresie prowadzenia działań w celu wspierania, koordynowania lub uzupełniania działań Państw Członkowskich, nie zastępując jednak ich kompetencji w tych dziedzinach.

Prawnie wiążące akty Unii przyjęte na podstawie postanowień Traktatów odnoszących się do tych dziedzin nie mogą prowadzić do harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

6. Zakres i warunki wykonywania kompetencji Unii określają postanowienia Traktatów odnoszące się do każdej dziedziny.

Artykuł 3

1. Unia ma wyłączne kompetencje w następujących dziedzinach:

a) unia celna;

b) ustanawianie reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego;

c) polityka pieniężna w odniesieniu do Państw Członkowskich, których walutą jest euro;

d) zachowanie morskich zasobów biologicznych w ramach wspólnej polityki rybołówstwa;

e) wspólna polityka handlowa.

2. Unia ma także wyłączną kompetencję do zawierania umów międzynarodowych, jeżeli ich zawarcie zostało przewidziane w akcie ustawodawczym Unii lub jest niezbędne do umożliwienia Unii wykonywania jej wewnętrznych kompetencji lub w zakresie, w jakim ich zawarcie może wpływać na wspólne zasady lub zmieniać ich zakres.

Artykuł 4

1. Unia dzieli kompetencje z Państwami Członkowskimi, jeżeli Traktaty przyznają jej kompetencje, które nie dotyczą dziedzin określonych w artykułach 3 i 6.

2. Kompetencje dzielone między Unią a Państwami Członkowskimi stosują się do następujących głównych dziedzin:

a) rynek wewnętrzny;

b) polityka społeczna w odniesieniu do aspektów określonych w niniejszym Traktacie;

c) spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna;

d) rolnictwo i rybołówstwo, z wyłączeniem zachowania morskich zasobów biologicznych;

e) środowisko;

f) ochrona konsumentów;

g) transport;

h) sieci transeuropejskie;

i) energia;

j) przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości;

k) wspólne problemy bezpieczeństwa w zakresie zdrowia publicznego w odniesieniu do aspektów określonych w niniejszym Traktacie.

3. W dziedzinach badań, rozwoju technologicznego i przestrzeni kosmicznej Unia ma kompetencje do prowadzenia działań, w szczególności do określania i realizacji programów, jednakże wykonywanie tych kompetencji nie może doprowadzić do uniemożliwienia Państwom Członkowskim wykonywania ich kompetencji.

4. W dziedzinach współpracy na rzecz rozwoju i pomocy humanitarnej Unia ma kompetencje do prowadzenia działań i wspólnej polityki, jednakże wykonywanie tych kompetencji nie może doprowadzić do uniemożliwienia Państwom Członkowskim wykonywania ich kompetencji.

Artykuł 5

1. Państwa Członkowskie koordynują swoje polityki gospodarcze w ramach Unii. W tym celu Rada przyjmuje środki, w szczególności ogólne kierunki tych polityk.

Do Państw Członkowskich, których walutą jest euro, stosuje się postanowienia szczególne.

2. Unia podejmuje środki w celu zapewnienia koordynacji polityk zatrudnienia Państw Członkowskich, w szczególności określając wytyczne dla tych polityk.

3. Unia może podejmować inicjatywy w celu zapewnienia koordynacji polityk społecznych Państw Członkowskich.

Artykuł 6

Unia ma kompetencje do prowadzenia działań mających na celu wspieranie, koordynowanie lub uzupełnianie działań Państw Członkowskich. Do dziedzin takich działań o wymiarze europejskim należą:

a) ochrona i poprawa zdrowia ludzkiego;

b) przemysł;

c) kultura;

d) turystyka;

e) edukacja, kształcenie zawodowe, młodzież i sport;

f) ochrona ludności;

g) współpraca administracyjna.

TYTUŁ II

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 7

Unia zapewnia spójność swoich poszczególnych polityk i działań, uwzględniając wszystkie swoje cele i zgodnie z zasadą przyznania kompetencji.

Artykuł 8
(dawny artykuł 3 ustęp 2 TWE)[1]

We wszystkich swoich działaniach Unia zmierza do zniesienia nierówności oraz wspierania równości mężczyzn i kobiet.

Artykuł 9

Przy określaniu i realizacji swoich polityk i działań Unia bierze pod uwagę wymogi związane ze wspieraniem wysokiego poziomu zatrudnienia, zapewnianiem odpowiedniej ochrony socjalnej, zwalczaniem wykluczenia społecznego, a także z wysokim poziomem kształcenia, szkolenia oraz ochrony zdrowia ludzkiego.

Artykuł 10

Przy określaniu i realizacji swoich polityk i działań Unia dąży do zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Artykuł 11
(dawny artykuł 6 TWE)

Przy ustalaniu i realizacji polityk i działań Unii, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, muszą być brane pod uwagę wymogi ochrony środowiska.

[1] Niniejsze odesłanie ma charakter informacyjny. Dokładniejsze informacje znajdują się w tabelach ekwiwalencyjnych dotyczących dotychczasowej i nowej numeracji Traktatów.

Artykuł 12
(dawny artykuł 153 ustęp 2 TWE)

Wymogi ochrony konsumentów są uwzględniane przy określaniu i urzeczywistnianiu innych polityk i działań Unii.

Artykuł 13

Przy formułowaniu i wykonywaniu polityki rolnej, rybołówstwa i transportu Unii oraz jej polityk dotyczących rynku wewnętrznego, badań i rozwoju technologicznego oraz przestrzeni kosmicznej, Unia i Państwa Członkowskie w pełni uwzględniają wymagania w zakresie dobrostanu zwierząt jako istot zdolnych do odczuwania, przy równoczesnym przestrzeganiu przepisów prawnych i administracyjnych oraz zwyczajów Państw Członkowskich związanych w szczególności z obyczajami religijnymi, tradycjami kulturowymi i dziedzictwem regionalnym.

Artykuł 14
(dawny artykuł 16 TWE)

Bez uszczerbku dla artykułu 4 Traktatu o Unii Europejskiej i artykułów 93, 106 i 107 niniejszego Traktatu oraz zważywszy na miejsce, jakie usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym zajmują wśród wspólnych wartości Unii, jak również ich znaczenie we wspieraniu jej spójności społecznej i terytorialnej, Unia i Państwa Członkowskie, każde w granicach swych kompetencji i w granicach stosowania Traktatów, zapewniają, aby te usługi funkcjonowały na podstawie zasad i na warunkach, w szczególności gospodarczych i finansowych, które pozwolą im wypełniać ich zadania. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, ustanawiają te zasady i określają te warunki, bez uszczerbku dla kompetencji, które Państwa Członkowskie mają, w poszanowaniu Traktatów, do świadczenia, zlecania i finansowania takich usług.

Artykuł 15
(dawny artykuł 255 TWE)

1. W celu wspierania dobrych rządów i zapewnienia uczestnictwa społeczeństwa obywatelskiego, instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii działają z jak największym poszanowaniem zasady otwartości.

2. Obrady Parlamentu Europejskiego oraz Rady obradującej i głosującej nad projektem aktu ustawodawczego są jawne.

3. Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę statutową w Państwie Członkowskim ma prawo dostępu do dokumentów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii, niezależnie od ich formy, z zastrzeżeniem zasad i warunków określonych zgodnie z niniejszym ustępem.

Zasady ogólne i ograniczenia, które z uwagi na interes publiczny lub prywatny regulują korzystanie z tego prawa dostępu do dokumentów, są określane w drodze rozporządzeń przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą.

Każda instytucja, organ lub jednostka organizacyjna zapewnia przejrzystość swoich prac i opracowuje w swoim regulaminie wewnętrznym przepisy szczególne dotyczące dostępu do jej dokumentów, zgodnie z rozporządzeniami, o których mowa w akapicie drugim.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Europejski Bank Centralny i Europejski Bank Inwestycyjny podlegają niniejszemu ustępowi jedynie **w** wykonywaniu swoich funkcji administracyjnych.

Parlament Europejski i Rada zapewniają publikację dokumentów dotyczących procedur ustawodawczych na warunkach przewidzianych w rozporządzeniu, o którym mowa w akapicie drugim.

Artykuł 16
(dawny artykuł 286 TWE)

1. Każda osoba ma prawo do ochrony danych osobowych jej dotyczących.

2. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, określają zasady dotyczące ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych przez instytucje, organy **i** jednostki organizacyjne Unii oraz przez Państwa Członkowskie w wykonywaniu działań wchodzących w zakres zastosowania prawa Unii, a także zasady dotyczące swobodnego przepływu takich danych. Przestrzeganie tych zasad podlega kontroli niezależnych organów.

Zasady przyjęte na podstawie niniejszego artykułu pozostają bez uszczerbku dla zasad szczególnych przewidzianych w artykule 39 Traktatu o Unii Europejskiej.

Artykuł 17

1. Unia szanuje status przyznany na mocy prawa krajowego kościołom i stowarzyszeniom lub wspólnotom religijnym w Państwach Członkowskich i nie narusza tego statusu.

2. Unia szanuje również status organizacji światopoglądowych i niewyznaniowych przyznany im na mocy prawa krajowego.

3. Uznając tożsamość i szczególny wkład tych kościołów i organizacji, Unia prowadzi z nimi otwarty, przejrzysty i regularny dialog.

CZĘŚĆ DRUGA

NIEDYSKRYMINACJA I OBYWATELSTWO UNII

Artykuł 18
(dawny artykuł 12 TWE)

W zakresie zastosowania Traktatów i bez uszczerbku dla postanowień szczególnych, które one przewidują, zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową.

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą przyjąć wszelkie przepisy w celu zakazania takiej dyskryminacji.

Artykuł 19
(dawny artykuł 13 TWE)

1. Bez uszczerbku dla innych postanowień Traktatów i w granicach kompetencji, które Traktaty powierzają Unii, Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może podjąć środki niezbędne w celu zwalczania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

2. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 1, dla wsparcia działania podjętego przez Państwa Członkowskie w celu przyczyniania się do osiągnięcia celów określonych w ustępie 1, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą przyjąć podstawowe zasady dotyczące unijnych środków zachęcających, z wyłączeniem harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

Artykuł 20
(dawny artykuł 17 TWE)

1. Ustanawia się obywatelstwo Unii. Obywatelem Unii jest każda osoba mająca obywatelstwo Państwa Członkowskiego. Obywatelstwo Unii ma charakter dodatkowy w stosunku do obywatelstwa krajowego, nie zastępując go jednak.

2. Obywatele Unii korzystają z praw i podlegają obowiązkom przewidzianym w Traktatach. Mają między innymi prawo do:

a) swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich;

b) głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach lokalnych w Państwie Członkowskim, w którym mają miejsce zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego Państwa;

c) korzystania na terytorium państwa trzeciego, w którym Państwo Członkowskie, którego są obywatelami, nie ma swojego przedstawicielstwa, z ochrony dyplomatycznej i konsularnej każdego z pozostałych Państw Członkowskich, na takich samych warunkach jak obywatele tego Państwa;

d) kierowania petycji do Parlamentu Europejskiego, odwoływania się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich oraz zwracania się do instytucji i organów doradczych Unii w jednym z języków Traktatów oraz otrzymywania odpowiedzi w tym samym języku.

Prawa te są wykonywane na warunkach i w granicach określonych przez Traktaty i środki przyjęte w ich zastosowaniu.

Artykuł 21
(dawny artykuł 18 TWE)

1. Każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich, z zastrzeżeniem ograniczeń i warunków ustanowionych w Traktatach i w środkach przyjętych w celu ich wykonania.

2. Jeżeli dla osiągnięcia tego celu działanie Unii okazuje się konieczne, a Traktaty nie przewidują niezbędnych kompetencji, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą wydać przepisy ułatwiające wykonywanie praw określonych w ustępie 1.

3. W takich samych celach, jak te określone w ustępie 1, i jeżeli Traktaty nie przewidują uprawnień do działania, Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, może przyjąć środki dotyczące zabezpieczenia społecznego lub ochrony socjalnej. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł 22
(dawny artykuł 19 TWE)

1. Każdy obywatel Unii mający miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie jest obywatelem, ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych zasadach jak obywatele tego Państwa. Prawo to jest wykonywane z zastrzeżeniem szczegółowych warunków ustalonych przez Radę, stanowiącą jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Parlamentem Europejskim; warunki te mogą przewidywać odstępstwa, jeśli uzasadniają to specyficzne problemy Państwa Członkowskiego.

2. Bez uszczerbku dla postanowień artykułu 223 ustęp 1 i przepisów przyjętych w celu jego wykonania, każdy obywatel Unii mający miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie jest obywatelem, ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych zasadach jak obywatele tego państwa. Prawo to jest wykonywane z zastrzeżeniem szczegółowych warunków ustalonych przez Radę, stanowiącą jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Parlamentem Europejskim; warunki te mogą przewidywać odstępstwa, jeśli uzasadniają to specyficzne problemy Państwa Członkowskiego.

Artykuł 23
(dawny artykuł 20 TWE)

Każdy obywatel Unii korzysta na terytorium państwa trzeciego, gdzie Państwo Członkowskie, którego jest obywatelem, nie ma swojego przedstawicielstwa, z ochrony dyplomatycznej i konsularnej każdego z pozostałych Państw Członkowskich na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa. Państwa Członkowskie przyjmują niezbędne przepisy i podejmują rokowania międzynarodowe wymagane do zapewnienia tej ochrony.

Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może przyjąć dyrektywy ustanawiające środki w zakresie koordynacji i współpracy niezbędne dla ułatwienia tej ochrony.

Artykuł 24
(dawny artykuł 21 TWE)

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują przepisy dotyczące procedur i warunków wymaganych do przedstawienia inicjatywy obywatelskiej w rozumieniu artykułu 11 Traktatu o Unii Europejskiej, w tym minimalnej liczby Państw Członkowskich, z których muszą pochodzić obywatele, którzy występują z taką inicjatywą.

Każdy obywatel Unii ma prawo petycji do Parlamentu Europejskiego, zgodnie z postanowieniami artykułu 227.

Każdy obywatel Unii może zwracać się do Rzecznika Praw Obywatelskich, ustanowionego zgodnie z postanowieniami artykułu 228.

Każdy obywatel Unii może zwracać się pisemnie do każdej instytucji lub organu określonego w niniejszym artykule lub w artykule 13 Traktatu o Unii Europejskiej w jednym z języków wskazanych w artykule 55 ustęp 1 tego Traktatu oraz otrzymywać odpowiedź w tym samym języku.

Artykuł 25
(dawny artykuł 22 TWE)

Co trzy lata Komisja składa sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu, Radzie oraz Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu w sprawie stosowania postanowień niniejszej części. Sprawozdanie to uwzględnia rozwój Unii.

Na tej podstawie i bez uszczerbku dla innych postanowień Traktatów, Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, może uchwalać przepisy w celu uzupełnienia praw wymienionych w artykule 20 ustęp 2. Przepisy te wchodzą w życie po ich zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

CZĘŚĆ TRZECIA

POLITYKI I DZIAŁANIA WEWNĘTRZNE UNII

TYTUŁ I

RYNEK WEWNĘTRZNY

Artykuł 26
(dawny artykuł 14 TWE)

1. Unia przyjmuje środki w celu ustanowienia lub zapewnienia funkcjonowania rynku wewnętrznego zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Traktatów.

2. Rynek wewnętrzny obejmuje obszar bez granic wewnętrznych, w którym jest zapewniony swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału, zgodnie z postanowieniami Traktatów.

3. Rada, stanowiąc na wniosek Komisji, ustala wytyczne i warunki niezbędne do zapewnienia zrównoważonego postępu we wszystkich odpowiednich sektorach.

Artykuł 27
(dawny artykuł 15 TWE)

Podczas opracowywania propozycji zmierzających do osiągnięcia celów wymienionych w artykule 26 Komisja uwzględnia zakres wysiłku, jaki będą musiały podjąć niektóre gospodarki o zróżnicowanym rozwoju w celu ustanowienia rynku wewnętrznego, i może proponować odpowiednie przepisy.

Jeżeli przepisy te przyjmują postać derogacji, muszą mieć charakter przejściowy oraz powodować możliwie najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

TYTUŁ II

SWOBODNY PRZEPŁYW TOWARÓW

Artykuł 28
(dawny artykuł 23 TWE)

1. Unia obejmuje unię celną, która rozciąga się na całą wymianę towarową i obejmuje zakaz ceł przywozowych i wywozowych między Państwami Członkowskimi oraz wszelkich opłat o skutku równoważnym, jak również przyjęcie wspólnej taryfy celnej w stosunkach z państwami trzecimi.

2. Postanowienia artykułu 30 i rozdziału 3 niniejszego tytułu stosują się do produktów pochodzących z Państw Członkowskich oraz do produktów pochodzących z państw trzecich, jeżeli znajdują się one w swobodnym obrocie w Państwach Członkowskich.

Artykuł 29
(dawny artykuł 24 TWE)

Produkty pochodzące z państw trzecich są uważane za będące w swobodnym obrocie w jednym z Państw Członkowskich, jeżeli dopełniono wobec nich formalności przywozowych oraz pobrano wszystkie wymagane cła i opłaty o skutku równoważnym w tym Państwie Członkowskim i jeżeli nie skorzystały z całkowitego lub częściowego zwrotu tych ceł lub opłat.

Rozdział 1

Unia celna

Artykuł 30
(dawny artykuł 25 TWE)

Cła przywozowe i wywozowe lub opłaty o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi. Zakaz ten stosuje się również do ceł o charakterze fiskalnym.

Artykuł 31
(dawny artykuł 26 TWE)

Rada określa cła wspólnej taryfy celnej, stanowiąc na wniosek Komisji.

Artykuł 32
(dawny artykuł 27 TWE)

Wykonując zadania powierzone jej na mocy niniejszego rozdziału, Komisja kieruje się:

a) potrzebą popierania wymiany handlowej między Państwami Członkowskimi i państwami trzecimi;

b) zmianami warunków konkurencji wewnątrz Unii, jeżeli skutkiem tych zmian jest wzrost siły konkurencyjnej przedsiębiorstw;

c) potrzebami zaopatrzenia Unii w surowce i półprodukty, zwracając przy tym uwagę, by nie zakłócić warunków konkurencji między Państwami Członkowskimi co do produktów końcowych;

d) potrzebą unikania poważnych zaburzeń w życiu gospodarczym Państw Członkowskich oraz zapewnienia racjonalnego rozwoju produkcji i wzrostu konsumpcji w Unii.

Rozdział 2

Współpraca celna

Artykuł 33
(dawny artykuł 135 TWE)

W zakresie stosowania Traktatów Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, podejmują środki w celu wzmocnienia współpracy celnej między Państwami Członkowskimi i między nimi a Komisją.

Rozdział 3

Zakaz ograniczeń ilościowych
między Państwami Członkowskimi

Artykuł 34
(dawny artykuł 28 TWE)

Ograniczenia ilościowe w przywozie oraz wszelkie środki o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi.

Artykuł 35
(dawny artykuł 29 TWE)

Ograniczenia ilościowe w wywozie oraz wszelkie środki o skutku równoważnym są zakazane między Państwami Członkowskimi.

Artykuł 36
(dawny artykuł 30 TWE)

Postanowienia artykułów 34 i 35 nie stanowią przeszkody w stosowaniu zakazów lub ograniczeń przywozowych, wywozowych lub tranzytowych, uzasadnionych względami moralności publicznej, porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego, ochrony zdrowia i życia ludzi i zwierząt lub ochrony roślin, ochrony narodowych dóbr kultury o wartości artystycznej, historycznej lub archeologicznej, bądź ochrony własności przemysłowej i handlowej. Zakazy te i ograniczenia nie powinny jednak stanowić środka arbitralnej dyskryminacji ani ukrytych ograniczeń w handlu między Państwami Członkowskimi.

Artykuł 37
(dawny artykuł 31 TWE)

1. Państwa Członkowskie dostosowują monopole państwowe o charakterze handlowym w taki sposób, aby wykluczona była wszelka dyskryminacja między obywatelami Państw Członkowskich w stosunku do warunków zaopatrzenia i zbytu.

Postanowienia niniejszego artykułu stosują się do każdego podmiotu, za pośrednictwem którego Państwo Członkowskie z mocy prawa lub faktycznie, bezpośrednio lub pośrednio, kontroluje, kieruje lub wpływa w stopniu odczuwalnym na przywóz lub wywóz w stosunkach między Państwami Członkowskimi. Postanowienia te stosują się także do monopoli delegowanych przez państwo innym podmiotom.

2. Państwa Członkowskie powstrzymują się od wszelkich nowych środków sprzecznych z zasadami określonymi w ustępie 1 lub ograniczających zakres stosowania artykułów dotyczących zakazu ceł i ograniczeń ilościowych między Państwami Członkowskimi.

3. W przypadku monopolu o charakterze handlowym, obejmującego regulację zmierzającą do ułatwienia zbywania lub podnoszenia wartości produktów rolnych, w stosowaniu norm niniejszego artykułu należy zapewnić równoważne gwarancje w zakresie zatrudnienia i poziomu życia zainteresowanych producentów.

TYTUŁ III

ROLNICTWO I RYBOŁÓWSTWO

Artykuł 38
(dawny artykuł 32 TWE)

1. Unia określa i realizuje wspólną politykę rolną i rybołówstwa.

Rynek wewnętrzny obejmuje także rolnictwo, rybołówstwo i handel produktami rolnymi. Przez produkty rolne należy rozumieć płody ziemi, produkty pochodzące z hodowli i rybołówstwa, jak również produkty pierwszego przetworzenia, które pozostają w bezpośrednim związku z tymi produktami. Odniesienia do wspólnej polityki rolnej lub do rolnictwa oraz stosowanie wyrazu „rolny” są rozumiane jako dotyczące także rybołówstwa, z uwzględnieniem szczególnych cech charakterystycznych tego sektora.

2. Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień artykułów 39–44, zasady przewidziane w celu ustanowienia lub funkcjonowania rynku wewnętrznego stosują się do produktów rolnych.

3. Produkty podlegające postanowieniom artykułów 39–44 są wymienione na liście stanowiącej załącznik I.

4. Funkcjonowaniu i rozwojowi rynku wewnętrznego produktów rolnych musi towarzyszyć ustanowienie wspólnej polityki rolnej.

Artykuł 39
(dawny artykuł 33 TWE)

1. Celami wspólnej polityki rolnej są:

a) zwiększenie wydajności rolnictwa przez wspieranie postępu technicznego, racjonalny rozwój produkcji rolnej, jak również optymalne wykorzystanie czynników produkcji, zwłaszcza siły roboczej;

b) zapewnienie w ten sposób odpowiedniego poziomu życia ludności wiejskiej, zwłaszcza przez podniesienie indywidualnego dochodu osób pracujących w rolnictwie;

c) stabilizacja rynków;

d) zagwarantowanie bezpieczeństwa dostaw;

e) zapewnienie rozsądnych cen w dostawach dla konsumentów.

2. Przy ustalaniu wspólnej polityki rolnej i specjalnych środków służących jej realizacji uwzględnia się:

a) szczególny charakter gospodarki rolnej, wynikający ze struktury społecznej rolnictwa oraz z różnic strukturalnych i przyrodniczych między poszczególnymi regionami rolniczymi;

b) potrzebę stopniowego wprowadzania odpowiednich środków dostosowawczych;

c) fakt, że w Państwach Członkowskich rolnictwo jest sektorem ściśle powiązanym z całą gospodarką.

Artykuł 40
(dawny artykuł 34 TWE)

1. Do osiągnięcia celów przewidzianych w artykule 39 ustanawia się wspólną organizację rynków rolnych.

Zależnie od produktów, organizacja ta przybiera jedną z następujących form:

a) wspólne reguły konkurencji;

b) obowiązkowa koordynacja różnych krajowych organizacji rynkowych;

c) europejska organizacja rynkowa.

2. Wspólna organizacja, ustanowiona w jednej z postaci przewidzianych w ustępie 1, może obejmować wszelkie środki konieczne do osiągnięcia celów określonych w artykule 39, a zwłaszcza regulację cen, subwencje służące produkcji i wprowadzaniu do obrotu różnych produktów, systemy magazynowania i przewozu oraz wspólne mechanizmy stabilizacji przywozu i wywozu.

Wspólna organizacja ogranicza się do osiągania celów określonych w artykule 39 i wyklucza wszelką dyskryminację między producentami lub konsumentami wewnątrz Unii.

Wspólna polityka cenowa powinna się opierać na wspólnych kryteriach i jednolitych metodach kalkulacji.

3. Aby umożliwić wspólnej organizacji określonej w ustępie 1 osiąganie jej celów, może być stworzony jeden lub kilka funduszy orientacji i gwarancji rolnej.

Artykuł 41
(dawny artykuł 35 TWE)

Do umożliwienia osiągnięcia celów określonych w artykule 39 w ramach wspólnej polityki rolnej mogą być zwłaszcza przewidziane środki polegające na:

a) skutecznej koordynacji wysiłków podejmowanych w dziedzinach kształcenia zawodowego, badań naukowych i upowszechniania wiedzy rolniczej, co może obejmować wspólne finansowanie projektów lub instytucji;

b) wspólnym działaniu na rzecz zwiększania poziomu konsumpcji niektórych produktów.

Artykuł 42
(dawny artykuł 36 TWE)

Postanowienia rozdziału dotyczącego reguł konkurencji stosują się do produkcji rolnej i handlu produktami rolnymi jedynie w zakresie ustalonym przez Parlament Europejski i Radę w ramach postanowień i zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 43 ustęp 2, z uwzględnieniem celów określonych w artykule 39.

Rada, na wniosek Komisji, może zezwolić na przyznanie pomocy:

a) na ochronę gospodarstw znajdujących się w niekorzystnym położeniu ze względu na warunki strukturalne lub przyrodnicze;

b) w ramach programów rozwoju gospodarczego.

Artykuł 43
(dawny artykuł 37 TWE)

1. Komisja przedstawia wnioski dotyczące wypracowywania i realizowania wspólnej polityki rolnej, w tym zastąpienia organizacji krajowych przez jedną z form wspólnej organizacji przewidzianą w artykule 40 ustęp 1, jak również wprowadzenia w życie środków wyszczególnionych w niniejszym tytule.

Propozycje te uwzględniają współzależność zagadnień rolnych wymienionych w niniejszym tytule.

2. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, ustanawiają wspólną organizację rynków rolnych przewidzianą w artykule 40 ustęp 1, jak również inne przepisy niezbędne dla osiągnięcia celów wspólnej polityki rolnej i rybołówstwa.

3. Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje środki dotyczące ustalania cen, potrąceń, pomocy i ograniczeń ilościowych, jak również dotyczące ustalania i przydziału wielkości dopuszczalnych połowów.

4. Krajowe organizacje rynkowe mogą zostać zastąpione wspólną organizacją przewidzianą w artykule 40 ustęp 1, na warunkach określonych w ustępie 2, jeżeli:

a) wspólna organizacja oferuje Państwom Członkowskim sprzeciwiającym się temu środkowi i dysponującym własną organizacją krajową dla określonej produkcji równoważne gwarancje zatrudnienia i poziomu życia zainteresowanych producentów, uwzględniając harmonogram możliwych dostosowań i potrzebną specjalizację;

b) organizacja ta zapewnia w handlu wewnątrz Unii warunki podobne do tych, jakie istnieją na rynku krajowym.

5. Jeżeli utworzona jest wspólna organizacja dla niektórych surowców, a nie istnieje jeszcze wspólna organizacja dla odpowiednich produktów przetworzonych, surowce te, wykorzystywane do produktów przetworzonych przeznaczonych na wywóz do państw trzecich, mogą być przywożone spoza Unii.

Artykuł 44
(dawny artykuł 38 TWE)

Jeżeli w Państwie Członkowskim produkt jest przedmiotem krajowej organizacji rynkowej lub regulacji wewnętrznej o równoważnym skutku, która wpływa na pozycję konkurencyjną produktu podobnego w innym Państwie Członkowskim, Państwa Członkowskie stosują w przywozie opłatę wyrównawczą na taki produkt pochodzący z Państwa Członkowskiego, w którym istnieje taka organizacja lub regulacja, chyba że Państwo to stosuje opłatę wyrównawczą przy wywozie.

Komisja ustala wysokość tych opłat na poziomie niezbędnym do przywrócenia równowagi; może ona również zezwolić na inne środki, ustalając szczegóły i warunki.

TYTUŁ IV

SWOBODNY PRZEPŁYW OSÓB,
USŁUG I KAPITAŁU

Rozdział 1

Pracownicy

Artykuł 45
(dawny artykuł 39 TWE)

1. Zapewnia się swobodę przepływu pracowników wewnątrz Unii.

2. Swoboda ta obejmuje zniesienie wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową między pracownikami Państw Członkowskich w zakresie zatrudnienia, wynagrodzenia i innych warunków pracy.

3. Z zastrzeżeniem ograniczeń uzasadnionych względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego i zdrowia publicznego, swoboda ta obejmuje prawo:

a) ubiegania się o rzeczywiście oferowane miejsca pracy;

b) swobodnego przemieszczania się w tym celu po terytorium Państw Członkowskich;

c) przebywania w jednym z Państw Członkowskich w celu podjęcia tam pracy, zgodnie z przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi dotyczącymi zatrudniania pracowników tego Państwa;

d) pozostawania na terytorium Państwa Członkowskiego po ustaniu zatrudnienia, na warunkach ustalonych przez Komisję w rozporządzeniach.

4. Postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do zatrudnienia w administracji publicznej.

Artykuł 46
(dawny artykuł 40 TWE)

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwalają, w drodze dyrektyw lub rozporządzeń, środki niezbędne do wprowadzenia w życie swobodnego przepływu pracowników w rozumieniu artykułu 45, zwłaszcza:

a) zapewniając ścisłą współpracę między organami administracji krajowej właściwymi do spraw pracy;

b) znosząc takie procedury i praktyki administracyjne, jak również terminy dostępu do wolnych miejsc pracy wynikające z prawa krajowego bądź z wcześniejszych umów zawartych między Państwami Członkowskimi, których utrzymanie w mocy stanowiłoby przeszkodę w liberalizacji przepływu pracowników;

c) znosząc wszelkie terminy i inne ograniczenia przewidziane w prawie krajowym lub wcześniej zawartych umowach między Państwami Członkowskimi, które ustanawiają w stosunku do pracowników z innych Państw Członkowskich odmienne warunki co do swobodnego wyboru zatrudnienia niż w stosunku do własnych pracowników;

d) ustanawiając mechanizmy właściwe do zapewnienia wymiany podań o pracę i ofert zatrudnienia oraz w celu ułatwienia zachowania równowagi na rynku pracy, na warunkach, które zapobiegają poważnym zagrożeniom dla poziomu życia i zatrudnienia w różnych regionach i gałęziach przemysłu.

Artykuł 47
(dawny artykuł 41 TWE)

Państwa Członkowskie popierają, w ramach wspólnego programu, wymianę młodych pracowników.

Artykuł 48
(dawny artykuł 42 TWE)

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują w dziedzinie zabezpieczenia społecznego środki niezbędne do ustanowienia swobodnego przepływu pracowników; w tym celu Rada ustanawia system umożliwiający migrującym pracownikom najemnym i osobom prowadzącym działalność na własny rachunek oraz uprawnionym osobom od nich zależnym:

a) zaliczenie wszystkich okresów uwzględnianych w prawie poszczególnych państw, w celu nabycia i zachowania prawa do świadczeń oraz naliczenia wysokości świadczeń;

b) wypłatę świadczeń osobom mającym miejsce zamieszkania na terytoriach Państw Członkowskich.

Jeżeli członek Rady uzna, że projekt aktu ustawodawczego, o którym mowa w akapicie pierwszym, mógłby naruszać istotne aspekty jego systemu zabezpieczenia społecznego, w szczególności jego zakres stosowania, koszty lub strukturę finansową, lub mógłby naruszać równowagę finansową tego systemu, może zażądać przedłożenia tej kwestii Radzie Europejskiej. W takim przypadku zwykła procedura ustawodawcza zostaje zawieszona. Po przeprowadzeniu dyskusji, w terminie czterech miesięcy od takiego zawieszenia, Rada Europejska:

a) odsyła projekt do Rady, co oznacza zakończenie zawieszenia zwykłej procedury ustawodawczej; lub

b) nie podejmuje żadnych działań lub występuje do Komisji z wnioskiem o przedstawienie nowego wniosku; w tym przypadku, akt początkowo proponowany uważa się za nieprzyjęty.

Rozdział 2

Prawo przedsiębiorczości

Artykuł 49
(dawny artykuł 43 TWE)

Ograniczenia swobody przedsiębiorczości obywateli jednego Państwa Członkowskiego na terytorium innego Państwa Członkowskiego są zakazane w ramach poniższych postanowień. Zakaz ten obejmuje również ograniczenia w tworzeniu agencji, oddziałów lub filii przez obywateli danego Państwa Członkowskiego, ustanowionych na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

Z zastrzeżeniem postanowień rozdziału dotyczącego kapitału, swoboda przedsiębiorczości obejmuje podejmowanie i wykonywanie działalności prowadzonej na własny rachunek, jak również zakładanie i zarządzanie przedsiębiorstwami, a zwłaszcza spółkami w rozumieniu artykułu 54 akapit drugi, na warunkach określonych przez ustawodawstwo Państwa przyjmującego dla własnych obywateli.

Artykuł 50
(dawny artykuł 44 TWE)

1. W celu urzeczywistnienia swobody przedsiębiorczości w odniesieniu do określonego rodzaju działalności Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwalają dyrektywy.

2. Parlament Europejski, Rada i Komisja wykonują funkcje powierzone im na podstawie powyższych postanowień, zwłaszcza:

a) traktując co do zasady priorytetowo działalności, w których swoboda przedsiębiorczości wnosi szczególnie korzystny wkład w rozwój produkcji i handlu;

b) zapewniając ścisłą współpracę między właściwymi organami administracyjnymi Państw Członkowskich w celu poznania szczególnych sytuacji w różnych dziedzinach działalności wewnątrz Unii;

c) znosząc takie procedury i praktyki administracyjne wynikające z prawa krajowego bądź z wcześniej zawartych umów między Państwami Członkowskimi, których utrzymanie w mocy stanowiłoby przeszkodę dla swobody przedsiębiorczości;

d) czuwając, by pracownicy jednego z Państw Członkowskich zatrudnieni na terytorium innego Państwa Członkowskiego mogli pozostać na tym terytorium w celu podjęcia tam działalności na własny rachunek, na tych samych warunkach, które musieliby spełniać, gdyby przybyli do tego Państwa w chwili, kiedy zamierzali podjąć taką działalność;

e) umożliwiając nabycie i korzystanie z własności gruntu znajdującego się na terytorium danego Państwa Członkowskiego przez obywateli Państwa Członkowskiego w zakresie, w jakim nie narusza to zasad ustanowionych w artykule 39 ustęp 2;

f) znosząc stopniowo ograniczenia swobody przedsiębiorczości w każdej wchodzącej w grę dziedzinie działalności, z jednej strony — w odniesieniu do warunków tworzenia na terytorium Państwa Członkowskiego agencji, oddziałów i filii, a z drugiej — w stosunku do warunków wchodzenia personelu głównego przedsiębiorstwa w skład organów zarządzających lub nadzorczych agencji, oddziałów i filii;

g) koordynując w niezbędnym zakresie, w celu zapewnienia ich równoważności, zabezpieczenia wymagane w Państwach Członkowskich od spółek w rozumieniu artykułu 54 akapit drugi dla ochrony interesów wspólników i osób trzecich;

h) zapewniając, że warunki przedsiębiorczości nie będą zakłócane przez pomoc przyznaną przez Państwo Członkowskie.

Artykuł 51
(dawny artykuł 45 TWE)

Postanowienia niniejszego rozdziału nie mają zastosowania do działalności, która w jednym z Państw Członkowskich jest związana, choćby przejściowo, z wykonywaniem władzy publicznej.

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą wyłączyć niektóre rodzaje działalności ze stosowania postanowień niniejszego rozdziału.

Artykuł 52
(dawny artykuł 46 TWE)

1. Postanowienia niniejszego rozdziału oraz środki podjęte na ich podstawie nie przesądzają o zastosowaniu przepisów ustawowych, wykonawczych lub administracyjnych przewidujących szczególne traktowanie cudzoziemców, uzasadnione względami porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego.

2. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, uchwalają dyrektywy w celu koordynacji powyższych postanowień.

Artykuł 53
(dawny artykuł 47 TWE)

1. W celu ułatwienia podejmowania i wykonywania działalności prowadzonej na własny rachunek Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, uchwalają dyrektywy zmierzające do wzajemnego uznawania dyplomów, świadectw i innych dokumentów potwierdzających posiadanie kwalifikacji oraz do koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich dotyczących podejmowania i wykonywania działalności prowadzonej na własny rachunek.

2. W odniesieniu do zawodów medycznych i paramedycznych oraz farmaceutycznych, stopniowe znoszenie ograniczeń zależy od koordynacji warunków ich wykonywania w różnych Państwach Członkowskich.

Artykuł 54
(dawny artykuł 48 TWE)

Na potrzeby stosowania postanowień niniejszego rozdziału spółki założone zgodnie z ustawodawstwem Państwa Członkowskiego i mające swoją statutową siedzibę, zarząd lub główne przedsiębiorstwo wewnątrz Unii są traktowane jak osoby fizyczne mające obywatelstwo Państwa Członkowskiego.

Przez spółki rozumie się spółki prawa cywilnego lub handlowego, a także spółdzielnie oraz inne osoby prawne prawa publicznego lub prywatnego, z wyjątkiem tych, których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysków.

Artykuł 55
(dawny artykuł 294 TWE)

Państwa Członkowskie przyznają traktowanie narodowe obywatelom innych Państw Członkowskich w odniesieniu do udziału finansowego w kapitale spółek w rozumieniu artykułu 54, bez uszczerbku dla stosowania innych postanowień Traktatów.

Rozdział 3

Usługi

Artykuł 56
(dawny artykuł 49 TWE)

W ramach poniższych postanowień ograniczenia w swobodnym świadczeniu usług wewnątrz Unii są zakazane w odniesieniu do obywateli Państw Członkowskich mających swe przedsiębiorstwo w Państwie Członkowskim innym niż państwo odbiorcy świadczenia.

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą rozszerzyć korzyści wynikające z postanowień niniejszego rozdziału na obywateli państwa trzeciego świadczących usługi i mających swe przedsiębiorstwa wewnątrz Unii.

Artykuł 57
(dawny artykuł 50 TWE)

Usługami w rozumieniu Traktatów są świadczenia wykonywane zwykle za wynagrodzeniem w zakresie, w jakim nie są objęte postanowieniami o swobodnym przepływie towarów, kapitału i osób.

Usługi obejmują zwłaszcza:

a) działalność o charakterze przemysłowym;

b) działalność o charakterze handlowym;

c) działalność rzemieślniczą;

d) wykonywanie wolnych zawodów.

Z zastrzeżeniem postanowień rozdziału dotyczącego prawa przedsiębiorczości, świadczący usługę może, w celu spełnienia świadczenia, wykonywać przejściowo działalność w Państwie Członkowskim świadczenia na tych samych warunkach, jakie państwo to nakłada na własnych obywateli.

Artykuł 58
(dawny artykuł 51 TWE)

1 Swobodę przepływu usług w dziedzinie transportu regulują postanowienia tytułu dotyczącego transportu.

2. Liberalizacja usług bankowych i ubezpieczeniowych związanych z przepływem kapitału jest realizowana w zgodzie z liberalizacją przepływu kapitału.

Artykuł 59
(dawny artykuł 52 TWE)

1. W celu zapewnienia liberalizacji określonej usługi Parlament Europejski i Rada przyjmują dyrektywy, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

2. W odniesieniu do dyrektyw określonych w ustępie 1 w zasadzie należy dawać pierwszeństwo usługom, które bezpośrednio wpływają na koszty produkcji lub których liberalizacja przyczynia się do ułatwienia handlu towarami.

Artykuł 60
(dawny artykuł 53 TWE)

Państwa Członkowskie dokładają starań w celu zliberalizowania usług w zakresie wykraczającym poza zobowiązanie wynikające z dyrektyw uchwalonych na podstawie artykułu 59 ustęp 1, jeśli ich ogólna sytuacja gospodarcza i sytuacja w danym sektorze na to pozwalają.

W tym celu Komisja kieruje zalecenia do zainteresowanych Państw Członkowskich.

Artykuł 61
(dawny artykuł 54 TWE)

Dopóki ograniczenia w swobodnym świadczeniu usług nie zostaną zniesione, każde z Państw Członkowskich stosuje je do wszystkich świadczących usługi, o których mowa w artykule 56 akapit pierwszy, bez względu na przynależność państwową lub miejsce zamieszkania.

Artykuł 62
(dawny artykuł 55 TWE)

Postanowienia artykułów 51–54 mają zastosowanie do spraw uregulowanych w niniejszym rozdziale.

Rozdział 4

Kapitał i płatności

Artykuł 63
(dawny artykuł 56 TWE)

1. W ramach postanowień niniejszego rozdziału zakazane są wszelkie ograniczenia w przepływie kapitału między Państwami Członkowskimi oraz między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi.

2. W ramach postanowień niniejszego rozdziału zakazane są wszelkie ograniczenia w płatnościach między Państwami Członkowskimi oraz między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi.

Artykuł 64
(dawny artykuł 57 TWE)

1. Artykuł 63 nie narusza ograniczeń istniejących 31 grudnia 1993 roku w stosunku do państw trzecich na mocy prawa krajowego lub prawa Unii w odniesieniu do przepływu kapitału do lub z państw trzecich, gdy dotyczą inwestycji bezpośrednich, w tym inwestycji w nieruchomości, związanych z przedsiębiorczością, świadczeniem usług finansowych lub dopuszczaniem papierów wartościowych na rynki kapitałowe. W stosunku do ograniczeń istniejących na mocy prawa krajowego w Bułgarii, Estonii i na Węgrzech odnośną datą jest 31 grudnia 1999 roku.

2. Dążąc do urzeczywistnienia w możliwie najszerszym zakresie celu swobodnego przepływu kapitału między Państwami Członkowskimi a państwami trzecimi i bez uszczerbku dla innych rozdziałów Traktatów, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują środki dotyczące przepływu kapitału do lub z państw trzecich, gdy dotyczą inwestycji bezpośrednich, w tym inwestycji w nieruchomości, związanych z przedsiębiorczością, świadczeniem usług finansowych lub dopuszczaniem papierów wartościowych na rynki kapitałowe.

3. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 2, jedynie Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może przyjąć środki, które w prawie Unii stanowią krok wstecz w odniesieniu do liberalizacji przepływu kapitału do lub z państw trzecich.

Artykuł 65
(dawny artykuł 58 TWE)

1. Artykuł 63 nie narusza prawa Państw Członkowskich do:

a) stosowania odpowiednich przepisów ich prawa podatkowego traktujących odmiennie podatników ze względu na różne miejsce zamieszkania lub inwestowania kapitału;

b) podejmowania wszelkich środków niezbędnych do zapobiegania naruszeniom ich ustaw i aktów wykonawczych, zwłaszcza w sferze podatkowej i w dziedzinie nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami finansowymi lub ustanowienia procedur deklarowania przepływu kapitału do celów informacji administracyjnej bądź statystycznej lub podejmowania środków uzasadnionych powodami związanymi z porządkiem publicznym lub bezpieczeństwem publicznym.

2. Niniejszy rozdział nie przesądza o możliwości stosowania ograniczeń w dziedzinie prawa przedsiębiorczości zgodnych z Traktatami.

3. Środki i procedury określone w ustępach 1 i 2 nie powinny stanowić arbitralnej dyskryminacji ani ukrytego ograniczenia w swobodnym przepływie kapitału i płatności w rozumieniu artykułu 63.

4. W przypadku braku środków przewidzianych w artykule 64 ustęp 3 Komisja, lub w przypadku braku decyzji Komisji w terminie trzech miesięcy od złożenia wniosku przez odnośne Państwo Członkowskie, Rada może przyjąć decyzję stwierdzającą, że ograniczające środki podatkowe przyjęte przez Państwo Członkowskie, wobec jednego lub większej liczby państw trzecich uważa się za zgodne z Traktatami, o ile są one uzasadnione ze względu na jeden z celów Unii i są zgodne z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego. Rada stanowi jednomyślnie na wniosek Państwa Członkowskiego.

Artykuł 66
(dawny artykuł 59 TWE)

Jeżeli, w wyjątkowych okolicznościach, przepływ kapitału do lub z państw trzecich powoduje lub może spowodować poważne trudności w funkcjonowaniu unii gospodarczej i walutowej, Rada, stanowiąc na wniosek Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, może podjąć wobec państw trzecich środki ochronne na okres nieprzekraczający sześciu miesięcy, o ile środki te są bezwzględnie konieczne.

TYTUŁ V

PRZESTRZEŃ WOLNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA I SPRAWIEDLIWOŚCI

Rozdział 1

Postanowienia ogólne

Artykuł 67
(dawny artykuł 61 TWE i dawny artykuł 29 TUE)

1. Unia stanowi przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w poszanowaniu praw podstawowych oraz różnych systemów i tradycji prawnych Państw Członkowskich.

2. Unia zapewnia brak kontroli osób na granicach wewnętrznych i rozwija wspólną politykę w dziedzinie azylu, imigracji i kontroli granic zewnętrznych, opartą na solidarności między Państwami Członkowskimi i sprawiedliwą wobec obywateli państw trzecich. Do celów niniejszego tytułu, bezpaństwowcy są traktowani jak obywatele państw trzecich.

3. Unia dokłada starań, aby zapewnić wysoki poziom bezpieczeństwa za pomocą środków zapobiegających przestępczości, rasizmowi i ksenofobii oraz zwalczających te zjawiska, a także za pomocą środków służących koordynacji i współpracy organów policyjnych i sądowych oraz innych właściwych organów, a także za pomocą wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych w sprawach karnych i, w miarę potrzeby, przez zbliżanie przepisów karnych.

4. Unia ułatwia dostęp do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności przez zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych.

Artykuł 68

Rada Europejska określa strategiczne wytyczne planowania prawodawczego i operacyjnego w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości.

Artykuł 69

Parlamenty narodowe zapewniają zgodność wniosków i inicjatyw ustawodawczych przedkładanych w ramach rozdziałów 4 i 5 z zasadą pomocniczości, zgodnie z Protokołem w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

Artykuł 70

Bez uszczerbku dla artykułów 258, 259 i 260, Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć środki ustanawiające warunki dokonywania przez Państwa Członkowskie, we współpracy z Komisją, obiektywnej i bezstronnej oceny wprowadzania w życie przez władze Państw Członkowskich polityk Unii, o których mowa w niniejszym tytule, w szczególności w celu sprzyjania pełnemu stosowaniu zasady wzajemnego uznawania. Parlament Europejski oraz parlamenty narodowe są informowane o treści i wynikach tej oceny.

Artykuł 71
(dawny artykuł 36 TUE)

W ramach Rady ustanawia się stały komitet w celu zapewnienia wewnątrz Unii wspierania i wzmacniania współpracy operacyjnej w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Bez uszczerbku dla artykułu 240, ułatwia on koordynację działań właściwych organów Państw Członkowskich. Przedstawiciele zainteresowanych organów i jednostek organizacyjnych Unii mogą uczestniczyć w pracach komitetu. Parlament Europejski oraz parlamenty narodowe są informowane o pracach komitetu.

Artykuł 72
(dawny artykuł 64 ustęp 1 TWE i dawny artykuł 33 TUE)

Niniejszy tytuł nie narusza wykonywania przez Państwa Członkowskie obowiązków dotyczących utrzymania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.

Artykuł 73

Państwa Członkowskie mogą organizować między sobą i na swoją odpowiedzialność uznane przez nie za stosowne formy współpracy i koordynacji między właściwymi służbami ich administracji odpowiedzialnymi za zapewnienie bezpieczeństwa narodowego.

Artykuł 74
(dawny artykuł 66 TWE)

Rada przyjmuje środki w celu zapewnienia współpracy administracyjnej między właściwymi służbami Państw Członkowskich w dziedzinach, o których mowa w niniejszym tytule, jak również między tymi służbami a Komisją. Rada stanowi na wniosek Komisji, z zastrzeżeniem artykułu 76, i po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł 75
(dawny artykuł 60 TWE)

Jeżeli wymaga tego realizacja celów, o których mowa w artykule 67, w odniesieniu do zapobiegania terroryzmowi i działalności powiązanej oraz zwalczania tych zjawisk, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, określają ramy środków administracyjnych dotyczących przepływu kapitału i płatności, takich jak zamrożenie funduszy, aktywów finansowych lub zysków z działalności gospodarczej, które należą do osób fizycznych lub prawnych, grup lub innych podmiotów innych niż państwa, są w ich posiadaniu lub dyspozycji.

Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje środki w celu wdrożenia ram, o których mowa w akapicie pierwszym.

Akty, o których mowa w niniejszym artykule, zawierają niezbędne przepisy w zakresie gwarancji prawnych.

Artykuł 76

Akty, o których mowa w rozdziałach 4 i 5, jak również środki, o których mowa w artykule 74, które zapewniają współpracę administracyjną w dziedzinach, o których mowa w tych rozdziałach, są przyjmowane:

a) na wniosek Komisji; lub

b) z inicjatywy jednej czwartej Państw Członkowskich.

Rozdział 2

Polityki dotyczące kontroli granicznej,
azylu i imigracji

Artykuł 77
(dawny artykuł 62 TWE)

1. Unia rozwija politykę mającą na celu:

a) zapewnienie braku jakiejkolwiek kontroli osób, niezależnie od ich obywatelstwa, przy przekraczaniu przez nie granic wewnętrznych;

b) zapewnienie kontroli osób i skutecznego nadzoru przy przekraczaniu granic zewnętrznych;

c) stopniowe wprowadzanie zintegrowanego systemu zarządzania granicami zewnętrznymi.

2. Do celów ustępu 1 Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują środki dotyczące:

a) wspólnej polityki w zakresie wiz i innych dokumentów uprawniających do krótkiego pobytu;

b) kontroli, którym podlegają osoby przekraczające granice zewnętrzne;

c) warunków swobodnego przemieszczania się obywateli państw trzecich, w krótkim okresie, na terytorium Unii;

d) wszelkich środków niezbędnych dla stopniowego wprowadzania zintegrowanego systemu zarządzania granicami zewnętrznymi;

e) braku jakiejkolwiek kontroli osób, niezależnie od ich obywatelstwa, przy przekraczaniu przez nie granic wewnętrznych.

3. Jeżeli działanie Unii okazuje się niezbędne do ułatwienia wykonywania prawa, o którym mowa w artykule 20 ustęp 2 litera a), a Traktaty nie przewidują stosownych uprawnień do działania w tym zakresie, Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, może przyjąć przepisy dotyczące paszportów, dowodów tożsamości, dokumentów pobytowych lub jakichkolwiek innych podobnych dokumentów. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

4. Niniejszy artykuł nie narusza kompetencji Państw Członkowskich w odniesieniu do geograficznego wytyczania ich granic, zgodnie z prawem międzynarodowym.

Artykuł 78
(dawny artykuł 63 punkty 1 i 2 oraz artykuł 64 ustęp 2 TWE)

1. Unia rozwija wspólną politykę w dziedzinie azylu, ochrony uzupełniającej i tymczasowej ochrony, mającą na celu przyznanie odpowiedniego statusu każdemu obywatelowi państwa trzeciego wymagającemu międzynarodowej ochrony oraz mającą na celu zapewnienie przestrzegania zasady *non–refoulement*. Polityka ta musi być zgodna z Konwencją genewską z dnia 28 lipca 1951 roku i Protokołem z dnia 31 stycznia 1967 roku dotyczącymi statusu uchodźców, jak również z innymi odpowiednimi traktatami.

2. Do celów ustępu 1 Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują środki dotyczące wspólnego europejskiego systemu azylowego obejmującego:

a) jednolity status azylu dla obywateli państw trzecich, obowiązujący w całej Unii;

b) jednolity status ochrony uzupełniającej dla obywateli państw trzecich, którzy nie uzyskawszy azylu europejskiego, wymagają międzynarodowej ochrony;

c) wspólny system tymczasowej ochrony wysiedleńców, na wypadek masowego napływu;

d) wspólne procedury przyznawania i pozbawiania jednolitego statusu azylu lub ochrony uzupełniającej;

e) kryteria i mechanizmy ustalania Państwa Członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrywanie wniosku o udzielenie azylu lub ochrony uzupełniającej;

f) normy dotyczące warunków przyjmowania osób ubiegających się o azyl lub o ochronę uzupełniającą;

g) partnerstwo i współpracę z państwami trzecimi w celu zarządzania przepływami osób ubiegających się o azyl lub o ochronę uzupełniającą lub tymczasową.

3. W przypadku gdy jedno lub więcej Państw Członkowskich znajdzie się w nadzwyczajnej sytuacji charakteryzującej się nagłym napływem obywateli państw trzecich, Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć środki tymczasowe na korzyść zainteresowanego Państwa lub Państw Członkowskich. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł 79
(dawny artykuł 63 punkty 3 i 4 TWE)

1. Unia rozwija wspólną politykę imigracyjną mającą na celu zapewnienie, na każdym etapie, skutecznego zarządzania przepływami migracyjnymi, sprawiedliwego traktowania obywateli państw trzecich przebywających legalnie w Państwach Członkowskich, a także zapobieganie nielegalnej imigracji i handlowi ludźmi oraz wzmocnione ich zwalczanie.

2. Do celów ustępu 1 Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują środki w następujących dziedzinach:

a) warunki wjazdu i pobytu, jak również normy dotyczące procedur wydawania przez Państwa Członkowskie długoterminowych wiz i dokumentów pobytowych, w tym do celów łączenia rodzin;

b) określenie praw obywateli państw trzecich przebywających legalnie w Państwie Członkowskim, w tym warunków dotyczących swobody przemieszczania się i pobytu w innych Państwach Członkowskich;

c) nielegalna imigracja i nielegalny pobyt, w tym wydalanie i odsyłanie osób przebywających nielegalnie;

d) zwalczanie handlu ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi.

3. Unia może zawrzeć z państwami trzecimi umowy o readmisji obywateli państw trzecich, którzy nie spełniają warunków wjazdu, obecności lub pobytu na terytorium jednego z Państw Członkowskich lub przestali je spełniać, do państw pochodzenia lub państw, z których oni przybywają.

4. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą ustanowić środki zachęcające i wspierające działania Państw Członkowskich, podejmowane w celu popierania integracji obywateli państw trzecich przebywających legalnie na ich terytoriach, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

5. Niniejszy artykuł nie narusza prawa Państw Członkowskich do ustalania wielkości napływu obywateli państw trzecich przybywających z państw trzecich na ich terytorium w poszukiwaniu pracy najemnej lub na własny rachunek.

Artykuł 80

Polityki Unii, o których mowa w niniejszym rozdziale, oraz ich wprowadzanie w życie podlegają zasadzie solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności między Państwami Członkowskimi, w tym również na płaszczyźnie finansowej. Akty Unii przyjęte na podstawie niniejszego rozdziału zawierają, w każdym niezbędnym przypadku, odpowiednie środki w celu zastosowania tej zasady.

Rozdział 3

Współpraca sądowa w sprawach cywilnych

Artykuł 81
(dawny artykuł 65 TWE)

1. Unia rozwija współpracę sądową w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne, w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych i pozasądowych. Współpraca ta może obejmować przyjmowanie środków w celu zbliżenia przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

2. Do celów ustępu 1 Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują, w szczególności, jeżeli jest to niezbędne do prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego, środki mające na celu zapewnienie:

a) wzajemnego uznawania i wykonywania przez Państwa Członkowskie orzeczeń sądowych i pozasądowych;

b) transgranicznego doręczania i zawiadamiania o aktach sądowych i pozasądowych;

c) zgodności norm mających zastosowanie w Państwach Członkowskich w przypadku kolizji przepisów i sporów o właściwość;

d) współpracy w zakresie gromadzenia dowodów;

e) skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości;

f) usuwania przeszkód utrudniających prawidłowy przebieg procedur cywilnych, wspierając w razie potrzeby zgodność zasad procedury cywilnej mających zastosowanie w Państwach Członkowskich;

g) rozwoju alternatywnych metod rozstrzygania sporów;

h) wspierania szkolenia sędziów i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości.

3. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 2, środki dotyczące prawa rodzinnego mające skutki transgraniczne są ustanawiane przez Radę stanowiącą zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję określającą te aspekty prawa rodzinnego mające skutki transgraniczne, które mogą być przedmiotem aktów przyjmowanych w drodze zwykłej procedury ustawodawczej. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Wniosek, o którym mowa w akapicie drugim, jest przekazywany parlamentom narodowym. W przypadku gdy parlament narodowy notyfikuje swój sprzeciw w terminie sześciu miesięcy od takiego przekazania, decyzja nie zostaje przyjęta. W przypadku braku sprzeciwu Rada może przyjąć taką decyzję.

Rozdział 4

Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych

Artykuł 82
(dawny artykuł 31 TUE)

1. Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych w Unii opiera się na zasadzie wzajemnego uznawania wyroków i orzeczeń sądowych oraz obejmuje zbliżanie przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich w dziedzinach, o których mowa w ustępie 2 i w artykule 83.

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują środki mające na celu:

a) ustanowienie zasad i procedur zapewniających uznawanie w całej Unii wszystkich form wyroków i orzeczeń sądowych;

b) zapobieganie sporom o jurysdykcję między Państwami Członkowskimi i ich rozstrzyganie;

c) wspieranie szkolenia sędziów i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości;

d) ułatwianie współpracy między organami sądowymi lub równoważnymi organami Państw Członkowskich w ramach ścigania karnego i wykonywania orzeczeń.

2. W zakresie niezbędnym dla ułatwienia wzajemnego uznawania wyroków i orzeczeń sądowych, jak również współpracy policyjnej i wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych o wymiarze transgranicznym, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze dyrektyw zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą ustanawiać normy minimalne. Normy takie uwzględniają różnice między tradycjami i systemami prawnymi Państw Członkowskich.

Dotyczą one:

a) wzajemnego dopuszczania dowodów między Państwami Członkowskimi;

b) praw jednostek w postępowaniu karnym;

c) praw ofiar przestępstw;

d) innych szczególnych aspektów postępowania karnego, określonych uprzednio przez Radę w drodze decyzji; przyjmując taką decyzję, Rada stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

Przyjęcie minimalnych norm, o których mowa w niniejszym ustępie, nie stanowi przeszkody dla Państw Członkowskich w utrzymaniu lub ustanowieniu wyższego poziomu ochrony osób.

3. Jeżeli członek Rady uzna, że projekt dyrektywy, o której mowa w ustępie 2, mógłby naruszać podstawowe aspekty jego systemu wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, może zażądać przedłożenia tej kwestii Radzie Europejskiej. W takim przypadku zwykła procedura ustawodawcza zostaje zawieszona. Po przeprowadzeniu dyskusji i w przypadku konsensusu Rada Europejska, w terminie czterech miesięcy od takiego zawieszenia, odsyła projekt do Rady, co oznacza zakończenie zawieszenia zwykłej procedury ustawodawczej.

W takim samym terminie, w przypadku braku porozumienia i w sytuacji gdy co najmniej dziewięć Państw Członkowskich pragnie ustanowić wzmocnioną współpracę na podstawie danego projektu dyrektywy, informują one o tym Parlament Europejski, Radę i Komisję. W takim przypadku uznaje się, że upoważnienie do podjęcia wzmocnionej współpracy, o którym mowa w artykule 20 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej i w artykule 329 ustęp 1 niniejszego Traktatu, zostało udzielone i stosuje się postanowienia dotyczące wzmocnionej współpracy.

Artykuł 83
(dawny artykuł 31 TUE)

1. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze dyrektyw zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą ustanowić normy minimalne odnoszące się do określania przestępstw oraz kar w dziedzinach szczególnie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym, wynikające z rodzaju lub skutków tych przestępstw lub ze szczególnej potrzeby wspólnego ich zwalczania.

Powyższe dziedziny przestępczości są następujące: terroryzm, handel ludźmi oraz seksualne wykorzystywanie kobiet i dzieci, nielegalny handel narkotykami, nielegalny handel bronią, pranie pieniędzy, korupcja, fałszowanie środków płatniczych, przestępczość komputerowa i przestępczość zorganizowana.

W zależności od rozwoju przestępczości Rada może przyjąć decyzję określającą inne dziedziny przestępczości spełniające kryteria, o których mowa w niniejszym ustępie. Rada stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

2. Jeżeli zbliżanie przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich w sprawach karnych okaże się niezbędne w celu zapewnienia skutecznego wprowadzania w życie polityki Unii w dziedzinie, która stała się przedmiotem środków harmonizujących, dyrektywy mogą ustanowić normy minimalne odnoszące się do określania przestępstw oraz kar w danej dziedzinie. Dyrektywy te przyjmuje się zgodnie ze zwykłą lub specjalną procedurą ustawodawczą, taką samą jak procedura stosowana do przyjmowania stosownych środków harmonizujących, bez uszczerbku dla artykułu 76.

3. Jeżeli członek Rady uzna, że projekt dyrektywy, o której mowa w ustępie 1 lub 2, mógłby naruszać podstawowe aspekty jego systemu wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, może zażądać przedłożenia tej kwestii Radzie Europejskiej. W takim przypadku zwykła procedura ustawodawcza zostaje zawieszona. Po przeprowadzeniu dyskusji i w przypadku konsensusu Rada Europejska, w terminie czterech miesięcy od takiego zawieszenia, odsyła projekt do Rady, co oznacza zakończenie zawieszenia zwykłej procedury ustawodawczej.

W takim samym terminie, w przypadku braku porozumienia i w sytuacji gdy co najmniej dziewięć Państw Członkowskich pragnie ustanowić wzmocnioną współpracę na podstawie danego projektu dyrektywy, informują one o tym Parlament Europejski, Radę i Komisję. W takim przypadku uznaje się, że upoważnienie do podjęcia wzmocnionej współpracy, o którym mowa w artykule 20 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej i w artykule 329 ustęp 1 niniejszego Traktatu, zostało udzielone i stosuje się postanowienia dotyczące wzmocnionej współpracy.

Artykuł 84

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą ustanowić środki w celu promowania i wspierania działania Państw Członkowskich w dziedzinie zapobiegania przestępczości, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

Artykuł 85
(dawny artykuł 31 TUE)

1. Zadaniem Eurojust jest wspieranie oraz wzmacnianie koordynacji i współpracy między krajowymi organami śledczymi i organami ścigania w odniesieniu do poważnej przestępczości, która dotyka dwóch lub więcej Państw Członkowskich lub która wymaga wspólnego ścigania, w oparciu o operacje przeprowadzane i informacje dostarczane przez organy Państw Członkowskich i Europol.

W związku z tym Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, określają strukturę, funkcjonowanie oraz zakres działań i zadań Eurojust. Zadania te mogą obejmować:

a) wszczynanie śledztwa oraz występowanie z wnioskiem o wszczęcie ścigania prowadzonego przez właściwe organy krajowe, w szczególności dotyczącego przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii;

b) koordynację śledztw i ścigania, o których mowa w literze a);

c) wzmacnianie współpracy sądowej, w tym przez rozstrzyganie sporów o właściwość i ścisłą współpracę z Europejską Siecią Sądową.

Rozporządzenia te określają także warunki uczestnictwa Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych w ocenie działalności Eurojust.

2. W ramach ścigania, o którym mowa w ustępie 1, i bez uszczerbku dla artykułu 86, czynności urzędowe w postępowaniu sądowym są dokonywane przez właściwych urzędników krajowych.

Artykuł 86

1. W celu zwalczania przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, może ustanowić Prokuraturę Europejską w oparciu o Eurojust. Rada stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

W przypadku braku jednomyślności grupa co najmniej dziewięciu Państw Członkowskich może wystąpić z wnioskiem o przekazanie projektu rozporządzenia Radzie Europejskiej. W takim przypadku procedura w Radzie zostaje zawieszona. Po przeprowadzeniu dyskusji i w przypadku konsensusu Rada Europejska, w terminie czterech miesięcy od takiego zawieszenia, odsyła projekt Radzie do przyjęcia.

W takim samym terminie, w przypadku braku porozumienia i w sytuacji gdy co najmniej dziewięć Państw Członkowskich pragnie ustanowić wzmocnioną współpracę na podstawie danego projektu rozporządzenia, informują one o tym Parlament Europejski, Radę i Komisję. W takim przypadku uznaje się, że upoważnienie do podjęcia wzmocnionej współpracy, o którym mowa w artykule 20 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej i w artykule 329 ustęp 1 niniejszego Traktatu, zostało udzielone i stosuje się postanowienia w sprawie wzmocnionej współpracy.

2. Prokuratura Europejska jest właściwa do spraw dochodzenia, ścigania i stawiania przed sądem, w stosownych przypadkach w powiązaniu z Europolem, sprawców i współsprawców przestępstw przeciwko interesom finansowym Unii, określonych w rozporządzeniu przewidzianym w ustępie 1. Prokuratura Europejska jest właściwa do wnoszenia przed właściwe sądy Państw Członkowskich publicznego oskarżenia w odniesieniu do tych przestępstw.

3. Rozporządzenia, o których mowa w ustępie 1, określają statut Prokuratury Europejskiej, warunki wypełniania jej funkcji, zasady proceduralne mające zastosowanie do jej działań, jak również zasady dopuszczalności dowodów oraz zasady sądowej kontroli czynności procesowych podjętych przez nią przy wypełnianiu jej funkcji.

4. Rada Europejska może, jednocześnie lub później, przyjąć decyzję zmieniającą ustęp 1 w celu rozszerzenia uprawnień Prokuratury Europejskiej na zwalczanie poważnej przestępczości o wymiarze transgranicznym oraz odpowiednio zmieniającą w związku z tym ustęp 2 w odniesieniu do sprawców i współsprawców poważnych przestępstw dotykających więcej niż jedno Państwo Członkowskie. Rada Europejska stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego i po konsultacji z Komisją.

Rozdział 5

Współpraca policyjna

Artykuł 87
(dawny artykuł 30 TUE)

1. Unia rozwija współpracę policyjną obejmującą wszystkie właściwe organy Państw Członkowskich, w tym służby policji, służby celne oraz inne organy ścigania wyspecjalizowane w zapobieganiu przestępstwom lub ich wykrywaniu i ściganiu.

2. Do celów ustępu 1 Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą ustanawiać środki dotyczące:

a) gromadzenia, przechowywania, przetwarzania, analizowania i wymiany istotnych informacji;

b) wspierania szkolenia pracowników, jak również współpracy w zakresie wymiany pracowników oraz wyposażenia i badań w dziedzinie kryminalistyki;

c) wspólnych technik śledczych dotyczących wykrywania poważnych form przestępczości zorganizowanej.

3. Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, może ustanowić środki dotyczące współpracy operacyjnej między organami, o których mowa w niniejszym artykule. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

W przypadku braku jednomyślności grupa co najmniej dziewięciu Państw Członkowskich może wystąpić z wnioskiem o przekazanie projektu środków Radzie Europejskiej. W takim przypadku procedura w Radzie zostaje zawieszona. Po przeprowadzeniu dyskusji i w przypadku konsensusu Rada Europejska, w terminie czterech miesięcy od takiego zawieszenia, odsyła projekt Radzie do przyjęcia.

W takim samym terminie, w przypadku braku porozumienia i w sytuacji gdy co najmniej dziewięć Państw Członkowskich pragnie ustanowić wzmocnioną współpracę na podstawie danego projektu środków, informują one o tym Parlament Europejski, Radę i Komisję. W takim przypadku uznaje się, że upoważnienie do podjęcia wzmocnionej współpracy, o którym mowa w artykule 20 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej i w artykule 329 ustęp 1 niniejszego Traktatu, zostało udzielone i stosuje się postanowienia w sprawie wzmocnionej współpracy.

Procedury specjalnej przewidzianej w akapicie drugim i trzecim nie stosuje się do aktów, które stanowią rozwinięcie dorobku Schengen.

Artykuł 88
(dawny artykuł 30 TUE)

1. Zadaniem Europolu jest wspieranie i wzmacnianie działań organów policyjnych i innych organów ścigania Państw Członkowskich, jak również ich wzajemnej współpracy w zapobieganiu i zwalczaniu poważnej przestępczości dotykającej dwóch lub więcej Państw Członkowskich, terroryzmu oraz form przestępczości naruszających wspólny interes objęty polityką Unii.

2. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, określają strukturę, funkcjonowanie oraz zakres działań i zadań Europolu. Zadania te mogą obejmować:

a) gromadzenie, przechowywanie, przetwarzanie, analizę i wymianę informacji, przekazywanych zwłaszcza przez organy Państw Członkowskich, państw trzecich lub instytucji spoza Unii;

b) koordynowanie, organizowanie i prowadzenie dochodzeń i działań operacyjnych prowadzonych wspólnie z właściwymi organami Państw Członkowskich lub w ramach wspólnych zespołów dochodzeniowych, w stosownych przypadkach w powiązaniu z Eurojust.

Rozporządzenia te określają również procedury kontroli działań Europolu przez Parlament Europejski, w której uczestniczą parlamenty narodowe.

3. Wszelkie działania operacyjne Europolu są prowadzone w powiązaniu i w porozumieniu z organami Państwa Członkowskiego lub Państw Członkowskich, których terytorium dotyczą. Stosowanie środków przymusu należy do wyłącznej kompetencji właściwych organów krajowych.

Artykuł 89
(dawny artykuł 32 TUE)

Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, określa warunki i granice, w jakich właściwe organy Państw Członkowskich, o których mowa w artykułach 82 i 87, mogą podejmować działania na terytorium innego Państwa Członkowskiego, w powiązaniu i w porozumieniu z organami tego Państwa. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

TYTUŁ VI

TRANSPORT

Artykuł 90
(dawny artykuł 70 TWE)

Cele Traktatów, w odniesieniu do kwestii uregulowanych w niniejszym tytule, są realizowane w ramach wspólnej polityki transportowej.

Artykuł 91
(dawny artykuł 71 TWE)

1. W celu wykonania artykułu 90 i z uwzględnieniem specyficznych aspektów transportu, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, ustanawiają:

a) wspólne reguły mające zastosowanie do transportu międzynarodowego wykonywanego z lub na terytorium Państwa Członkowskiego lub tranzytu przez terytorium jednej lub większej liczby Państw Członkowskich;

b) warunki dostępu przewoźników nie mających stałej siedziby w Państwie Członkowskim do transportu krajowego w Państwie Członkowskim;

c) środki pozwalające polepszyć bezpieczeństwo transportu;

d) wszelkie inne potrzebne przepisy.

2. Przy przyjmowaniu środków, o których mowa w ustępie 1, uwzględnia się przypadki, w których zastosowanie tych środków może poważnie wpływać na jakość życia i poziom zatrudnienia w pewnych regionach, jak również na funkcjonowanie infrastruktury transportowej.

Artykuł 92
(dawny artykuł 72 TWE)

Do czasu przyjęcia przepisów określonych w artykule 91 ustęp 1, żadne Państwo Członkowskie nie może bez przyjęcia jednomyślnie przez Radę środka przyznającego odstępstwo wydać mniej korzystnych — w ich bezpośrednim lub pośrednim skutku wobec przewoźników z innych Państw Członkowskich — w porównaniu z przewoźnikami krajowymi, różnych przepisów regulujących tę materię na dzień 1 stycznia 1958 roku lub, dla Państw przystępujących, na dzień ich przystąpienia.

Artykuł 93
(dawny artykuł 73 TWE)

Zgodna z Traktatami jest pomoc, która odpowiada potrzebom koordynacji transportu lub stanowi zwrot za wykonanie pewnych świadczeń nierozerwalnie związanych z pojęciem usługi publicznej.

Artykuł 94
(dawny artykuł 74 TWE)

Każdy środek w dziedzinie stawek i warunków transportu podjęty w ramach Traktatów powinien uwzględniać sytuację gospodarczą przewoźników.

Artykuł 95
(dawny artykuł 75 TWE)

1. W odniesieniu do transportu wewnątrz Unii zakazana jest dyskryminacja polegająca na stosowaniu przez przewoźników względem tych samych towarów na tych samych połączeniach przewozowych różnych stawek i warunków transportu ze względu na kraj pochodzenia lub przeznaczenia produktów przewożonych.

2. Ustęp 1 nie wyklucza przyjęcia przez Parlament Europejski i Radę innych środków w zastosowaniu artykułu 91 ustęp 1.

3. Rada ustanawia, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, zasady wykonania postanowień ustępu 1.

Może ona zwłaszcza wydać przepisy niezbędne w celu umożliwienia instytucjom Unii zapewnienia zgodności z zasadami ustanowionymi w ustępie 1 i w celu zapewnienia pełnych korzyści użytkownikom.

4. Komisja, z inicjatywy własnej lub na wniosek Państwa Członkowskiego, bada przypadki dyskryminacji określone w ustępie 1 i, po konsultacji z każdym zainteresowanym Państwem Członkowskim, podejmuje niezbędne decyzje, w ramach regulacji ustanowionej zgodnie z postanowieniami ustępu 3.

Artykuł 96
(dawny artykuł 76 TWE)

1. Zakazane jest narzucanie przez Państwo Członkowskie w zakresie transportu wykonywanego wewnątrz Unii stosowania stawek i warunków zawierających jakikolwiek element wsparcia lub ochrony jednego lub kilku przedsiębiorstw bądź poszczególnych gałęzi przemysłu, chyba że jest ono dozwolone przez Komisję.

2. Komisja, z inicjatywy własnej lub na wniosek Państwa Członkowskiego, bada stawki i warunki, o których mowa w ustępie 1, uwzględniając w szczególności, z jednej strony, wymogi właściwej regionalnej polityki gospodarczej, potrzeby regionów słabo rozwiniętych i problemy regionów poważnie dotkniętych przez okoliczności polityczne oraz, z drugiej strony, skutki tych stawek i warunków dla konkurencji między różnymi rodzajami transportu.

Komisja podejmuje niezbędne decyzje po konsultacji z każdym zainteresowanym Państwem Członkowskim.

3. Zakaz ustanowiony w ustępie 1 nie ma zastosowania do taryf konkurencyjnych.

Artykuł 97
(dawny artykuł 77 TWE)

Opłaty i należności pobierane przez przewoźnika w związku z przekraczaniem granic niezależnie od ceny transportu nie powinny przekraczać rozsądnego poziomu, przy uwzględnieniu rzeczywistych kosztów efektywnie poniesionych w związku z przekroczeniem granicy.

Państwa Członkowskie podejmują starania, aby stopniowo obniżyć te koszty.

Komisja może kierować do Państw Członkowskich zalecenia w celu zastosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 98
(dawny artykuł 78 TWE)

Postanowienia niniejszego tytułu nie stanowią przeszkody w stosowaniu środków podjętych przez Republikę Federalną Niemiec, o ile są one niezbędne w celu skompensowania niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych podziałem Niemiec dla gospodarki niektórych regionów Republiki Federalnej dotkniętych tym podziałem. Pięć lat po wejściu w życie Traktatu z Lizbony, Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję uchylającą niniejszy artykuł.

Artykuł 99
(dawny artykuł 79 TWE)

Komitet doradczy, złożony z ekspertów wyznaczonych przez rządy Państw Członkowskich, jest ustanowiony przy Komisji. Komisja konsultuje z nim kwestie transportu zawsze, gdy uzna to za pożądane.

Artykuł 100
(dawny artykuł 80 TWE)

1. Postanowienia niniejszego tytułu stosują się do transportu kolejowego, drogowego i żeglugi śródlądowej.

2. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą ustanowić odpowiednie przepisy dotyczące transportu morskiego i lotniczego. Stanowią one po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów.

TYTUŁ VII

WSPÓLNE REGUŁY W DZIEDZINIE KONKURENCJI, PODATKÓW I ZBLIŻENIA USTAWODAWSTW

Rozdział 1

Reguły konkurencji

Sekcja 1

Reguły mające zastosowanie do przedsiębiorstw

Artykuł 101
(dawny artykuł 81 TWE)

1. Niezgodne z rynkiem wewnętrznym i zakazane są wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które mogą wpływać na handel między Państwami Członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz rynku wewnętrznego, a w szczególności te, które polegają na:

a) ustalaniu w sposób bezpośredni lub pośredni cen zakupu lub sprzedaży albo innych warunków transakcji;

b) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji, rynków, rozwoju technicznego lub inwestycji;

c) podziale rynków lub źródeł zaopatrzenia;

d) stosowaniu wobec partnerów handlowych nierównych warunków do świadczeń równoważnych i stwarzaniu im przez to niekorzystnych warunków konkurencji;

e) uzależnianiu zawarcia kontraktów od przyjęcia przez partnerów zobowiązań dodatkowych, które ze względu na swój charakter lub zwyczaje handlowe nie mają związku z przedmiotem tych kontraktów.

2. Porozumienia lub decyzje zakazane na mocy niniejszego artykułu są nieważne z mocy prawa.

3. Jednakże postanowienia ustępu 1 mogą zostać uznane za niemające zastosowania do:

– każdego porozumienia lub kategorii porozumień między przedsiębiorstwami,

– każdej decyzji lub kategorii decyzji związków przedsiębiorstw,

– każdej praktyki uzgodnionej lub kategorii praktyk uzgodnionych,

które przyczyniają się do polepszenia produkcji lub dystrybucji produktów bądź do popierania postępu technicznego lub gospodarczego, przy zastrzeżeniu dla użytkowników słusznej części zysku, który z tego wynika, oraz bez:

a) nakładania na zainteresowane przedsiębiorstwa ograniczeń, które nie są niezbędne do osiągnięcia tych celów;

b) dawania przedsiębiorstwom możliwości eliminowania konkurencji w stosunku do znacznej części danych produktów.

Artykuł 102
(dawny artykuł 82 TWE)

Niezgodne z rynkiem wewnętrznym i zakazane jest nadużywanie przez jedno lub większą liczbę przedsiębiorstw pozycji dominującej na rynku wewnętrznym lub na znacznej jego części, w zakresie, w jakim może wpływać na handel między Państwami Członkowskimi.

Nadużywanie takie może polegać w szczególności na:

a) narzucaniu w sposób bezpośredni lub pośredni niesłusznych cen zakupu lub sprzedaży albo innych niesłusznych warunków transakcji;

b) ograniczaniu produkcji, rynków lub rozwoju technicznego ze szkodą dla konsumentów;

c) stosowaniu wobec partnerów handlowych nierównych warunków do świadczeń równoważnych i stwarzaniu im przez to niekorzystnych warunków konkurencji;

d) uzależnianiu zawarcia kontraktów od przyjęcia przez partnerów zobowiązań dodatkowych, które ze względu na swój charakter lub zwyczaje handlowe nie mają związku z przedmiotem tych kontraktów.

Artykuł 103
(dawny artykuł 83 TWE)

1. Rada, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, wydaje rozporządzenia lub dyrektywy w celu zastosowania zasad ustanowionych w artykułach 101 i 102.

2. Przepisy, o których mowa w ustępie 1, mają na celu w szczególności:

a) zapewnienie poszanowania zakazów ustanowionych w artykule 101 ustęp 1 i w artykule 102 przez wprowadzenie grzywien i okresowych kar pieniężnych;

b) ustanowienie szczegółowych zasad stosowania artykułu 101 ustęp 3, przy uwzględnieniu potrzeby, z jednej strony, zapewnienia skutecznego nadzoru, a z drugiej — uproszczenia w największym możliwym stopniu kontroli administracyjnej;

c) określenie, w razie potrzeby, w różnych gałęziach gospodarki, zakresu postanowień artykułów 101 i 102;

d) określenie roli Komisji i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w stosowaniu postanowień określonych w niniejszym ustępie;

e) określenie relacji między ustawodawstwami krajowymi, z jednej strony, a postanowieniami niniejszej sekcji oraz przepisami przyjętymi w zastosowaniu niniejszego artykułu, z drugiej strony.

Artykuł 104
(dawny artykuł 84 TWE)

Do chwili wejścia w życie przepisów przyjętych w wykonaniu artykułu 103 władze Państw Członkowskich rozstrzygają o dopuszczalności porozumień, decyzji i praktyk uzgodnionych oraz w sprawie nadużywania pozycji dominującej na rynku wewnętrznym, zgodnie z prawem ich krajów i z postanowieniami artykułu 101, zwłaszcza ustępu 3, i artykułu 102.

Artykuł 105
(dawny artykuł 85 TWE)

1. Bez uszczerbku dla artykułu 104, Komisja czuwa nad stosowaniem zasad określonych w artykułach 101 i 102. Na wniosek Państwa Członkowskiego lub z urzędu oraz we współpracy z właściwymi władzami Państw Członkowskich, które udzielają jej pomocy, Komisja wszczyna postępowanie w przypadkach podejrzenia naruszenia tych zasad. Jeśli stwierdzi, że doszło do naruszenia, proponuje środki właściwe do jego zaprzestania.

2. Jeśli nie zaprzestano naruszania, Komisja stwierdza takie naruszenie zasad w uzasadnionej decyzji. Może ona opublikować tę decyzję i upoważnić Państwa Członkowskie do przyjęcia środków niezbędnych w celu zaradzenia sytuacji, których warunki i szczegóły określa.

3. Komisja może przyjmować rozporządzenia dotyczące kategorii porozumień, w odniesieniu do których Rada przyjęła rozporządzenie lub dyrektywę zgodnie z artykułem 103 ustęp 2 litera b).

Artykuł 106
(dawny artykuł 86 TWE)

1. Państwa Członkowskie, w odniesieniu do przedsiębiorstw publicznych i przedsiębiorstw, którym przyznają prawa specjalne lub wyłączne, nie wprowadzają ani nie utrzymują żadnego środka sprzecznego z normami Traktatów, w szczególności z normami przewidzianymi w artykułach 18 oraz 101–109.

2. Przedsiębiorstwa zobowiązane do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym lub mające charakter monopolu skarbowego podlegają normom Traktatów, zwłaszcza regułom konkurencji, w granicach, w jakich ich stosowanie nie stanowi prawnej lub faktycznej przeszkody w wykonywaniu poszczególnych zadań im powierzonych. Rozwój handlu nie może być naruszony w sposób pozostający w sprzeczności z interesem Unii.

3. Komisja czuwa nad stosowaniem postanowień niniejszego artykułu i w miarę potrzeby kieruje stosowne dyrektywy lub decyzje do Państw Członkowskich.

Sekcja 2

Pomoc przyznawana przez państwa

Artykuł 107
(dawny artykuł 87 TWE)

1. Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w Traktatach, wszelka pomoc przyznawana przez Państwo Członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.

2. Zgodna z rynkiem wewnętrznym jest:

a) pomoc o charakterze socjalnym przyznawana indywidualnym konsumentom, pod warunkiem że jest przyznawana bez dyskryminacji związanej z pochodzeniem produktów;

b) pomoc mająca na celu naprawienie szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi lub innymi zdarzeniami nadzwyczajnymi;

c) pomoc przyznawana gospodarce niektórych regionów Republiki Federalnej Niemiec dotkniętych podziałem Niemiec, w zakresie, w jakim jest niezbędna do skompensowania niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych tym podziałem. Pięć lat po wejściu w życie Traktatu z Lizbony, Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć decyzję uchylającą niniejszą literę.

3. Za zgodną z rynkiem wewnętrznym może zostać uznana:

a) pomoc przeznaczona na sprzyjanie rozwojowi gospodarczemu regionów, w których poziom życia jest nienormalnie niski lub regionów, w których istnieje poważny stan niedostatecznego zatrudnienia, jak również regionów, o których mowa w artykule 349, z uwzględnieniem ich sytuacji strukturalnej, gospodarczej i społecznej;

b) pomoc przeznaczona na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania lub mająca na celu zaradzenie poważnym zaburzeniom w gospodarce Państwa Członkowskiego;

c) pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem;

d) pomoc przeznaczona na wspieranie kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej i konkurencji w Unii w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem;

e) inne kategorie pomocy, jakie Rada może określić decyzją, stanowiąc na wniosek Komisji.

Artykuł 108
(dawny artykuł 88 TWE)

1. Komisja we współpracy z Państwami Członkowskimi stale bada systemy pomocy istniejące w tych Państwach. Proponuje im ona stosowne środki konieczne ze względu na stopniowy rozwój lub funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

2. Jeśli Komisja stwierdzi, po wezwaniu zainteresowanych stron do przedstawienia uwag, że pomoc przyznana przez Państwo lub przy użyciu zasobów państwowych nie jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu artykułu 107, lub że pomoc ta jest nadużywana, decyduje o zniesieniu lub zmianie tej pomocy przez dane Państwo w terminie, który ona określa.

Jeśli dane Państwo nie zastosuje się do tej decyzji w wyznaczonym terminie, Komisja lub każde inne zainteresowane Państwo może, na zasadzie odstępstwa od postanowień artykułów 258 i 259, wnieść sprawę bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Na wniosek Państwa Członkowskiego Rada, stanowiąc jednomyślnie, może zdecydować, że pomoc, którą to Państwo przyznaje lub zamierza przyznać, jest uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym, na zasadzie odstępstwa od postanowień artykułu 107 lub rozporządzeń przewidzianych w artykule 109, jeśli wyjątkowe okoliczności uzasadniają taką decyzję. Jeśli w odniesieniu do danej pomocy Komisja wszczęła procedurę przewidzianą w pierwszym akapicie niniejszego ustępu, wystąpienie zainteresowanego Państwa z wnioskiem skierowanym do Rady powoduje zawieszenie tej procedury do czasu zajęcia stanowiska przez Radę.

Jednakże jeśli Rada nie zajmie stanowiska w terminie trzech miesięcy od wystąpienia z wnioskiem, Komisja wydaje decyzję w sprawie.

3. Komisja jest informowana, w czasie odpowiednim do przedstawienia swych uwag, o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy. Jeśli uznaje ona, że plan nie jest zgodny z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu artykułu 107, wszczyna bezzwłocznie procedurę przewidzianą w ustępie 2. Dane Państwo Członkowskie nie może wprowadzać w życie projektowanych środków dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej.

4. Komisja może przyjąć rozporządzenia dotyczące kategorii pomocy państwa, w odniesieniu do których Rada postanowiła, zgodnie z artykułem 109, że mogą one zostać zwolnione z procedury przewidzianej w ustępie 3 niniejszego artykułu.

Artykuł 109
(dawny artykuł 89 TWE)

Rada, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może wydać wszelkie właściwe rozporządzenia w celu zastosowania artykułów 107 i 108, a w szczególności może określić warunki stosowania artykułu 108 ustęp 3 i kategorie pomocy zwolnione z tej procedury.

Rozdział 2

Postanowienia podatkowe

Artykuł 110
(dawny artykuł 90 TWE)

Żadne Państwo Członkowskie nie nakłada bezpośrednio lub pośrednio na produkty innych Państw Członkowskich podatków wewnętrznych jakiegokolwiek rodzaju wyższych od tych, które nakłada bezpośrednio lub pośrednio na podobne produkty krajowe.

Ponadto żadne Państwo Członkowskie nie nakłada na produkty innych Państw Członkowskich podatków wewnętrznych, które pośrednio chronią inne produkty.

Artykuł 111
(dawny artykuł 91 TWE)

W przypadku gdy produkty są wywożone na terytorium jednego z Państw Członkowskich, jakikolwiek zwrot podatków wewnętrznych nie może być wyższy od podatków, które zostały na nie nałożone bezpośrednio lub pośrednio.

Artykuł 112
(dawny artykuł 92 TWE)

W odniesieniu do opłat innych niż podatek obrotowy, akcyza i inne podatki pośrednie, zwolnienia i zwroty w wywozie do innych Państw Członkowskich nie mogą być dokonywane, a opłaty kompensacyjne w przywozie z Państw Członkowskich nie mogą być ustanawiane, chyba że projektowane środki były uprzednio zatwierdzone na czas ograniczony przez Radę, stanowiącą na wniosek Komisji.

Artykuł 113
(dawny artykuł 93 TWE)

Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwala przepisy dotyczące harmonizacji ustawodawstw odnoszących się do podatków obrotowych, akcyzy i innych podatków pośrednich w zakresie, w jakim harmonizacja ta jest niezbędna do zapewnienia ustanowienia i funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz uniknięcia zakłóceń konkurencji.

Rozdział 3

Zbliżanie ustawodawstw

Artykuł 114
(dawny artykuł 95 TWE)

1. Z zastrzeżeniem, że Traktaty nie stanowią inaczej, do urzeczywistnienia celów określonych w artykule 26 stosuje się następujące postanowienia. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, przyjmują środki dotyczące zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, które mają na celu ustanowienie i funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

2. Ustęp 1 nie ma zastosowania do przepisów podatkowych, przepisów dotyczących swobodnego przepływu osób ani odnoszących się do praw i interesów pracowników najemnych.

3. Komisja w swoich wnioskach przewidzianych w ustępie 1 w dziedzinie ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, ochrony środowiska i ochrony konsumentów przyjmie jako podstawę wysoki poziom ochrony, uwzględniając w szczególności wszelkie zmiany oparte na faktach naukowych. W ramach swoich odpowiednich kompetencji Parlament Europejski i Rada starają się również osiągnąć ten cel.

4. Jeżeli po przyjęciu środka harmonizującego przez Parlament Europejski i Radę, przez Radę lub przez Komisję, Państwo Członkowskie uzna za niezbędne utrzymanie przepisów krajowych uzasadnionych ważnymi względami określonymi w artykule 36 lub dotyczącymi ochrony środowiska, lub środowiska pracy, notyfikuje je Komisji, wskazując powody ich utrzymania.

5. Ponadto, bez uszczerbku dla ustępu 4, jeżeli po przyjęciu środka harmonizującego przez Parlament Europejski i Radę, przez Radę lub przez Komisję, Państwo Członkowskie uzna za niezbędne wprowadzenie przepisów krajowych opartych na nowych dowodach naukowych dotyczących ochrony środowiska lub środowiska pracy ze względu na specyficzny problem tego Państwa, który pojawił się po przyjęciu środka harmonizującego, notyfikuje ono Komisji projektowane środki oraz powody ich wprowadzenia.

6. W terminie 6 miesięcy od notyfikacji określonych w ustępach 4 i 5 Komisja zatwierdza lub odrzuca przepisy krajowe, o których mowa, po sprawdzeniu, czy są one środkiem arbitralnej dyskryminacji lub ukrytym ograniczeniem w handlu między Państwami Członkowskimi i czy stanowią one przeszkodę w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.

W przypadku braku decyzji Komisji w tym terminie przepisy krajowe określone w ustępach 4 i 5 są uważane za zatwierdzone.

W przypadku gdy jest to uzasadnione złożonością sprawy i nie ma niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzkiego, Komisja może notyfikować danemu Państwu Członkowskiemu, że okres, o którym mowa w niniejszym ustępie może być przedłużony na kolejny okres trwający do 6 miesięcy.

7. W przypadku gdy w zastosowaniu ustępu 6 Państwo Członkowskie zostaje upoważnione do utrzymania lub wprowadzenia przepisów krajowych uchylających środek harmonizujący, Komisja bada niezwłocznie, czy należy zaproponować dostosowanie tego środka.

8. W przypadku gdy Państwo Członkowskie zgłosi szczególny problem zdrowia publicznego w dziedzinie, która uprzednio stała się przedmiotem środka harmonizującego, informuje o tym Komisję, która bada niezwłocznie, czy należy zaproponować Radzie właściwe środki.

9. Na zasadzie odstępstwa od procedury przewidzianej w artykułach 258 i 259, Komisja i każde Państwo Członkowskie mogą wnieść sprawę bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jeśli uznają, że inne Państwo Członkowskie nadużywa uprawnień przewidzianych w niniejszym artykule.

10. Powyższe środki harmonizujące obejmują, w odpowiednich przypadkach, klauzulę ochronną upoważniającą Państwa Członkowskie do podjęcia, z jednego lub więcej powodów pozagospodarczych, o których mowa w artykule 36, środków tymczasowych poddanych unijnej procedurze kontrolnej.

Artykuł 115
(dawny artykuł 94 TWE)

Bez uszczerbku dla artykułu 114, Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwala dyrektywy w celu zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, które mają bezpośredni wpływ na ustanowienie lub funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

Artykuł 116
(dawny artykuł 96 TWE)

W przypadku gdy Komisja stwierdzi, że różnica między przepisami ustawowymi, wykonawczymi lub administracyjnymi Państw Członkowskich narusza warunki konkurencji w rynku wewnętrznym i powoduje w ten sposób zakłócenie, które powinno być wyeliminowane, podejmuje ona konsultacje z zainteresowanymi Państwami Członkowskimi.

Jeśli konsultacje te nie doprowadzą do porozumienia eliminującego to zakłócenie, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują w tym celu niezbędne dyrektywy. Mogą zostać przyjęte wszelkie inne właściwe środki przewidziane w Traktatach.

Artykuł 117
(dawny artykuł 97 TWE)

1. W przypadku gdy istnieje obawa, że przyjęcie lub zmiana przepisu ustawowego, wykonawczego lub administracyjnego może spowodować zakłócenia w rozumieniu artykułu 116, Państwo Członkowskie, które chce to uczynić podejmuje konsultacje z Komisją. Po przeprowadzeniu konsultacji z Państwami Członkowskimi Komisja zaleca zainteresowanym Państwom właściwe środki w celu uniknięcia tego zakłócenia.

2. Jeśli Państwo, które chce przyjąć lub zmienić przepisy krajowe nie zastosuje się do zalecenia Komisji, nie może żądać od innych Państw Członkowskich, w zastosowaniu artykułu 116, zmiany ich przepisów krajowych w celu wyeliminowania tego zakłócenia. Jeśli Państwo Członkowskie, które nie zastosowało się do zalecenia Komisji, powoduje zakłócenie wyłącznie na własną szkodę, postanowienia artykułu 116 nie mają zastosowania.

Artykuł 118

W ramach ustanawiania lub funkcjonowania rynku wewnętrznego, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, ustanawiają środki dotyczące tworzenia europejskich praw własności intelektualnej w celu zapewnienia jednolitej ochrony praw własności intelektualnej w Unii oraz utworzenia scentralizowanych na poziomie Unii systemów zezwoleń, koordynacji i nadzoru.

Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, ustanawia w drodze rozporządzeń systemy językowe dotyczące europejskich praw własności intelektualnej. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

TYTUŁ VIII

POLITYKA GOSPODARCZA I PIENIĘŻNA

Artykuł 119
(dawny artykuł 4 TWE)

1. Dla osiągnięcia celów określonych w artykule 3 Traktatu o Unii Europejskiej, działania Państw Członkowskich i Unii obejmują, na warunkach przewidzianych w Traktatach, przyjęcie polityki gospodarczej opartej na ścisłej koordynacji polityk gospodarczych Państw Członkowskich, rynku wewnętrznym i ustaleniu wspólnych celów oraz prowadzonej w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją.

2. Równolegle, na warunkach i zgodnie z procedurami przewidzianymi w Traktatach, działania te obejmują jedną walutę, euro, jak również określenie oraz prowadzenie jednolitej polityki pieniężnej i polityki wymiany walut, których głównym celem jest utrzymanie stabilności cen, oraz, bez uszczerbku dla tego celu, wspieranie ogólnych polityk gospodarczych w Unii, zgodnie z zasadą otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją.

3. Te działania Państw Członkowskich i Unii zakładają poszanowanie następujących zasad przewodnich: stabilnych cen, zdrowych finansów publicznych i warunków pieniężnych oraz trwałej równowagi płatniczej.

Rozdział 1

Polityka gospodarcza

Artykuł 120
(dawny artykuł 98 TWE)

Państwa Członkowskie prowadzą swoje polityki gospodarcze, mając na względzie przyczynianie się do osiągania celów Unii określonych w artykule 3 Traktatu o Unii Europejskiej i w kontekście ogólnych kierunków określonych w artykule 121 ustęp 2. Państwa Członkowskie i Unia działają w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją, sprzyjając efektywnej alokacji zasobów, zgodnie z zasadami określonymi w artykule 119.

Artykuł 121
(dawny artykuł 99 TWE)

1. Państwa Członkowskie uznają swoje polityki gospodarcze za przedmiot wspólnego zainteresowania i koordynują je w ramach Rady, zgodnie z artykułem 120.

2. Rada, na zalecenie Komisji, opracowuje projekt ogólnych kierunków polityk gospodarczych Państw Członkowskich i Unii oraz składa sprawozdanie Radzie Europejskiej.

Rada Europejska, na podstawie sprawozdania Rady, debatuje nad konkluzją w sprawie ogólnych kierunków polityk gospodarczych Państw Członkowskich i Unii.

Na podstawie tej konkluzji Rada przyjmuje zalecenie określające te ogólne kierunki. Rada informuje Parlament Europejski o swoim zaleceniu.

3. W celu zapewnienia ściślejszej koordynacji polityk gospodarczych i trwałej konwergencji dokonań gospodarczych Państw Członkowskich, Rada, na podstawie sprawozdań przedstawionych przez Komisję, nadzoruje rozwój sytuacji gospodarczej w każdym z Państw Członkowskich i w Unii, jak również zgodność polityk gospodarczych z ogólnymi kierunkami określonymi w ustępie 2 oraz regularnie dokonuje oceny całościowej.

Dla potrzeb tego wielostronnego nadzoru Państwa Członkowskie przesyłają Komisji informacje o ważnych środkach, które przyjęły w dziedzinie swej polityki gospodarczej oraz wszelkie inne informacje, które uznają za niezbędne.

4. Jeżeli w ramach procedury, o której mowa w ustępie 3, zostanie stwierdzone, że polityki gospodarcze Państwa Członkowskiego nie są zgodne z ogólnymi kierunkami, o których mowa w ustępie 2, lub zagrażają prawidłowemu funkcjonowaniu unii gospodarczej i walutowej, Komisja może skierować do danego Państwa Członkowskiego ostrzeżenie. Rada, na zalecenie Komisji, może kierować do danego Państwa Członkowskiego niezbędne zalecenia. Rada, na wniosek Komisji, może zadecydować o podaniu swoich zaleceń do publicznej wiadomości.

W zakresie niniejszego ustępu, Rada stanowi nie biorąc pod uwagę głosu członka Rady reprezentującego dane Państwo Członkowskie.

Większość kwalifikowaną pozostałych członków Rady określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a).

5. Przewodniczący Rady i Komisja składają sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu dotyczące rezultatów wielostronnego nadzoru. Przewodniczący Rady może być wezwany do stawienia się przed właściwą komisją Parlamentu Europejskiego, jeśli Rada podała swoje zalecenia do publicznej wiadomości.

6. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą przyjąć szczegółowe zasady procedury wielostronnego nadzoru, o której mowa w ustępach 3 i 4.

Artykuł 122
(dawny artykuł 100 TWE)

1. Bez uszczerbku dla innych procedur przewidzianych w Traktatach, Rada, na wniosek Komisji, może postanowić, w duchu solidarności między Państwami Członkowskimi, o środkach stosownych do sytuacji gospodarczej, w szczególności w przypadku wystąpienia poważnych trudności w zaopatrzeniu w niektóre produkty, zwłaszcza w obszarze energii.

2. W przypadku gdy Państwo Członkowskie ma trudności lub jest istotnie zagrożone poważnymi trudnościami z racji klęsk żywiołowych lub nadzwyczajnych okoliczności pozostających poza jego kontrolą, Rada, na wniosek Komisji, może przyznać danemu Państwu Członkowskiemu, pod pewnymi warunkami, pomoc finansową Unii. Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o podjętej decyzji.

Artykuł 123
(dawny artykuł 101 TWE)

1. Zakazane jest udzielanie przez Europejski Bank Centralny lub banki centralne Państw Członkowskich, zwane dalej „krajowymi bankami centralnymi", pożyczek na pokrycie deficytu lub jakichkolwiek innych kredytów instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii, rządom centralnym, władzom regionalnym, lokalnym lub innym władzom publicznym, innym instytucjom lub przedsiębiorstwom publicznym Państw Członkowskich, jak również nabywanie bezpośrednio od nich przez Europejski Bank Centralny lub krajowe banki centralne ich papierów dłużnych.

2. Ustęp 1 nie ma zastosowania do publicznych instytucji kredytowych, które, w ramach utrzymywania rezerw przez banki centralne, korzystają ze strony krajowych banków centralnych i Europejskiego Banku Centralnego z takiego samego traktowania jak prywatne instytucje kredytowe.

Artykuł 124
(dawny artykuł 102 TWE)

Zakazany jest każdy środek nieoparty na względach o charakterze ostrożnościowym, ustanawiający uprzywilejowany dostęp instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii, rządów centralnych, władz regionalnych, lokalnych lub innych władz publicznych, innych instytucji lub przedsiębiorstw publicznych Państw Członkowskich do instytucji finansowych.

Artykuł 125
(dawny artykuł 103 TWE)

1. Unia nie odpowiada za zobowiązania rządów centralnych, władz regionalnych, lokalnych lub innych władz publicznych, innych instytucji lub przedsiębiorstw publicznych Państwa Członkowskiego, ani ich nie przejmuje, z zastrzeżeniem wzajemnych gwarancji finansowych dla wspólnego wykonania określonego projektu. Państwo Członkowskie nie odpowiada za zobowiązania rządów centralnych, władz regionalnych, lokalnych lub innych władz publicznych, innych instytucji lub przedsiębiorstw publicznych innego Państwa Członkowskiego, ani ich nie przejmuje, z zastrzeżeniem wzajemnych gwarancji finansowych dla wspólnego wykonania określonego projektu.

2. Rada, stanowiąc na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może w razie potrzeby sprecyzować definicje w celu zastosowania zakazów, o których mowa w artykułach 123 i 124, jak również w niniejszym artykule.

Artykuł 126
(dawny artykuł 104 TWE)

1. Państwa Członkowskie unikają nadmiernego deficytu budżetowego.

2. Komisja nadzoruje rozwój sytuacji budżetowej i wysokość długu publicznego w Państwach Członkowskich w celu wykrycia oczywistych błędów. Bada ona poszanowanie dyscypliny budżetowej na podstawie poniższych dwóch kryteriów:

a) czy stosunek między planowanym lub rzeczywistym deficytem publicznym a produktem krajowym brutto przekracza wartość odniesienia, chyba że:

   – stosunek ten zmniejszył się znacznie oraz w sposób stały i osiągnął poziom bliski wartości odniesienia,

   – lub przekroczenie wartości odniesienia ma charakter wyjątkowy oraz tymczasowy i stosunek ten pozostaje bliski wartości odniesienia;

b) czy stosunek między długiem publicznym a produktem krajowym brutto przekracza wartość odniesienia, chyba że stosunek ten zmniejsza się dostatecznie i zbliża się do wartości odniesienia w zadowalającym tempie.

Wartości odniesienia są sprecyzowane w Protokole w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu, który jest załączony do Traktatów.

3. Jeśli Państwo Członkowskie nie spełnia wymogów jednego lub obu tych kryteriów, Komisja opracowuje sprawozdanie. Sprawozdanie Komisji uwzględnia również to, czy deficyt publiczny przekracza publiczne wydatki inwestycyjne i uwzględnia wszelkie inne istotne czynniki, w tym średniookresową sytuację gospodarczą i budżetową Państwa Członkowskiego.

Komisja może także opracować sprawozdanie, jeśli mimo spełnienia wymagań wynikających z tych kryteriów uzna, że istnieje ryzyko nadmiernego deficytu w Państwie Członkowskim.

4. Komitet Ekonomiczno–Finansowy wydaje opinie w odniesieniu do sprawozdania Komisji.

5. Jeżeli Komisja uzna, że w Państwie Członkowskim istnieje nadmierny deficyt lub że taki deficyt może wystąpić, kieruje opinię do danego Państwa Członkowskiego i informuje o tym Radę.

6. Rada, na wniosek Komisji i rozważywszy ewentualne uwagi danego Państwa Członkowskiego, decyduje, po dokonaniu ogólnej oceny, czy istnieje nadmierny deficyt.

7. Jeżeli Rada stwierdzi, zgodnie z ustępem 6, że istnieje nadmierny deficyt, przyjmuje na zalecenie Komisji, bez nieuzasadnionej zwłoki, zalecenia skierowane do danego Państwa Członkowskiego w celu położenia przez nie kresu tej sytuacji w oznaczonym terminie. Z zastrzeżeniem postanowień ustępu 8, zalecenia te nie zostają podane do publicznej wiadomości.

8. W przypadku gdy Rada stwierdzi, że w odpowiedzi na jej zalecenia żadne skuteczne działanie nie zostało podjęte w oznaczonym terminie, może podać zalecenia do publicznej wiadomości.

9. Jeśli Państwo Członkowskie w dalszym ciągu nie realizuje zalecenia Rady, może ona wezwać dane Państwo Członkowskie do przyjęcia w wyznaczonym terminie środków zmierzających do takiego ograniczenia deficytu, jakie zostanie uznane przez Radę za niezbędne do zaradzenia sytuacji.

W takim przypadku Rada może zażądać od danego Państwa Członkowskiego przedstawienia sprawozdań według precyzyjnego harmonogramu, aby móc zbadać wysiłki dostosowawcze podjęte przez to Państwo Członkowskie.

10. Prawa wniesienia skargi przewidziane w artykułach 258 i 259 nie mogą być wykonywane w ramach ustępów 1–9 niniejszego artykułu.

11. Tak długo jak Państwo Członkowskie nie stosuje się do decyzji przyjętej na podstawie ustępu 9, Rada może zadecydować o zastosowaniu lub, w odpowiednim przypadku, o wzmocnieniu jednego lub kilku z następujących środków:

– zażądać od danego Państwa Członkowskiego, aby opublikowało dodatkowe informacje, które określi Rada, przed emisją obligacji i papierów wartościowych,

– wezwać Europejski Bank Inwestycyjny do ponownego rozważenia polityki udzielania pożyczek wobec danego Państwa Członkowskiego,

– zażądać złożenia w Unii przez dane Państwo Członkowskie nieoprocentowanego depozytu o stosowanej wysokości aż do czasu, gdy, w ocenie Rady, nadmierny deficyt zostanie skorygowany,

– nałożyć grzywnę w stosownej wysokości.

Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o podjętych decyzjach.

12. Rada uchyla wszystkie lub niektóre swoje decyzje lub zalecenia określone w ustępach 6–9 i 11, w miarę jak nadmierny deficyt został, w ocenie Rady, skorygowany. Jeśli Rada uprzednio podała zalecenia do publicznej wiadomości, to z chwilą uchylenia decyzji przewidzianej w ustępie 8 oświadcza publicznie, że nie ma już nadmiernego deficytu w tym Państwie Członkowskim.

13. Jeżeli Rada podejmuje decyzje lub wydaje zalecenia, o których mowa w ustępach 8, 9, 11 i 12, stanowi ona na zalecenie Komisji.

Jeżeli Rada przyjmuje środki, o których mowa w ustępach 6–9, 11 i 12, stanowi ona nie biorąc pod uwagę głosu członka Rady reprezentującego dane Państwo Członkowskie.

Większość kwalifikowaną pozostałych członków Rady określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a).

14. Uzupełniające przepisy dotyczące stosowania procedury opisanej w niniejszym artykule znajdują się w Protokole w sprawie procedury dotyczącej nadmiernego deficytu, załączonym do Traktatów.

Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Centralnym, uchwala właściwe przepisy, które zastąpią ten Protokół.

Z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszego ustępu, Rada, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, określi szczegółowe warunki i definicje w celu zastosowania postanowień tego Protokołu.

Rozdział 2

Polityka pieniężna

Artykuł 127
(dawny artykuł 105 TWE)

1. Głównym celem Europejskiego Systemu Banków Centralnych, zwanego dalej »ESBC«, jest utrzymanie stabilności cen. Bez uszczerbku dla celu stabilności cen, ESBC wspiera ogólne polityki gospodarcze w Unii, mając na względzie przyczynianie się do osiągnięcia celów Unii ustanowionych w artykule 3 Traktatu o Unii Europejskiej. ESBC działa w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją, sprzyjając efektywnej alokacji zasobów oraz zgodnie z zasadami określonymi w artykule 119.

2. Podstawowe zadania ESBC polegają na:

– definiowaniu i urzeczywistnianiu polityki pieniężnej Unii,

– przeprowadzaniu operacji walutowych zgodnie z artykułem 219,

– utrzymywaniu i zarządzaniu oficjalnymi rezerwami walutowymi Państw Członkowskich,

– popieraniu należytego funkcjonowania systemów płatniczych.

3. Trzecie tiret ustępu 2 stosuje się bez uszczerbku dla utrzymywania i zarządzania przez rządy Państw Członkowskich walutowymi kapitałami obrotowymi.

4. Europejski Bank Centralny jest konsultowany:

– w sprawie każdego projektowanego aktu Unii w dziedzinach podlegających jego kompetencji,

– przez władze krajowe w sprawie każdego projektu regulacji w dziedzinach podlegających jego kompetencji, lecz w granicach i na warunkach określonych przez Radę zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 129 ustęp 4.

Europejski Bank Centralny może w dziedzinach podlegających jego kompetencji przedkładać opinie właściwym instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii bądź władzom krajowym.

5. ESBC przyczynia się do należytego wykonywania polityk prowadzonych przez właściwe władze w odniesieniu do nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i do stabilności systemu finansowego.

6. Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, jednomyślnie i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Europejskim Bankiem Centralnym, może powierzyć Europejskiemu Bankowi Centralnemu szczególne zadania dotyczące polityk w dziedzinie nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i innymi instytucjami finansowymi, z wyjątkiem instytucji ubezpieczeniowych.

Artykuł 128
(dawny artykuł 106 TWE)

1. Europejski Bank Centralny ma wyłączne prawo do upoważniania do emisji banknotów euro w Unii. Banknoty takie mogą emitować Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne. Banknoty emitowane przez Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne są jedynym legalnym środkiem płatniczym w Unii.

2. Państwa Członkowskie mogą emitować monety euro, z zastrzeżeniem zgody Europejskiego Banku Centralnego co do wielkości emisji. Rada, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Centralnym, może przyjąć środki w celu zharmonizowania nominałów i specyfikacji technicznych wszystkich monet przeznaczonych do obiegu, w zakresie, w jakim jest to niezbędne do zapewnienia należytego ich obiegu w Unii.

Artykuł 129
(dawny artykuł 107 TWE)

1. ESBC jest kierowany przez organy decyzyjne Europejskiego Banku Centralnego, którymi są Rada Prezesów i Zarząd.

2. Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, zwany dalej „Statutem ESBC i EBC", jest ustanowiony w Protokole dołączonym do Traktatów.

3. Artykuły 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1 litera a) oraz artykuł 36 Statutu ESBC i EBC mogą zostać zmienione przez Parlament Europejski i Radę stanowiące zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą. Stanowią one na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego i po konsultacji z Komisją albo na wniosek Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

4. Rada, stanowiąc bądź na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Centralnym, bądź na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, uchwala przepisy, o których mowa w artykułach: 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 i 34.3 Statutu ESBC i EBC.

Artykuł 130
(dawny artykuł 108 TWE)

W wykonywaniu uprawnień oraz zadań i obowiązków, które zostały im powierzone Traktatami i Statutem ESBC i EBC, ani Europejski Bank Centralny, ani krajowy bank centralny, ani członek któregokolwiek z ich organów decyzyjnych nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od instytucji, organów ani jednostek organizacyjnych Unii, rządów Państw Członkowskich, ani jakiegokolwiek innego organu. Instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii, jak również rządy Państw Członkowskich zobowiązują się szanować tę zasadę i nie dążyć do wywierania wpływu na członków organów decyzyjnych Europejskiego Banku Centralnego lub krajowych banków centralnych przy wykonywaniu ich zadań.

Artykuł 131
(dawny artykuł 109 TWE)

Każde Państwo Członkowskie zapewnia zgodność swojego ustawodawstwa krajowego, w tym statutu krajowego banku centralnego, z Traktatami i Statutem ESBC i EBC.

Artykuł 132
(dawny artykuł 110 TWE)

1. W celu wykonania zadań powierzonych ESBC, Europejski Bank Centralny, zgodnie z Traktatami i na warunkach określonych w Statucie ESBC i EBC:

– uchwala rozporządzenia w zakresie niezbędnym do wykonania zadań określonych w artykule 3.1 tiret pierwsze, artykułach 19.1, 22 i 25.2 Statutu ESBC i EBC, jak również w przypadkach przewidzianych w aktach Rady, o których mowa w artykule 129 ustęp 4,

– podejmuje decyzje niezbędne do wykonania zadań powierzonych ESBC na podstawie Traktatów i Statutu ESBC i EBC,

– wydaje zalecenia i opinie.

2. Europejski Bank Centralny może zadecydować o opublikowaniu swych decyzji, zaleceń i opinii.

3. W granicach i na warunkach uchwalonych przez Radę zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 129 ustęp 4, Europejski Bank Centralny jest upoważniony, w przypadku nieposzanowania jego rozporządzeń i decyzji, do nakładania na przedsiębiorstwa grzywien i okresowych kar pieniężnych.

Artykuł 133

Bez uszczerbku dla uprawnień Europejskiego Banku Centralnego, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, ustanawiają środki niezbędne do używania euro jako jednej waluty. Środki te są przyjmowane po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

Rozdział 3

Postanowienia instytucjonalne

Artykuł 134
(dawny artykuł 114 TWE)

1. W celu wspierania koordynacji polityk Państw Członkowskich w pełnym zakresie niezbędnym do funkcjonowania rynku wewnętrznego, ustanawia się Komitet Ekonomiczno-Finansowy.

2. Zadaniem Komitetu Ekonomiczno-Finansowego jest:

– wydawanie opinii na żądanie Rady lub Komisji bądź z inicjatywy własnej dla tych instytucji,

– śledzenie sytuacji gospodarczej i finansowej Państw Członkowskich i Unii oraz regularne składanie Radzie i Komisji sprawozdań na ten temat, zwłaszcza w sprawie stosunków finansowych z państwami trzecimi i z instytucjami międzynarodowymi,

– bez uszczerbku dla artykułu 240, przyczynianie się do przygotowania prac Rady określonych w artykułach 66 i 75, artykule 121 ustępy 2, 3, 4 i 6, artykułach 122, 124, 125 i 126, artykule 127 ustęp 6, artykule 128 ustęp 2, artykule 129 ustępy 3 i 4, artykule 138, artykule 140 ustępy 2 i 3, artykule 143, artykule 144 ustępy 2 i 3 i artykule 219 oraz wykonywanie innych zadań doradczych i przygotowawczych, które są mu powierzane przez Radę,

– badanie, przynajmniej raz w roku, sytuacji w dziedzinie przepływów kapitału i swobody płatności wynikających ze stosowania Traktatów i środków przyjętych przez Radę; badanie to dotyczy wszystkich środków odnoszących się do przepływów kapitału i płatności; Komitet składa sprawozdanie Komisji i Radzie w sprawie wyników tego badania.

Państwa Członkowskie, Komisja i Europejski Bank Centralny mianują nie więcej niż po dwóch członków Komitetu.

3. Rada, na wniosek Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym oraz z Komitetem określonym w niniejszym artykule, uchwala przepisy dotyczące składu Komitetu Ekonomiczno-Finansowego. Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o podjętej decyzji.

4. Oprócz zadań określonych w ustępie 2, jeśli i tak długo jak istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją na mocy artykułu 139, Komitet śledzi sytuację pieniężną i finansową oraz ogólny system płatności tych Państw Członkowskich i regularnie składa Radzie i Komisji sprawozdania na ten temat.

Artykuł 135
(dawny artykuł 115 TWE)

W sprawach objętych zakresem zastosowania artykułu 121 ustęp 4, artykułu 126 z wyjątkiem ustępu 14, artykułu 138, artykułu 140 ustęp 1, artykułu 140 ustęp 2 akapit pierwszy, artykułu 140 ustęp 3 i artykułu 219, Rada lub Państwo Członkowskie może żądać od Komisji sformułowania, w zależności od przypadku, zalecenia lub propozycji. Komisja bezzwłocznie rozpatruje to żądanie i przedstawia konkluzje Radzie.

Rozdział 4

Postanowienia szczególne dla Państw Członkowskich, których walutą jest euro

Artykuł 136

1. W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania unii gospodarczej i walutowej oraz zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Traktatów, Rada, zgodnie z odpowiednią procedurą spośród tych, o których mowa w artykułach 121 i 126, z wyjątkiem procedury przewidzianej w artykule 126 ustęp 14, przyjmuje środki w odniesieniu do Państw Członkowskich, których walutą jest euro, w celu:

a) wzmocnienia koordynacji i nadzoru ich dyscypliny budżetowej;

b) określenia kierunków, w zakresie w jakim ich to dotyczy, polityki gospodarczej, czuwając nad zgodnością tych kierunków z kierunkami przyjętymi dla całej Unii oraz zapewniając nadzór nad nimi.

2. W odniesieniu do środków, o których mowa w ustępie 1, w głosowaniu biorą udział tylko członkowie Rady reprezentujący Państwa Członkowskie, których walutą jest euro.

Większość kwalifikowaną wyżej wymienionych członków określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a).

Artykuł 137

Szczegóły dotyczące spotkań ministrów Państw Członkowskich, których walutą jest euro, są ustalone w Protokole w sprawie Eurogrupy.

Artykuł 138
(dawny artykuł 111 ustęp 4 TWE)

1. W celu zapewnienia pozycji dla euro w międzynarodowym systemie walutowym, Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje decyzję ustanawiającą wspólne stanowiska w kwestiach szczególnego zainteresowania dla unii gospodarczej i walutowej, w ramach właściwych międzynarodowych instytucji i konferencji finansowych. Rada stanowi po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

2. Rada, na wniosek Komisji, może przyjąć odpowiednie środki w celu zapewnienia jednolitej reprezentacji w międzynarodowych instytucjach i konferencjach finansowych. Rada stanowi po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym.

3. W odniesieniu do środków, o których mowa w ustępach 1 i 2, w głosowaniu biorą udział tylko członkowie Rady reprezentujący Państwa Członkowskie, których walutą jest euro.

Większość kwalifikowaną wyżej wymienionych członków określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a).

Rozdział 5

Postanowienia przejściowe

Artykuł 139

1. Państwa Członkowskie, w odniesieniu do których Rada nie zadecydowała, że spełniają one warunki niezbędne do przyjęcia euro, zwane są dalej „Państwami Członkowskimi objętymi derogacją".

2. Do Państw Członkowskich objętych derogacją nie stosuje się następujących postanowień Traktatów:

a) przyjmowanie części ogólnych kierunków polityk gospodarczych dotyczących strefy euro **w** sposób ogólny (artykuł 121 ustęp 2);

b) środki przymusowe mające na celu zaradzenie nadmiernemu deficytowi (artykuł 126 ustępy 9 i 11);

c) cele i zadania ESBC (artykuł 127 ustępy 1, 2, 3 i 5);

d) emisja euro (artykuł 128);

e) akty Europejskiego Banku Centralnego (artykuł 132);

f) środki dotyczące używania euro (artykuł 133);

g) porozumienia walutowe i inne środki dotyczące polityki kursowej (artykuł 219);

h) mianowanie członków Zarządu Europejskiego Banku Centralnego (artykuł 283 ustęp 2);

i) decyzje ustanawiające wspólne stanowiska w kwestiach szczególnego zainteresowania dla unii gospodarczej i walutowej, w ramach właściwych międzynarodowych instytucji i konferencji finansowych (artykuł 138 ustęp 1);

j) środki w celu zapewnienia jednolitej reprezentacji w międzynarodowych instytucjach i konferencjach finansowych (artykuł 138 ustęp 2).

W związku z tym, w artykułach, o których mowa w literach a)–j), przez „Państwa Członkowskie" rozumie się Państwa Członkowskie, których walutą jest euro.

3. Państwa Członkowskie objęte derogacją i ich krajowe banki centralne są wyłączone z praw i obowiązków w ramach ESBC, zgodnie z rozdziałem IX Statutu ESBC i EBC.

4. Prawa głosu członków Rady reprezentujących Państwa Członkowskie objęte derogacją są zawieszone podczas przyjmowania przez Radę środków, o których mowa w artykułach wymienionych w ustępie 2, a także w następujących przypadkach:

a) zaleceń kierowanych do Państw Członkowskich, których walutą jest euro, w ramach wielostronnego nadzoru, w tym dotyczących programów stabilności i ostrzeżeń (artykuł 121 ustęp 4);

b) środków odnoszących się do nadmiernych deficytów dotyczących Państw Członkowskich, których walutą jest euro (artykuł 126 ustępy 6, 7, 8, 12 i 13).

Większość kwalifikowaną pozostałych członków Rady określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a).

Artykuł 140
(dawny artykuł 121 ustęp 1, artykuł 122 ustęp 2 zdanie drugie
oraz artykuł 123 ustęp 5 TWE)

1. Co najmniej co dwa lata lub na wniosek Państwa Członkowskiego objętego derogacją, Komisja i Europejski Bank Centralny składają Radzie sprawozdania w sprawie postępów dokonanych przez Państwa Członkowskie objęte derogacją w wypełnianiu ich zobowiązań w zakresie urzeczywistnienia unii gospodarczej i walutowej. Sprawozdania te określają, czy ustawodawstwo krajowe każdego z tych Państw Członkowskich, w tym statuty jego krajowego banku centralnego, jest zgodne z artykułami 130 i 131 i ze Statutem ESBC i EBC. Sprawozdania określają również, czy osiągnięty został wysoki poziom trwałej konwergencji, analizując, w jakim stopniu każde Państwo Członkowskie spełniło następujące kryteria:

– osiągnięcie wysokiego stopnia stabilności cen; będzie to wynikało ze stopy inflacji zbliżonej do istniejącej w co najwyżej trzech Państwach Członkowskich, które mają najlepsze rezultaty w dziedzinie stabilności cen,

– stabilna sytuacja finansów publicznych; będzie to wynikało z sytuacji budżetowej, która nie wykazuje nadmiernego deficytu budżetowego w rozumieniu artykułu 126 ustęp 6,

– poszanowanie zwykłych marginesów wahań kursów przewidzianych mechanizmem kursów wymiany walut europejskiego systemu walutowego przez co najmniej dwa lata, bez dewaluacji w stosunku do euro,

– trwały charakter konwergencji osiągniętej przez Państwo Członkowskie objęte derogacją i jego udziału w mechanizmie kursów wymiany walut, co odzwierciedla się w poziomach długoterminowych stóp procentowych.

Cztery kryteria określone w niniejszym ustępie i odpowiednie okresy, podczas których każde ma być przestrzegane, są sprecyzowane w Protokole załączonym do Traktatów. Sprawozdania Komisji i Europejskiego Banku Centralnego biorą również pod uwagę wyniki integracji rynków, sytuację i rozwój równowagi płatności bieżących oraz ocenę rozwoju jednostkowych kosztów pracy i innych wskaźników cen.

2. Po konsultacji z Parlamentem Europejskim i dyskusji w ramach Rady Europejskiej, Rada, na wniosek Komisji, decyduje, które Państwa Członkowskie objęte derogacją spełniają niezbędne warunki, na podstawie kryteriów określonych w ustępie 1, i uchyla derogacje w stosunku do danych Państw Członkowskich.

Rada stanowi po otrzymaniu zalecenia od kwalifikowanej większości jej członków reprezentujących Państwa Członkowskie, których walutą jest euro. Członkowie ci stanowią w terminie sześciu miesięcy od otrzymania przez Radę wniosku Komisji.

Większość kwalifikowaną wyżej wymienionych członków, o której mowa w akapicie drugim, określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a).

3. Jeżeli decyduje się, zgodnie z procedurą przewidzianą w ustępie 2, o zakończeniu stosowania derogacji, Rada, stanowiąc jednomyślnie głosami Państw Członkowskich, których walutą jest euro oraz danego Państwa Członkowskiego na wniosek Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, nieodwołalnie określa kurs, po jakim euro zastępuje walutę danego Państwa Członkowskiego, oraz decyduje o innych środkach niezbędnych do wprowadzenia euro jako jednej waluty w danym Państwie Członkowskim.

Artykuł 141
(dawny artykuł 123 ustęp 3 i artykuł 117 ustęp 2
pięć pierwszych tiret TWE)

1. Jeśli i tak długo jak istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją oraz bez uszczerbku dla artykułu 129 ustęp 1, Rada Ogólna Europejskiego Banku Centralnego określona w artykule 44 Statutu ESBC i EBC jest ukonstytuowana jako trzeci organ decyzyjny Europejskiego Banku Centralnego.

2. Jeżeli i tak długo jak istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją, Europejski Bank Centralny w odniesieniu do tych Państw Członkowskich:

– umacnia współpracę między krajowymi bankami centralnymi,

– umacnia koordynację polityk pieniężnych Państw Członkowskich, dążąc do zapewnienia stabilności cen,

– nadzoruje funkcjonowanie mechanizmu kursu wymiany walut,

– udziela konsultacji w kwestiach, które podlegają kompetencji krajowych banków centralnych i wpływają na stabilność instytucji i rynków finansowych,

– wykonuje dawne funkcje Europejskiego Funduszu Współpracy Walutowej, które zostały wcześniej przejęte przez Europejski Instytut Walutowy.

Artykuł 142
(dawny artykuł 124 ustęp 1 TWE)

Każde Państwo Członkowskie objęte derogacją traktuje swoją politykę kursową jako przedmiot wspólnego zainteresowania. Czyniąc to, Państwa Członkowskie uwzględniają doświadczenia zdobyte dzięki współpracy w ramach mechanizmu kursu wymiany walut.

Artykuł 143
(dawny artykuł 119 TWE)

1. W przypadku trudności lub poważnego zagrożenia trudnościami w bilansie płatniczym Państwa Członkowskiego objętego derogacją wynikających bądź z ogólnego zachwiania bilansu płatniczego, bądź z charakteru walut, jakimi dysponuje, zwłaszcza gdy trudności te mogą narazić na niebezpieczeństwo funkcjonowanie rynku wewnętrznego lub realizację wspólnej polityki handlowej, Komisja niezwłocznie bada sytuację tego Państwa, jak również działanie, jakie państwo to podjęło lub może podjąć zgodnie z postanowieniami Traktatów, odwołując się do wszelkich dostępnych środków. Komisja wskazuje środki, których przyjęcie zaleca danemu państwu.

Jeśli działanie podjęte przez Państwo Członkowskie objęte derogacją i środki sugerowane przez Komisję nie okazują się wystarczające do przezwyciężenia trudności lub zagrożeń trudnościami, Komisja zaleca Radzie, po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Finansowym, przyznanie wzajemnej pomocy i właściwe jej metody.

Komisja regularnie informuje Radę o sytuacji i jej rozwoju.

2. Rada przyznaje taką wzajemną pomoc; uchwala dyrektywy lub decyzje określające jej warunki i szczegóły. Wzajemna pomoc może przyjąć zwłaszcza formę:

a) uzgodnionego działania w ramach innych organizacji międzynarodowych, do których Państwa Członkowskie objęte derogacją mogą się zwrócić;

b) środków niezbędnych do uniknięcia zakłóceń w handlu, gdy Państwo Członkowskie objęte derogacją, które znajduje się w trudnej sytuacji, utrzymuje lub przywraca ograniczenia ilościowe w stosunku do państw trzecich;

c) udzielenia ograniczonych kredytów przez inne Państwa Członkowskie, z zastrzeżeniem ich zgody.

3. Jeśli wzajemna pomoc zalecona przez Komisję nie została przyznana przez Radę lub jeśli przyznana wzajemna pomoc i przyjęte środki są niewystarczające, Komisja upoważnia Państwo Członkowskie objęte derogacją, które znajduje się w trudnej sytuacji, do podjęcia środków ochronnych, których warunki i szczegóły określa Komisja.

Takie upoważnienie może zostać odwołane, a powyższe warunki i szczegóły zmienione przez Radę.

Artykuł 144
(dawny artykuł 120 TWE)

1. W przypadku nagłego kryzysu w bilansie płatniczym i jeśli decyzja w rozumieniu artykułu 143 ustęp 2 nie zostaje niezwłocznie wydana, Państwo Członkowskie objęte derogacją może podjąć, w charakterze środków zapobiegawczych, niezbędne środki ochronne. Środki te powinny powodować jak najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego i nie mogą wykraczać poza to, co jest ściśle konieczne do pokonania powstałych nagle trudności.

2. Komisja i pozostałe Państwa Członkowskie są informowane o takich środkach ochronnych najpóźniej w chwili ich wejścia w życie. Komisja może zalecić Radzie udzielenie wzajemnej pomocy zgodnie z artykułem 143.

3. Po wydaniu zalecenia przez Komisję i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Finansowym, Rada może zdecydować, że zainteresowane Państwo Członkowskie zmienia, zawiesza lub znosi powyższe środki ochronne.

TYTUŁ IX

ZATRUDNIENIE

Artykuł 145
(dawny artykuł 125 TWE)

Państwa Członkowskie i Unia, mając na względzie osiągnięcie celów określonych w artykule 3 Traktatu o Unii Europejskiej, działają, zgodnie z niniejszym tytułem, w celu wypracowania skoordynowanej strategii dla zatrudnienia, a w szczególności na rzecz wspierania wysokiego poziomu kwalifikacji i wyszkolenia pracowników i ich zdolności do dostosowywania się, oraz wspierania reagujących na zmiany gospodarcze rynków pracy.

Artykuł 146
(dawny artykuł 126 TWE)

1. Państwa Członkowskie swoimi politykami zatrudnienia przyczyniają się do osiągnięcia celów określonych w artykule 145 w sposób zgodny z ogólnymi kierunkami polityk gospodarczych Państw Członkowskich i Unii, przyjętymi w wykonaniu artykułu 121 ustęp 2.

2. Państwa Członkowskie, uwzględniając praktyki krajowe związane z funkcjami partnerów społecznych, uważają wspieranie zatrudnienia za przedmiot wspólnego zainteresowania i koordynują swoje działania w tym względzie w ramach Rady, zgodnie z artykułem 148.

Artykuł 147
(dawny artykuł 127 TWE)

1. Unia przyczynia się do urzeczywistnienia wysokiego poziomu zatrudnienia, zachęcając do współpracy Państwa Członkowskie i, w razie potrzeby, wspierając i uzupełniając ich działanie. Czyniąc to, szanuje ona w pełni kompetencje Państw Członkowskich w tej dziedzinie.

2. Cel osiągnięcia wysokiego poziomu zatrudnienia brany jest pod uwagę przy definiowaniu i wykonywaniu polityk i działań Unii.

Artykuł 148
(dawny artykuł 128 TWE)

1. Rada Europejska bada co roku sytuację zatrudnienia w Unii i przyjmuje konkluzje w tym przedmiocie na podstawie wspólnego sprawozdania rocznego Rady i Komisji.

2. Na podstawie konkluzji Rady Europejskiej, Rada, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, Komitetem Regionów i komitetem ds. zatrudnienia określonym w artykule 150, opracowuje co roku wytyczne, które Państwa Członkowskie uwzględniają w swoich politykach zatrudnienia. Wytyczne te są zgodne z ogólnymi kierunkami przyjmowanymi w wykonaniu artykułu 121 ustęp 2.

3. Każde Państwo Członkowskie przesyła do Rady i Komisji roczne sprawozdanie w sprawie podstawowych środków, jakie przyjęło w celu wykonania swej polityki zatrudnienia w świetle wytycznych określonych w ustępie 2.

4. Na podstawie sprawozdań określonych w ustępie 3 i po uzyskaniu opinii Komitetu ds. zatrudnienia, Rada corocznie analizuje w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia realizację polityk zatrudnienia Państw Członkowskich. Rada, stanowiąc na zalecenie Komisji, może, jeśli uzna to za właściwe w kontekście dokonanej analizy, skierować zalecenia do Państw Członkowskich.

5. Na podstawie wyników tej analizy Rada i Komisja kierują do Rady Europejskiej wspólne sprawozdanie roczne dotyczące sytuacji zatrudnienia w Unii i urzeczywistnienia wytycznych dotyczących zatrudnienia.

Artykuł 149
(dawny artykuł 129 TWE)

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, mogą przyjąć środki zachęcające, mające sprzyjać współpracy między Państwami Członkowskimi oraz wspierać ich działania w dziedzinie zatrudnienia poprzez inicjatywy mające na celu rozwijanie wymiany informacji i najlepszych praktyk, dostarczanie analiz porównawczych i porad, jak również popieranie nowatorskiego podejścia i ocenianie doświadczeń, zwłaszcza przez odwołanie się do projektów pilotażowych.

Środki te nie obejmują harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

Artykuł 150
(dawny artykuł 130 TWE)

Rada, stanowiąc zwykłą większością po konsultacji z Parlamentem Europejskim, ustanawia komitet ds. zatrudnienia o charakterze doradczym w celu promowania koordynacji między Państwami Członkowskimi polityk zatrudnienia i w zakresie rynku pracy. Zadania komitetu to:

– śledzenie rozwoju sytuacji zatrudnienia i polityk zatrudnienia w Państwach Członkowskich i w Unii,

– bez uszczerbku dla artykułu 240, formułowanie opinii na żądanie Rady lub Komisji, bądź z inicjatywy własnej, oraz przyczynianie się do przygotowania działań Rady określonych w artykule 148.

W wypełnianiu swojego mandatu komitet konsultuje się z partnerami społecznymi.

Każde Państwo Członkowskie i Komisja mianują po dwóch członków komitetu.

TYTUŁ X

POLITYKA SPOŁECZNA

Artykuł 151
(dawny artykuł 136 TWE)

Unia i Państwa Członkowskie, świadome podstawowych praw socjalnych wyrażonych w Europejskiej Karcie Społecznej, podpisanej w Turynie 18 października 1961 roku oraz we Wspólnotowej Karcie Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników z 1989 roku, mają na celu promowanie zatrudnienia, poprawę warunków życia i pracy, tak aby umożliwić ich wyrównanie z jednoczesnym zachowaniem postępu, odpowiednią ochronę socjalną, dialog między partnerami społecznymi, rozwój zasobów ludzkich pozwalający podnosić i utrzymać poziom zatrudnienia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu.

W tym celu Unia i Państwa Członkowskie wprowadzają w życie środki, które uwzględniają różnorodność praktyk krajowych, w szczególności w dziedzinie stosunków umownych, jak również potrzebę utrzymania konkurencyjności gospodarki Unii.

Uważają one, że taki rozwój będzie wynikał nie tylko z funkcjonowania rynku wewnętrznego, który będzie sprzyjał harmonizacji systemów społecznych, ale też z procedur przewidzianych w Traktatach oraz ze zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych.

Artykuł 152

Unia uznaje i wspiera rolę partnerów społecznych na swoim poziomie, uwzględniając różnorodność systemów krajowych. Ułatwia ona dialog między nimi, szanując ich autonomię.

Trójstronny szczyt społeczny do spraw wzrostu i zatrudnienia przyczynia się do dialogu społecznego.

Artykuł 153
(dawny artykuł 137 TWE)

1. Mając na względzie urzeczywistnienie celów określonych w artykule 151, Unia wspiera i uzupełnia działania Państw Członkowskich w następujących dziedzinach:

a) polepszania w szczególności środowiska pracy w celu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników;

b) warunków pracy;

c) zabezpieczenia społecznego i ochrony socjalnej pracowników;

d) ochrony pracowników w przypadku wypowiedzenia umowy o pracę;

e) informacji i konsultacji z pracownikami;

f) reprezentacji i obrony zbiorowej interesów pracowników i pracodawców, w tym współzarządzania, z zastrzeżeniem ustępu 5;

g) warunków zatrudnienia obywateli państw trzecich legalnie przebywających na terytorium Unii;

h) integracji osób wykluczonych z rynku pracy, bez uszczerbku dla artykułu 166;

i) równości mężczyzn i kobiet w odniesieniu do ich szans na rynku pracy i traktowania w pracy;

j) zwalczania wykluczenia społecznego;

k) modernizacji systemów ochrony socjalnej, bez uszczerbku dla litery c).

2. W tym celu Parlament Europejski i Rada:

a) mogą przyjąć środki w celu zachęcania do współpracy między Państwami Członkowskimi w drodze inicjatyw zmierzających do pogłębiania wiedzy, rozwijania wymiany informacji i najlepszych praktyk, wspierania podejść nowatorskich oraz oceny doświadczeń, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich;

b) mogą przyjąć, w dziedzinach określonych w ustępie 1 litery a)–i), w drodze dyrektyw, minimalne wymagania stopniowo wprowadzane w życie, z uwzględnieniem warunków i norm technicznych istniejących w każdym z Państw Członkowskich. Dyrektywy te unikają nakładania administracyjnych, finansowych i prawnych ograniczeń, które utrudniałyby tworzenie i rozwijanie małych i średnich przedsiębiorstw.

Parlament Europejski i Rada stanowią zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów.

W dziedzinach, o których mowa w ustępie 1 litery c), d), f) i g), Rada stanowi jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, po konsultacji z Parlamentem Europejskim i wymienionymi wyżej Komitetami.

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może zadecydować o stosowaniu do ustępu 1 litery d), f) i g) zwykłej procedury ustawodawczej.

3. Państwo Członkowskie może powierzyć partnerom społecznym, na ich wspólne żądanie, wykonanie dyrektyw przyjętych w zastosowaniu ustępu 2 lub, w stosownych przypadkach, wykonanie decyzji Rady przyjętej zgodnie z artykułem 155.

W tym przypadku dane Państwo Członkowskie, będąc zobowiązanym do przedsięwzięcia wszelkich środków pozwalających mu w każdej chwili na zagwarantowanie realizacji celów dyrektywy lub decyzji, zapewnia, że najpóźniej w dniu, w którym dyrektywa lub decyzja powinna być przetransponowana lub wykonana, partnerzy społeczni przyjęli niezbędne środki w drodze porozumienia.

4. Przepisy uchwalone na mocy niniejszego artykułu:

– nie naruszają prawa Państw Członkowskich do określenia podstawowych zasad ich systemów zabezpieczenia społecznego i nie mogą znacząco wpływać na równowagę finansową tych systemów,

– nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymywaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych zgodnych z Traktatami.

5. Postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do wynagrodzeń ani do prawa zrzeszania się, ani do prawa strajku, ani do prawa lokautu.

Artykuł 154
(dawny artykuł 138 TWE)

1. Komisja ma zadanie popierania konsultacji między partnerami społecznymi na poziomie Unii i podejmuje wszelkie właściwe środki w celu ułatwienia ich dialogu, zapewniając stronom zrównoważone wsparcie.

2. W tym celu Komisja, przed przedstawieniem wniosków w dziedzinie polityki społecznej, konsultuje się z partnerami społecznymi w sprawie możliwego kierunku działania Unii.

3. Jeśli Komisja po przeprowadzeniu tej konsultacji uzna, że działanie Unii jest pożądane, konsultuje się z partnerami społecznymi w sprawie treści rozważanego wniosku. Partnerzy społeczni przesyłają do Komisji opinię lub, w odpowiednim przypadku, zalecenie.

4. Przy okazji konsultacji, o których mowa w ustępach 2 i 3, partnerzy społeczni mogą informować Komisję o swojej woli rozpoczęcia procesu przewidzianego w artykule 155. Czas trwania tego procesu nie może przekraczać dziewięciu miesięcy, chyba że partnerzy społeczni i Komisja wspólnie zadecydują o jego przedłużeniu.

Artykuł 155
(dawny artykuł 139 TWE)

1. Dialog między partnerami społecznymi na poziomie Unii może prowadzić, jeśli oni sobie tego życzą, do nawiązania stosunków umownych, w tym umów zbiorowych.

2. Wykonywanie umów zbiorowych zawartych na poziomie Unii odbywa się bądź zgodnie z procedurami i praktykami właściwymi dla partnerów społecznych i Państw Członkowskich, bądź, w dziedzinach podlegających artykułowi 153, na wspólne żądanie stron-sygnatariuszy, w drodze decyzji Rady na wniosek Komisji. Parlament Europejski jest informowany.

Rada stanowi jednomyślnie, gdy dana umowa zawiera jedno lub więcej postanowień dotyczących jednej z dziedzin, w których zgodnie z artykułem 153 ustęp 2 wymagana jest jednomyślność.

Artykuł 156
(dawny artykuł 140 TWE)

Mając na względzie osiągnięcie celów określonych w artykule 151 i bez uszczerbku dla innych postanowień Traktatów, Komisja zachęca do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz ułatwia koordynację ich działań we wszystkich dziedzinach polityki społecznej w ramach niniejszego rozdziału, a zwłaszcza w sferach dotyczących:

– zatrudnienia,

– prawa pracy i warunków pracy,

– kształcenia i doskonalenia zawodowego,

– zabezpieczenia społecznego,

– ochrony przed wypadkami i chorobami zawodowymi,

– higieny pracy,

– prawa zrzeszania się w związki zawodowe i rokowań zbiorowych między pracodawcami i pracownikami.

W tym celu Komisja działa w ścisłym kontakcie z Państwami Członkowskimi, przeprowadzając badania, wydając opinie i organizując konsultacje zarówno w sprawie problemów pojawiających się na poziomie krajowym, jak i tych, które interesują organizacje międzynarodowe, w szczególności poprzez inicjatywy mające na celu określenie wytycznych i wskaźników, organizowanie wymiany najlepszych praktyk i przygotowanie elementów niezbędnych dla prowadzenia okresowego nadzoru i oceny. Parlament Europejski jest w pełni informowany.

Przed wydaniem opinii przewidzianych niniejszym artykułem Komisja konsultuje się z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Artykuł 157
(dawny artykuł 141 TWE)

1. Każde Państwo Członkowskie zapewnia stosowanie zasady równości wynagrodzeń dla pracowników płci męskiej i żeńskiej za taką samą pracę lub pracę takiej samej wartości.

2. Do celów niniejszego artykułu przez wynagrodzenie rozumie się zwykłą podstawową lub minimalną płacę albo uposażenie oraz wszystkie inne korzyści w gotówce lub w naturze, otrzymywane przez pracownika bezpośrednio lub pośrednio, z racji zatrudnienia, od pracodawcy.

Równość wynagrodzenia bez dyskryminacji ze względu na płeć oznacza, że:

a) wynagrodzenie przyznane za taką samą pracę na akord jest określane na podstawie takiej samej jednostki miary;

b) wynagrodzenie za pracę na czas jest takie samo na tym samym stanowisku.

3. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, przyjmują środki zmierzające do zapewnienia stosowania zasady równości szans i równości traktowania mężczyzn i kobiet w dziedzinie zatrudnienia i pracy, w tym zasadę równości wynagrodzeń za taką samą pracę lub pracę takiej samej wartości.

4. W celu zapewnienia pełnej równości między mężczyznami i kobietami w życiu zawodowym zasada równości traktowania nie stanowi przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub przyjmowaniu środków przewidujących specyficzne korzyści, zmierzające do ułatwienia wykonywania działalności zawodowej przez osoby płci niedostatecznie reprezentowanej bądź zapobiegania niekorzystnym sytuacjom w karierze zawodowej i ich kompensowania.

Artykuł 158
(dawny artykuł 142 TWE)

Państwa Członkowskie dokładają starań, aby utrzymać istniejącą równoważność systemów płatnych urlopów.

Artykuł 159
(dawny artykuł 143 TWE)

Komisja opracowuje co roku sprawozdanie w sprawie postępów w osiąganiu celów określonych w artykule 151, w tym sytuacji demograficznej w Unii. Przesyła ona to sprawozdanie do Parlamentu Europejskiego, Rady i Komitetu Ekonomiczno-Społecznego.

Artykuł 160
(dawny artykuł 144 TWE)

Rada, stanowiąc zwykłą większością po konsultacji z Parlamentem Europejskim, ustanawia komitet ds. ochrony socjalnej o charakterze doradczym, celem wspierania współpracy w dziedzinie polityk ochrony socjalnej między Państwami Członkowskimi oraz z Komisją. Zadania komitetu to:

– śledzenie sytuacji społecznej i rozwoju ochrony socjalnej w Państwach Członkowskich i w Unii,

– wspieranie wymiany informacji, doświadczenia i dobrych praktyk między Państwami Członkowskimi oraz z Komisją,

– opracowywanie sprawozdań, formułowanie opinii lub podejmowanie innych prac w ramach swoich kompetencji, na żądanie Rady lub Komisji, bądź z inicjatywy własnej, bez uszczerbku dla artykułu 240.

W wypełnianiu swojego mandatu komitet nawiązuje odpowiednie kontakty z partnerami społecznymi.

Każde Państwo Członkowskie i Komisja mianują po dwóch członków komitetu.

Artykuł 161
(dawny artykuł 145 TWE)

Komisja włącza do swojego sprawozdania rocznego dla Parlamentu Europejskiego oddzielny rozdział dotyczący rozwoju sytuacji społecznej w Unii.

Parlament Europejski może wezwać Komisję do opracowania sprawozdań w sprawie poszczególnych problemów dotyczących warunków społecznych.

TYTUŁ XI

EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY

Artykuł 162
(dawny artykuł 146 TWE)

W celu poprawy możliwości zatrudniania pracowników w ramach rynku wewnętrznego i przyczyniania się w ten sposób do podniesienia poziomu życia, ustanawia się zgodnie z poniższymi postanowieniami Europejski Fundusz Społeczny; dąży on do ułatwienia zatrudniania pracowników i zwiększania ich mobilności geograficznej i zawodowej wewnątrz Unii, jak również do ułatwienia im dostosowania się do zmian w przemyśle i systemach produkcyjnych, zwłaszcza przez kształcenie zawodowe i przekwalifikowanie.

Artykuł 163
(dawny artykuł 147 TWE)

Funduszem zarządza Komisja.

Przy wykonywaniu tego zadania Komisję wspomaga komitet złożony z przedstawicieli rządów, związków zawodowych i organizacji pracodawców, któremu przewodniczy członek Komisji.

Artykuł 164
(dawny artykuł 148 TWE)

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów, przyjmują rozporządzenia wykonawcze dotyczące Europejskiego Funduszu Społecznego.

TYTUŁ XII

EDUKACJA, KSZTAŁCENIE ZAWODOWE, MŁODZIEŻ I SPORT

Artykuł 165
(dawny artykuł 149 TWE)

1. Unia przyczynia się do rozwoju edukacji o wysokiej jakości, poprzez zachęcanie do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz, jeśli jest to niezbędne, poprzez wspieranie i uzupełnianie ich działalności, w pełni szanując odpowiedzialność Państw Członkowskich za treść nauczania i organizację systemów edukacyjnych, jak również ich różnorodność kulturową i językową.

Unia przyczynia się do wspierania europejskich przedsięwzięć w zakresie sportu, uwzględniając jego szczególny charakter, jego struktury oparte na zasadzie dobrowolności oraz uwzględniając jego funkcję społeczną i edukacyjną.

2. Działanie Unii zmierza do:

– rozwoju wymiaru europejskiego w edukacji, zwłaszcza przez nauczanie i upowszechnianie języków Państw Członkowskich,

– sprzyjania mobilności studentów i nauczycieli, między innymi poprzez zachęcanie do akademickiego uznawania dyplomów i okresów studiów,

– promowania współpracy między instytucjami edukacyjnymi,

– rozwoju wymiany informacji i doświadczeń w kwestiach wspólnych dla systemów edukacyjnych Państw Członkowskich,

– sprzyjania rozwojowi wymiany młodzieży i wymiany instruktorów społeczno-oświatowych, a także zachęcania młodzieży do uczestnictwa w demokratycznym życiu Europy,

– popierania rozwoju kształcenia na odległość,

– rozwoju europejskiego wymiaru sportu, przez popieranie uczciwości i dostępności we współzawodnictwie sportowym oraz współpracy między podmiotami odpowiedzialnymi za sport, jak również przez ochronę integralności fizycznej i psychicznej sportowców, w szczególności tych najmłodszych.

3. Unia i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi oraz z organizacjami międzynarodowymi właściwymi w dziedzinie edukacji i sportu, zwłaszcza z Radą Europy.

4. Aby przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w niniejszym artykule:

– Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, przyjmują środki zachęcające, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich,

– Rada przyjmuje zalecenia, stanowiąc na wniosek Komisji.

Artykuł 166
(dawny artykuł 150 TWE)

1. Unia urzeczywistnia politykę kształcenia zawodowego, która wspiera i uzupełnia działanie Państw Członkowskich, w pełni szanując odpowiedzialność Państw Członkowskich za treść i organizację kształcenia zawodowego.

2. Działanie Unii zmierza do:

– ułatwienia przystosowania się do zmian w przemyśle, zwłaszcza przez kształcenie zawodowe i przekwalifikowanie,

– poprawy kształcenia zawodowego wstępnego i ustawicznego w celu ułatwienia integracji zawodowej i reintegracji z rynkiem pracy,

– ułatwienia dostępu do kształcenia zawodowego i sprzyjania mobilności instruktorów i kształcących się, a zwłaszcza młodzieży,

– pobudzania współpracy w dziedzinie kształcenia między instytucjami edukacyjnymi lub kształcenia zawodowego a przedsiębiorstwami,

– rozwoju wymiany informacji i doświadczeń w kwestiach wspólnych dla systemów kształcenia Państw Członkowskich.

3. Unia i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi właściwymi w dziedzinie kształcenia zawodowego.

4. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, przyjmują środki przyczyniające się do osiągnięcia celów określonych w niniejszym artykule, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich. Rada przyjmuje także na wniosek Komisji zalecenia.

TYTUŁ XIII

KULTURA

Artykuł 167
(dawny artykuł 151 TWE)

1. Unia przyczynia się do rozkwitu kultur Państw Członkowskich, w poszanowaniu ich różnorodności narodowej i regionalnej, równocześnie podkreślając znaczenie wspólnego dziedzictwa kulturowego.

2. Działanie Unii zmierza do zachęcania do współpracy między Państwami Członkowskimi oraz, jeśli to niezbędne, do wspierania i uzupełniania ich działań w następujących dziedzinach:

– pogłębiania wiedzy oraz upowszechniania kultury i historii narodów europejskich,

– zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim,

– niehandlowej wymiany kulturalnej,

– twórczości artystycznej i literackiej, włącznie z sektorem audiowizualnym.

3. Unia i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi oraz z organizacjami międzynarodowymi właściwymi w dziedzinie kultury, zwłaszcza z Radą Europy.

4. Unia uwzględnia aspekty kulturalne w swoim działaniu na podstawie innych postanowień Traktatów, zwłaszcza w celu poszanowania i popierania różnorodności jej kultur.

5. Aby przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w niniejszym artykule:

– Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Regionów, przyjmują środki zachęcające, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich,

– Rada wydaje zalecenia na wniosek Komisji.

TYTUŁ XIV

ZDROWIE PUBLICZNE

Artykuł 168
(dawny artykuł 152 TWE)

1. Przy określaniu i urzeczywistnianiu wszystkich polityk i działań Unii zapewnia się wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego.

Działanie Unii, które uzupełnia polityki krajowe, nakierowane jest na poprawę zdrowia publicznego, zapobieganie chorobom i dolegliwościom ludzkim oraz usuwanie źródeł zagrożeń dla zdrowia fizycznego i psychicznego. Działanie to obejmuje zwalczanie epidemii, poprzez wspieranie badań nad ich przyczynami, sposobami ich rozprzestrzeniania się oraz zapobiegania im, jak również informacji i edukacji zdrowotnej, a także monitorowanie poważnych transgranicznych zagrożeń dla zdrowia, wczesne ostrzeganie w przypadku takich zagrożeń oraz ich zwalczanie.

Unia uzupełnia działanie Państw Członkowskich w celu zmniejszenia szkodliwych dla zdrowia skutków narkomanii, włącznie z informacją i profilaktyką.

2. Unia zachęca do współpracy między Państwami Członkowskimi w dziedzinach określonych w niniejszym artykule oraz, jeśli to konieczne, wspiera ich działania. Unia zachęca w szczególności do współpracy między Państwami Członkowskimi w celu zwiększenia komplementarności ich usług zdrowotnych w regionach przygranicznych.

Państwa Członkowskie, w powiązaniu z Komisją, koordynują między sobą własne polityki i programy w dziedzinach określonych w ustępie 1. Komisja może podjąć, w ścisłym kontakcie z Państwami Członkowskimi, każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia tej koordynacji, w szczególności inicjatywy mające na celu określenie wytycznych i wskaźników, organizowanie wymiany najlepszych praktyk i przygotowanie elementów niezbędnych dla prowadzenia okresowego nadzoru i oceny. Parlament Europejski jest w pełni informowany.

3. Unia i Państwa Członkowskie sprzyjają współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi właściwymi w dziedzinie zdrowia publicznego.

4. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 2 ustęp 5 i artykułu 6 litera a) oraz zgodnie z artykułem 4 ustęp 2 litera k), Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów, przyczyniają się do osiągnięcia celów określonych w niniejszym artykule, przyjmując, w celu stawienia czoła wspólnym zagadnieniom związanym z bezpieczeństwem:

a) środki ustanawiające wysokie standardy jakości i bezpieczeństwa organów i substancji pochodzenia ludzkiego, krwi i pochodnych krwi; środki te nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych;

b) środki w dziedzinach weterynaryjnej i fitosanitarnej, mające bezpośrednio na celu ochronę zdrowia publicznego;

c) środki ustanawiające wysokie standardy jakości i bezpieczeństwa produktów leczniczych i wyrobów medycznych.

5. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, mogą również ustanowić środki zachęcające, zmierzające do ochrony i poprawy zdrowia ludzkiego, w szczególności zwalczania epidemii transgranicznych, środki dotyczące monitorowania poważnych transgranicznych zagrożeń dla zdrowia, wczesnego ostrzegania w przypadku takich zagrożeń oraz ich zwalczania, jak również środki, których bezpośrednim celem jest ochrona zdrowia publicznego w związku z tytoniem i nadużywaniem alkoholu, **z** wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

6. Rada, na wniosek Komisji, może również przyjąć zalecenia służące osiągnięciu celów określonych w tym artykule.

7. Działania Unii są prowadzone w poszanowaniu obowiązków Państw Członkowskich w zakresie określania ich polityki dotyczącej zdrowia, jak również organizacji i świadczenia usług zdrowotnych i opieki medycznej. Obowiązki Państw Członkowskich obejmują zarządzanie usługami zdrowotnymi i opieką medyczną, jak również podział przeznaczonych na nie zasobów. Środki, o których mowa w ustępie 4 litera a), nie naruszają przepisów krajowych dotyczących oddawania organów i krwi lub ich wykorzystywania do celów medycznych.

TYTUŁ XV

OCHRONA KONSUMENTÓW

Artykuł 169
(dawny artykuł 153 TWE)

1. Dążąc do popierania interesów konsumentów i zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów, Unia przyczynia się do ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i interesów gospodarczych konsumentów, jak również wspierania ich prawa do informacji, edukacji i organizowania się w celu zachowania ich interesów.

2. Unia przyczynia się do osiągnięcia celów określonych w ustępie 1 poprzez:

a) środki, które przyjmuje na podstawie artykułu 114 w ramach urzeczywistniania rynku wewnętrznego;

b) środki, które wspierają, uzupełniają i nadzorują politykę prowadzoną przez Państwa Członkowskie.

3. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, przyjmują środki określone w ustępie 2 litera b).

4. Środki przyjęte na podstawie ustępu 3 nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych. Środki te muszą być zgodne z Traktatami. Są one notyfikowane Komisji.

TYTUŁ XVI

SIECI TRANSEUROPEJSKIE

Artykuł 170
(dawny artykuł 154 TWE)

1. Aby pomóc osiągnąć cele określone w artykułach 26 i 174 oraz umożliwić obywatelom Unii, podmiotom gospodarczym, wspólnotom regionalnym i lokalnym pełne czerpanie korzyści z ustanowienia obszaru bez granic wewnętrznych, Unia przyczynia się do ustanowienia i rozwoju sieci transeuropejskich w infrastrukturach transportu, telekomunikacji i energetyki.

2. W ramach systemu otwartych i konkurencyjnych rynków działanie Unii zmierza do sprzyjania wzajemnym połączeniom oraz interoperacyjności sieci krajowych, jak również dostępowi do tych sieci. Uwzględnia ona w szczególności potrzebę łączenia wysp, regionów zamkniętych i peryferyjnych z centralnymi regionami Unii.

Artykuł 171
(dawny artykuł 155 TWE)

1. Aby osiągnąć cele określone w artykule 170, Unia:

– ustanawia zbiór wytycznych obejmujących cele, priorytety i ogólne kierunki działań przewidzianych w dziedzinie sieci transeuropejskich; wytyczne te wskazują projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania,

– urzeczywistnia każdy środek, który może się okazać niezbędny do zapewnienia współdziałania między sieciami, w szczególności w dziedzinie normalizacji technicznej,

– może wspierać projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, popierane przez Państwa Członkowskie, a wskazane w ramach wytycznych określonych w tiret pierwszym, w szczególności poprzez analizy możliwości wykonania, gwarancje kredytowe lub bonifikaty oprocentowania; Unia może się również przyczyniać do finansowania, za pośrednictwem Funduszu Spójności utworzonego zgodnie z artykułem 177, poszczególnych projektów w Państwach Członkowskich w dziedzinie infrastruktury transportu.

Działania Unii biorą pod uwagę potencjalną efektywność gospodarczą projektów.

2. Państwa Członkowskie, w powiązaniu z Komisją, koordynują między sobą polityki prowadzone na poziomie krajowym, które mogą mieć znaczący wpływ na realizację celów określonych w artykule 170. Komisja może podjąć, w ścisłej współpracy z Państwami Członkowskimi, każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia tej koordynacji.

3. Unia może zadecydować o współpracy z państwami trzecimi w celu wsparcia projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz zapewnienia współdziałania między sieciami.

Artykuł 172
(dawny artykuł 156 TWE)

Wytyczne i inne środki określone w artykule 171 ustęp 1 są przyjmowane przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów.

Wytyczne i projekty będące przedmiotem wspólnego zainteresowania, które dotyczą terytorium jakiegoś Państwa Członkowskiego, wymagają zgody tego Państwa.

TYTUŁ XVII

PRZEMYSŁ

Artykuł 173
(dawny artykuł 157 TWE)

1. Unia i Państwa Członkowskie czuwają nad zapewnieniem warunków niezbędnych dla konkurencyjności przemysłu Unii.

W tym celu, zgodnie z systemem wolnych i konkurencyjnych rynków, ich działania zmierzają do:

– przyspieszenia dostosowania przemysłu do zmian strukturalnych,

– wspierania środowiska sprzyjającego inicjatywom i rozwojowi przedsiębiorstw w całej Unii, a zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw,

– wspierania środowiska sprzyjającego współpracy między przedsiębiorstwami,

– sprzyjania lepszemu wykorzystaniu potencjału przemysłowego polityk innowacyjnych, badań i rozwoju technologicznego.

2. Państwa Członkowskie, w powiązaniu z Komisją, konsultują się wzajemnie oraz, w miarę potrzeby, koordynują swoje działania. Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia tej koordynacji, w szczególności inicjatywy mające na celu określenie wytycznych i wskaźników, organizowanie wymiany najlepszych praktyk i przygotowanie elementów niezbędnych dla prowadzenia okresowego nadzoru i oceny. Parlament Europejski jest w pełni informowany.

3. Unia przyczynia się do osiągania celów określonych w ustępie 1 przez polityki i działania, które prowadzi na podstawie innych postanowień Traktatów. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą oraz po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, mogą zadecydować o szczególnych środkach przeznaczonych na wsparcie działań podjętych w Państwach Członkowskich, służących osiągnięciu celów określonych w ustępie 1, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

Niniejszy tytuł nie stanowi podstawy do wprowadzenia przez Unię jakiegokolwiek środka, który mógłby prowadzić do zakłócenia konkurencji, bądź który zawiera przepisy podatkowe lub przepisy odnoszące się do praw i interesów pracowników najemnych.

TYTUŁ XVIII

SPÓJNOŚĆ GOSPODARCZA, SPOŁECZNA I TERYTORIALNA

Artykuł 174
(dawny artykuł 158 TWE)

W celu wspierania harmonijnego rozwoju całej Unii rozwija ona i prowadzi działania służące wzmocnieniu jej spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

W szczególności Unia zmierza do zmniejszenia dysproporcji w poziomach rozwoju różnych regionów oraz zacofania regionów najmniej uprzywilejowanych.

Wśród regionów, o których mowa, szczególną uwagę poświęca się obszarom wiejskim, obszarom podlegającym przemianom przemysłowym i regionom, które cierpią na skutek poważnych i trwałych niekorzystnych warunków przyrodniczych lub demograficznych, takim jak najbardziej na północ wysunięte regiony o bardzo niskiej gęstości zaludnienia oraz regiony wyspiarskie, transgraniczne i górskie.

Artykuł 175
(dawny artykuł 159 TWE)

Państwa Członkowskie prowadzą swoje polityki gospodarcze i koordynują je w taki sposób, aby osiągnąć także cele określone w artykule 174. Przy formułowaniu i urzeczywistnianiu polityk i działań Unii oraz przy urzeczywistnianiu rynku wewnętrznego bierze się pod uwagę cele określone w artykule 174 i przyczynia się do ich realizacji. Unia wspiera także osiąganie tych celów przez działania, które podejmuje za pośrednictwem funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej – Sekcja Orientacji, Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz innych istniejących instrumentów finansowych.

Co trzy lata Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów sprawozdanie w sprawie postępów w urzeczywistnianiu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz w sprawie sposobu, w jaki różne środki przewidziane w niniejszym artykule przyczyniły się do tego. Sprawozdanie to zawiera, w odpowiednim przypadku, stosowne propozycje.

Jeśli działania szczególne okażą się niezbędne poza funduszami i bez uszczerbku dla środków przyjętych w ramach innych polityk Unii, działania takie mogą być przyjmowane przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów.

Artykuł 176
(dawny artykuł 160 TWE)

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ma na celu przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych w Unii poprzez udział w rozwoju i dostosowaniu strukturalnym regionów opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu upadających regionów przemysłowych.

Artykuł 177
(dawny artykuł 161 TWE)

Bez uszczerbku dla artykułu 178, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów, określają zadania, cele priorytetowe oraz organizację funduszy strukturalnych, co może obejmować grupowanie funduszy. Według tej samej procedury określane są również ogólne zasady mające do nich zastosowanie, jak również przepisy niezbędne do zapewnienia ich skuteczności oraz koordynacji funduszy między sobą i z innymi istniejącymi instrumentami finansowymi.

Fundusz Spójności, utworzony zgodnie z tą samą procedurą, wspiera finansowo projekty w dziedzinach środowiska i sieci transeuropejskich w zakresie infrastruktury transportowej.

Artykuł 178
(dawny artykuł 162 TWE)

Rozporządzenia wykonawcze dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego są podejmowane przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów.

W odniesieniu do Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej – Sekcja Orientacji oraz Europejskiego Funduszu Społecznego stosują się w dalszym ciągu odpowiednio artykuły 43 i 164.

TYTUŁ XIX

BADANIA I ROZWÓJ TECHNOLOGICZNY ORAZ PRZESTRZEŃ KOSMICZNA

Artykuł 179
(dawny artykuł 163 TWE)

1. Unia ma na celu wzmacnianie swojej bazy naukowej i technologicznej przez utworzenie europejskiej przestrzeni badawczej, w której naukowcy, wiedza naukowa i technologie podlegają swobodnej wymianie, oraz sprzyjanie rozwojowi swojej konkurencyjności, także w przemyśle, a także promowanie działalności badawczej uznanej za niezbędną na mocy innych rozdziałów Traktatów.

2. W tym celu sprzyja ona przedsiębiorstwom, w tym małym i średnim przedsiębiorstwom, ośrodkom badawczym i uniwersytetom w ich wysiłkach badawczych i rozwoju technologicznym wysokiej jakości; wspiera ich wysiłki w zakresie wzajemnej współpracy, zmierzając w szczególności do umożliwienia naukowcom swobodnej współpracy ponad granicami, a przedsiębiorstwom – pełnego wykorzystania potencjału rynku wewnętrznego, zwłaszcza poprzez otwarcie krajowych rynków zamówień publicznych, określanie wspólnych norm i usuwanie przeszkód prawnych i fiskalnych tej współpracy.

3. O wszelkich działaniach Unii podejmowanych na podstawie Traktatów w zakresie badań i rozwoju technologicznego, w tym o projektach demonstracyjnych, decyduje się oraz urzeczywistnia się je zgodnie z postanowieniami niniejszego tytułu.

Artykuł 180
(dawny artykuł 164 TWE)

W dążeniu do osiągnięcia tych celów Unia prowadzi następujące działania, które stanowią uzupełnienie działań podejmowanych przez Państwa Członkowskie:

a) wykonywanie programów badań, rozwoju technologicznego i demonstracyjnych, wraz z promowaniem współpracy z przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczymi i uniwersytetami oraz między nimi;

b) popieranie współpracy w dziedzinie unijnych badań, rozwoju technologicznego i demonstracji z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi;

c) upowszechnianie i optymalizację wyników działań w dziedzinie unijnych badań, rozwoju technologicznego i demonstracji;

d) popieranie kształcenia i mobilności naukowców w Unii.

Artykuł 181
(dawny artykuł 165 TWE)

1. Unia i Państwa Członkowskie koordynują swoje działania w zakresie badań i rozwoju technologicznego, tak aby zapewnić wzajemną spójność polityk krajowych i polityki Unii.

2. W ścisłej współpracy z Państwami Członkowskimi Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia koordynacji określonej w ustępie 1, w szczególności inicjatywy mające na celu określenie wytycznych i wskaźników, organizowanie wymiany najlepszych praktyk i przygotowanie elementów niezbędnych dla prowadzenia okresowego nadzoru i oceny. Parlament Europejski jest w pełni informowany.

Artykuł 182
(dawny artykuł 166 TWE)

1. Wieloletni program ramowy określający wszystkie działania Unii jest uchwalany przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym.

Program ramowy:

– ustala naukowe i technologiczne cele, które mają być osiągnięte przez działania przewidziane w artykule 180 oraz priorytety, które się z nimi wiążą,

– wskazuje ogólne kierunki tych działań,

– ustala ogólną maksymalną kwotę oraz szczegółowe zasady współuczestnictwa finansowego Unii w programie ramowym, jak również odpowiednie udziały w każdym z przewidywanych działań.

2. Program ramowy jest dostosowywany lub uzupełniany w zależności od rozwoju sytuacji.

3. Program ramowy jest urzeczywistniany poprzez programy szczegółowe przygotowywane w ramach każdego działania. Każdy program szczegółowy określa szczegółowe zasady jego realizacji, ustala czas jego trwania i przewiduje środki uznane za niezbędne. Suma kwot uznanych za niezbędne, ustalona przez programy szczegółowe, nie może przekroczyć ogólnej maksymalnej kwoty ustalonej dla programu ramowego i dla każdego działania.

4. Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwala programy szczegółowe.

5. Jako uzupełnienie działań przewidzianych w wieloletnim programie ramowym, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, ustanawiają środki niezbędne do realizacji europejskiej przestrzeni badawczej.

Artykuł 183
(dawny artykuł 167 TWE)

W celu urzeczywistnienia wieloletniego programu ramowego Unia:

– określa zasady uczestnictwa przedsiębiorstw, ośrodków badawczych i uniwersytetów,

– określa zasady dotyczące upowszechniania wyników badań.

Artykuł 184
(dawny artykuł 168 TWE)

Przy urzeczywistnianiu wieloletniego programu ramowego mogą zostać podjęte decyzje o programach uzupełniających, w których uczestniczą tylko niektóre Państwa Członkowskie, które je finansują, z zastrzeżeniem ewentualnego współuczestnictwa Unii.

Unia uchwala zasady mające zastosowanie do programów uzupełniających, zwłaszcza w odniesieniu do upowszechniania wiedzy i dostępu innych Państw Członkowskich.

Artykuł 185
(dawny artykuł 169 TWE)

Przy urzeczywistnianiu wieloletniego programu ramowego Unia może przewidzieć, za zgodą zainteresowanych Państw Członkowskich, udział w programach badawczych i rozwojowych podjętych przez kilka Państw Członkowskich, w tym udział w strukturach utworzonych w celu wykonania tych programów.

Artykuł 186
(dawny artykuł 170 TWE)

Przy urzeczywistnianiu wieloletniego programu ramowego Unia może przewidzieć współpracę w dziedzinie unijnych badań, rozwoju technologicznego i demonstracji z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi.

Szczegółowe rozwiązania dotyczące tej współpracy mogą być przedmiotem umów między Unią i zainteresowanymi stronami trzecimi.

Artykuł 187
(dawny artykuł 171 TWE)

Unia może tworzyć wspólne przedsiębiorstwa lub jakiekolwiek inne struktury niezbędne do skutecznego wykonywania unijnych programów badawczych, rozwoju technologicznego i demonstracyjnych.

Artykuł 188
(dawny artykuł 172 TWE)

Rada, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwala przepisy określone w artykule 187.

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym, uchwalają przepisy określone w artykułach 183, 184 i 185. Przyjęcie programów uzupełniających wymaga zgody zainteresowanych Państw Członkowskich.

Artykuł 189

1. W celu wspierania postępu naukowo-technicznego, konkurencyjności przemysłowej i realizacji swoich polityk, Unia opracowuje europejską politykę przestrzeni kosmicznej. W tym celu Unia może promować wspólne inicjatywy, popierać badania i rozwój technologiczny i koordynować wysiłki niezbędne dla badania i wykorzystania przestrzeni kosmicznej.

2. W celu przyczynienia się do realizacji celów określonych w ustępie 1, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, ustanawiają niezbędne środki, które mogą przybrać postać europejskiego programu kosmicznego, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

3. Unia ustanawia odpowiednie stosunki z Europejską Agencją Kosmiczną.

4. Niniejszy artykuł nie narusza pozostałych postanowień niniejszego tytułu.

Artykuł 190
(dawny artykuł 173 TWE)

Na początku każdego roku Komisja przedstawia sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Sprawozdanie to zawiera zwłaszcza informację o działaniach w zakresie badań, rozwoju technologicznego oraz upowszechniania wyników w roku poprzednim oraz program pracy na rok bieżący.

TYTUŁ XX

ŚRODOWISKO

Artykuł 191
(dawny artykuł 174 TWE)

1. Polityka Unii w dziedzinie środowiska przyczynia się do osiągania następujących celów:

– zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska,

– ochrony zdrowia ludzkiego,

– ostrożnego i racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych,

– promowania na płaszczyźnie międzynarodowej środków zmierzających do rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów w dziedzinie środowiska, w szczególności zwalczania zmian klimatu.

2. Polityka Unii w dziedzinie środowiska stawia sobie za cel wysoki poziom ochrony, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Unii. Opiera się na zasadzie ostrożności oraz na zasadach działania zapobiegawczego, naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i na zasadzie „zanieczyszczający płaci".

W tym kontekście środki harmonizujące odpowiadające wymogom w dziedzinie ochrony środowiska obejmują, w odpowiednich przypadkach, klauzulę zabezpieczającą, która pozwala Państwom Członkowskim na podejmowanie, z pozagospodarczych względów związanych ze środowiskiem, środków tymczasowych, podlegających unijnej procedurze kontrolnej.

3. Przy opracowywaniu polityki w dziedzinie środowiska Unia uwzględnia:

– dostępne dane naukowo-techniczne,

– warunki środowiska w różnych regionach Unii,

– potencjalne korzyści i koszty, które mogą wynikać z działania lub z zaniechania działania,

– gospodarczy i społeczny rozwój Unii jako całości i zrównoważony rozwój jej regionów.

4. W zakresie swoich odpowiednich kompetencji Unia i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi. Warunki współpracy Unii mogą stanowić przedmiot umów między Unią i zainteresowanymi stronami trzecimi.

Poprzedni akapit nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów międzynarodowych.

Artykuł 192
(dawny artykuł 175 TWE)

1. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów, decydują o działaniu służącym osiągnięciu celów określonych w artykule 191, które ma być podjęte przez Unię.

2. Na zasadzie odstępstwa od procedury decyzyjnej przewidzianej w ustępie 1 i bez uszczerbku dla artykułu 114, Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, uchwala:

a) przepisy przede wszystkim o charakterze fiskalnym;

b) środki wpływające na:

– zagospodarowanie przestrzenne,

– zarządzanie ilościowe zasobami wodnymi, w sposób pośredni lub bezpośredni wpływające na dostępność tych zasobów,

– przeznaczenie gruntów, z wyjątkiem kwestii zarządzania odpadami;

c) środki wpływające znacząco na wybór Państwa Członkowskiego między różnymi źródłami energii i ogólną strukturę jego zaopatrzenia w energię.

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów, może postanowić o stosowaniu zwykłej procedury ustawodawczej do dziedzin, o których mowa w akapicie pierwszym.

3. Ogólne programy działania określające cele priorytetowe, które mają być osiągnięte, uchwalane są przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym oraz Komitetem Regionów.

Środki niezbędne do realizacji tych programów są przyjmowane na warunkach przewidzianych w ustępie 1 lub 2, zależnie od przypadku.

4. Bez uszczerbku dla niektórych środków przyjętych przez Unię, Państwa Członkowskie finansują i wykonują politykę w zakresie środowiska.

5. Bez uszczerbku dla zasady „zanieczyszczający płaci", gdy środek oparty na ustępie 1 niesie ze sobą koszty uznane za nieproporcjonalne dla władz publicznych Państwa Członkowskiego, środek ten przewiduje właściwe przepisy w formie:

– tymczasowych derogacji, lub

– wsparcia finansowego z Funduszu Spójności utworzonego zgodnie z artykułem 177.

Artykuł 193
(dawny artykuł 176 TWE)

Środki ochronne przyjęte na podstawie artykułu 192 nie stanowią przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub ustanawianiu bardziej rygorystycznych środków ochronnych. Środki te muszą być zgodne z Traktatami. Są one notyfikowane Komisji.

TYTUŁ XXI

ENERGETYKA

Artykuł 194

1. W ramach ustanawiania lub funkcjonowania rynku wewnętrznego oraz z uwzględnieniem potrzeby zachowania i poprawy stanu środowiska, polityka Unii w dziedzinie energetyki ma na celu, w duchu solidarności między Państwami Członkowskimi:

a) zapewnienie funkcjonowania rynku energii;

b) zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii w Unii;

c) wspieranie efektywności energetycznej i oszczędności energii, jak również rozwoju nowych i odnawialnych form energii; oraz

d) wspieranie wzajemnych połączeń między sieciami energii.

2. Bez uszczerbku dla stosowania innych postanowień Traktatów, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, ustanawiają środki niezbędne do osiągnięcia celów, o których mowa w ustępie 1. Środki te są przyjmowane po konsultacji z Komitetem Ekonomiczno-Społecznym i Komitetem Regionów.

Nie naruszają one prawa Państwa Członkowskiego do określania warunków wykorzystania jego zasobów energetycznych, wyboru między różnymi źródłami energii i ogólnej struktury jego zaopatrzenia w energię, bez uszczerbku dla artykułu 192 ustęp 2 litera c).

3. Na zasadzie odstępstwa od ustępu 2, Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, jednomyślnie i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, ustanawia środki, o których mowa w tym ustępie, jeżeli mają one głównie charakter fiskalny.

TYTUŁ XXII

TURYSTYKA

Artykuł 195

1. Unia uzupełnia działania Państw Członkowskich w sektorze turystycznym, w szczególności przez wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw Unii w tym sektorze.

W tym celu działania Unii skierowane są na:

a) zachęcanie do tworzenia korzystnego środowiska dla rozwoju przedsiębiorstw w tym sektorze;

b) wspieranie współpracy między Państwami Członkowskimi, w szczególności przez wymianę dobrych praktyk.

2. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, ustanawiają szczególne środki w celu uzupełnienia działań podejmowanych w Państwach Członkowskich służących realizacji celów, o których mowa w niniejszym artykule, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

TYTUŁ XXIII

OCHRONA LUDNOŚCI

Artykuł 196

1. Unia zachęca do współpracy między Państwami Członkowskimi w celu zwiększenia skuteczności systemów zapobiegania klęskom żywiołowym lub katastrofom spowodowanymi przez człowieka i ochrony przed nimi.

Działanie Unii zmierza do:

a) wspierania i uzupełniania działań Państw Członkowskich na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym w zakresie zapobiegania zagrożeniom, przygotowania personelu ochrony ludności w Państwach Członkowskich i reagowania na klęski żywiołowe lub katastrofy spowodowane przez człowieka na terytorium Unii;

b) wspierania szybkiej i skutecznej współpracy operacyjnej krajowych służb ochrony ludności na terytorium Unii;

c) wspierania spójności międzynarodowych działań w zakresie ochrony ludności.

2. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, ustanawiają niezbędne środki przyczyniające się do realizacji celów, o których mowa w ustępie 1, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

TYTUŁ XXIV

WSPÓŁPRACA ADMINISTRACYJNA

Artykuł 197

1. Skuteczne wdrażanie prawa Unii przez Państwa Członkowskie, mające istotne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania Unii, jest uznawane za sprawę będącą przedmiotem wspólnego zainteresowania.

2. Unia może wspierać wysiłki Państw Członkowskich zmierzające do poprawy ich zdolności administracyjnej w zakresie wdrażania prawa Unii. Działanie to może polegać w szczególności na ułatwianiu wymiany informacji i urzędników oraz wspieraniu programów szkolenia. Żadne Państwo Członkowskie nie jest zobowiązane do korzystania z tego wsparcia. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, ustanawiają niezbędne ku temu środki, z wyłączeniem jakiejkolwiek harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich.

3. Niniejszy artykuł nie narusza zobowiązań Państw Członkowskich do wdrażania prawa Unii ani prerogatyw i obowiązków Komisji. Nie narusza również pozostałych postanowień Traktatów przewidujących współpracę administracyjną między Państwami Członkowskimi oraz między nimi a Unią.

CZĘŚĆ CZWARTA

STOWARZYSZENIE KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH

Artykuł 198
(dawny artykuł 182 TWE)

Państwa Członkowskie zgadzają się stowarzyszyć z Unią kraje i terytoria pozaeuropejskie, które utrzymują szczególne stosunki z Danią, Francją, Niderlandami i Zjednoczonym Królestwem. Lista tych krajów i terytoriów (dalej zwanych „krajami i terytoriami") zawarta jest w załączniku II.

Celem stowarzyszenia jest promowanie rozwoju gospodarczego i społecznego krajów i terytoriów oraz ustanowienie ścisłych stosunków gospodarczych między nimi i Unią jako całością.

Zgodnie z zasadami wyrażonymi w preambule niniejszego Traktatu stowarzyszenie służy przede wszystkim sprzyjaniu interesom i pomyślności mieszkańców tych krajów i terytoriów, w sposób prowadzący je do rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego, do czego aspirują.

Artykuł 199
(dawny artykuł 183 TWE)

Stowarzyszenie ma następujące cele.

1) Państwa Członkowskie stosują w wymianie handlowej z krajami i terytoriami takie same warunki, jakie stosują między sobą na podstawie Traktatów.

2) Każdy kraj lub terytorium stosuje w swej wymianie handlowej z Państwami Członkowskimi oraz innymi krajami i terytoriami takie same warunki, jakie stosuje względem Państwa europejskiego, z którym utrzymuje szczególne stosunki.

3) Państwa Członkowskie przyczyniają się do inwestycji, których wymaga stopniowy rozwój tych krajów i terytoriów.

4) W odniesieniu do inwestycji finansowanych przez Unię udział w przetargach i dostawach jest otwarty na równych warunkach dla wszystkich osób fizycznych i prawnych, które mają przynależność Państwa Członkowskiego lub jednego z krajów i terytoriów.

5) W stosunkach między Państwami Członkowskimi oraz krajami i terytoriami prawo przedsiębiorczości obywateli i spółek jest regulowane zgodnie z postanowieniami i przy zastosowaniu procedur przewidzianych w rozdziale dotyczącym prawa przedsiębiorczości oraz na niedyskryminacyjnych podstawach, z zastrzeżeniem przepisów szczególnych przyjętych na podstawie artykułu 203.

Artykuł 200
(dawny artykuł 184 TWE)

1. Cła na przywóz do Państw Członkowskich towarów pochodzących z krajów i terytoriów są zakazane tak jak cła między Państwami Członkowskimi zgodnie z postanowieniami Traktatów.

2. Cła na przywóz do każdego kraju lub terytorium z Państw Członkowskich lub z innego kraju lub terytorium są zakazane zgodnie z postanowieniami artykułu 30.

3. Kraje i terytoria mogą jednak nakładać cła odpowiadające potrzebom ich rozwoju i uprzemysłowienia lub cła o charakterze fiskalnym, mające na celu zasilanie ich budżetu.

Cła określone w poprzednim akapicie nie mogą przewyższać poziomu ceł nałożonych na przywóz produktów pochodzących z Państwa Członkowskiego, z którym każdy kraj lub terytorium utrzymuje szczególne stosunki.

4. Ustęp 2 nie ma zastosowania do krajów lub terytoriów, które z racji ich szczególnych zobowiązań międzynarodowych, którymi są związane, stosują już niedyskryminacyjną taryfę celną.

5. Ustanowienie lub zmiana ceł nałożonych na towary przywożone do krajów i terytoriów nie powinno powodować faktycznej lub prawnej, bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji między przywozem z różnych Państw Członkowskich.

Artykuł 201
(dawny artykuł 185 TWE)

Jeżeli poziom ceł mających zastosowanie do towarów pochodzących z państwa trzeciego przy wjeździe do kraju lub na terytorium może, po zastosowaniu postanowień artykułu 200 ustęp 1, spowodować zakłócenia w handlu ze szkodą dla Państwa Członkowskiego, może ono żądać od Komisji przedstawienia innym Państwom Członkowskim środków niezbędnych do zaradzenia tej sytuacji.

Artykuł 202
(dawny artykuł 186 TWE)

Z zastrzeżeniem postanowień dotyczących zdrowia publicznego, bezpieczeństwa publicznego i porządku publicznego, swobodę przepływu pracowników z krajów i terytoriów do Państw Członkowskich oraz z Państw Członkowskich do krajów i terytoriów regulują akty przyjęte zgodnie z artykułem 203.

Artykuł 203
(dawny artykuł 187 TWE)

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, ustanawia, na podstawie doświadczeń nabytych w ramach stowarzyszenia krajów i terytoriów z Unią oraz zasad ustanowionych w Traktatach, przepisy dotyczące sposobów i procedury stowarzyszenia krajów i terytoriów z Unią. W przypadku gdy przepisy te są przyjmowane przez Radę zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, stanowi ona jednomyślnie na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Artykuł 204
(dawny artykuł 188 TWE)

Postanowienia artykułów 198–203 stosują się do Grenlandii, z zastrzeżeniem specyficznych postanowień dotyczących Grenlandii zawartych w Protokole w sprawie szczególnych ustaleń dla Grenlandii, załączonym do Traktatów.

CZĘŚĆ PIĄTA

DZIAŁANIA ZEWNĘTRZNE UNII

TYTUŁ I

POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ ZEWNĘTRZNYCH UNII

Artykuł 205

Działania Unii na arenie międzynarodowej, w rozumieniu niniejszej części, oparte są na zasadach, dążą do osiągnięcia celów i są prowadzone zgodnie z postanowieniami ogólnymi, o których mowa w rozdziale 1 tytułu V Traktatu o Unii Europejskiej.

TYTUŁ II

WSPÓLNA POLITYKA HANDLOWA

Artykuł 206
(dawny artykuł 131 TWE)

Poprzez utworzenie unii celnej zgodnie z artykułami 28–32 Unia przyczynia się, we wspólnym interesie, do harmonijnego rozwoju handlu światowego, stopniowego zniesienia ograniczeń w handlu międzynarodowym i w bezpośrednich inwestycjach zagranicznych oraz do zmniejszenia barier celnych i innych barier.

Artykuł 207
(dawny artykuł 133 TWE)

1. Wspólna polityka handlowa jest oparta na jednolitych zasadach, w szczególności w odniesieniu do zmian stawek celnych, zawierania umów celnych i handlowych dotyczących handlu towarami i usługami oraz do handlowych aspektów własności intelektualnej, bezpośrednich inwestycji zagranicznych, ujednolicenia środków liberalizacyjnych, polityki eksportowej, a także handlowych środków ochronnych, w tym środków podejmowanych w przypadku dumpingu lub subsydiów. Wspólna polityka handlowa prowadzona jest zgodnie z zasadami i celami działań zewnętrznych Unii.

2. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują środki określające ramy realizacji wspólnej polityki handlowej.

3. Jeżeli istnieje potrzeba wynegocjowania i zawarcia umów z jednym lub większą liczbą państw trzecich lub organizacji międzynarodowych, stosuje się artykuł 218, z zastrzeżeniem postanowień szczególnych niniejszego artykułu.

Komisja przedstawia zalecenia Radzie, która upoważnia ją do rozpoczęcia koniecznych rokowań. Rada i Komisja są odpowiedzialne za zapewnienie zgodności umów będących przedmiotem rokowań z wewnętrznymi politykami i zasadami Unii.

Komisja prowadzi te rokowania w konsultacji ze specjalnym komitetem wyznaczonym przez Radę w celu wsparcia jej w tym zadaniu i w ramach wytycznych, które Rada może do niej kierować. Komisja regularnie składa specjalnemu komitetowi i Parlamentowi Europejskiemu sprawozdanie z postępu w rokowaniach.

4. W odniesieniu do rokowań i zawierania umów, o których mowa w ustępie 3, Rada stanowi większością kwalifikowaną.

W odniesieniu do rokowań i zawierania umów w dziedzinie handlu usługami i w dziedzinie handlowych aspektów własności intelektualnej, jak również bezpośrednich inwestycji zagranicznych, Rada stanowi jednomyślnie, jeżeli umowy te zawierają postanowienia wymagające jednomyślności do przyjęcia przepisów wewnętrznych.

Rada stanowi jednomyślnie także przy rokowaniach i zawieraniu umów:

a) w dziedzinie handlu usługami w zakresie kultury i audiowizualnymi, jeżeli umowy te mogłyby zagrozić różnorodności kulturowej i językowej Unii;

b) w dziedzinie handlu usługami społecznymi oraz w zakresie edukacji i zdrowia, jeżeli umowy te mogłyby w znacznym stopniu zakłócać działanie krajowego systemu tych usług i wywierać negatywny wpływ na odpowiedzialność Państw Członkowskich za ich zapewnienie.

5. Rokowania i zawieranie umów międzynarodowych w dziedzinie transportu podlegają tytułowi VI części trzeciej oraz artykułowi 218.

6. Wykonywanie uprawnień w dziedzinie wspólnej polityki handlowej, przyznanych niniejszym artykułem, nie narusza podziału kompetencji między Unią i Państwami Członkowskimi i nie prowadzi do harmonizacji przepisów ustawowych lub wykonawczych Państw Członkowskich, jeżeli Traktaty wykluczają taką harmonizację.

TYTUŁ III

WSPÓŁPRACA Z PAŃSTWAMI TRZECIMI I POMOC HUMANITARNA

Rozdział 1

Współpraca na rzecz rozwoju

Artykuł 208
(dawny artykuł 177 TWE)

1. Polityka Unii w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju jest prowadzona zgodnie z zasadami i celami działań zewnętrznych Unii. Polityka Unii i polityka Państw Członkowskich w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju uzupełniają się i wzmacniają wzajemnie.

Głównym celem polityki Unii w tej dziedzinie jest zmniejszenie, a docelowo, likwidacja ubóstwa. Przy realizacji polityk, które mogłyby mieć wpływ na kraje rozwijające się, Unia bierze pod uwagę cele współpracy na rzecz rozwoju.

2. Unia i Państwa Członkowskie szanują zobowiązania i uwzględniają cele, na które wyraziły zgodę w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych i innych właściwych organizacji międzynarodowych.

Artykuł 209
(dawny artykuł 179 TWE)

1. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują środki niezbędne w celu realizacji polityki w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju, które mogą dotyczyć wieloletnich programów współpracy z krajami rozwijającymi się lub programów tematycznych.

2. Unia może zawierać z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi wszelkie rodzaje umów, które przyczyniają się do realizacji celów, o których mowa w artykule 21 Traktatu o Unii Europejskiej i w artykule 208 niniejszego Traktatu.

Akapit pierwszy nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania na forach międzynarodowych i zawierania umów.

3. Europejski Bank Inwestycyjny przyczynia się, na warunkach przewidzianych w jego Statucie, do realizacji środków określonych w ustępie 1.

Artykuł 210
(dawny artykuł 180 TWE)

1. Dążąc do zwiększenia komplementarności i skuteczności swoich działań, Unia i Państwa Członkowskie koordynują swoje polityki w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju i konsultują się wzajemnie co do swych programów pomocy, w tym w organizacjach międzynarodowych i podczas konferencji międzynarodowych. Mogą one podejmować wspólne działania. Państwa Członkowskie w razie potrzeby przyczyniają się do wykonania programów pomocy Unii.

2. Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę w celu wsparcia koordynacji określonej w ustępie 1.

Artykuł 211
(dawny artykuł 181 TWE)

W zakresie swoich odpowiednich kompetencji Unia i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi.

Rozdział 2

Współpraca gospodarcza, finansowa i techniczna z państwami trzecimi

Artykuł 212
(dawny artykuł 181a TWE)

1. Bez uszczerbku dla innych postanowień Traktatów, w szczególności postanowień artykułów 208–211, Unia prowadzi działania w zakresie współpracy gospodarczej, finansowej i technicznej, w tym pomocy w szczególności w dziedzinie finansowej, z państwami trzecimi innymi niż kraje rozwijające się. Działania te są spójne z polityką Unii na rzecz rozwoju i są prowadzone zgodnie z zasadami i celami jej działań zewnętrznych. Działania Unii i Państw Członkowskich wzajemnie się uzupełniają i wzmacniają.

2. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, przyjmują środki niezbędne do wykonania ustępu 1.

3. W zakresie swoich odpowiednich kompetencji, Unia i Państwa Członkowskie współpracują z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi. Warunki współpracy Unii mogą stanowić przedmiot umów między Unią i zainteresowanymi stronami trzecimi.

Akapit pierwszy nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania w organach międzynarodowych i zawierania umów międzynarodowych.

Artykuł 213

Jeżeli sytuacja w państwie trzecim wymaga pilnej pomocy finansowej ze strony Unii, Rada, na wniosek Komisji, przyjmuje niezbędne decyzje.

Rozdział 3

Pomoc humanitarna

Artykuł 214

1. Działania Unii w dziedzinie pomocy humanitarnej są prowadzone zgodnie z zasadami i celami działań zewnętrznych Unii. Działania te mają na celu niesienie doraźnej pomocy i opieki dla ludności w państwach trzecich, która stała się ofiarą klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka, oraz jej ochronę, w celu sprostania potrzebom humanitarnym wynikającym z takich różnych sytuacji. Działania Unii i Państw Członkowskich wzajemnie się uzupełniają i wzmacniają.

2. Akcje pomocy humanitarnej prowadzone są zgodnie z zasadami prawa międzynarodowego oraz zasadami bezstronności, neutralności i niedyskryminacji.

3. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, ustanawiają środki określające ramy prowadzenia przez Unię akcji pomocy humanitarnej.

4. Unia może zawierać z państwami trzecimi i właściwymi organizacjami międzynarodowymi wszelkie rodzaje umów, które przyczyniają się do realizacji celów, o których mowa w ustępie 1 i artykule 21 Traktatu o Unii Europejskiej.

Akapit pierwszy nie narusza kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania na forach międzynarodowych i zawierania umów.

5. W celu ustanowienia ram wspólnego wkładu młodych Europejczyków w akcje pomocy humanitarnej Unii ustanawia się Europejski Ochotniczy Korpus Pomocy Humanitarnej. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, określają status i warunki działania Korpusu.

6. Komisja może podjąć każdą użyteczną inicjatywę na rzecz lepszej koordynacji działań Unii i Państw Członkowskich, zmierzającą do zwiększenia skuteczności i poprawy komplementarności unijnych i krajowych środków pomocy humanitarnej.

7. Unia zapewnia koordynację i zgodność podejmowanych przez nią akcji pomocy humanitarnej z akcjami podejmowanymi przez organizacje i organy międzynarodowe, w szczególności te, które wchodzą w skład systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych.

TYTUŁ IV

ŚRODKI OGRANICZAJĄCE

Artykuł 215
(dawny artykuł 301 TWE)

1. Jeżeli decyzja, przyjęta zgodnie z tytułem V rozdział 2 Traktatu o Unii Europejskiej, przewiduje zerwanie lub ograniczenie w całości lub w części stosunków gospodarczych i finansowych z jednym lub z większą liczbą państw trzecich, Rada przyjmuje niezbędne środki, stanowiąc większością kwalifikowaną na wspólny wniosek wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz Komisji. Rada informuje o tym Parlament Europejski.

2. Jeżeli przewiduje to decyzja przyjęta zgodnie z tytułem V rozdział 2 Traktatu o Unii Europejskiej, Rada może przyjąć środki ograniczające wobec osób fizycznych lub prawnych, grup lub podmiotów innych niż państwa, zgodnie z procedurą, o której mowa w ustępie 1.

3. Akty, o których mowa w niniejszym artykule, zawierają niezbędne przepisy w zakresie gwarancji prawnych.

TYTUŁ V

UMOWY MIĘDZYNARODOWE

Artykuł 216

1. Unia może zawierać umowy z jednym lub z większą liczbą państw trzecich lub organizacji międzynarodowych, jeżeli przewidują to Traktaty, lub gdy zawarcie umowy jest niezbędne do osiągnięcia, w ramach polityk Unii, jednego z celów, o których mowa w Traktatach, albo gdy zawarcie umowy jest przewidziane w prawnie wiążącym akcie Unii, albo gdy może mieć wpływ na wspólne zasady lub zmienić ich zakres.

2. Umowy zawarte przez Unię wiążą instytucje Unii i Państwa Członkowskie.

Artykuł 217
(dawny artykuł 310 TWE)

Unia może zawrzeć z jednym lub większą liczbą państw trzecich lub organizacji międzynarodowych umowy tworzące stowarzyszenie, charakteryzujące się wzajemnością praw i obowiązków, wspólnymi działaniami i szczególnymi procedurami.

Artykuł 218
(dawny artykuł 300 TWE)

1. Bez uszczerbku dla szczególnych postanowień artykułu 207, umowy pomiędzy Unią a państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi są negocjowane i zawierane zgodnie z następującą procedurą.

2. Rada upoważnia do podjęcia rokowań, wydaje wytyczne negocjacyjne, upoważnia do podpisywania i zawiera umowy.

3. Komisja lub, jeżeli przewidywana umowa dotyczy wyłącznie lub głównie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, przedstawia swoje zalecenia Radzie, która przyjmuje decyzję upoważniającą do podjęcia rokowań oraz, w zależności od przedmiotu przewidywanej umowy, mianującą negocjatora lub przewodniczącego zespołu negocjatorów Unii.

4. Rada może kierować wytyczne do negocjatora Unii oraz wyznaczyć specjalny komitet, w konsultacji z którym należy prowadzić rokowania.

5. Rada, na wniosek negocjatora, przyjmuje decyzję upoważniającą do podpisania umowy a, w stosownych przypadkach, do tymczasowego jej stosowania przed jej wejściem w życie.

6. Rada, na wniosek negocjatora, przyjmuje decyzję w sprawie zawarcia umowy.

Z wyjątkiem przypadków gdy umowy dotyczą wyłącznie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, Rada przyjmuje decyzję w sprawie zawarcia umowy:

a) po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego w następujących przypadkach:

   (i) układy o stowarzyszeniu;

   (ii) umowa dotycząca przystąpienia Unii do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności;

   (iii) umowy, które tworzą specyficzne ramy instytucjonalne przez organizację procedur współpracy;

   (iv) umowy mające istotne skutki budżetowe dla Unii;

   (v) umowy dotyczące dziedzin, do których stosuje się zwykłą procedurę ustawodawczą lub specjalną procedurę ustawodawczą, jeżeli wymagana jest zgoda Parlamentu Europejskiego.

   Parlament Europejski i Rada mogą, w pilnych przypadkach, uzgodnić termin wyrażenia zgody.

b) po konsultacji z Parlamentem Europejskim w innych przypadkach. Parlament Europejski wyraża swoją opinię w terminie, jaki Rada może określić stosownie do pilności sprawy. W przypadku braku opinii w tym terminie Rada może stanowić samodzielnie.

7. Zawierając umowę, Rada może, na zasadzie odstępstwa od ustępów 5, 6 i 9, upoważnić negocjatora do zatwierdzenia w imieniu Unii zmian w umowie, jeżeli umowa przewiduje, że zmiany te powinny być przyjęte według procedury uproszczonej lub przez organ utworzony przez tę umowę. Rada może dołączyć do takiego upoważnienia warunki szczegółowe.

8. Podczas całej procedury Rada stanowi większością kwalifikowaną.

Rada stanowi jednak jednomyślnie, gdy umowa dotyczy dziedziny, w której do przyjęcia aktu Unii wymagana jest jednomyślność, jak również w przypadku układów o stowarzyszeniu oraz umów, o których mowa w artykule 212, z państwami kandydującymi do przystąpienia. Rada stanowi również jednomyślnie w przypadku umowy dotyczącej przystąpienia Unii do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności; decyzja dotycząca zawarcia takiej umowy wchodzi w życie po jej zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

9. Rada, na wniosek Komisji lub wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, przyjmuje decyzję zawieszającą stosowanie umowy i ustalającą stanowiska, które mają być zajęte w imieniu Unii w ramach organu utworzonego przez umowę, gdy organ ten ma przyjąć akty mające skutki prawne, z wyjątkiem aktów uzupełniających lub zmieniających ramy instytucjonalne umowy.

10. Parlament Europejski jest natychmiast i w pełni informowany na wszystkich etapach procedury.

11. Państwo Członkowskie, Parlament Europejski, Rada lub Komisja mogą uzyskać opinię Trybunału Sprawiedliwości w sprawie zgodności przewidywanej umowy z Traktatami. W przypadku negatywnej opinii Trybunału, przewidywana umowa nie może wejść w życie, chyba że nastąpi jej zmiana lub rewizja Traktatów.

Artykuł 219
(dawny artykuł 111 ustępy 1–3 i ustęp 5 TWE)

1. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 218, na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego albo na zalecenie Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, w celu doprowadzenia do konsensusu zgodnego z celem, jakim jest stabilność cen, Rada może zawrzeć umowy formalne dotyczące systemu kursów wymiany euro w stosunku do walut państw trzecich. Rada stanowi jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim i zgodnie z procedurą określoną w ustępie 3.

Rada, stanowiąc na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego albo na zalecenie Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, w celu doprowadzenia do konsensusu zgodnego z celem stabilności cen, może przyjąć, zmienić lub zrezygnować z centralnych kursów euro w systemie kursów walutowych. Przewodniczący Rady informuje Parlament Europejski o przyjęciu, zmianie lub rezygnacji z centralnych kursów euro.

2. W przypadku braku systemu kursów walutowych w stosunku do jednej lub więcej walut państw trzecich w rozumieniu ustępu 1, Rada, stanowiąc bądź na zalecenie Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, bądź na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego, może określić ogólne kierunki polityki kursów walutowych w stosunku do tych walut. Te ogólne kierunki nie naruszają podstawowego celu ESBC, a mianowicie utrzymania stabilności cen.

3. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 218, w przypadku gdy umowy w sprawach odnoszących się do reżimu pieniężnego lub kursowego powinny stanowić przedmiot rokowań między Unią a jednym lub większą liczbą państw trzecich albo organizacji międzynarodowych, Rada, stanowiąc na zalecenie Komisji i po konsultacji z Europejskim Bankiem Centralnym, decyduje o ustaleniach dotyczących rokowań i zawarcia tych umów. Ustalenia te powinny zapewnić wyrażanie przez Unię jednolitego stanowiska. Komisja jest w pełni włączana do rokowań.

4. Bez uszczerbku dla kompetencji i umów Unii w dziedzinie unii gospodarczej i walutowej, Państwa Członkowskie mogą prowadzić rokowania w organach międzynarodowych i zawierać umowy międzynarodowe.

TYTUŁ VI

STOSUNKI UNII Z ORGANIZACJAMI MIĘDZYNARODOWYMI I PAŃSTWAMI TRZECIMI ORAZ DELEGATURY UNII

Artykuł 220
(dawne artykuły 302–304 TWE)

1. Unia ustanawia wszelkie właściwe formy współpracy z organami Organizacji Narodów Zjednoczonych i jej organizacjami wyspecjalizowanymi, Radą Europy, Organizacją Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju.

Unia utrzymuje także właściwe stosunki z innymi organizacjami międzynarodowymi.

2. Obowiązek wykonania niniejszego artykułu spoczywa na wysokim przedstawicielu Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz na Komisji.

Artykuł 221

1. Delegatury Unii w państwach trzecich i przy organizacjach międzynarodowych zapewniają reprezentację Unii.

2. Delegatury Unii podlegają wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa. Działają one w ścisłej współpracy z misjami dyplomatycznymi i konsularnymi Państw Członkowskich.

TYTUŁ VII

KLAUZULA SOLIDARNOŚCI

Artykuł 222

1. Unia i jej Państwa Członkowskie działają wspólnie w duchu solidarności, jeżeli jakiekolwiek Państwo Członkowskie stanie się przedmiotem ataku terrorystycznego lub ofiarą klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka. Unia mobilizuje wszystkie będące w jej dyspozycji instrumenty, w tym środki wojskowe udostępnione jej przez Państwa Członkowskie, w celu:

a) – zapobiegania zagrożeniu terrorystycznemu na terytorium Państw Członkowskich,

– ochrony instytucji demokratycznych i ludności cywilnej przed ewentualnym atakiem terrorystycznym,

– udzielenia pomocy Państwu Członkowskiemu na jego terytorium, na wniosek jego władz politycznych, w przypadku ataku terrorystycznego;

b) udzielenia pomocy Państwu Członkowskiemu na jego terytorium, na wniosek jego władz politycznych, w przypadku klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka.

2. Jeżeli Państwo Członkowskie stało się przedmiotem ataku terrorystycznego lub ofiarą klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka, na prośbę jego władz politycznych inne Państwa Członkowskie udzielają mu pomocy. W tym celu Państwa Członkowskie koordynują swoje działania w ramach Rady.

3. Stanowiąc na wspólny wniosek Komisji i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Rada przyjmuje decyzję określającą warunki zastosowania przez Unię niniejszej klauzuli solidarności. Rada stanowi zgodnie z artykułem 31 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej, jeżeli decyzja ta ma wpływ na kwestie obronne. Parlament Europejski jest informowany.

W zakresie niniejszego ustępu **i** bez uszczerbku dla artykułu 240, Radę wspomagają Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa, wspierany przez struktury powstałe w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, oraz komitet, o którym mowa w artykule 71, które, w stosownych przypadkach, przedstawiają Radzie wspólne opinie.

4. W celu umożliwienia podjęcia skutecznych działań przez Unię i jej Państwa Członkowskie, Rada Europejska systematycznie ocenia zagrożenia dla Unii.

CZĘŚĆ SZÓSTA

POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE I FINANSOWE

TYTUŁ I

POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE

Rozdział 1

Instytucje

Sekcja 1

Parlament Europejski

Artykuł 223
(dawny artykuł 190 ustępy 4 i 5 TWE)

1. Parlament Europejski opracowuje projekt w celu ustanowienia przepisów niezbędnych do umożliwienia wybrania swoich członków w powszechnych wyborach bezpośrednich zgodnie z jednolitą procedurą we wszystkich Państwach Członkowskich lub zgodnie z zasadami wspólnymi dla wszystkich Państw Członkowskich.

Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, który stanowi większością głosów wchodzących w jego skład członków, ustanawia niezbędne przepisy. Przepisy te wchodzą w życie po ich zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

2. Parlament Europejski, stanowiąc w drodze rozporządzeń z własnej inicjatywy zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, po zasięgnięciu opinii Komisji i za zgodą Rady, określa status i ogólne warunki pełnienia funkcji przez jego członków. Wszelkie przepisy lub warunki dotyczące opodatkowania obecnych lub byłych członków wymagają jednomyślności Rady.

Artykuł 224
(dawny artykuł 191 akapit drugi TWE)

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, określają status partii politycznych na poziomie europejskim, o których mowa w artykule 10 ustęp 4 Traktatu o Unii Europejskiej, w szczególności zasady dotyczące ich finansowania.

Artykuł 225
(dawny artykuł 192 akapit drugi TWE)

Parlament Europejski może, stanowiąc większością głosów wchodzących w jego skład członków, żądać od Komisji przedłożenia wszelkich właściwych propozycji w kwestiach, co do których uważa on, że akt Unii jest niezbędny w celu wykonania Traktatów. Jeżeli Komisja nie przedłoży wniosku, zawiadamia o tym Parlament Europejski, podając uzasadnienie.

Artykuł 226
(dawny artykuł 193 TWE)

W ramach wykonywania swych zadań Parlament Europejski może, na żądanie jednej czwartej wchodzących w jego skład członków, ustanowić tymczasową komisję śledczą do zbadania, bez uszczerbku dla uprawnień przyznanych Traktatami innym instytucjom lub organom, zarzutów naruszenia lub niewłaściwego administrowania w stosowaniu prawa Unii, chyba że podnoszone fakty są rozpatrywane przez sąd i postępowanie sądowe nie jest zakończone.

Tymczasowa komisja śledcza kończy działalność wraz z przedłożeniem swojego sprawozdania.

Szczegółowe postanowienia dotyczące wykonywania uprawnień śledczych określa Parlament Europejski, stanowiąc w drodze rozporządzeń z własnej inicjatywy zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, po uzyskaniu zgody Rady i Komisji.

Artykuł 227
(dawny artykuł 194 TWE)

Wszyscy obywatele Unii, jak również wszystkie osoby fizyczne lub prawne mające miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim, mają prawo kierowania, indywidualnie lub wspólnie z innymi obywatelami lub osobami, petycji do Parlamentu Europejskiego w sprawach objętych zakresem działalności Unii, które dotyczą ich bezpośrednio.

Artykuł 228
(dawny artykuł 195 TWE)

1. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, wybierany przez Parlament Europejski, jest uprawniony do przyjmowania od każdego obywatela Unii lub każdej osoby fizycznej bądź prawnej mającej miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim skarg, które dotyczą przypadków niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii, z wyłączeniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wykonującego swoje funkcje sądowe. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich bada te skargi i sporządza sprawozdanie na ich temat.

Zgodnie ze swoimi zadaniami Rzecznik Praw Obywatelskich przeprowadza dochodzenia, które uważa za uzasadnione, bądź z inicjatywy własnej, bądź na podstawie skarg przedstawionych mu bezpośrednio lub za pośrednictwem członka Parlamentu Europejskiego, chyba że podnoszone fakty są lub były przedmiotem postępowania sądowego. Gdy Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdzi przypadek niewłaściwego administrowania, przekazuje sprawę do danej instytucji, organu lub jednostki organizacyjnej, która ma trzy miesiące, aby poinformować go o swoim stanowisku. Następnie Rzecznik Praw Obywatelskich przesyła sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i danej instytucji, organowi lub jednostce organizacyjnej. Osoba, która złożyła skargę, jest informowana o wyniku dochodzenia.

Rzecznik Praw Obywatelskich przedstawia Parlamentowi Europejskiemu roczne sprawozdanie z wyników swoich dochodzeń.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich jest wybierany po każdych wyborach do Parlamentu Europejskiego na okres jego kadencji. Może on być wybrany ponownie.

Rzecznik Praw Obywatelskich może zostać zdymisjonowany przez Trybunał Sprawiedliwości na żądanie Parlamentu Europejskiego, jeżeli nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub jeżeli dopuścił się poważnego uchybienia.

3. Rzecznik Praw Obywatelskich jest w pełni niezależny w wykonywaniu swej funkcji. W wykonywaniu tej funkcji nie zwraca się o instrukcje ani ich nie przyjmuje od żadnego rządu ani od żadnej instytucji, organu ani jednostki organizacyjnej. Podczas trwania swej kadencji Rzecznik Praw Obywatelskich nie może wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej.

4. Parlament Europejski, stanowiąc w drodze rozporządzeń z własnej inicjatywy zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, po zasięgnięciu opinii Komisji i za zgodą Rady, określa status i ogólne warunki pełnienia funkcji Rzecznika Praw Obywatelskich.

Artykuł 229
(dawny artykuł 196 TWE)

Parlament Europejski odbywa sesję roczną. Zbiera się on z mocy prawa w drugi wtorek marca.

Parlament Europejski może zebrać się na miesięcznej sesji nadzwyczajnej na żądanie większości wchodzących w jego skład członków lub na żądanie Rady bądź Komisji.

Artykuł 230
(dawny artykuł 197 akapity drugi, trzeci i czwarty TWE)

Komisja może uczestniczyć we wszystkich posiedzeniach, a na swój wniosek musi być wysłuchana.

Komisja odpowiada ustnie lub pisemnie na pytania skierowane do niej przez Parlament Europejski lub jego członków.

Rada Europejska i Rada są wysłuchiwane przez Parlament Europejski na warunkach przewidzianych w regulaminach wewnętrznych Rady Europejskiej i Rady.

Artykuł 231
(dawny artykuł 198 TWE)

Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień Traktatów, Parlament Europejski stanowi większością oddanych głosów.

Regulamin wewnętrzny określa kworum.

Artykuł 232
(dawny artykuł 199 TWE)

Parlament Europejski uchwala swój regulamin wewnętrzny, stanowiąc większością głosów swoich członków.

Protokoły posiedzeń Parlamentu Europejskiego są publikowane na warunkach przewidzianych w Traktatach i w tym regulaminie.

Artykuł 233
(dawny artykuł 200 TWE)

Parlament Europejski na posiedzeniu jawnym rozpatruje ogólne sprawozdanie roczne przedstawione mu przez Komisję.

Artykuł 234
(dawny artykuł 201 TWE)

Jeżeli do Parlamentu Europejskiego wpłynie wniosek o wotum nieufności dla Komisji ze względu na jej działalność, może on głosować w sprawie tego wniosku najwcześniej trzy dni po jego złożeniu i wyłącznie w głosowaniu jawnym.

Jeżeli wniosek o wotum nieufności zostanie przyjęty większością dwóch trzecich oddanych głosów, reprezentującą większość członków Parlamentu Europejskiego, członkowie Komisji kolegialnie rezygnują ze swoich funkcji, a wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa rezygnuje z pełnienia funkcji w ramach Komisji. Nadal pełnią oni swoje funkcje i prowadzą sprawy bieżące do czasu zastąpienia ich zgodnie z artykułem 17 Traktatu o Unii Europejskiej. W takim przypadku mandat członków Komisji mianowanych na ich miejsce wygasa z dniem, w którym wygasłby mandat członków Komisji zobowiązanych do kolegialnej rezygnacji z pełnienia funkcji.

Sekcja 2

Rada Europejska

Artykuł 235

1. W przypadku głosowania każdy członek Rady Europejskiej może otrzymać pełnomocnictwo tylko od jednego z pozostałych członków.

Artykuł 16 ustęp 4 Traktatu o Unii Europejskiej i artykuł 238 ustęp 2 niniejszego Traktatu mają zastosowanie do Rady Europejskiej, gdy stanowi ona większością kwalifikowaną. Gdy Rada Europejska wypowiada się w drodze głosowania, jej przewodniczący oraz przewodniczący Komisji nie biorą udziału w głosowaniu.

Wstrzymanie się od głosu przez członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu uchwały Rady Europejskiej wymagającej jednomyślności.

2. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego może zostać zaproszony przez Radę Europejską w celu jego wysłuchania.

3. Rada Europejska stanowi zwykłą większością w kwestiach proceduralnych oraz w sprawie przyjęcia swojego regulaminu wewnętrznego.

4. Radę Europejską wspomaga Sekretariat Generalny Rady.

Artykuł 236

Rada Europejska przyjmuje większością kwalifikowaną:

a) decyzję ustanawiającą wykaz składów Rady innych niż Rady do Spraw Ogólnych i Rady do Spraw Zagranicznych, zgodnie z artykułem 16 ustęp 6 Traktatu o Unii Europejskiej;

b) decyzję dotyczącą prezydencji składów Rady, z wyjątkiem Rady do Spraw Zagranicznych, zgodnie z artykułem 16 ustęp 9 Traktatu o Unii Europejskiej.

Sekcja 3

Rada

Artykuł 237
(dawny artykuł 204 TWE)

Posiedzenia Rady zwołuje jej przewodniczący, z własnej inicjatywy lub na wniosek jednego z członków Rady albo Komisji.

Artykuł 238
(dawny artykuł 205 ustępy 1 i 2 TWE)

1. Jeżeli przyjęcie aktu wymaga zwykłej większości, Rada stanowi większością członków wchodzących w jej skład.

2. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 16 ustęp 4 Traktatu o Unii Europejskiej, od 1 listopada 2014 roku i z zastrzeżeniem postanowień określonych w Protokole w sprawie postanowień przejściowych, jeżeli Rada nie stanowi na wniosek Komisji lub wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 72% członków Rady reprezentujących Państwa Członkowskie, których łączna liczba ludności stanowi co najmniej 65% ludności Unii.

3. Od 1 listopada 2014 roku i z zastrzeżeniem postanowień określonych w Protokole w sprawie postanowień przejściowych, w przypadku gdy w zastosowaniu Traktatów, nie wszyscy członkowie Rady biorą udział w głosowaniu, większość kwalifikowaną określa się w następujący sposób:

a) Większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 55% członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, których łączna liczba ludności stanowi co najmniej 65% ludności tych Państw.

   Mniejszość blokująca obejmuje co najmniej minimalną liczbę członków Rady reprezentujących ponad 35% ludności uczestniczących Państw Członkowskich, plus jeden członek, w przeciwnym razie uznaje się, że większość kwalifikowana została osiągnięta.

b) Na zasadzie odstępstwa od litery a), jeżeli Rada nie stanowi na wniosek Komisji lub wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, większość kwalifikowaną stanowi co najmniej 72% członków Rady reprezentujących uczestniczące Państwa Członkowskie, których łączna liczba ludności stanowi co najmniej 65% ludności tych Państw.

4. Wstrzymanie się od głosu przez członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu uchwały, która wymaga jednomyślności.

Artykuł 239
(dawny artykuł 206 TWE)

W przypadku głosowania każdy członek Rady może otrzymać pełnomocnictwo tylko od jednego z pozostałych członków.

Artykuł 240
(dawny artykuł 207 TWE)

1. Komitet złożony ze stałych przedstawicieli rządów Państw Członkowskich odpowiada za przygotowywanie prac Rady i wykonywanie zadań powierzonych mu przez Radę. Komitet może przyjmować decyzje proceduralne w przypadkach przewidzianych w regulaminie wewnętrznym Rady.

2. Radę wspomaga Sekretariat Generalny, działający pod kierunkiem sekretarza generalnego mianowanego przez Radę.

Rada decyduje o organizacji Sekretariatu Generalnego zwykłą większością.

3. Rada stanowi zwykłą większością w kwestiach proceduralnych oraz w celu przyjęcia swojego regulaminu wewnętrznego.

Artykuł 241
(dawny artykuł 208 TWE)

Rada stanowiąc zwykłą większością może zażądać od Komisji przeprowadzenia wszelkich analiz, które uzna za pożądane dla realizacji wspólnych celów i przedłożenia jej wszelkich właściwych propozycji. Jeżeli Komisja nie przedłoży propozycji, zawiadamia o tym Radę, podając uzasadnienie.

Artykuł 242
(dawny artykuł 209 TWE)

Rada stanowiąc zwykłą większością określa, po konsultacji z Komisją, status komitetów przewidzianych w Traktatach.

Artykuł 243
(dawny artykuł 210 TWE)

Rada ustala uposażenia, dodatki i emerytury przewodniczącego Rady Europejskiej, przewodniczącego Komisji, wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, członków Komisji, prezesów, członków i sekretarzy Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, oraz sekretarza generalnego Rady. Ustala ona także wszelkie należności płatne zamiast wynagrodzenia.

Sekcja 4

Komisja

Artykuł 244

Zgodnie z artykułem 17 ustęp 5 Traktatu o Unii Europejskiej członkowie Komisji są wybierani na podstawie systemu rotacji ustanowionego jednomyślnie przez Radę Europejską na podstawie następujących zasad:

a) Państwa Członkowskie są traktowane na zasadzie ścisłej równości przy ustalaniu kolejności i długości mandatu ich obywateli w Komisji; w związku z tym różnica między całkowitą liczbą kadencji pełnionych przez obywateli danych dwóch Państw Członkowskich nie może nigdy przewyższać jednej kadencji;

b) z zastrzeżeniem litery a), skład każdej kolejnej Komisji odzwierciedla w zadowalający sposób różnorodność demograficzną i geograficzną wszystkich Państw Członkowskich.

Artykuł 245
(dawny artykuł 213 TWE)

Członkowie Komisji powstrzymują się od wszelkich czynności niezgodnych z charakterem ich funkcji. Państwa Członkowskie szanują ich niezależność i nie dążą do wywierania na nich wpływu przy wykonywaniu przez nich zadań.

Członkowie Komisji nie mogą, podczas pełnienia swych funkcji, wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej. Obejmując swoje stanowiska, uroczyście zobowiązują się szanować, w trakcie pełnienia funkcji i po ich zakończeniu, zobowiązania z nich wynikające, zwłaszcza obowiązki uczciwości i roztropności przy obejmowaniu pewnych stanowisk lub przyjmowaniu pewnych korzyści po zakończeniu funkcji. W przypadku naruszenia tych zobowiązań przez członka Komisji Trybunał Sprawiedliwości, na wniosek Rady stanowiącej zwykłą większością lub Komisji, może orzec, stosownie do okoliczności, o jego dymisji, zgodnie z artykułem 247, lub o pozbawieniu go prawa do emerytury lub innych podobnych korzyści.

Artykuł 246
(dawny artykuł 215 TWE)

Poza przypadkami normalnej wymiany lub śmierci, funkcje członka Komisji kończą się z chwilą jego rezygnacji lub dymisji.

W przypadku wakatu spowodowanego przez rezygnację, dymisję lub śmierć członka Komisji jest on zastępowany, na okres pozostający do zakończenia kadencji, przez nowego członka posiadającego takie samo obywatelstwo mianowanego przez Radę za wspólnym porozumieniem z przewodniczącym Komisji po konsultacji z Parlamentem Europejskim i zgodnie z kryteriami, o których mowa w artykule 17 ustęp 3 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej.

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek przewodniczącego Komisji, może podjąć decyzję, aby nie zastępować takiego członka, zwłaszcza jeżeli okres pozostający do zakończenia jego kadencji jest krótki.

W przypadku rezygnacji, dymisji lub śmierci przewodniczący jest zastępowany na okres pozostający do zakończenia kadencji. Procedura przewidziana w artykule 17 ustęp 7 akapit pierwszy Traktatu o Unii Europejskiej ma zastosowanie do zastąpienia przewodniczącego.

W przypadku rezygnacji, dymisji lub śmierci, wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa jest zastępowany na okres pozostający do zakończenia kadencji, zgodnie z artykułem 18 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej.

W przypadku kolegialnej rezygnacji członków Komisji, pełnią oni swoje funkcje i nadal prowadzą sprawy bieżące do chwili ich zastąpienia, na okres pozostający do zakończenia kadencji, zgodnie z artykułem 17 Traktatu o Unii Europejskiej.

Artykuł 247
(dawny artykuł 216 TWE)

Jeśli członek Komisji nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub dopuścił się poważnego uchybienia, Trybunał Sprawiedliwości może go zdymisjonować, na wniosek Rady stanowiącej zwykłą większością lub Komisji.

Artykuł 248
(dawny artykuł 217 ustęp 2 TWE)

Bez uszczerbku dla artykułu 18 ustęp 4 Traktatu o Unii Europejskiej, przewodniczący ustala zakres obowiązków Komisji i rozdziela je pomiędzy jej członków, zgodnie z artykułem 17 ustęp 6 tego Traktatu. Przewodniczący może dokonywać zmian w rozdziale obowiązków w trakcie kadencji Komisji. Członkowie Komisji wykonują funkcje powierzone im przez przewodniczącego i jemu podlegają.

Artykuł 249
(dawny artykuł 218 ustęp 2 i artykuł 212 TWE)

1. Komisja uchwala swój regulamin wewnętrzny w celu zapewnienia, że zarówno Komisja, jak i jej służby funkcjonują. Zapewnia ona publikację tego regulaminu.

2. Komisja publikuje co roku, nie później niż na miesiąc przed otwarciem sesji Parlamentu Europejskiego, ogólne sprawozdanie z działalności Unii.

Artykuł 250
(dawny artykuł 219 TWE)

Komisja podejmuje uchwały większością jej członków.

Regulamin wewnętrzny Komisji określa kworum.

Sekcja 5

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Artykuł 251
(dawny artykuł 221 TWE)

Trybunał Sprawiedliwości obraduje w izbach lub w składzie wielkiej izby, na warunkach ustanowionych w tym celu w Statucie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

W przypadkach przewidzianych w Statucie Trybunał Sprawiedliwości może obradować również w pełnym składzie Trybunału.

Artykuł 252
(dawny artykuł 222 TWE)

Trybunał Sprawiedliwości jest wspomagany przez ośmiu rzeczników generalnych. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości tego zażąda, Rada, stanowiąc jednomyślnie, może zwiększyć liczbę rzeczników generalnych.

Zadaniem rzecznika generalnego jest publiczne przedstawianie, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnionych opinii w sprawach, które zgodnie ze Statutem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wymagają jego zaangażowania.

Artykuł 253
(dawny artykuł 223 TWE)

Sędziowie i rzecznicy generalni Trybunału Sprawiedliwości są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mających kwalifikacje wymagane w ich państwach do zajmowania najwyższych stanowisk sądowych lub są prawnikami o uznanej kompetencji. Są oni mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na okres sześciu lat, po konsultacji z komitetem przewidzianym w artykule 255.

Co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu sędziowskiego i składu rzeczników generalnych, na warunkach określonych w Statucie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Sędziowie wybierają spośród siebie na okres trzech lat prezesa Trybunału Sprawiedliwości. Jego mandat jest odnawialny.

Ustępujący sędziowie i rzecznicy generalni mogą być mianowani ponownie.

Trybunał Sprawiedliwości mianuje swojego sekretarza i określa jego status.

Trybunał Sprawiedliwości ustanawia swój regulamin proceduralny. Wymaga on zatwierdzenia przez Radę.

Artykuł 254
(dawny artykuł 224 TWE)

Liczbę sędziów Sądu określa Statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Statut może przewidywać, że Sąd wspierany będzie przez rzeczników generalnych.

Członkowie Sądu są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mogących zajmować wysokie stanowiska sądowe. Są oni mianowani za wspólnym porozumieniem przez rządy Państw Członkowskich na okres sześciu lat, po konsultacji z komitetem przewidzianym w artykule 255. Co trzy lata następuje częściowa wymiana składu. Ustępujący członkowie mogą być mianowani ponownie.

Sędziowie wybierają spośród siebie na okres trzech lat prezesa Sądu. Jego mandat jest odnawialny.

Sąd mianuje swojego sekretarza i określa jego status.

Sąd ustanawia swój regulamin proceduralny w porozumieniu z Trybunałem Sprawiedliwości. Wymaga on zatwierdzenia przez Radę.

Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, postanowienia Traktatów dotyczące Trybunału Sprawiedliwości stosują się do Sądu.

Artykuł 255

Ustanawia się komitet, którego zadaniem jest opiniowanie kandydatów do wykonywania funkcji sędziego i rzecznika generalnego w Trybunale Sprawiedliwości i Sądzie przed ich mianowaniem przez rządy Państw Członkowskich zgodnie z artykułami 253 i 254.

Komitet składa się z siedmiu osobistości wybranych spośród byłych członków Trybunału Sprawiedliwości i Sądu, członków krajowych sądów najwyższych i prawników o uznanej kompetencji, przy czym jedną z kandydatur proponuje Parlament Europejski. Rada przyjmuje decyzję ustanawiającą reguły funkcjonowania komitetu oraz decyzję mianującą jego członków. Rada stanowi na wniosek prezesa Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 256
(dawny artykuł 225 TWE)

1. Sąd jest właściwy do rozpoznawania w skarg określonych w artykułach 263, 265, 268, 270 i 272, z wyjątkiem skarg powierzonych sądowi wyspecjalizowanemu utworzonemu na mocy artykułu 257 i skarg zastrzeżonych na mocy Statutu dla Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Statut może przyznać Sądowi właściwość w innych kategoriach skarg.

Od orzeczeń wydanych przez Sąd na mocy niniejszego ustępu przysługuje, na warunkach i w zakresie określonym przez Statut, prawo odwołania się do Trybunału Sprawiedliwości, ograniczone do kwestii prawnych.

2. Sąd jest właściwy do rozpoznawania skarg wniesionych przeciwko orzeczeniom sądów wyspecjalizowanych.

Orzeczenia wydane przez Sąd na mocy niniejszego ustępu mogą zostać w drodze wyjątku, na warunkach i w zakresie określonym przez Statut, poddane kontroli Trybunału Sprawiedliwości, jeżeli zachodzi poważne ryzyko naruszenia jedności lub spójności prawa Unii.

3. Sąd jest właściwy do rozpoznawania pytań prejudycjalnych przedkładanych na mocy artykułu 267, w poszczególnych dziedzinach określonych w Statucie.

Jeżeli Sąd uzna, że sprawa wymaga orzeczenia co do zasad, które może mieć wpływ na jedność lub spójność prawa Unii, może on przekazać tę sprawę do rozpoznania Trybunałowi Sprawiedliwości.

Orzeczenia wydane przez Sąd w sprawach pytań prejudycjalnych mogą zostać w drodze wyjątku, na warunkach i w zakresie określonym przez Statut, poddane kontroli Trybunału Sprawiedliwości, jeżeli zachodzi poważne ryzyko naruszenia jedności lub spójności prawa Unii.

Artykuł 257
(dawny artykuł 225a TWE)

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą utworzyć przy Sądzie sądy wyspecjalizowane, do rozpoznawania w pierwszej instancji niektórych kategorii skarg wniesionych w konkretnych dziedzinach. Parlament Europejski i Rada stanowią w drodze rozporządzeń na wniosek Komisji i po konsultacji z Trybunałem Sprawiedliwości albo na wniosek Trybunału Sprawiedliwości i po konsultacji z Komisją.

Rozporządzenie ustanawiające sąd wyspecjalizowany określa zasady organizacji sądu i zakres przyznanej mu właściwości.

Od orzeczeń wydanych przez sądy wyspecjalizowane przysługuje prawo odwołania się do Sądu, ograniczone do kwestii prawnych lub – jeżeli jest to przewidziane w rozporządzeniu ustanawiającym sąd wyspecjalizowany – obejmujące również kwestie faktyczne.

Członkowie sądów wyspecjalizowanych są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mogących zajmować stanowiska sądowe. Są oni mianowani przez Radę, stanowiącą jednomyślnie.

Sądy wyspecjalizowane ustanawiają swój regulamin proceduralny w porozumieniu z Trybunałem Sprawiedliwości. Wymaga on zatwierdzenia przez Radę.

Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień rozporządzenia ustanawiającego sąd wyspecjalizowany, postanowienia Traktatów dotyczące Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz postanowienia Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej stosują się do sądów wyspecjalizowanych. Tytuł I Statutu oraz jego artykuł 64 mają zastosowanie w każdym przypadku do sądów wyspecjalizowanych.

Artykuł 258
(dawny artykuł 226 TWE)

Jeśli Komisja uzna, że Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciążą na mocy Traktatów, wydaje ona uzasadnioną opinię w tym przedmiocie, po uprzednim umożliwieniu temu Państwu przedstawienia swych uwag.

Jeśli Państwo to nie zastosuje się do opinii w terminie określonym przez Komisję, może ona wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Artykuł 259
(dawny artykuł 227 TWE)

Każde Państwo Członkowskie może wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jeśli uznaje, że inne Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciążą na mocy Traktatów.

Zanim Państwo Członkowskie wniesie przeciwko innemu Państwu Członkowskiemu skargę opartą na zarzucanym naruszeniu zobowiązania, które na nim ciąży na podstawie Traktatów, powinno wnieść sprawę do Komisji.

Komisja wydaje uzasadnioną opinię, po umożliwieniu zainteresowanym Państwom przedstawienia, na zasadzie spornej, uwag pisemnych i ustnych.

Jeśli Komisja nie wyda opinii w terminie trzech miesięcy od wniesienia sprawy, brak opinii nie stanowi przeszkody we wniesieniu sprawy do Trybunału.

Artykuł 260
(dawny artykuł 228 TWE)

1. Jeśli Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdza, że Państwo Członkowskie uchybiło jednemu z zobowiązań, które na nim ciążą na mocy Traktatów, Państwo to jest zobowiązane podjąć środki, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału.

2. Jeżeli Komisja uzna, że dane Państwo Członkowskie nie podjęło środków zapewniających wykonanie wyroku Trybunału, może ona wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, po umożliwieniu temu Państwu przedstawienia uwag. Wskazuje ona wysokość ryczałtu lub okresowej kary pieniężnej do zapłacenia przez dane Państwo Członkowskie, jaką uzna za odpowiednią do okoliczności.

Jeżeli Trybunał stwierdza, że dane Państwo Członkowskie nie zastosowało się do jego wyroku, może na nie nałożyć ryczałt lub okresową karę pieniężną.

Procedura ta nie narusza artykułu 259.

3. Jeżeli Komisja wniesie skargę do Trybunału zgodnie z artykułem 258, uznając, że dane Państwo Członkowskie uchybiło obowiązkowi poinformowania o środkach podjętych w celu transpozycji dyrektywy przyjętej zgodnie z procedurą ustawodawczą, Komisja może, o ile uzna to za właściwe, wskazać kwotę ryczałtu lub okresowej kary pieniężnej do zapłacenia przez dane Państwo, jaką uzna za odpowiednią do okoliczności.

Jeżeli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie prawa, może nałożyć na dane Państwo Członkowskie ryczałt lub okresową karę pieniężną w wysokości nie przekraczającej kwoty wskazanej przez Komisję. Zobowiązanie do zapłaty staje się skuteczne w terminie określonym w wyroku Trybunału.

Artykuł 261
(dawny artykuł 229 TWE)

Rozporządzenia uchwalone wspólnie przez Parlament Europejski i Radę, i przez Radę, na mocy postanowień Traktatów, mogą przyznać Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej nieograniczone prawo orzekania w odniesieniu do kar przewidzianych w tych rozporządzeniach.

Artykuł 262
(dawny artykuł 229a TWE)

Bez uszczerbku dla innych postanowień Traktatów, Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, może przyjąć postanowienia w sprawie przyznania Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w określonym przez nią zakresie, właściwości w odniesieniu do sporów dotyczących stosowania aktów przyjętych na podstawie Traktatów, które tworzą europejskie tytuły prawne w dziedzinie własności intelektualnej. Postanowienia te wchodzą w życie po ich zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Artykuł 263
(dawny artykuł 230 TWE)

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej kontroluje legalność aktów ustawodawczych, aktów Rady, Komisji i Europejskiego Banku Centralnego, innych niż zalecenia i opinie, oraz aktów Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej zmierzających do wywarcia skutków prawnych wobec podmiotów trzecich. Kontroluje również legalność aktów organów lub jednostek organizacyjnych Unii, które zmierzają do wywarcia skutków prawnych wobec osób trzecich.

W tym celu Trybunał jest właściwy do orzekania w zakresie skarg wniesionych przez Państwo Członkowskie, Parlament Europejski, Radę lub Komisję, podnoszących zarzut braku kompetencji, naruszenia istotnych wymogów proceduralnych, naruszenia Traktatów lub jakiejkolwiek reguły prawnej związanej z ich stosowaniem lub nadużycia władzy.

Trybunał jest właściwy, na tych samych warunkach, do orzekania w zakresie skarg wniesionych przez Trybunał Obrachunkowy, Europejski Bank Centralny i Komitet Regionów, zmierzających do zapewnienia ochrony ich prerogatyw.

Każda osoba fizyczna lub prawna może wnieść, na warunkach przewidzianych w akapitach pierwszym i drugim, skargę na akty, których jest adresatem lub które dotyczą jej bezpośrednio i indywidualnie oraz na akty regulacyjne, które dotyczą jej bezpośrednio i nie wymagają środków wykonawczych.

Akty tworzące organy i jednostki organizacyjne Unii mogą przewidywać wymogi i warunki szczególne dotyczące skarg wniesionych przez osoby fizyczne lub prawne na akty tych organów lub jednostek organizacyjnych zmierzające do wywarcia skutków prawnych wobec tych osób.

Skargi przewidziane w niniejszym artykule wnosi się w terminie dwóch miesięcy, stosownie do przypadku, od daty publikacji aktu lub jego notyfikowania skarżącemu lub, w razie ich braku, od daty powzięcia przez niego wiadomości o tym akcie.

Artykuł 264
(dawny artykuł 231 TWE)

Jeżeli skarga jest zasadna, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzeka o nieważności danego aktu.

Jednakże Trybunał wskazuje, jeśli uzna to za niezbędne, które skutki aktu, o którego nieważności orzekł, powinny być uważane za ostateczne.

Artykuł 265
(dawny artykuł 232 TWE)

Jeśli Parlament Europejski, Rada Europejska, Rada, Komisja lub Europejski Bank Centralny, z naruszeniem Traktatów, zaniechają działania, Państwa Członkowskie i inne instytucje Unii mogą wnieść skargę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w celu stwierdzenia tego naruszenia. Niniejszy artykuł ma zastosowanie, na tych samych warunkach, do organów i jednostek organizacyjnych Unii, które zaniechają działania.

Skarga ta jest dopuszczalna tylko wtedy, gdy dana instytucja, organ lub jednostka organizacyjna została uprzednio wezwana do działania. Jeśli w terminie dwóch miesięcy od tego wezwania instytucja, organ lub jednostka organizacyjna nie zajęła stanowiska, skarga może być wniesiona w ciągu następnych dwóch miesięcy.

Każda osoba fizyczna lub prawna może wnieść sprawę do Trybunału, na warunkach określonych w poprzednich akapitach, stawiając zarzut jednej z instytucji lub jednemu z organów lub jednej z jednostek organizacyjnych Unii, iż zaniechała wydania aktu skierowanego do niej, innego niż zalecenie lub opinia.

Artykuł 266
(dawny artykuł 233 TWE)

W przypadku orzeczenia o nieważności aktu przyjętego przez instytucję, organ lub jednostkę organizacyjną lub stwierdzenia, iż zaniechanie przez nią działania jest sprzeczne z Traktatami, jest ona zobowiązana do podjęcia środków, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Zobowiązanie to nie narusza zobowiązania, jakie może wyniknąć z zastosowania artykułu 340 akapit drugi.

Artykuł 267
(dawny artykuł 234 TWE)

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym:

a) o wykładni Traktatów;

b) o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii;

W przypadku gdy pytanie z tym związane jest podniesione przed sądem jednego z Państw Członkowskich, sąd ten może, jeśli uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku, zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o rozpatrzenie tego pytania.

W przypadku gdy takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, sąd ten jest zobowiązany wnieść sprawę do Trybunału.

Jeżeli takie pytanie jest podniesione w sprawie zawisłej przed sądem krajowym dotyczącej osoby pozbawionej wolności, Trybunał stanowi w jak najkrótszym terminie.

Artykuł 268
(dawny artykuł 235 TWE)

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w sporach dotyczących odszkodowań określonych w artykule 340 akapity drugi i trzeci.

Artykuł 269

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w sprawie legalności aktu przyjętego przez Radę Europejską lub Radę zgodnie z artykułem 7 Traktatu o Unii Europejskiej wyłącznie na wniosek Państwa Członkowskiego, którego dotyczy stwierdzenie Rady Europejskiej lub Rady, oraz wyłącznie w odniesieniu do przestrzegania postanowień czysto proceduralnych przewidzianych w tym artykule.

Wniosek taki musi być złożony w terminie miesiąca od daty tego stwierdzenia. Trybunał orzeka w terminie miesiąca od daty wniosku.

Artykuł 270
(dawny artykuł 236 TWE)

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w każdym sporze między Unią i jej pracownikami, w granicach i na warunkach określonych w regulaminie pracowniczym urzędników Unii oraz warunkach zatrudnienia innych pracowników Unii.

Artykuł 271
(dawny artykuł 237 TWE)

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania, w poniższych granicach, w sporach dotyczących:

a) wykonywania zobowiązań Państw Członkowskich, wynikających ze Statutu Europejskiego Banku Inwestycyjnego. W tym zakresie Rada Dyrektorów Banku ma uprawnienia przyznane Komisji przez artykuł 258;

b) środków przyjętych przez Radę Gubernatorów Europejskiego Banku Inwestycyjnego. W tym zakresie każde Państwo Członkowskie, Komisja i Rada Dyrektorów Banku mogą wnieść skargę na warunkach przewidzianych w artykule 263;

c) środków przyjętych przez Radę Dyrektorów Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Skargi na te środki mogą być wniesione, na warunkach określonych w artykule 263, tylko przez Państwa Członkowskie lub Komisję i jedynie w związku z naruszeniem procedur przewidzianych w artykule 19 ustępy 2 i 5–7 Statutu Banku;

d) wykonywania przez krajowe banki centralne zobowiązań wynikających z Traktatów i Statutu ESBC i EBC. W tym zakresie Rada Prezesów Europejskiego Banku Centralnego dysponuje wobec krajowych banków centralnych uprawnieniami przyznanymi Komisji wobec Państw Członkowskich przez artykuł 258. Jeśli Trybunał stwierdza, że krajowy bank centralny uchybił jednemu ze zobowiązań, które na nim ciążą na mocy Traktatów, bank ten jest zobowiązany podjąć środki, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału.

Artykuł 272
(dawny artykuł 238 TWE)

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania na mocy klauzuli arbitrażowej umieszczonej w umowie prawa publicznego lub prywatnego, zawartej przez Unię lub w jej imieniu.

Artykuł 273
(dawny artykuł 239 TWE)

Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w każdym sporze między Państwami Członkowskimi, związanym z przedmiotem Traktatów, jeśli spór ten jest mu przedłożony na mocy kompromisu.

Artykuł 274
(dawny artykuł 240 TWE)

Z zastrzeżeniem właściwości Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej określonej Traktatami, spory, których stroną jest Unia, nie są z tego tytułu wyłączone spod jurysdykcji sądów krajowych.

Artykuł 275

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie jest właściwy w zakresie postanowień dotyczących wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa ani w zakresie aktów przyjętych na ich podstawie.

Trybunał jest jednak właściwy w zakresie kontroli przestrzegania artykułu 40 Traktatu o Unii Europejskiej oraz orzekania w sprawie skarg wniesionych na warunkach przewidzianych w artykule 263 akapit czwarty niniejszego Traktatu, dotyczących kontroli legalności decyzji przewidujących środki ograniczające wobec osób fizycznych lub prawnych przyjętych przez Radę na podstawie tytułu V rozdział 2 Traktatu o Unii Europejskiej.

Artykuł 276

W wykonywaniu swoich uprawnień dotyczących postanowień części trzeciej tytuł V rozdziały 4 i 5 odnoszących się do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie jest właściwy w zakresie kontroli ważności lub proporcjonalności działań policji lub innych organów ścigania w Państwie Członkowskim ani do orzekania w sprawie wykonywania przez Państwa Członkowskie obowiązków dotyczących utrzymania porządku publicznego i ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego.

Artykuł 277
(dawny artykuł 241 TWE)

Bez względu na upływ terminu przewidzianego w artykule 263 akapit szósty, każda strona może, w postępowaniu dotyczącym aktu o zasięgu ogólnym przyjętego przez instytucję, organ lub jednostkę organizacyjną Unii, podnieść zarzuty określone w artykule 263 akapit drugi, w celu powołania się przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej na niemożność stosowania tego aktu.

Artykuł 278
(dawny artykuł 242 TWE)

Skargi wniesione do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie mają skutku zawieszającego. Jednakże Trybunał może, jeśli uzna, że okoliczności tego wymagają, zarządzić zawieszenie wykonania zaskarżonego aktu.

Artykuł 279
(dawny artykuł 243 TWE)

W sprawach, które rozpatruje, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej może zarządzić niezbędne środki tymczasowe.

Artykuł 280
(dawny artykuł 244 TWE)

Wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej podlegają wykonaniu na warunkach określonych w artykule 299.

Artykuł 281
(dawny artykuł 245 TWE)

Statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest określony w odrębnym protokole.

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą zmienić postanowienia Statutu, z wyjątkiem postanowień tytułu I i artykułu 64 tego Statutu. Parlament Europejski i Rada stanowią na wniosek Trybunału Sprawiedliwości i po konsultacji z Komisją albo na wniosek Komisji i po konsultacji z Trybunałem Sprawiedliwości.

Sekcja 6

Europejski Bank Centralny

Artykuł 282

1. Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne stanowią Europejski System Banków Centralnych (ESBC). Europejski Bank Centralny i krajowe banki centralne Państw Członkowskich, których walutą jest euro, tworzące Eurosystem, prowadzą politykę pieniężną Unii.

2. ESBC jest kierowany przez organy decyzyjne Europejskiego Banku Centralnego. Głównym celem ESBC jest utrzymywanie stabilności cen. Bez uszczerbku dla tego celu, wspiera on ogólne polityki gospodarcze w Unii, mając na względzie przyczynianie się do osiągnięcia celów Unii.

3. Europejski Bank Centralny ma osobowość prawną. Ma wyłączne prawo do upoważniania do emisji euro. Jest niezależny w wykonywaniu swoich uprawnień oraz w zarządzaniu swoimi finansami. Instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz rządy Państw Członkowskich szanują tę niezależność.

4. Europejski Bank Centralny przyjmuje środki niezbędne do wykonywania swoich zadań zgodnie z artykułami 127–133, artykułem 138 oraz warunkami przewidzianymi w Statucie ESBC i EBC. Zgodnie z tymi artykułami Państwa Członkowskie, których walutą nie jest euro, a także ich banki centralne zachowują swoje kompetencje w kwestiach pieniężnych.

5. W zakresie swoich uprawnień Europejski Bank Centralny jest konsultowany w sprawie każdego projektu aktu Unii i każdego projektu regulacji na poziomie krajowym oraz może wydawać opinie.

Artykuł 283
(dawny artykuł 112 TWE)

1. Rada Prezesów Europejskiego Banku Centralnego składa się z członków Zarządu Europejskiego Banku Centralnego i prezesów krajowych banków centralnych Państw Członkowskich, których walutą jest euro.

2. Zarząd składa się z prezesa, wiceprezesa i czterech innych członków.

Prezes, wiceprezes i pozostali członkowie Zarządu są mianowani przez Radę Europejską stanowiącą większością kwalifikowaną na zalecenie Rady i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz z Radą Prezesów Europejskiego Banku Centralnego, spośród osób o uznanym autorytecie i doświadczeniu zawodowym w dziedzinie pieniądza lub bankowości.

Ich mandat trwa osiem lat i nie jest odnawialny.

Członkami Zarządu mogą być tylko obywatele Państw Członkowskich.

Artykuł 284
(dawny artykuł 113 TWE)

1. Przewodniczący Rady i członek Komisji mogą uczestniczyć, bez prawa głosowania, w posiedzeniach Rady Prezesów Europejskiego Banku Centralnego.

Przewodniczący Rady może przedłożyć wniosek do rozważenia przez Radę Prezesów Europejskiego Banku Centralnego.

2. Prezes Europejskiego Banku Centralnego jest zapraszany do uczestniczenia w posiedzeniach Rady, kiedy dyskutuje ona o sprawach dotyczących celów i zadań ESBC.

3. Europejski Bank Centralny kieruje sprawozdanie roczne z działalności ESBC i w sprawie polityki pieniężnej za rok ubiegły i rok bieżący do Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji, jak również do Rady Europejskiej. Prezes Europejskiego Banku Centralnego przedstawia to sprawozdanie Radzie i Parlamentowi Europejskiemu, który może odbyć debatę generalną na tej podstawie.

Prezes Europejskiego Banku Centralnego i inni członkowie Zarządu mogą, na żądanie Parlamentu Europejskiego lub z inicjatywy własnej, być przesłuchani przez właściwe komisje Parlamentu Europejskiego.

Sekcja 7

Trybunał Obrachunkowy

Artykuł 285
(dawny artykuł 246 TWE)

Trybunał Obrachunkowy sprawuje kontrolę rachunków Unii.

W skład Trybunału Obrachunkowego wchodzi jeden obywatel z każdego Państwa Członkowskiego. Członkowie Trybunału Obrachunkowego są w pełni niezależni w pełnieniu swoich funkcji, w ogólnym interesie Unii.

Artykuł 286
(dawny artykuł 247 TWE)

1. Członkowie Trybunału Obrachunkowego są wybierani spośród osób, które wchodzą lub wchodziły w swych państwach w skład organów kontroli zewnętrznej lub mających szczególne kwalifikacje do zajmowania tego stanowiska. Ich niezależność musi być niekwestionowana.

2. Członkowie Trybunału Obrachunkowego są mianowani na okres sześciu lat. Rada po konsultacji z Parlamentem Europejskim przyjmuje listę członków, sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich. Mandat członków Trybunału Obrachunkowego jest odnawialny.

Wybierają oni spośród siebie, na okres trzech lat, prezesa Trybunału Obrachunkowego. Jego mandat jest odnawialny.

3. W wykonywaniu swych obowiązków członkowie Trybunału Obrachunkowego nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od żadnego rządu lub jakiegokolwiek organu. Powstrzymują się od wszelkich czynności niezgodnych z charakterem ich funkcji.

4. Członkowie Trybunału Obrachunkowego nie mogą podczas pełnienia swych funkcji wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej. Obejmując stanowiska, uroczyście zobowiązują się szanować, w trakcie pełnienia funkcji i po ich zakończeniu, zobowiązania z nich wynikające, zwłaszcza obowiązki uczciwości i roztropności przy obejmowaniu pewnych stanowisk lub przyjmowaniu pewnych korzyści po zakończeniu funkcji.

5. Poza przypadkami normalnej wymiany lub śmierci, funkcje członka Trybunału Obrachunkowego kończą się z chwilą jego rezygnacji lub dymisji, orzeczonej przez Trybunał Sprawiedliwości zgodnie z ustępem 6.

Osoba ta jest zastępowana na okres pozostający do zakończenia mandatu.

Z wyjątkiem przypadku dymisji, członkowie Trybunału Obrachunkowego pełnią swoje funkcje do chwili ich zastąpienia.

6. Członkowie Trybunału Obrachunkowego mogą być zwolnieni z funkcji lub pozbawieni prawa do emerytury bądź innych podobnych korzyści tylko wówczas, gdy Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi, na żądanie Trybunału Obrachunkowego, że przestali odpowiadać wymaganym warunkom lub czynić zadość zobowiązaniom wynikającym z ich urzędu.

7. Rada ustala warunki zatrudnienia prezesa i członków Trybunału Obrachunkowego, a zwłaszcza ich uposażeń, dodatków i emerytur. Ustala ona także wszelkie należności płatne zamiast wynagrodzenia.

8. Postanowienia Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej, które mają zastosowanie do sędziów Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, stosuje się także do członków Trybunału Obrachunkowego.

Artykuł 287
(dawny artykuł 248 TWE)

1. Trybunał Obrachunkowy kontroluje rachunki wszystkich dochodów i wydatków Unii. Kontroluje również rachunki wszystkich dochodów i wydatków wszystkich organów lub jednostek organizacyjnych utworzonych przez Unię, w zakresie, w jakim akt założycielski nie wyklucza takiej kontroli.

Trybunał Obrachunkowy przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie poświadczenie wiarygodności rachunków, jak również legalności i prawidłowości operacji leżących u ich podstaw, które jest publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Poświadczenie to może zostać uzupełnione przez szczegółowe oceny każdego z głównych obszarów działalności Unii.

2. Trybunał Obrachunkowy kontroluje legalność i prawidłowość dochodów i wydatków oraz upewnia się co do należytego zarządzania finansami. Czyniąc to, sygnalizuje w szczególności wszelkie nieprawidłowości.

Kontrolę dochodów przeprowadza się zarówno na podstawie założeń dochodowych, jak i płatności przekazanych Unii.

Kontrolę wydatków przeprowadza się zarówno na podstawie podjętych zobowiązań, jak i dokonanych wypłat.

Kontrole te mogą być przeprowadzane przed zamknięciem rozliczeń w danym roku budżetowym.

3. Kontrola dotyczy dokumentów, a w razie potrzeby przeprowadzana jest na miejscu w innych instytucjach Unii, w pomieszczeniach każdego organu lub jednostki organizacyjnej zarządzających dochodami i wydatkami w imieniu Unii oraz w Państwach Członkowskich, w tym w pomieszczeniach każdej osoby fizycznej lub prawnej otrzymującej płatności z budżetu. Kontrolę w Państwach Członkowskich przeprowadza się w powiązaniu z krajowymi instytucjami kontrolnymi lub, jeśli nie mają one niezbędnych uprawnień, z właściwymi służbami krajowymi. Trybunał Obrachunkowy oraz krajowe instytucje kontrolne Państw Członkowskich współpracują na zasadzie wzajemnego zaufania, zachowując swoją niezależność. Instytucje te lub służby zawiadamiają Trybunał Obrachunkowy, czy zamierzają uczestniczyć w kontroli.

Inne instytucje Unii, organy lub jednostki organizacyjne zarządzające dochodami i wydatkami w imieniu Unii, osoby fizyczne lub prawne otrzymujące płatności z budżetu oraz krajowe instytucje kontrolne bądź, jeśli nie mają one niezbędnych uprawnień, właściwe służby krajowe, przekazują Trybunałowi Obrachunkowemu, na jego żądanie, wszelkie dokumenty lub informacje niezbędne do wykonywania jego zadania.

W odniesieniu do działalności Europejskiego Banku Inwestycyjnego związanej z zarządzaniem dochodami i wydatkami Unii, prawo dostępu Trybunału do informacji posiadanych przez Bank jest regulowane umową zawartą między Trybunałem, Bankiem oraz Komisją. W przypadku braku umowy Trybunał ma wszakże dostęp do informacji niezbędnych do przeprowadzania kontroli dochodów i wydatków Unii zarządzanych przez Bank.

4. Trybunał Obrachunkowy sporządza roczne sprawozdanie po zamknięciu każdego roku budżetowego. Sprawozdanie to jest przesyłane innym instytucjom Unii i publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* wraz z odpowiedziami tych instytucji na uwagi Trybunału Obrachunkowego.

Ponadto Trybunał Obrachunkowy może przedstawiać w każdej chwili swoje uwagi, zwłaszcza w formie sprawozdań specjalnych w poszczególnych sprawach oraz wydawać opinie na żądanie jednej z pozostałych instytucji Unii.

Przyjmuje on swoje sprawozdania roczne, sprawozdania specjalne lub opinie większością członków wchodzących w jego skład. Jednakże może on ustanowić wewnętrzne izby, w celu przyjmowania pewnych kategorii sprawozdań lub opinii, na warunkach określonych w jego regulaminie wewnętrznym.

Pomaga on Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w wykonywaniu ich funkcji kontrolnych w zakresie wykonania budżetu.

Trybunał Obrachunkowy uchwala swój regulamin wewnętrzny. Wymaga on zatwierdzenia przez Radę.

Rozdział 2

Akty prawne Unii, procedury przyjmowania i inne postanowienia

Sekcja 1

Akty prawne Unii

Artykuł 288
(dawny artykuł 249 TWE)

W celu wykonania kompetencji Unii instytucje przyjmują rozporządzenia, dyrektywy, decyzje, zalecenia i opinie.

Rozporządzenie ma zasięg ogólny. Wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Dyrektywa wiąże każde Państwo Członkowskie, do którego jest kierowana, w odniesieniu do rezultatu, który ma być osiągnięty, pozostawia jednak organom krajowym swobodę wyboru formy i środków.

Decyzja wiąże w całości. Decyzja, która wskazuje adresatów, wiąże tylko tych adresatów.

Zalecenia i opinie nie mają mocy wiążącej.

Artykuł 289

1. Zwykła procedura ustawodawcza polega na przyjęciu rozporządzenia, dyrektywy lub decyzji wspólnie przez Parlament Europejski i Radę na wniosek Komisji. Procedurę tę określa artykuł 294.

2. W szczególnych przypadkach przewidzianych w Traktatach przyjęcie rozporządzenia, dyrektywy lub decyzji przez Parlament Europejski z udziałem Rady lub przez Radę z udziałem Parlamentu Europejskiego stanowi specjalną procedurę ustawodawczą.

3. Akty prawne przyjmowane w drodze procedury ustawodawczej stanowią akty ustawodawcze.

4. W szczególnych przypadkach przewidzianych w Traktatach akty ustawodawcze mogą być przyjmowane z inicjatywy grupy Państw Członkowskich lub Parlamentu Europejskiego, na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego lub na wniosek Trybunału Sprawiedliwości lub Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Artykuł 290

1. Akt ustawodawczy może przekazywać Komisji uprawnienia do przyjęcia aktów o charakterze nieustawodawczym o zasięgu ogólnym, które uzupełniają lub zmieniają niektóre, inne niż istotne, elementy aktu ustawodawczego.

Akty ustawodawcze wyraźnie określają cele, treść, zakres oraz czas obowiązywania przekazanych uprawnień. Przekazanie uprawnień nie może dotyczyć istotnych elementów danej dziedziny, ponieważ są one zastrzeżone dla aktu ustawodawczego.

2. Warunki, którym podlega przekazanie uprawnień, są wyraźnie określone w aktach ustawodawczych i mogą być następujące:

a) Parlament Europejski lub Rada może zadecydować o odwołaniu przekazanych uprawnień;

b) akt delegowany może wejść w życie tylko wtedy, gdy Parlament Europejski lub Rada nie wyrażą sprzeciwu w terminie przewidzianym przez akt ustawodawczy.

Do celów litery a) i b) Parlament Europejski stanowi większością głosów wchodzących w jego skład członków, a Rada większością kwalifikowaną.

3. W nagłówku aktów delegowanych dodaje się przymiotnik „delegowane” albo „delegowana”.

Artykuł 291

1. Państwa Członkowskie przyjmują wszelkie środki prawa krajowego niezbędne do wprowadzenia w życie prawnie wiążących aktów Unii.

2. Jeżeli konieczne są jednolite warunki wykonywania prawnie wiążących aktów Unii, akty te powierzają uprawnienia wykonawcze Komisji lub, w należycie uzasadnionych przypadkach oraz w przypadkach określonych w artykułach 24 i 26 Traktatu o Unii Europejskiej, Radzie.

3. Do celów ustępu 2 Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, ustanawiają z wyprzedzeniem przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez Państwa Członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję.

4. W nagłówku aktów wykonawczych dodaje się przymiotnik „wykonawcze” albo „wykonawcza”.

Artykuł 292

Rada przyjmuje zalecenia. Rada stanowi na wniosek Komisji we wszystkich przypadkach, gdy Traktaty przewidują przyjmowanie aktów przez Radę na wniosek Komisji. Rada stanowi jednomyślnie w dziedzinach, w których jednomyślność wymagana jest do przyjęcia aktu Unii. Komisja, a w szczególnych przypadkach przewidzianych w Traktatach również Europejski Bank Centralny, przyjmują zalecenia.

Sekcja 2

Procedury przyjmowania aktów i inne postanowienia

Artykuł 293
(dawny artykuł 250 TWE)

1. Jeżeli na mocy Traktatów Rada stanowi na wniosek Komisji, może ona zmienić ten wniosek wyłącznie jednomyślnie, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w artykule 294 ustępy 10 i 13, artykułach 310, 312, 314 oraz w artykule 315 akapit drugi.

2. Dopóki Rada nie podjęła działań, Komisja może zmienić swój projekt w każdej chwili w toku procedur prowadzących do przyjęcia aktu Unii.

Artykuł 294
(dawny artykuł 251 TWE)

1. W przypadku gdy w Traktatach czyni się odwołanie do zwykłej procedury ustawodawczej w celu przyjęcia aktu, stosowana jest następująca procedura.

2. Komisja przedstawia projekt Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Pierwsze czytanie

3. Parlament Europejski uchwala stanowisko w pierwszym czytaniu i przekazuje je Radzie.

4. Jeżeli Rada zatwierdzi stanowisko Parlamentu Europejskiego, projektowany akt zostaje przyjęty w brzmieniu, które odpowiada stanowisku Parlamentu Europejskiego.

5. Jeżeli Rada nie zatwierdzi stanowiska Parlamentu Europejskiego, przyjmuje własne stanowisko w pierwszym czytaniu i przekazuje je Parlamentowi Europejskiemu.

6. Rada informuje w pełni Parlament Europejski o powodach, które doprowadziły ją do przyjęcia jej stanowiska w pierwszym czytaniu. Komisja informuje w pełni Parlament Europejski o swoim stanowisku.

Drugie czytanie

7. Jeżeli w terminie trzech miesięcy od tego przekazania Parlament Europejski:

a) zatwierdzi stanowisko Rady w pierwszym czytaniu lub nie wypowie się, dany akt uważa się za przyjęty w brzmieniu, które odpowiada stanowisku Rady;

b) odrzuci, większością głosów wchodzących w jego skład członków, stanowisko Rady w pierwszym czytaniu, proponowany akt uważa się za nieprzyjęty;

c) zaproponuje większością głosów wchodzących w jego skład członków poprawki do stanowiska Rady w pierwszym czytaniu, zmieniony w ten sposób tekst jest przekazywany Radzie i Komisji, która wydaje opinię w przedmiocie tych poprawek.

8. Jeżeli w terminie trzech miesięcy od otrzymania poprawek Parlamentu Europejskiego Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną:

a) przyjmie wszystkie te poprawki, dany akt uważa się za przyjęty;

b) nie przyjmie wszystkich poprawek, przewodniczący Rady w porozumieniu z przewodniczącym Parlamentu Europejskiego zwołuje komitet pojednawczy w terminie sześciu tygodni.

9. Rada stanowi jednomyślnie w sprawie poprawek, które stały się przedmiotem negatywnej opinii Komisji.

Procedura pojednawcza

10. Komitet pojednawczy, w którego skład wchodzą członkowie Rady lub ich przedstawiciele oraz taka sama liczba członków reprezentujących Parlament Europejski, ma za zadanie doprowadzić do porozumienia w sprawie wspólnego projektu większością kwalifikowaną członków Rady lub ich przedstawicieli oraz większością głosów członków reprezentujących Parlament Europejski, w terminie sześciu tygodni od jego zwołania, na podstawie stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady w drugim czytaniu.

11. Komisja uczestniczy w pracach komitetu pojednawczego i podejmuje wszelkie niezbędne inicjatywy na rzecz zbliżenia stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady.

12. Jeżeli w terminie sześciu tygodni od jego zwołania komitet pojednawczy nie zatwierdzi wspólnego projektu, proponowany akt uważa się za nieprzyjęty.

Trzecie czytanie

13. Jeżeli w tym terminie komitet pojednawczy zatwierdzi wspólny projekt, Parlament Europejski i Rada dysponują terminem sześciu tygodni od tego zatwierdzenia na przyjęcie danego aktu zgodnie z tym projektem, przy czym Parlament Europejski stanowi większością oddanych głosów, a Rada – większością kwalifikowaną. Jeżeli nie uczynią tego, proponowany akt uważa się za nieprzyjęty.

14. Terminy trzech miesięcy i sześciu tygodni, o których mowa w niniejszym artykule, są przedłużane najwyżej, odpowiednio, o miesiąc i o dwa tygodnie, z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Postanowienia szczególne

15. Jeżeli, w przypadkach przewidzianych w Traktatach, akt ustawodawczy jest poddany zwykłej procedurze ustawodawczej z inicjatywy grupy Państw Członkowskich, na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego lub na wniosek Trybunału Sprawiedliwości, ustępu 2, ustępu 6 zdanie drugie oraz ustępu 9 nie stosuje się.

W takich przypadkach Parlament Europejski i Rada przekazują Komisji projekt aktu oraz swoje stanowiska w pierwszym i drugim czytaniu. Parlament Europejski lub Rada mogą, w toku całej procedury, zwrócić się do Komisji o opinię, którą Komisja może wydać również z własnej inicjatywy. Może ona również, jeżeli uzna to za niezbędne, uczestniczyć w pracach komitetu pojednawczego zgodnie z ustępem 11.

Artykuł 295

Parlament Europejski, Rada i Komisja konsultują się wzajemnie oraz za wspólnym porozumieniem ustalają warunki współpracy. W tym celu mogą one, w poszanowaniu Traktatów, zawierać porozumienia międzyinstytucjonalne, które mogą mieć charakter wiążący.

Artykuł 296
(dawny artykuł 253 TWE)

Jeżeli Traktaty nie przewidują rodzaju przyjmowanego aktu, instytucje dokonują wyboru, jakiego rodzaju akt ma w danym przypadku zostać przyjęty, w poszanowaniu obowiązujących procedur oraz zasady proporcjonalności.

Akty prawne są uzasadniane i odnoszą się do propozycji, inicjatyw, zaleceń, wniosków lub opinii przewidzianych w Traktatach.

Rozpatrując projekt aktu ustawodawczego, Parlament Europejski i Rada powstrzymują się od przyjmowania aktów nieprzewidzianych przez procedurę ustawodawczą obowiązującą **w** danej dziedzinie.

Artykuł 297
(dawny artykuł 254 TWE)

1. Akty ustawodawcze przyjęte zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą są podpisywane przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i przewodniczącego Rady.

Akty ustawodawcze przyjęte zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą są podpisywane przez przewodniczącego instytucji, która je przyjęła.

Akty ustawodawcze są publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Wchodzą one w życie z dniem w nich określonym lub, w jego braku, dwudziestego dnia po ich publikacji.

2. Akty o charakterze nieustawodawczym przyjęte w formie rozporządzeń, dyrektyw oraz decyzji, w przypadku gdy te ostatnie nie wskazują adresata, są podpisywane przez przewodniczącego instytucji, która je przyjęła.

Rozporządzenia, dyrektywy, które są skierowane do wszystkich Państw Członkowskich, jak również decyzje, które nie wskazują adresata, są publikowane w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*. Wchodzą one w życie z dniem w nich określonym lub, w jego braku, dwudziestego dnia po ich publikacji.

Inne dyrektywy, jak również decyzje, które wskazują adresata, są notyfikowane adresatom i stają się skuteczne wraz z tą notyfikacją.

Artykuł 298

1. Wykonując swoje zadania, instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii korzystają ze wsparcia otwartej, efektywnej i niezależnej administracji europejskiej.

2. Z poszanowaniem regulaminu i warunków przyjętych na podstawie artykułu 336, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, określają stosowne przepisy.

Artykuł 299
(dawny artykuł 256 TWE)

Akty Rady, Komisji lub Europejskiego Banku Centralnego, które nakładają zobowiązanie pieniężne na podmioty inne niż Państwa, stanowią tytuł egzekucyjny.

Postępowanie egzekucyjne jest regulowane przez przepisy procedury cywilnej obowiązujące w Państwie, na terytorium którego ma ono miejsce. Klauzula wykonalności jest nadawana, bez jakiejkolwiek kontroli innej niż weryfikacja autentyczności tytułu, przez wyznaczony w tym celu przez rząd Państwa Członkowskiego organ krajowy, o którym zostanie powiadomiona Komisja i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Po dopełnieniu tych formalności na wniosek zainteresowanego, może on przystąpić do egzekucji zgodnie z ustawodawstwem krajowym, wnosząc sprawę bezpośrednio do właściwego organu.

Postępowanie egzekucyjne może być zawieszone wyłącznie na mocy orzeczenia Trybunału. Jednakże kontrola prawidłowości przeprowadzenia egzekucji podlega właściwości sądów krajowych.

Rozdział 3

Organy doradcze Unii

Artykuł 300

1. Parlament Europejski, Rada i Komisja są wspomagane przez Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów, które pełnią funkcje doradcze.

2. W skład Komitetu Ekonomiczno-Społecznego wchodzą przedstawiciele organizacji pracodawców, pracowników oraz inni przedstawiciele podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, w szczególności z dziedzin społeczno-ekonomicznej, obywatelskiej, zawodowej i kultury.

3. W skład Komitetu Regionów wchodzą przedstawiciele społeczności regionalnych i lokalnych, posiadający mandat wyborczy społeczności regionalnej lub lokalnej albo odpowiedzialni politycznie przed wybranym zgromadzeniem.

4. Członków Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów nie wiążą żadne instrukcje. Są w pełni niezależni w wykonywaniu swoich funkcji, w ogólnym interesie Unii.

5. W regularnych odstępach czasu Rada dokonuje przeglądu zasad, **o** których mowa w ustępach 2 i 3, odnoszących się do charakteru składu Komitetów, w celu uwzględnienia rozwoju gospodarczego, społecznego i demograficznego w Unii. W tym celu Rada na wniosek Komisji przyjmuje decyzje.

Sekcja 1

Komitet Ekonomiczno-Społeczny

Artykuł 301
(dawny artykuł 258 TWE)

Liczba członków Komitetu Ekonomiczno-Społecznego nie przekracza 350.

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, przyjmuje decyzję określającą skład Komitetu.

Rada określa diety członków Komitetu.

Artykuł 302
(dawny artykuł 259 TWE)

1. Członkowie Komitetu są mianowani na okres pięciu lat. Rada przyjmuje listę członków sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich. Mandat członków Komitetu jest odnawialny.

2. Rada stanowi po konsultacji z Komisją. Może ona zasięgnąć opinii organizacji europejskich reprezentujących różne sektory gospodarcze i społeczne oraz społeczeństwo obywatelskie, których dotyczy działalność Unii.

Artykuł 303
(dawny artykuł 260 TWE)

Komitet wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i prezydium na okres dwóch i pół roku.

Uchwala on swój regulamin wewnętrzny.

Komitet jest zwoływany przez przewodniczącego na żądanie Parlamentu Europejskiego, Rady lub Komisji. Może również zbierać się z inicjatywy własnej.

Artykuł 304
(dawny artykuł 262 TWE)

Komitet jest konsultowany przez Parlament Europejski, Radę lub Komisję w przypadkach przewidzianych w Traktatach. Może być konsultowany przez te instytucje w przypadkach gdy uznają to za stosowne. Może on wydawać opinie z własnej inicjatywy w przypadkach gdy uzna to za stosowne.

Parlament Europejski, Rada lub Komisja wyznaczają Komitetowi, jeśli uznają to za niezbędne, termin na dostarczenie opinii, który nie może być krótszy niż miesiąc od daty skierowania do przewodniczącego zawiadomienia w tej sprawie. Po upływie wyznaczonego terminu brak opinii nie stanowi przeszkody w podjęciu dalszych działań.

Opinia Komitetu, jak również protokół z obrad, są przesyłane Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komisji.

Sekcja 2

Komitet Regionów

Artykuł 305
(dawny artykuł 263 akapity drugi, trzeci i czwarty TWE)

Liczba członków Komitetu Regionów nie przekracza 350.

Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, przyjmuje decyzję określającą skład Komitetu.

Członkowie Komitetu oraz w równej liczbie zastępcy członków są mianowani na okres pięciu lat. Ich mandat jest odnawialny. Rada przyjmuje listę członków oraz zastępców członków, sporządzoną zgodnie z propozycjami każdego z Państw Członkowskich. Kadencja członków Komitetu kończy się automatycznie, gdy mandat, o którym mowa w artykule 300 ustęp 3, na podstawie którego zostali zaproponowani, dobiega końca. Są oni wówczas zastępowani na czas pozostający do zakończenia kadencji, zgodnie z tą samą procedurą. Członkowie Komitetu nie mogą być równocześnie członkami Parlamentu Europejskiego.

Artykuł 306
(dawny artykuł 264 TWE)

Komitet Regionów wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i prezydium na okres dwóch i pół roku.

Uchwala on swój regulamin wewnętrzny.

Komitet jest zwoływany przez przewodniczącego na żądanie Parlamentu Europejskiego, Rady lub Komisji. Może również zbierać się z inicjatywy własnej.

Artykuł 307
(dawny artykuł 265 TWE)

Komitet Regionów jest konsultowany przez Parlament Europejski, Radę lub Komisję w przypadkach przewidzianych w Traktatach oraz we wszelkich innych przypadkach, w szczególności gdy mają one związek ze współpracą transgraniczną, o ile jedna z tych instytucji uzna to za stosowne.

Parlament Europejski, Rada lub Komisja wyznaczają Komitetowi, jeśli uznają to za niezbędne, termin na dostarczenie opinii, który nie może być krótszy niż miesiąc od daty skierowania do przewodniczącego zawiadomienia w tej sprawie. Po upływie wyznaczonego terminu brak opinii nie stanowi przeszkody w podjęciu dalszych działań.

W przypadku gdy Komitet Ekonomiczno-Społeczny jest konsultowany na mocy artykułu 304, Komitet Regionów jest informowany przez Parlament Europejski, Radę lub Komisję o żądaniu wydania opinii. Komitet Regionów może, jeśli uzna, że wchodzą w grę specyficzne interesy regionalne, wydać opinię w tym przedmiocie.

Może on wydawać opinie z własnej inicjatywy w przypadkach gdy uzna to za stosowne.

Opinia Komitetu, jak również protokół z obrad są przesyłane Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Komisji.

Rozdział 4

Europejski Bank Inwestycyjny

Artykuł 308
(dawny artykuł 266 TWE)

Europejski Bank Inwestycyjny ma osobowość prawną.

Członkami Europejskiego Banku Inwestycyjnego są Państwa Członkowskie.

Statut Europejskiego Banku Inwestycyjnego stanowi przedmiot protokołu załączonego do Traktatów. Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą na żądanie Europejskiego Banku Inwestycyjnego i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, bądź na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, może zmienić Statut Banku.

Artykuł 309
(dawny artykuł 267 TWE)

Zadaniem Europejskiego Banku Inwestycyjnego jest przyczynianie się, poprzez odwołanie się do rynku kapitałowego i zasobów własnych, do zrównoważonego i stałego rozwoju rynku wewnętrznego w interesie Unii. W tym celu Bank, nie dążąc do osiągania zysków, udziela pożyczek i gwarancji, które sprzyjają finansowaniu poniższych projektów we wszystkich sektorach gospodarki:

a) projektów zmierzających do rozwoju regionów mniej rozwiniętych;

b) projektów modernizacji lub przekształcania przedsiębiorstw lub tworzenia nowych dziedzin działalności, wynikających z ustanowienia lub funkcjonowania rynku wewnętrznego, które z uwagi na swoje rozmiary lub charakter nie mogą być całkowicie sfinansowane z różnych środków dostępnych w poszczególnych Państwach Członkowskich;

c) projektów stanowiących przedmiot wspólnego zainteresowania kilku Państw Członkowskich, które z uwagi na swoje rozmiary lub charakter nie mogą być całkowicie sfinansowane z różnych środków dostępnych w poszczególnych Państwach Członkowskich.

Wykonując swoje zadania, Bank ułatwia finansowanie programów inwestycyjnych w powiązaniu z pomocą funduszy strukturalnych i innych instrumentów finansowych Unii.

TYTUŁ II

POSTANOWIENIA FINANSOWE

Artykuł 310
(dawny artykuł 268 TWE)

1. Wszystkie dochody i wydatki Unii powinny stanowić przedmiot preliminarza na każdy rok budżetowy i być wpisane do budżetu.

Parlament Europejski i Rada ustanawiają roczny budżet Unii zgodnie z artykułem 314.

Budżet powinien być zrównoważony w odniesieniu do dochodów i wydatków.

2. Wydatki wpisane do budżetu są zatwierdzane na czas trwania roku budżetowego, zgodnie z rozporządzeniem, o którym mowa w artykule 322.

3. Dokonanie wydatków wpisanych do budżetu wymaga uprzedniego przyjęcia prawnie wiążącego aktu Unii stanowiącego podstawę prawną jej działania oraz dokonania odpowiednich wydatków zgodnie z rozporządzeniem, o którym mowa w artykule 322, z zastrzeżeniem wyjątków w nim określonych.

4. W celu zapewnienia dyscypliny budżetowej Unia nie przyjmuje żadnego aktu, który może mieć istotny wpływ na budżet, bez zapewnienia możliwości finansowania wydatków wynikających z takich aktów w granicach zasobów własnych Unii i w poszanowaniu wieloletnich ram finansowych, o których mowa w artykule 312.

5. Budżet jest wykonywany zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami. Państwa Członkowskie współpracują z Unią w celu zagwarantowania wykorzystania środków wpisanych do budżetu zgodnie z tą zasadą.

6. Unia i Państwa Członkowskie, zgodnie z postanowieniami artykułu 325, zwalczają nadużycia finansowe i wszelkie inne nielegalne działania naruszające interesy finansowe Unii.

Rozdział 1

Zasoby własne Unii

Artykuł 311
(dawny artykuł 269 TWE)

Unia pozyskuje środki niezbędne do osiągnięcia swoich celów i należytego prowadzenia swoich polityk.

Bez uszczerbku dla innych dochodów budżet jest finansowany całkowicie z zasobów własnych.

Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, jednomyślnie i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, przyjmuje decyzję określającą przepisy mające zastosowanie do systemu zasobów własnych Unii. W tym kontekście można ustanawiać nowe lub uchylać istniejące kategorie zasobów własnych. Decyzja ta wchodzi w życie dopiero po jej zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

Rada, stanowiąc w drodze rozporządzenia zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, ustanawia środki wykonawcze w odniesieniu do systemu zasobów własnych Unii w zakresie, w jakim zostało to przewidziane w decyzji przyjętej na podstawie akapitu trzeciego. Rada stanowi po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

Rozdział 2

Wieloletnie ramy finansowe

Artykuł 312

1. Wieloletnie ramy finansowe mają na celu zapewnienie dokonywania wydatków Unii w sposób usystematyzowany i w granicach jej zasobów własnych.

Ramy ustala się na okres co najmniej pięciu lat.

Roczny budżet Unii jest zgodny z wieloletnimi ramami finansowymi.

2. Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, przyjmuje rozporządzenie określające wieloletnie ramy finansowe. Rada stanowi jednomyślnie po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, który stanowi większością głosów wchodzących w jego skład członków.

Rada Europejska może jednomyślnie przyjąć decyzję upoważniającą Radę do stanowienia większością kwalifikowaną przy przyjmowaniu rozporządzenia, o którym mowa w akapicie pierwszym.

3. Ramy finansowe określają kwoty rocznych pułapów środków na zobowiązania z podziałem na kategorie wydatków oraz rocznego pułapu środków na płatności. Kategorie wydatków, w liczbie ograniczonej, odpowiadają głównym sektorom działalności Unii.

Ramy finansowe zawierają wszelkie inne postanowienia wymagane dla prawidłowego prowadzenia rocznej procedury budżetowej.

4. Jeżeli rozporządzenie Rady ustanawiające nowe ramy finansowe nie zostało przyjęte przed wygaśnięciem poprzednich ram finansowych, pułapy i inne przepisy dotyczące ostatniego roku obowiązywania tych ram przedłuża się do czasu przyjęcia tego aktu.

5. W toku całej procedury prowadzącej do przyjęcia ram finansowych Parlament Europejski, Rada i Komisja podejmują wszelkie środki niezbędne do ułatwienia takiego przyjęcia.

Rozdział 3

Roczny budżet Unii

Artykuł 313
(dawny artykuł 272 ustęp 1 TWE)

Rok budżetowy rozpoczyna się 1 stycznia i kończy 31 grudnia.

Artykuł 314
(dawny artykuł 272 ustępy 2–10 TWE)

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, ustanawiają roczny budżet Unii zgodnie z poniższymi postanowieniami.

1. Każda instytucja, z wyjątkiem Europejskiego Banku Centralnego, sporządza przed 1 lipca swój preliminarz wydatków na następny rok budżetowy. Komisja łączy te preliminarze w projekt budżetu, który może zawierać różne warianty preliminarzy.

Projekt budżetu obejmuje prognozę dochodów i wydatków.

2. Komisja przedkłada wniosek zawierający projekt budżetu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie nie później niż 1 września roku poprzedzającego rok, w którym budżet ma być wykonywany.

Komisja może zmieniać projekt budżetu w toku procedury do czasu powołania komitetu pojednawczego, o którym mowa w ustępie 5.

3. Rada przyjmuje stanowisko w sprawie projektu budżetu i przekazuje je Parlamentowi Europejskiemu nie później niż 1 października roku poprzedzającego rok, w którym budżet ma być wykonywany. Rada w pełni informuje Parlament Europejski o powodach, które doprowadziły ją do przyjęcia jej stanowiska.

4. Jeżeli w terminie czterdziestu dwóch dni od tego przekazania Parlament Europejski:

a) zatwierdzi stanowisko Rady, budżet zostaje przyjęty;

b) nie podejmie decyzji, budżet uważa się za przyjęty;

c) przyjmie większością głosów wchodzących w jego skład członków poprawki, zmieniony projekt jest przekazywany Radzie i Komisji. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego w porozumieniu z przewodniczącym Rady niezwłocznie zwołuje komitet pojednawczy. Jednak komitet pojednawczy nie zbiera się, jeżeli w terminie dziesięciu dni od przekazania projektu, Rada poinformuje Parlament Europejski o przyjęciu wszystkich jego poprawek.

5. Komitet pojednawczy, w którego skład wchodzą członkowie Rady lub ich przedstawiciele oraz taka sama liczba członków reprezentujących Parlament Europejski, ma za zadanie na podstawie stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady osiągnąć porozumienie w sprawie wspólnego projektu większością kwalifikowaną członków Rady lub ich przedstawicieli oraz większością głosów członków reprezentujących Parlament Europejski, w terminie dwudziestu jeden dni od jego zwołania.

Komisja uczestniczy w pracach komitetu pojednawczego i podejmuje wszelkie niezbędne inicjatywy na rzecz zbliżenia stanowisk Parlamentu Europejskiego i Rady.

6. Jeżeli w terminie dwudziestu jeden dni, o którym mowa w ustępie 5, komitet pojednawczy doprowadzi do porozumienia w sprawie wspólnego projektu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada dysponują terminem czternastu dni od daty tego porozumienia na przyjęcie wspólnego projektu.

7. Jeżeli w terminie czternastu dni, o którym mowa w ustępie 6:

a) Parlament Europejski i Rada zatwierdzą wspólny projekt lub nie podejmą decyzji, lub jeżeli jedna z tych instytucji zatwierdzi wspólny projekt, podczas gdy druga nie podejmie decyzji, budżet uznaje się za ostatecznie przyjęty zgodnie ze wspólnym projektem; lub

b) Parlament Europejski, stanowiąc większością głosów wchodzących w jego skład członków, i Rada odrzucą wspólny projekt, lub jedna z tych instytucji odrzuci wspólny projekt, podczas gdy druga nie podejmie decyzji, Komisja przedkłada nowy projekt budżetu; lub

c) Parlament Europejski, stanowiąc większością głosów wchodzących w jego skład członków, odrzuci wspólny projekt, podczas gdy Rada go zatwierdzi, Komisja przedkłada nowy projekt budżetu; lub

d) Parlament Europejski zatwierdzi wspólny projekt, podczas gdy Rada go odrzuci, Parlament Europejski może, w terminie czternastu dni od dnia odrzucenia projektu przez Radę i stanowiąc większością głosów wchodzących w jego skład członków i trzech piątych oddanych głosów, zdecydować o potwierdzeniu wszystkich lub niektórych poprawek, o których mowa w ustępie 4 litera c). Jeżeli którakolwiek z poprawek Parlamentu Europejskiego nie zostanie potwierdzona, stanowisko uzgodnione w ramach komitetu pojednawczego w sprawie linii budżetowej, która jest przedmiotem tej zmiany, zostaje utrzymane. Budżet uznaje się za ostatecznie przyjęty na tej podstawie.

8. Jeżeli w terminie dwudziestu jeden dni, o którym mowa w ustępie 5, komitet pojednawczy nie doprowadzi do porozumienia w sprawie wspólnego projektu, Komisja przedkłada nowy projekt budżetu.

9. W przypadku gdy procedura przewidziana w niniejszym artykule została zakończona, przewodniczący Parlamentu Europejskiego stwierdza, że budżet jest ostatecznie przyjęty.

10. Każda instytucja korzysta z uprawnień przyznanych jej w niniejszym artykule zgodnie z Traktatami oraz aktami przyjętymi na ich mocy, w szczególności w dziedzinie zasobów własnych Unii oraz równowagi między dochodami i wydatkami.

Artykuł 315
(dawny artykuł 273 TWE)

Jeśli na początku roku budżetowego budżet nie był jeszcze ostatecznie przyjęty, wydatki mogą być dokonywane miesięcznie na rozdział, według przepisów rozporządzenia wydanego w wykonaniu artykułu 322, w granicach jednej dwunastej środków przyznanych w ramach danego rozdziału budżetu w poprzednim roku budżetowym, przy czym kwota ta nie może przekraczać jednej dwunastej środków przewidzianych w tym samym rozdziale w projekcie budżetu.

Rada, na wniosek Komisji i z zastrzeżeniem poszanowania innych warunków określonych w poprzednim akapicie, może upoważnić do dokonywania wydatków przekraczających jedną dwunastą, zgodnie z rozporządzeniem przyjętym na mocy artykułu 322. Rada niezwłocznie przekazuje decyzję Parlamentowi Europejskiemu.

Decyzja, o której mowa w akapicie drugim, przewiduje niezbędne środki w zakresie zasobów dla stosowania niniejszego artykułu, w poszanowaniu aktów, o których mowa w artykule 311.

Wchodzi ona w życie trzydziestego dnia od jej przyjęcia, jeżeli w tym terminie Parlament Europejski, stanowiąc większością głosów wchodzących w jego skład członków, nie zdecydował o ograniczeniu tych wydatków.

Artykuł 316
(dawny artykuł 271 TWE)

Zgodnie z warunkami określonymi na mocy artykułu 322, środki inne niż dotyczące wydatków personalnych, które nie zostaną wykorzystane na koniec roku budżetowego, mogą być przeniesione wyłącznie na następny rok budżetowy.

Wydatki klasyfikowane są w rozdziały grupujące wydatki według ich charakteru i przeznaczenia, oraz dzielone dalej zgodnie z rozporządzeniem uchwalonym na mocy artykułu 322.

Wydatki Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej i Rady, Komisji, jak również Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej są przedmiotem odrębnych części budżetu, bez uszczerbku dla szczególnych zasad odnoszących się do niektórych wydatków wspólnych.

Rozdział 4

Wykonanie budżetu i absolutorium

Artykuł 317
(dawny artykuł 274 TWE)

Komisja wykonuje budżet we współpracy z Państwami Członkowskimi zgodnie z przepisami rozporządzeń wydanych na podstawie artykułu 322, na własną odpowiedzialność i w granicach przyznanych środków, zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami. Państwa Członkowskie współpracują z Komisją w celu zapewnienia, aby środki były wykorzystywane zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami.

Rozporządzenie przewiduje obowiązki kontroli i audytu Państw Członkowskich w zakresie wykonania budżetu oraz wynikającą z nich odpowiedzialność. Przewiduje ono także obowiązki i szczegółowe zasady, według których każda instytucja uczestniczy w wykonywaniu swoich własnych wydatków.

W ramach budżetu Komisja może, w granicach i na warunkach określonych w rozporządzeniach wydanych w wykonaniu artykułu 322, przenosić środki z rozdziału do rozdziału bądź z podrozdziału do podrozdziału.

Artykuł 318
(dawny artykuł 275 TWE)

Komisja przedkłada corocznie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie rozliczenia za poprzedni rok budżetowy odnoszące się do wykonania budżetu. Komisja przekazuje im także bilans finansowy przedstawiający aktywa i pasywa Unii.

Komisja przedstawia także Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające finanse Unii oparte na uzyskanych wynikach, w szczególności w odniesieniu do wskazań udzielonych przez Parlament Europejski i Radę na podstawie artykułu 319.

Artykuł 319
(dawny artykuł 276 TWE)

1. Parlament Europejski, na zalecenie Rady, udziela Komisji absolutorium z wykonania budżetu. W tym celu Rada i Parlament kolejno badają rachunki, bilans finansowy i sprawozdanie oceniające, o których mowa w artykule 318, roczne sprawozdanie Trybunału Obrachunkowego, wraz z odpowiedziami kontrolowanych instytucji na uwagi Trybunału Obrachunkowego, oświadczenie o wiarygodności określone w artykule 287 ustęp 1 drugi akapit, jak również odpowiednie sprawozdania specjalne Trybunału Obrachunkowego.

2. Przed udzieleniem Komisji absolutorium lub w jakichkolwiek innych celach pozostających w związku z wykonywaniem jego uprawnień w dziedzinie realizacji budżetu, Parlament Europejski może żądać przesłuchania Komisji w sprawie wykonywania wydatków lub funkcjonowania systemów kontroli finansowej. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, na jego żądanie, wszelkie niezbędne informacje.

3. Komisja podejmuje wszelkie działania w celu uwzględnienia uwag towarzyszących decyzjom o absolutorium i innych uwag Parlamentu Europejskiego dotyczących wykonywania wydatków, jak również komentarzy towarzyszących zaleceniom odnoszącym się do absolutorium przyjętym przez Radę.

Na żądanie Parlamentu Europejskiego lub Rady Komisja składa sprawozdanie co do środków podjętych w kontekście tych uwag i komentarzy, a zwłaszcza co do instrukcji udzielonych służbom odpowiedzialnym za wykonanie budżetu. Sprawozdania te są również przesyłane do Trybunału Obrachunkowego.

Rozdział 5

Postanowienia wspólne

Artykuł 320
(dawny artykuł 277 TWE)

Wieloletnie ramy finansowe i budżet roczny są ustanawiane w euro.

Artykuł 321
(dawny artykuł 278 TWE)

Komisja może, z zastrzeżeniem, iż poinformuje o tym właściwe władze zainteresowanych Państw Członkowskich, przelewać w walucie jednego z Państw Członkowskich aktywa, które posiada w walucie innego Państwa Członkowskiego, w zakresie koniecznym do ich wykorzystania w celach, na które są one przeznaczone w Traktatach. Komisja unika w miarę możliwości dokonywania takich przelewów, jeśli ma dostępne lub dające się zgromadzić aktywa w walutach, których potrzebuje.

Komisja komunikuje się z każdym z Państw Członkowskich za pośrednictwem organu, który one wyznaczą. W wykonywaniu operacji finansowych korzysta ona z usług banku emisyjnego zainteresowanego Państwa Członkowskiego lub innej instytucji finansowej przez niego uznanej.

Artykuł 322
(dawny artykuł 279 TWE)

1. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z Trybunałem Obrachunkowym, przyjmują w drodze rozporządzenia:

a) zasady finansowe określające w szczególności warunki uchwalania i wykonywania budżetu oraz przedstawiania i kontrolowania rachunków;

b) zasady, które organizują kontrolę odpowiedzialności podmiotów finansowych, w szczególności urzędników zatwierdzających i księgowych.

2. Rada, stanowiąc na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Trybunałem Obrachunkowym, określa sposoby i procedurę, według których dochody budżetowe przewidziane w ramach systemu zasobów własnych Unii są pozostawione do dyspozycji Komisji, oraz określa środki stosowane, w razie potrzeby, w celu zaspokojenia potrzeb gotówkowych.

Artykuł 323

Parlament Europejski, Rada i Komisja zapewniają dostępność środków finansowych umożliwiających Unii wykonywanie jej zobowiązań prawnych wobec stron trzecich.

Artykuł 324

Regularne spotkania przewodniczących Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji są zwoływane z inicjatywy Komisji w ramach procedur budżetowych, o których mowa w niniejszym rozdziale. Przewodniczący podejmują wszelkie środki niezbędne do popierania uzgodnień i zbliżania stanowisk instytucji, którymi kierują, w celu ułatwienia wykonania niniejszego tytułu.

Rozdział 6

Zwalczanie nadużyć finansowych

Artykuł 325
(dawny artykuł 280 TWE)

1. Unia i Państwa Członkowskie zwalczają nadużycia finansowe i wszelkie inne działania nielegalne naruszające interesy finansowe Unii za pomocą środków podejmowanych zgodnie z niniejszym artykułem, które mają skutek odstraszający i zapewniają skuteczną ochronę w Państwach Członkowskich oraz we wszystkich instytucjach, organach i jednostkach organizacyjnych Unii.

2. Państwa Członkowskie podejmują takie same środki do zwalczania nadużyć finansowych naruszających interesy finansowe Unii, jakie podejmują do zwalczania nadużyć finansowych naruszających ich własne interesy finansowe.

3. Z zastrzeżeniem innych postanowień Traktatów, Państwa Członkowskie koordynują swoje działania zmierzające do ochrony interesów finansowych Unii przed nadużyciami finansowymi. W tym celu organizują z Komisją ścisłą i regularną współpracę między właściwymi władzami.

4. Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, po konsultacji z Trybunałem Obrachunkowym, uchwalają niezbędne środki w dziedzinach zapobiegania nadużyciom finansowym naruszającym interesy finansowe Unii i zwalczania tych nadużyć w celu zapewnienia skutecznej i równoważnej ochrony w Państwach Członkowskich oraz we wszystkich instytucjach, organach i jednostkach organizacyjnych Unii.

5. Komisja, we współpracy z Państwami Członkowskimi kieruje corocznie do Parlamentu Europejskiego i Rady sprawozdanie w sprawie środków podjętych w celu wykonania niniejszego artykułu.

TYTUŁ III

WZMOCNIONA WSPÓŁPRACA

Artykuł 326
(dawne artykuły 27a–27e, 40–40b i 43–45 TUE
oraz dawne artykuły 11 i 11a TWE)

Wzmocniona współpraca jest podejmowana w poszanowaniu Traktatów i prawa Unii.

Współpraca ta nie może naruszać rynku wewnętrznego ani spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Nie może ona stanowić przeszkody ani dyskryminacji w handlu między Państwami Członkowskimi, ani prowadzić do zakłócenia konkurencji między nimi.

Artykuł 327
(dawne artykuły 27a–27e, 40–40b i 43–45 TUE
oraz dawne artykuły 11 i 11a TWE)

Wzmocniona współpraca nie narusza kompetencji, praw i obowiązków Państw Członkowskich, które w niej nie uczestniczą. Państwa te nie utrudniają wprowadzania jej w życie przez uczestniczące Państwa Członkowskie.

Artykuł 328
(dawne artykuły 27a–27e, 40–40b i 43–45 TUE
oraz dawne artykuły 11 i 11a TWE)

1. Od chwili jej ustanowienia, wzmocniona współpraca pozostaje otwarta dla wszystkich Państw Członkowskich, pod warunkiem spełnienia ewentualnych warunków uczestnictwa określonych w decyzji upoważniającej. Państwa Członkowskie mogą przystąpić do współpracy także w dowolnym innym momencie, o ile, poza spełnieniem wyżej wymienionych warunków, będą również przestrzegać aktów już przyjętych w ramach tej współpracy.

Komisja i Państwa Członkowskie uczestniczące we wzmocnionej współpracy zapewniają wsparcie dla uczestnictwa w niej możliwie największej liczby Państw Członkowskich.

2. Komisja oraz, w stosownym przypadku, wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa regularnie informują Parlament Europejski i Radę o rozwoju wzmocnionej współpracy.

Artykuł 329
(dawne artykuły 27a–27e, 40–40b i 43–45 TUE
oraz dawne artykuły 11 i 11a TWE)

1. Państwa Członkowskie, które pragną ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę w jednej z dziedzin, o których mowa w Traktatach, z wyjątkiem dziedzin kompetencji wyłącznej oraz wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, kierują wniosek do Komisji, określając zakres zastosowania i cele przewidywanej wzmocnionej współpracy. Komisja może przedłożyć Radzie odpowiedni wniosek. Jeżeli Komisja nie przedłoży takiego wniosku, zawiadamia o tym zainteresowane Państwa Członkowskie, podając uzasadnienie.

Upoważnienie do podjęcia wzmocnionej współpracy, o której mowa w akapicie pierwszym, jest udzielane przez Radę na wniosek Komisji i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

2. Wniosek Państw Członkowskich, które chcą ustanowić między sobą wzmocnioną współpracę w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, jest kierowany do Rady. Jest on przekazywany przez nią wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw Zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, który wydaje opinię o spójności przewidywanej wzmocnionej współpracy ze wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa Unii, oraz Komisji, która wydaje opinię dotyczącą w szczególności spójności przewidywanej wzmocnionej współpracy z innymi politykami Unii. Wniosek przekazywany jest również do wiadomości Parlamentowi Europejskiemu.

Upoważnienie do podjęcia wzmocnionej współpracy jest udzielane na mocy decyzji Rady stanowiącej jednomyślnie.

Artykuł 330
(dawne artykuły 27a–27e, 40–40b i 43–45 TUE
oraz dawne artykuły 11 i 11a TWE)

W obradach Rady mogą uczestniczyć wszyscy jej członkowie, jednak w głosowaniu biorą udział tylko członkowie Rady reprezentujący Państwa Członkowskie uczestniczące we wzmocnionej współpracy.

Jednomyślność jest osiągana wyłącznie głosami przedstawicieli uczestniczących Państw Członkowskich.

Większość kwalifikowaną określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3.

Artykuł 331
(dawne artykuły 27a–27e, 40–40b i 43–45 TUE
oraz dawne artykuły 11 i 11a TWE)

1. Każde Państwo Członkowskie, które pragnie uczestniczyć w już realizowanej wzmocnionej współpracy w jednej z dziedzin, o których mowa w artykule 329 ustęp 1, notyfikuje swój zamiar Radzie i Komisji.

Komisja potwierdza, w terminie czterech miesięcy od otrzymania tej notyfikacji, uczestnictwo danego Państwa Członkowskiego. Stwierdza ona, w stosownych przypadkach, że warunki uczestnictwa zostały spełnione i przyjmuje niezbędne środki przejściowe dotyczące stosowania aktów już przyjętych w ramach wzmocnionej współpracy.

Jeżeli jednak Komisja uważa, że warunki uczestnictwa nie zostały spełnione, wskazuje środki, które należy podjąć w celu spełnienia tych warunków i określa termin ponownego rozpatrzenia wniosku. Po upływie terminu, rozpatruje ona ponownie wniosek zgodnie z procedurą przewidzianą w akapicie drugim. Jeżeli Komisja uważa, że warunki uczestnictwa nadal pozostają niespełnione, zainteresowane Państwo Członkowskie może przekazać sprawę Radzie, która podejmuje decyzję w sprawie wniosku. Rada stanowi zgodnie z artykułem 330. Rada może również na wniosek Komisji przyjąć środki przejściowe, o których mowa w akapicie drugim.

2. Każde Państwo Członkowskie, które pragnie uczestniczyć w realizowanej już wzmocnionej współpracy w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, notyfikuje swój zamiar Radzie, wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz Komisji.

Rada potwierdza uczestnictwo danego Państwa Członkowskiego po konsultacji z wysokim przedstawicielem Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa i po stwierdzeniu, w stosownych przypadkach, że warunki uczestnictwa zostały spełnione. Rada, na wniosek wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, może także przyjąć niezbędne środki przejściowe dotyczące stosowania aktów już przyjętych w ramach wzmocnionej współpracy. Jeżeli jednak Rada uważa, że warunki uczestnictwa nie zostały spełnione, wskazuje środki, które należy podjąć w celu spełnienia tych warunków i określa termin ponownego rozpatrzenia wniosku w sprawie uczestnictwa.

Do celów niniejszego ustępu Rada stanowi jednomyślnie, zgodnie z artykułem 330.

Artykuł 332
(dawne artykuły 27a–27e, 40–40b i 43–45 TUE
oraz dawne artykuły 11 i 11a TWE)

Wydatki wynikające z realizacji wzmocnionej współpracy, inne niż koszty administracyjne ponoszone przez instytucje, obciążają uczestniczące we współpracy Państwa Członkowskie, chyba że Rada, stanowiąc jednomyślnie głosami wszystkich swoich członków, po konsultacji z Parlamentem Europejskim, zadecyduje inaczej.

Artykuł 333
(dawne artykuły 27a–27e, 40–40b i 43–45 TUE
oraz dawne artykuły 11 i 11a TWE)

1. Jeżeli postanowienie Traktatów, które może być zastosowane w ramach wzmocnionej współpracy przewiduje, że Rada stanowi jednomyślnie, Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie z zasadami zawartymi w artykule 330, może podjąć decyzję o stanowieniu większością kwalifikowaną.

2. Jeżeli postanowienie Traktatów, które może być zastosowane w ramach wzmocnionej współpracy przewiduje, że Rada przyjmuje akty zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, Rada, stanowiąc jednomyślnie zgodnie z zasadami zawartymi w artykule 330, może przyjąć decyzję o stanowieniu zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą. Rada stanowi po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

3. Ustępów 1 i 2 nie stosuje się do decyzji mających wpływ na kwestie wojskowe lub obronne.

Artykuł 334
(dawne artykuły 27a–27e, 40–40b i 43–45 TUE
oraz dawne artykuły 11 i 11a TWE)

Rada i Komisja zapewniają spójność działań podejmowanych w ramach wzmocnionej współpracy oraz ich zgodność z politykami Unii, współpracując w tym celu ze sobą.

CZĘŚĆ SIÓDMA

POSTANOWIENIA OGÓLNE I KOŃCOWE

Artykuł 335
(dawny artykuł 282 TWE)

W każdym z Państw Członkowskich Unia posiada zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznanym przez ustawodawstwa krajowe osobom prawnym; może ona zwłaszcza nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchome oraz stawać przed sądem. W tym zakresie jest ona reprezentowana przez Komisję. Unia jest jednak reprezentowana przez każdą z instytucji, z tytułu ich autonomii administracyjnej, w sprawach związanych z funkcjonowaniem każdej z nich.

Artykuł 336
(dawny artykuł 283 TWE)

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z innymi zainteresowanymi instytucjami, uchwalają regulamin pracowniczy urzędników Unii Europejskiej oraz warunki zatrudnienia innych pracowników Unii.

Artykuł 337
(dawny artykuł 284 TWE)

W celu wypełnienia zadań, które są jej powierzone, Komisja może zbierać wszelkie informacje i dokonywać wszelkich niezbędnych weryfikacji w granicach i na warunkach określonych przez Radę stanowiącą zwykłą większością zgodnie z postanowieniami Traktatów.

Artykuł 338
(dawny artykuł 285 TWE)

1. Z zastrzeżeniem artykułu 5 Protokołu w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, uchwalają środki w celu tworzenia statystyk, jeżeli jest to konieczne do wykonywania działań Unii.

2. Tworzenie statystyk odbywa się w poszanowaniu bezstronności, rzetelności, obiektywizmu, niezależności naukowej, efektywności pod względem kosztów oraz poufności informacji statystycznych; nie powinno to pociągać za sobą nadmiernych obciążeń dla podmiotów gospodarczych.

Artykuł 339
(dawny artykuł 287 TWE)

Członkowie instytucji Unii, członkowie komitetów, jak również urzędnicy i inni pracownicy Unii są zobowiązani, również po zaprzestaniu pełnienia swoich funkcji, nie ujawniać informacji objętych ze względu na swój charakter tajemnicą zawodową, a zwłaszcza informacji dotyczących przedsiębiorstw i ich stosunków handlowych lub kosztów własnych.

Artykuł 340
(dawny artykuł 288 TWE)

Odpowiedzialność umowna Unii podlega prawu właściwemu dla danej umowy.

W dziedzinie odpowiedzialności pozaumownej Unia powinna naprawić, zgodnie z zasadami ogólnymi, wspólnymi dla praw Państw Członkowskich, szkody wyrządzone przez jej instytucje lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu drugiego, Europejski Bank Centralny jest zobowiązany do naprawienia, zgodnie z ogólnymi zasadami wspólnymi dla praw Państw Członkowskich, szkód wyrządzonych przez Bank lub jego pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

Odpowiedzialność osobistą pracowników wobec Unii określają przepisy ich regulaminu pracowniczego lub mających zastosowanie warunków zatrudnienia.

Artykuł 341
(dawny artykuł 289 TWE)

Siedzibę instytucji Unii określa wspólne porozumienie rządów Państw Członkowskich.

Artykuł 342
(dawny artykuł 290 TWE)

System językowy instytucji Unii określa Rada, stanowiąc jednomyślnie w drodze rozporządzeń, bez uszczerbku dla postanowień Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Artykuł 343
(dawny artykuł 291 TWE)

Unia korzysta na terytorium Państw Członkowskich z przywilejów i immunitetów koniecznych do wykonywania jej zadań, na warunkach określonych w Protokole z 8 kwietnia 1965 roku w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej. Jest tak również w przypadku Europejskiego Banku Centralnego i Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Artykuł 344
(dawny artykuł 292 TWE)

Państwa Członkowskie zobowiązują się nie poddawać sporów dotyczących wykładni lub stosowania Traktatów procedurze rozstrzygania innej niż w nich przewidziana.

Artykuł 345
(dawny artykuł 295 TWE)

Traktaty nie przesądzają w niczym zasad prawa własności w Państwach Członkowskich.

Artykuł 346
(dawny artykuł 296 TWE)

1. Postanowienia Traktatów nie stanowią przeszkody w stosowaniu następujących reguł:

a) żadne Państwo Członkowskie nie ma obowiązku udzielania informacji, których ujawnienie uznaje za sprzeczne z podstawowymi interesami jego bezpieczeństwa;

b) każde Państwo Członkowskie może podejmować środki, jakie uważa za konieczne w celu ochrony podstawowych interesów jego bezpieczeństwa, a które odnoszą się do produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi; środki takie nie mogą negatywnie wpływać na warunki konkurencji na rynku wewnętrznym w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych.

2. Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji, może wprowadzać zmiany do sporządzonej przez siebie 15 kwietnia 1958 roku listy produktów, do których mają zastosowanie postanowienia ustępu 1 litera b).

Artykuł 347
(dawny artykuł 297 TWE)

Państwa Członkowskie konsultują się ze sobą w celu wspólnego podjęcia działań niezbędnych, aby środki do podjęcia których Państwo Członkowskie może być skłonione w przypadku poważnych zaburzeń wewnętrznych zagrażających porządkowi publicznemu, w przypadku wojny, poważnego napięcia międzynarodowego stanowiącego groźbę wojny lub w celu wypełnienia zobowiązań przyjętych przez nie w celu utrzymania pokoju i bezpieczeństwa międzynarodowego, nie miały wpływu na funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

Artykuł 348
(dawny artykuł 298 TWE)

Jeżeli środki podjęte w przypadkach przewidzianych w artykułach 346 i 347 powodują zakłócenie warunków konkurencji na rynku wewnętrznym, Komisja bada z zainteresowanym Państwem sposoby dostosowania tych środków do zasad ustanowionych w Traktatach.

Na zasadzie odstępstwa od procedury przewidzianej w artykułach 258 i 259, Komisja lub każde Państwo Członkowskie mogą wnieść bezpośrednio do Trybunału Sprawiedliwości skargę, jeżeli uznają, że inne Państwo Członkowskie nadużywa uprawnień przewidzianych w artykułach 346 i 347. Trybunał Sprawiedliwości orzeka z wyłączeniem jawności.

Artykuł 349
(dawny artykuł 299 ustęp 2 akapity drugi, trzeci i czwarty TWE)

Biorąc pod uwagę strukturalną sytuację gospodarczą i społeczną Gwadelupy, Gujany Francuskiej, Martyniki, Majotty[1], Reunionu, Saint-Martin, Azorów, Madery i Wysp Kanaryjskich, pogorszoną ich oddaleniem, charakterem wyspiarskim, niewielkimi rozmiarami, trudną topografią i klimatem, ich zależnością gospodarczą od niewielkiej liczby produktów, podczas gdy trwałość i łączne występowanie tych czynników poważnie szkodzą ich rozwojowi, Rada, stanowiąc na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, przyjmuje specyficzne środki zmierzające w szczególności do określenia warunków stosowania Traktatów do tych regionów, w tym wspólnych polityk. W przypadku gdy wspomniane specyficzne środki przyjmowane są przez Radę zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, stanowi ona również na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim.

Środki, o których mowa w akapicie pierwszym, dotyczą w szczególności polityk celnych i handlowych, polityki fiskalnej, stref wolnocłowych, polityk w dziedzinach rolnictwa i rybołówstwa, warunków zaopatrzenia w surowce i dobra konsumpcyjne pierwszej potrzeby, pomocy państwowej i warunków dostępu do funduszy strukturalnych oraz programów horyzontalnych Unii.

Rada przyjmuje środki określone w akapicie pierwszym, biorąc pod uwagę szczególne cechy charakterystyczne i ograniczenia regionów najbardziej oddalonych, bez podważania integralności i spójności porządku prawnego Unii, w tym rynku wewnętrznego i wspólnych polityk.

[1] Decyzja Rady Europejskiej 2012/419/UE z dnia 11 lipca 2012 w sprawie zmiany statusu Majotty względem Unii Europejskiej weszła w życie w dniu jej przyjęcia, lecz ma zastosowanie od 1 stycznia 2014 r.

Artykuł 350
(dawny artykuł 306 TWE)

Postanowienia Traktatów nie wykluczają istnienia lub powstania związków regionalnych między Belgią i Luksemburgiem, jak również między Belgią, Luksemburgiem i Niderlandami, w zakresie, w jakim cele tych związków regionalnych nie są osiągnięte w wyniku zastosowania Traktatów.

Artykuł 351
(dawny artykuł 307 TWE)

Postanowienia Traktatów nie naruszają praw i obowiązków wynikających z umów zawartych przed 1 stycznia 1958 roku lub, wobec Państw przystępujących, przed datą ich przystąpienia, między jednym lub większą liczbą Państw Członkowskich, z jednej strony, a jednym lub większą liczbą państw trzecich, z drugiej strony.

W zakresie, w jakim umowy te nie są zgodne z Traktatami, dane Państwo lub Państwa Członkowskie zastosują wszelkie właściwe środki w celu wyeliminowania stwierdzonych niezgodności. W razie potrzeby Państwa Członkowskie udzielają sobie wzajemnie pomocy dla osiągnięcia tego celu i w odpowiednim przypadku przyjmują wspólną postawę.

Przy stosowaniu umów, o których mowa w pierwszym akapicie, Państwa Członkowskie uwzględniają fakt, że korzyści uzgodnione w Traktatach przez każde Państwo Członkowskie wiążą się integralnie z ustanowieniem Unii i z tego tytułu są nierozerwalnie związane z utworzeniem wspólnych instytucji, powierzeniem im kompetencji i przyznaniem takich samych korzyści przez wszystkie pozostałe Państwa Członkowskie.

Artykuł 352
(dawny artykuł 308 TWE)

1. Jeżeli działanie Unii okaże się niezbędne do osiągnięcia, w ramach polityk określonych w Traktatach, jednego z celów, o których mowa w Traktatach, a Traktaty nie przewidziały uprawnień do działania wymaganego w tym celu, Rada, stanowiąc jednomyślnie na wniosek Komisji i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego, przyjmuje stosowne przepisy. Jeżeli przepisy te są przyjmowane przez Radę zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, stanowi ona również jednomyślnie na wniosek Komisji i po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego.

2. W ramach procedury kontroli stosowania zasady pomocniczości określonej w artykule 5 ustęp 3 Traktatu o Unii Europejskiej Komisja zwraca uwagę parlamentów narodowych na wnioski, których podstawą jest niniejszy artykuł.

3. Środki, których podstawą jest niniejszy artykuł, nie mogą prowadzić do harmonizacji przepisów ustawowych i wykonawczych Państw Członkowskich, jeżeli Traktaty wykluczają taką harmonizację.

4. Niniejszy artykuł nie może służyć jako podstawa do osiągania celów związanych ze wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa, a wszelkie akty przyjęte zgodnie z niniejszym artykułem przestrzegają granic określonych w artykule 40 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej.

Artykuł 353

Artykułu 48 ustęp 7 Traktatu o Unii Europejskiej nie stosuje się do następujących artykułów:

- artykułu 311 akapit trzeci i czwarty,

- artykułu 312 ustęp 2 akapit pierwszy,

- artykułu 352, oraz

- artykułu 354.

Artykuł 354
(dawny artykuł 309 TWE)

Do celów artykułu 7 Traktatu o Unii Europejskiej dotyczącego zawieszenia niektórych praw wynikających z członkostwa w Unii, członek Rady Europejskiej lub Rady reprezentujący dane Państwo Członkowskie nie bierze udziału w głosowaniu, a dane Państwo Członkowskie nie jest uwzględniane przy obliczaniu jednej trzeciej lub czterech piątych Państw Członkowskich przewidzianych w ustępach 1 i 2 wspomnianego artykułu. Wstrzymanie się od głosu członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu decyzji, o których mowa w ustępie 2 wspomnianego artykułu.

Do celów przyjęcia decyzji, o których mowa w artykule 7 ustęp 3 i 4 Traktatu o Unii Europejskiej, większość kwalifikowaną określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera b) niniejszego Traktatu.

Jeżeli w wyniku podjęcia decyzji o zawieszeniu prawa do głosowania zgodnie z artykułem 7 ustęp 3 Traktatu o Unii Europejskiej Rada stanowi większością kwalifikowaną na podstawie jednego z postanowień Traktatów, większość kwalifikowaną określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera b) niniejszego Traktatu, lub jeżeli Rada stanowi na wniosek Komisji lub wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa – zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a).

Do celów artykułu 7 Traktatu o Unii Europejskiej Parlament Europejski stanowi większością dwóch trzecich oddanych głosów, reprezentujących większość wchodzących w jego skład członków.

Artykuł 355
(dawny artykuł 299 ustęp 2 akapit pierwszy
oraz ustępy 3–6 TWE)

Poza postanowieniami artykułu 52 Traktatu o Unii Europejskiej dotyczącymi terytorialnego zakresu stosowania Traktatów stosuje się następujące postanowienia:

1. Postanowienia Traktatów stosuje się do Gwadelupy, Gujany Francuskiej, Martyniki, Reunionu, Saint-Barthélemy, Saint-Martin, Azorów, Madery i Wysp Kanaryjskich, zgodnie z artykułem 349.

2. Szczególne zasady stowarzyszania określone w części czwartej stosuje się do krajów i terytoriów zamorskich, których lista zawarta jest w załączniku II.

Traktaty nie mają zastosowania do krajów i terytoriów zamorskich utrzymujących szczególne stosunki ze Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, które nie są umieszczone na wymienionej liście.

3. Postanowienia Traktatów stosuje się do terytoriów europejskich, za których stosunki zewnętrzne odpowiedzialne jest Państwo Członkowskie.

4. Postanowienia Traktatów stosuje się do Wysp Alandzkich, zgodnie z postanowieniami Protokołu nr 2 do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji.

5. Na zasadzie odstępstwa od artykułu 52 Traktatu o Unii Europejskiej i ustępów 1–4 niniejszego artykułu:

a) Traktaty nie mają zastosowania do Wysp Owczych;

b) Traktaty stosuje się do stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w Akrotiri i Dhekelia na Cyprze tylko w zakresie niezbędnym do zapewnienia wykonania uzgodnień określonych w Protokole w sprawie stref suwerennych Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej na Cyprze dołączonym do Aktu dotyczącego warunków przystąpienia Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej do Unii Europejskiej i na warunkach określonych w tym Protokole;

c) Traktaty stosuje się do wysp kanału La Manche i wyspy Man tylko w zakresie niezbędnym do zapewnienia stosowania ustaleń dotyczących tych wysp, zawartych w traktacie dotyczącym przystąpienia nowych Państw Członkowskich do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej oraz Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej podpisanym 22 stycznia 1972 roku.

6. Rada Europejska może, z inicjatywy zainteresowanego Państwa Członkowskiego, przyjąć decyzję zmieniającą wobec Unii status duńskiego, francuskiego lub niderlandzkiego kraju lub terytorium, o którym mowa w ustępach 1 i 2. Rada Europejska stanowi jednomyślnie po konsultacji z Komisją.

Artykuł 356
(dawny artykuł 312 TWE)

Niniejszy Traktat zawiera się na czas nieograniczony.

Artykuł 357
(dawny artykuł 313 TWE)

Niniejszy Traktat podlega ratyfikacji przez Wysokie Umawiające się Strony, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi. Dokumenty ratyfikacyjne zostaną złożone do depozytu Rządowi Republiki Włoskiej.

Niniejszy Traktat wchodzi w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po złożeniu do depozytu dokumentu ratyfikacyjnego przez Państwo-Sygnatariusza, które jako ostatnie spełni tę formalność. Jeżeli jednak złożenie to ma miejsce w okresie krótszym niż 15 dni przed rozpoczęciem następnego miesiąca, wejście w życie Traktatu jest odłożone do pierwszego dnia drugiego miesiąca po dacie złożenia do depozytu.

Artykuł 358

Postanowienia artykułu 55 Traktatu o Unii Europejskiej stosuje się do niniejszego Traktatu.

W DOWÓD CZEGO niżej wymienieni pełnomocnicy złożyli swoje podpisy pod niniejszym Traktatem.

Sporządzono w Rzymie, dwudziestego piątego marca roku tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego siódmego.

(lista pełnomocników została pominięta)

PROTOKOŁY

PROTOKÓŁ (nr 1)

W SPRAWIE ROLI PARLAMENTÓW NARODOWYCH W UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYPOMINAJĄC, że sposób, w jaki parlamenty narodowe sprawują kontrolę nad swoimi rządami w odniesieniu do działań Unii Europejskiej, należy do organizacji i praktyki konstytucyjnej każdego Państwa Członkowskiego,

PRAGNĄC zachęcić parlamenty narodowe do bardziej aktywnego udziału w działaniach Unii Europejskiej i zwiększyć możliwość wyrażania przez nie ich punktu widzenia w sprawie projektów aktów ustawodawczych Unii Europejskiej, a także w innych kwestiach, które mogą stanowić dla nich przedmiot szczególnego zainteresowania,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

TYTUŁ I

INFORMACJE DLA PARLAMENTÓW NARODOWYCH

Artykuł 1

Dokumenty konsultacyjne Komisji (zielone księgi, białe księgi i komunikaty) są przekazywane, po ich opublikowaniu, parlamentom narodowym bezpośrednio przez Komisję. Komisja przekazuje również parlamentom narodowym roczny program prac legislacyjnych oraz wszelkie inne dokumenty dotyczące planowania legislacyjnego lub strategii politycznej równocześnie z ich przekazaniem Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Artykuł 2

Projekty aktów ustawodawczych kierowane do Parlamentu Europejskiego i do Rady są przekazywane parlamentom narodowym.

Do celów niniejszego Protokołu przez „projekty aktów ustawodawczych" rozumie się mające na celu przyjęcie aktu ustawodawczego: wnioski Komisji, inicjatywy grupy Państw Członkowskich, inicjatywy Parlamentu Europejskiego, wnioski Trybunału Sprawiedliwości, zalecenia Europejskiego Banku Centralnego i wnioski Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Projekty aktów ustawodawczych pochodzące od Komisji są przekazywane parlamentom narodowym bezpośrednio przez Komisję równocześnie z ich przekazaniem Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Projekty aktów ustawodawczych pochodzące od Parlamentu Europejskiego są przekazywane parlamentom narodowym bezpośrednio przez Parlament Europejski.

Projekty aktów ustawodawczych pochodzące od grupy Państw Członkowskich, Trybunału Sprawiedliwości, Europejskiego Banku Centralnego lub Europejskiego Banku Inwestycyjnego są przekazywane parlamentom narodowym przez Radę.

Artykuł 3

Parlamenty narodowe mogą przesyłać przewodniczącym Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji uzasadnioną opinię na temat zgodności projektu aktu ustawodawczego z zasadą pomocniczości, zgodnie z procedurą przewidzianą w Protokole w sprawie stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności.

Jeżeli projekt aktu ustawodawczego pochodzi od grupy Państw Członkowskich, przewodniczący Rady przekazuje uzasadnioną opinię lub opinie rządom tych Państw Członkowskich.

Jeżeli projekt aktu ustawodawczego pochodzi od Trybunału Sprawiedliwości, Europejskiego Banku Centralnego lub Europejskiego Banku Inwestycyjnego, przewodniczący Rady przekazuje uzasadnione opinię lub opinie danej instytucji lub organowi.

Artykuł 4

Termin między przekazaniem parlamentom narodowym projektu aktu ustawodawczego w językach urzędowych Unii a datą jego wpisania do wstępnego porządku obrad Rady w celu jego przyjęcia lub przyjęcia stanowiska w ramach procedury ustawodawczej wynosi osiem tygodni. W pilnych przypadkach możliwe są wyjątki, które zostają uzasadnione w akcie lub w stanowisku Rady. Z wyjątkiem przypadków pilnych, które zostały należycie uzasadnione, w ciągu tych ośmiu tygodni nie zawiera się żadnego porozumienia w sprawie projektu aktu ustawodawczego. Z wyjątkiem przypadków pilnych, które zostały należycie uzasadnione, termin między wpisaniem projektu aktu ustawodawczego do wstępnego porządku obrad Rady a przyjęciem stanowiska wynosi dziesięć dni.

Artykuł 5

Porządki obrad i wyniki posiedzeń Rady, w tym protokoły posiedzeń Rady rozpatrującej projekty aktów ustawodawczych, są przekazywane bezpośrednio parlamentom narodowym, równocześnie z ich przekazaniem rządom Państw Członkowskich.

Artykuł 6

Jeżeli Rada Europejska zamierza powołać się na artykuł 48 ustęp 7 akapit pierwszy lub drugi Traktatu o Unii Europejskiej, parlamenty narodowe są informowane o tej inicjatywie Rady Europejskiej co najmniej sześć miesięcy przed przyjęciem jakiejkolwiek decyzji.

Artykuł 7

Trybunał Obrachunkowy przekazuje swoje sprawozdanie roczne parlamentom narodowym w celach informacyjnych, równocześnie z przekazaniem go Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

Artykuł 8

Jeżeli krajowy system parlamentarny nie jest jednoizbowy, artykuły 1–7 stosuje się do izb tworzących parlament narodowy.

TYTUŁ II

WSPÓŁPRACA MIĘDZYPARLAMENTARNA

Artykuł 9

Parlament Europejski i parlamenty narodowe wspólnie określają sposób organizacji i wspierania skutecznej i systematycznej współpracy międzyparlamentarnej w ramach Unii.

Artykuł 10

Konferencja organów parlamentarnych wyspecjalizowanych w sprawach Unii może przedkładać wszelkie uwagi, które uzna za właściwe, pod rozwagę Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji. Konferencja ta wspiera ponadto wymianę informacji i najlepszych praktyk między parlamentami narodowymi a Parlamentem Europejskim, w tym między ich wyspecjalizowanymi komisjami. Może także organizować konferencje międzyparlamentarne na wybrane tematy, w szczególności w celu omówienia zagadnień wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony. Uwagi przedłożone przez konferencję nie wiążą parlamentów narodowych ani nie przesądzają ich stanowiska.

PROTOKÓŁ (nr 2)

W SPRAWIE STOSOWANIA ZASAD POMOCNICZOŚCI I PROPORCJONALNOŚCI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC zapewnić podejmowanie decyzji na poziomie możliwie najbliższym obywatelom Unii,

ZDECYDOWANE określić warunki stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności określonych w artykule 5 Traktatu o Unii Europejskiej oraz ustanowić system kontroli stosowania tych zasad,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Każda instytucja stale czuwa nad poszanowaniem zasad pomocniczości i proporcjonalności, określonych w artykule 5 Traktatu o Unii Europejskiej.

Artykuł 2

Przed zgłoszeniem wniosku dotyczącego aktu ustawodawczego Komisja prowadzi szerokie konsultacje. Konsultacje te, w stosownym przypadku, powinny uwzględniać wymiar regionalny i lokalny przewidywanych działań. W szczególnie pilnych przypadkach Komisja nie prowadzi konsultacji. W swoim wniosku uzasadnia taką decyzję.

Artykuł 3

Do celów niniejszego Protokołu, przez „projekty aktów ustawodawczych” rozumie się wnioski Komisji, inicjatywy grupy Państw Członkowskich, inicjatywy Parlamentu Europejskiego, wnioski Trybunału Sprawiedliwości, zalecenia Europejskiego Banku Centralnego i wnioski Europejskiego Banku Inwestycyjnego mające na celu przyjęcie aktu ustawodawczego.

Artykuł 4

Komisja przekazuje parlamentom narodowym swoje projekty i swoje zmienione projekty aktów ustawodawczych równocześnie z ich przekazaniem prawodawcy Unii.

Parlament Europejski przekazuje parlamentom narodowym swoje projekty i swoje zmienione projekty aktów ustawodawczych.

Rada przekazuje parlamentom narodowym projekty i zmienione projekty aktów ustawodawczych pochodzących od grupy Państw Członkowskich, Trybunału Sprawiedliwości, Europejskiego Banku Centralnego lub Europejskiego Banku Inwestycyjnego.

Rezolucje legislacyjne Parlamentu Europejskiego oraz stanowiska Rady są, po ich przyjęciu, przekazywane przez te instytucje parlamentom narodowym.

Artykuł 5

Projekty aktów ustawodawczych są uzasadniane w odniesieniu do zasad pomocniczości i proporcjonalności. Każdy projekt aktu ustawodawczego powinien zawierać szczegółowe stwierdzenie umożliwiające ocenę zgodności z zasadami pomocniczości i proporcjonalności. Takie stwierdzenie powinno zawierać dane umożliwiające ocenę skutków finansowych danego projektu aktu oraz, w przypadku dyrektywy, jej skutków dla regulacji wprowadzanych przez Państwa Członkowskie, w tym, w stosownym przypadku, dla prawodawstwa regionalnego. Podstawy stwierdzenia, że cel Unii może zostać lepiej osiągnięty na poziomie Unii, są uzasadniane na podstawie wskaźników jakościowych, a tam gdzie to możliwe, ilościowych. Projekty aktów ustawodawczych biorą pod uwagę konieczność zminimalizowania wszelkich obciążeń finansowych lub administracyjnych nakładanych na Unię, rządy krajowe, władze regionalne lub lokalne, podmioty gospodarcze i obywateli oraz to, by takie obciążenia były współmierne do zamierzonego celu.

Artykuł 6

Każdy parlament narodowy lub każda izba parlamentu narodowego może, w terminie ośmiu tygodni od daty przekazania projektu aktu ustawodawczego w językach urzędowych Unii, przesłać przewodniczącym Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji uzasadnioną opinię zawierającą powody, dla których uznaje, że dany projekt nie jest zgodny z zasadą pomocniczości. Do parlamentu narodowego lub izby parlamentu narodowego należy konsultowanie się, w stosownym przypadku, z parlamentami regionalnymi mającymi kompetencje ustawodawcze.

Jeżeli projekt aktu ustawodawczego pochodzi od grupy Państw Członkowskich, przewodniczący Rady przekazuje opinię rządom tych Państw Członkowskich.

Jeżeli projekt aktu ustawodawczego pochodzi od Trybunału Sprawiedliwości, Europejskiego Banku Centralnego lub Europejskiego Banku Inwestycyjnego, przewodniczący Rady przekazuje opinię danej instytucji lub organowi.

Artykuł 7

1. Parlament Europejski, Rada i Komisja oraz, w stosownym przypadku, grupa Państw Członkowskich, Trybunał Sprawiedliwości, Europejski Bank Centralny lub Europejski Bank Inwestycyjny, jeżeli projekt aktu ustawodawczego pochodzi od nich, uwzględniają uzasadnione opinie wydane przez parlamenty narodowe lub izbę parlamentu narodowego.

Każdy parlament narodowy dysponuje dwoma głosami rozdzielonymi w zależności od krajowego systemu parlamentarnego. W dwuizbowym krajowym systemie parlamentarnym każda z izb dysponuje jednym głosem.

2. W przypadku gdy uzasadnione opinie o niezgodności projektu aktu ustawodawczego z zasadą pomocniczości stanowią co najmniej jedną trzecią głosów przyznanych parlamentom narodowym zgodnie z ustępem 1 akapit drugi, projekt zostaje poddany ponownej analizie. Próg ten wynosi jedną czwartą w przypadku projektu aktu ustawodawczego dotyczącego przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, przedłożonego na podstawie artykułu 76 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Po ponownej analizie, Komisja lub, w stosownym przypadku, grupa Państw Członkowskich, Parlament Europejski, Trybunał Sprawiedliwości, Europejski Bank Centralny lub Europejski Bank Inwestycyjny, jeżeli projekt aktu ustawodawczego pochodzi od nich, mogą postanowić o podtrzymaniu, zmianie lub wycofaniu projektu. Decyzja ta musi być uzasadniona.

3. Ponadto, jeżeli w ramach zwykłej procedury ustawodawczej uzasadnione opinie o niezgodności wniosku dotyczącego aktu ustawodawczego z zasadą pomocniczości stanowią co najmniej zwykłą większość głosów przyznanych parlamentom narodowym zgodnie z ustępem 1 akapit drugi, wniosek zostaje poddany ponownej analizie. Po ponownej analizie Komisja może postanowić o podtrzymaniu, zmianie lub wycofaniu wniosku.

Jeżeli Komisja postanowi podtrzymać wniosek, powinna przedstawić uzasadnioną opinię określającą przyczyny, dla których uważa, że wniosek ten jest zgodny z zasadą pomocniczości. Wspomniana uzasadniona opinia, a także uzasadnione opinie parlamentów narodowych, powinny zostać przekazane prawodawcy Unii w celu ich wzięcia pod uwagę w ramach procedury ustawodawczej:

a) przed zakończeniem pierwszego czytania prawodawca (Parlament Europejski i Rada) rozważa zgodność wniosku ustawodawczego z zasadą pomocniczości, biorąc w szczególności pod uwagę powody podane i podzielane przez większość parlamentów narodowych, jak również uzasadnioną opinię Komisji;

b) jeżeli większością głosów wynoszącą 55% członków Rady lub większością głosów oddanych w Parlamencie Europejskim prawodawca stwierdzi, że jego zdaniem wniosek nie jest zgodny z zasadą pomocniczości, wniosek ustawodawczy nie będzie dalej analizowany.

Artykuł 8

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w zakresie skarg w sprawie naruszenia przez akt ustawodawczy zasady pomocniczości wniesionych przez Państwo Członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w artykule 263 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub przekazanych przez nie zgodnie z jego porządkiem prawnym w imieniu jego parlamentu narodowego lub izby tego parlamentu.

Zgodnie z zasadami określonymi w tym samym artykule skargi takie mogą być również wnoszone przez Komitet Regionów w odniesieniu do aktów ustawodawczych, do których przyjęcia Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wymaga jego konsultacji.

Artykuł 9

Komisja przedkłada co roku Radzie Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i parlamentom narodowym sprawozdanie w sprawie stosowania artykułu 5 Traktatu o Unii Europejskiej. To sprawozdanie roczne jest również przekazywane Komitetowi Ekonomiczno–Społecznemu i Komitetowi Regionów.

PROTOKÓŁ (nr 3)

W SPRAWIE STATUTU TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uchwalić Statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, przewidziany w artykule 281 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

Artykuł 1

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest powołany i funkcjonuje zgodnie z postanowieniami Traktatów, Traktatu ustawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (Traktatu EWEA) oraz niniejszego Statutu.

TYTUŁ I

SĘDZIOWIE I RZECZNICY GENERALNI

Artykuł 2

Przed podjęciem obowiązków każdy z sędziów ślubuje, przed Trybunałem Sprawiedliwości obradującym na posiedzeniu jawnym, wykonywać swe obowiązki bezstronnie i sumiennie oraz utrzymać w tajemnicy treść obrad Trybunału.

Artykuł 3

Sędziów chroni immunitet jurysdykcyjny. Po zakończeniu funkcji są nadal objęci immunitetem w odniesieniu do działań podejmowanych przez nich w ramach czynności służbowych, obejmującym również słowa wypowiedziane lub napisane.

Trybunał Sprawiedliwości obradujący w pełnym składzie może uchylić immunitet. Jeżeli decyzja dotyczy członka Sądu lub sądu wyspecjalizowanego, Trybunał orzeka po konsultacji z zainteresowanym sądem.

W przypadku uchylenia immunitetu i wszczęcia postępowania karnego przeciwko sędziemu, jest on sądzony w Państwie Członkowskim jedynie przez sąd uprawniony do sądzenia członków najwyższych krajowych organów sądowniczych.

Artykuły 11–14 i artykuł 17 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej stosuje się wobec sędziów, rzeczników generalnych, sekretarza i sprawozdawców pomocniczych Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, bez uszczerbku dla postanowień zawartych w poprzednich ustępach, dotyczących immunitetu jurysdykcyjnego sędziów.

Artykuł 4

Sędziowie nie mogą sprawować żadnych funkcji politycznych ani administracyjnych.

Nie mogą oni wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej, o ile Rada stanowiąca zwykłą większością w drodze wyjątku nie zwolni ich od tego zakazu.

Podejmując swoje obowiązki, uroczyście zobowiązują się szanować, w trakcie pełnienia funkcji i po ich zakończeniu, zobowiązania z nich wynikające, zwłaszcza obowiązki uczciwości i roztropności przy obejmowaniu pewnych stanowisk lub przyjmowaniu pewnych korzyści po zakończeniu funkcji.

Wszelkie związane z tą sprawą wątpliwości rozstrzyga Trybunał Sprawiedliwości. Jeżeli decyzja dotyczy członka Sądu lub sądu wyspecjalizowanego, Trybunał orzeka po konsultacji z zainteresowanym sądem.

Artykuł 5

Poza przypadkami normalnej wymiany lub śmierci, funkcje sędziego kończą się z chwilą jego rezygnacji.

Sędzia składa rezygnację przesyłając ją w formie pisemnej do prezesa Trybunału Sprawiedliwości, który przekazuje ją do przewodniczącego Rady. W momencie tego zawiadomienia w składzie sędziowskim powstaje wakat.

Z wyjątkiem okoliczności, których dotyczy artykuł 6, sędzia nadal pełni funkcję do momentu podjęcia obowiązków przez następcę.

Artykuł 6

Sędzia może być zwolniony z funkcji lub pozbawiony prawa do emerytury bądź innych podobnych korzyści tylko wówczas, gdy w jednomyślnej opinii sędziów i rzeczników generalnych Trybunału Sprawiedliwości, nie spełnia on już wymaganych warunków lub nie czyni zadość zobowiązaniom wynikającym z jego urzędu. Dany sędzia nie bierze udziału w tych obradach. Jeżeli daną osobą jest członek Sądu lub sądu wyspecjalizowanego, Trybunał orzeka po konsultacji z zainteresowanym sądem.

Sekretarz Trybunału przekazuje decyzję Trybunału przewodniczącemu Parlamentu Europejskiego i przewodniczącemu Komisji oraz zawiadamia o niej przewodniczącego Rady.

W przypadku decyzji o zwolnieniu sędziego z funkcji, w momencie zawiadomienia przewodniczącego Rady w składzie sędziowskim powstaje wakat.

Artykuł 7

Sędzia, który ma zastąpić członka Trybunału przed upływem jego kadencji, jest mianowany na okres pozostający do zakończenia kadencji jego poprzednika.

Artykuł 8

Postanowienia artykułów 2–7 mają zastosowanie do rzeczników generalnych.

TYTUŁ II

ORGANIZACJA TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI

Artykuł 9

Gdy co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu sędziowskiego, dotyczy ono przemiennie czternastu i trzynastu sędziów.

Gdy co trzy lata następuje częściowe odnowienie składu rzeczników generalnych, dotyczy ono za każdym razem czterech rzeczników generalnych.

Artykuł 9a

Sędziowie wybierają spośród siebie, na okres trzech lat, prezesa i wiceprezesa Trybunału Sprawiedliwości. Ich mandat jest odnawialny.

Wiceprezes wspiera prezesa zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym. Zastępuje on prezesa w razie wystąpienia przeszkody w wykonywaniu jego obowiązków lub jeżeli stanowisko prezesa pozostaje nieobsadzone.

Artykuł 10

Przed podjęciem obowiązków sekretarz ślubuje wykonywać swe obowiązki bezstronnie i sumiennie oraz utrzymać w tajemnicy treść obrad Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 11

Trybunał Sprawiedliwości uzgadnia zastępstwo dla sekretarza, gdy ten nie może uczestniczyć w posiedzeniach Trybunału.

Artykuł 12

Trybunałowi Sprawiedliwości przydziela się urzędników i innych pracowników, aby umożliwić mu funkcjonowanie. Są oni odpowiedzialni przed sekretarzem, który podlega prezesowi.

Artykuł 13

Na wniosek Trybunału Sprawiedliwości Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą postanowić o mianowaniu sprawozdawców pomocniczych i określić zasady, jakim będzie podporządkowana ich praca. Od sprawozdawców pomocniczych można wymagać, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym, aby uczestniczyli we wstępnych postępowaniach wyjaśniających dotyczących spraw, które będą rozpatrywane przez Trybunał oraz współpracowali z sędzią pełniącym rolę sprawozdawcy.

Sprawozdawców pomocniczych wybiera się spośród osób o niekwestionowanej niezależności i które posiadają niezbędne kwalifikacje prawnicze; mianuje ich Rada stanowiąca zwykłą większością. Przed podjęciem obowiązków ślubują oni wykonywać swe obowiązki bezstronnie i sumiennie oraz utrzymać w tajemnicy treść obrad Trybunału.

Artykuł 14

Od sędziów, rzeczników generalnych i sekretarza wymaga się, aby zamieszkiwali w miejscu, w którym znajduje się siedziba Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 15

Obrady Trybunału Sprawiedliwości odbywają się w trybie ciągłym. Czas trwania wakacji sądowych ustala Trybunał, mając na względzie potrzeby wynikające z własnej pracy.

Artykuł 16

Trybunał Sprawiedliwości powołuje izby składające się z trzech lub pięciu sędziów. Sędziowie wybierają spośród siebie prezesów izb. Prezesi izb złożonych z pięciu sędziów wybierani są na trzy lata. Ich mandat może być jednokrotnie odnowiony.

Wielka izba składa się z piętnastu sędziów. Przewodniczy jej prezes Trybunału. W skład wielkiej izby wchodzą także wiceprezes Trybunału oraz, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym, trzej prezesi izb złożonych z pięciu sędziów i inni sędziowie.

Wielka izba obraduje na żądanie Państwa Członkowskiego lub instytucji Unii, które są stroną w postępowaniu.

Trybunał obraduje w pełnym składzie w sprawach wniesionych na mocy artykułu 228 ustęp 2, artykułu 245 ustęp 2, artykułu 247 lub 286 ustęp 6 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Ponadto jeśli Trybunał uzna, że wniesiona sprawa ma wyjątkowe znaczenie, po wysłuchaniu rzecznika generalnego może skierować tę sprawę do pełnego składu Trybunału.

Artykuł 17

Obrady Trybunału Sprawiedliwości są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada nieparzysta liczba jego członków.

Obrady izb złożonych z trzech lub pięciu sędziów są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada trzech sędziów.

Obrady wielkiej izby są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada jedenastu sędziów.

Obrady pełnego składu Trybunału są ważne jedynie wtedy, gdy zasiada siedemnastu sędziów.

W sytuacji, gdy jeden z sędziów izby nie może uczestniczyć w obradach, można, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym, wezwać do uczestnictwa w obradach sędziego z innej izby.

Artykuł 18

Żaden sędzia ani rzecznik generalny nie może współdecydować o sprawie, w której uczestniczył jako pełnomocnik lub doradca lub działał na rzecz jednej ze stron lub jeśli został powołany do orzekania w niej jako członek sądu, komisji śledczej lub w jeszcze innej roli.

Jeśli z jakiegoś szczególnego powodu sędzia lub rzecznik generalny uzna, że nie powinien brać udziału w orzekaniu w jakiejś konkretnej sprawie lub badaniu jej, informuje o tym prezesa. Jeśli z jakiegoś szczególnego powodu prezes uzna, że sędzia lub rzecznik generalny nie powinien uczestniczyć w jakiejś konkretnej sprawie lub przedstawiać w niej opinii, zawiadamia o tym zainteresowanego.

Wszelkie trudności powstające w związku ze stosowaniem niniejszego artykułu rozstrzyga Trybunał Sprawiedliwości.

Strona nie może wnosić o zmianę składu Trybunału lub jednej z jego izb, podając za powód bądź obywatelstwo sędziego, bądź brak w składzie Trybunału lub izby sędziego mającego obywatelstwo to samo co ta strona.

TYTUŁ III

POSTĘPOWANIE PRZED TRYBUNAŁEM SPRAWIEDLIWOŚCI

Artykuł 19

Państwa Członkowskie i instytucje Unii reprezentuje przed Trybunałem Sprawiedliwości pełnomocnik, ustanawiany dla każdej sprawy; pełnomocnika może wspomagać doradca albo adwokat lub radca prawny.

Państwa będące stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, niebędące Państwami Członkowskimi oraz Urząd Nadzoru EFTA, określony w tym Porozumieniu, są reprezentowane w taki sam sposób.

Inne strony muszą być reprezentowane przez adwokatów lub radców prawnych.

Jedynie adwokat lub radca prawny uprawniony do występowania przed sądem Państwa Członkowskiego lub innego państwa, które jest stroną Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, może reprezentować lub wspomagać stronę przed Trybunałem.

Gdy pełnomocnicy, doradcy i adwokaci lub radcy prawni występują przed Trybunałem, korzystają, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym, z praw i immunitetów niezbędnych do wykonywania obowiązków w sposób niezależny.

W stosunku do doradców i adwokatów lub radców prawnych występujących przed Trybunałem, Trybunał ma uprawnienia właściwe dla sądów powszechnych, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym.

Nauczyciele akademiccy będący obywatelami Państwa Członkowskiego, którego prawo przyznaje im prawo reprezentowania stron przed sądem, mają takie same prawa przed Trybunałem jak te, które niniejszy artykuł przyznaje adwokatom lub radcom prawnym.

Artykuł 20

Stosowana przed Trybunałem Sprawiedliwości procedura składa się z dwóch części: pisemnej i ustnej.

Na procedurę pisemną składa się przekazywanie stronom oraz instytucjom Unii, których decyzje są przedmiotem sporu, skarg, pism procesowych, argumentów obrony i uwag oraz odpowiedzi na nie, jeśli takie są, jak też wszelkich pism i dokumentów na ich poparcie lub ich uwierzytelnionych odpisów.

Materiały przekazuje sekretarz w trybie i w terminie określonych w regulaminie proceduralnym.

Na procedurę ustną składa się wysłuchanie przez Trybunał pełnomocników, doradców i adwokatów lub radców prawnych oraz opinii rzecznika generalnego jak również, w stosownym przypadku, przesłuchiwanie świadków i biegłych.

Jeśli Trybunał uzna, że w sprawie nie występuje nowe zagadnienie prawne, po wysłuchaniu rzecznika generalnego może zadecydować o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii rzecznika generalnego.

Artykuł 21

Wniesienie skargi do Trybunału Sprawiedliwości następuje poprzez skierowanie jej w formie pisemnej do sekretarza Trybunału. Skarga musi zawierać nazwisko i adres zamieszkania skarżącego oraz charakter, w jakim występuje osoba podpisująca, wskazanie strony lub stron, przeciw którym wnosi się skargę, przedmiot sporu, żądania oraz zwięzłe przedstawienie zarzutów prawnych stanowiących podstawę skargi.

Skardze towarzyszy, w stosownych przypadkach, akt, którego stwierdzenia nieważności się żąda lub, w okolicznościach przewidzianych w artykule 265 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, dokumenty dowodowe wskazujące datę wezwania instytucji do działania zgodnie z tym artykułem. Gdy dokumenty nie zostają przedłożone razem ze skargą, sekretarz zwraca się do zainteresowanej strony o przedstawienie ich w rozsądnym terminie, lecz w takim przypadku prawa strony nie wygasają nawet wtedy, gdy takie dokumenty są przedstawione po terminie wyznaczonym do wszczęcia postępowania.

Artykuł 22

W przypadkach objętych artykułem 18 Traktatu EWEA, wniesienie sprawy do Trybunału Sprawiedliwości następuje poprzez odwołanie skierowane do sekretarza Trybunału. Odwołanie musi zawierać nazwisko i adres zamieszkania skarżącego oraz charakter, w jakim występuje osoba podpisująca, wskazanie decyzji, od której wnosi się odwołanie, wskazanie stron przeciwnych, przedmiot sporu, żądania i zwięzłe przedstawienie podstaw odwołania.

Do odwołania dołącza się uwierzytelniony odpis zaskarżanej decyzji Komitetu Arbitrażowego.

W wypadku odrzucenia odwołania przez Trybunał decyzja Komitetu Arbitrażowego jest ostateczna.

W wypadku orzeczenia o nieważności decyzji Komitetu Arbitrażowego przez Trybunał sprawa może zostać wznowiona, w stosownych przypadkach, z inicjatywy jednej ze stron postępowania, przed Komitetem Arbitrażowym. Podlega on wszelkim decyzjom w kwestiach prawnych wydanym przez Trybunał.

Artykuł 23

W sprawach objętych artykułem 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej sąd Państwa Członkowskiego podejmujący decyzję o zawieszeniu postępowania i przekazaniu sprawy do Trybunału Sprawiedliwości zawiadamia o niej Trybunał. Następnie sekretarz Trybunału zawiadamia o tej decyzji strony, Państwa Członkowskie i Komisję, jak również instytucję, organ lub jednostkę organizacyjną Unii, które przyjęły akt, którego ważności lub wykładni dotyczy spór.

W terminie dwóch miesięcy od tego zawiadomienia strony, Państwa Członkowskie, Komisja oraz, w stosownym przypadku, instytucja, organ lub jednostka organizacyjna Unii, która przyjęła akt, którego ważności lub wykładni dotyczy spór, są uprawnione do przedłożenia Trybunałowi pism procesowych lub uwag na piśmie.

Ponadto, w sprawach objętych artykułem 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, o decyzjach sądu krajowego sekretarz Trybunału zawiadamia państwa będące stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, a niebędące Państwami Członkowskimi, oraz określony w Porozumieniu o Europejskim Obszarze Gospodarczym Urząd Nadzoru EFTA, które mogą, w sprawach dotyczących jednej z dziedzin stosowania tego Porozumienia, w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia, przedłożyć Trybunałowi pisma procesowe lub uwagi na piśmie.

W przypadku gdy porozumienie dotyczące określonej dziedziny, zawarte przez Radę i jedno lub więcej państw trzecich przewiduje, że państwa te są uprawnione do przedkładania pism procesowych lub uwag na piśmie, w przypadku gdy sąd Państwa Członkowskiego kieruje do Trybunału pytanie prejudycjalne dotyczące dziedziny stosowania porozumienia, o decyzji sądu krajowego zawierającej to pytanie prejudycjalne powiadamia się również zainteresowane państwa trzecie, które w terminie dwóch miesięcy od takiego powiadomienia mogą przedłożyć Trybunałowi pisma procesowe lub uwagi na piśmie.

*Artykuł 23a**

W regulaminie proceduralnym może zostać przewidziany tryb przyspieszony, a dla odesłań prejudycjalnych dotyczących przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – pilny tryb prejudycjalny.

Tryby te mogą wymagać, w odniesieniu do składania pism procesowych lub uwag na piśmie, terminu krótszego niż przewidziany w artykule 23, oraz, na zasadzie odstępstwa od artykułu 20 akapit czwarty, braku opinii rzecznika generalnego.

Pilny tryb prejudycjalny może ponadto wymagać ograniczenia liczby stron i innych podmiotów, o których mowa w artykule 23, upoważnionych do składania pism procesowych lub uwag na piśmie, oraz, w przypadku wyjątkowo pilnego charakteru – pominięcia części pisemnej postępowania.

Artykuł 24

Trybunał Sprawiedliwości może nakazać stronom, aby przedstawiły wszelkie dokumenty i dostarczyły wszelkich informacji, które Trybunał uzna za pożądane. Odmowa zostanie formalnie zaprotokołowana.

Trybunał może również nakazać Państwom Członkowskim i instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym niebędącym stronami w sprawie, aby dostarczyły wszelkich informacji, które Trybunał uzna za niezbędne w postępowaniu.

Artykuł 25

Trybunał Sprawiedliwości może również w dowolnym momencie powierzyć każdej osobie, organowi, władzy, komitetowi lub innej wybranej przez siebie organizacji zadanie sporządzenia ekspertyzy.

Artykuł 26

Świadkowie mogą być przesłuchiwani na warunkach określonych w regulaminie proceduralnym.

* Artykuł dodany decyzją 2008/79/WE, Euratom (Dz.U. L 24 z 29.1.2008, s. 42).

Artykuł 27

W stosunku do świadków, którzy nie stawili się, Trybunał Sprawiedliwości ma uprawnienia powszechnie przyznane sądom i może nakładać kary pieniężne, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym.

Artykuł 28

Świadkowie i biegli mogą być przesłuchiwani pod przysięgą składaną w formie określonej w regulaminie proceduralnym lub w sposób określony przepisami prawa kraju, z którego pochodzi świadek lub biegły.

Artykuł 29

Trybunał Sprawiedliwości może postanowić o przesłuchaniu świadka lub biegłego przez organ sądowy w miejscu jego zamieszkania.

Postanowienie w tej sprawie wysyła się do wykonania właściwemu organowi sądowemu zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym. Dokumenty sporządzone w ramach pomocy prawnej odsyła się Trybunałowi na tych samych warunkach.

Trybunał pokrywa koszty, bez uszczerbku dla prawa obciążania nimi stron, w stosownych przypadkach.

Artykuł 30

Państwo Członkowskie traktuje każde złamanie przysięgi przez świadka lub biegłego tak, jakby przestępstwo to popełniono przed jednym z jego sądów właściwych do orzekania w sprawach cywilnych. Na wniosek Trybunału Sprawiedliwości Państwo Członkowskie ściga i sądzi sprawcę przed właściwym sądem krajowym.

Artykuł 31

Rozprawa jest jawna, chyba że Trybunał Sprawiedliwości, działając z urzędu lub na wniosek stron, z ważnych powodów postanowi inaczej.

Artykuł 32

W czasie rozpraw Trybunał Sprawiedliwości może przesłuchiwać biegłych, świadków i strony. Jednakże strony mogą zwracać się do Trybunału jedynie poprzez swych przedstawicieli.

Artykuł 33

Z każdej rozprawy sporządza się protokół, podpisywany przez prezesa i sekretarza.

Artykuł 34

Wokanda ustalana jest przez prezesa.

Artykuł 35

Obrady Trybunału Sprawiedliwości są i pozostają niejawne.

Artykuł 36

Wyroki zawierają uzasadnienie oraz nazwiska sędziów uczestniczących w obradach.

Artykuł 37

Wyroki podpisują prezes i sekretarz. Odczytuje się je na posiedzeniu jawnym.

Artykuł 38

Trybunał Sprawiedliwości orzeka w sprawie kosztów.

Artykuł 39

Stosując procedurę doraźną, określoną w regulaminie proceduralnym, która, w niezbędnym zakresie, może różnić się od postanowień niniejszego Statutu, prezes Trybunału Sprawiedliwości może rozstrzygać wnioski o zawieszenie wykonania, zgodnie z artykułem 278 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i artykułem 157 Traktatu EWEA, o zastosowanie środków tymczasowych zgodnie z artykułem 279 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej albo o zawieszenie postępowania egzekucyjnego zgodnie z akapitem czwartym artykułu 299 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub akapitem trzecim artykułu 164 Traktatu EWEA.

Uprawnienia, o których mowa w akapicie pierwszym, mogą być wykonywane przez wiceprezesa Trybunału Sprawiedliwości, zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym.

W razie wystąpienia przeszkody w wykonywaniu obowiązków przez prezesa i wiceprezesa zastępuje ich inny sędzia zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym.

Postanowienie prezesa lub sędziego, który go zastępuje, jest tymczasowe i w żadnym wypadku nie przesądza orzeczenia Trybunału co do istoty sprawy.

Artykuł 40

Państwa Członkowskie i instytucje Unii mogą interweniować w sprawach rozpatrywanych przez Trybunał Sprawiedliwości.

Takie samo prawo przysługuje organom i jednostkom organizacyjnym Unii oraz każdej innej osobie, jeżeli mogą oni uzasadnić interes w rozstrzygnięciu sprawy przedłożonej Trybunałowi. Osoby fizyczne ani prawne nie mogą interweniować w sprawach między Państwami Członkowskimi, między instytucjami Unii lub między Państwami Członkowskimi a instytucjami Unii.

Bez uszczerbku dla drugiego akapitu, państwa będące stronami Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, nie będące Państwami Członkowskimi oraz Urząd Nadzoru EFTA, określony w tym Porozumieniu, mogą interweniować w sprawach rozpatrywanych przez Trybunał, dotyczących jednej z dziedzin stosowania tego Porozumienia.

Wniosek interwencyjny ogranicza się do poparcia żądań jednej ze stron.

Artykuł 41

Jeśli należycie zawiadomiona strona pozwana nie złoży pisemnych wniosków, wydaje się przeciwko tej stronie wyrok zaoczny. Od wyroku zaocznego można wnieść sprzeciw w terminie jednego miesiąca od zawiadomienia o nim. Sprzeciw nie ma skutku zawieszającego wykonanie przymusowe wyroku zaocznego, o ile Trybunał Sprawiedliwości nie postanowi inaczej.

Artykuł 42

W sprawach oraz na warunkach określonych w regulaminie proceduralnym Państwa Członkowskie, instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii i inne osoby fizyczne lub prawne mogą wnieść przeciw wyrokowi powództwo osoby trzeciej przeciwko prawomocnemu orzeczeniu, jeżeli wyrok ten narusza ich prawa i został wydany w sprawie, do udziału w której nie zostali wezwani.

Artykuł 43

Jeśli zachodzi wątpliwość co do znaczenia lub zakresu wyroku, Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do dokonania jego wykładni na wniosek którejkolwiek ze stron lub instytucji Unii, która uzasadni swój interes w tym zakresie.

Artykuł 44

Wniosek o wznowienie postępowania można wnieść do Trybunału Sprawiedliwości jedynie w związku z ujawnieniem okoliczności faktycznej, mogącej mieć decydujące znaczenie, nieznanej w chwili wydania wyroku ani Trybunałowi, ani stronie żądającej wznowienia.

Wznowienie postępowania wszczyna się na mocy wyroku Trybunału, wyraźnie stwierdzającego istnienie nowej okoliczności faktycznej uzasadniającej wznowienie i — tym samym — stwierdzającego dopuszczalność wniosku w tej sprawie.

Wniosku o wznowienie postępowania nie można wnieść po upływie dziesięciu lat od wydania wyroku.

Artykuł 45

Regulamin proceduralny określa szczególne terminy, uwzględniające odległości.

Upływ terminu nie narusza uprawnień, jeśli strona dowiedzie zaistnienie nieprzewidywalnych okoliczności lub siły wyższej.

Artykuł 46

Roszczenia wynikające z odpowiedzialności pozaumownej Unii ulegają przedawnieniu z upływem pięciu lat od zdarzenia stanowiącego podstawę tej odpowiedzialności. Okres przedawnienia przerywa wniesienie skargi do Trybunału Sprawiedliwości lub uprzednie wniesienie przez poszkodowanego wniosku do właściwej instytucji Unii. W ostatnim przypadku wniosek musi być wniesiony w ciągu dwóch miesięcy, zgodnie z artykułem 263 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej; postanowienia drugiego akapitu artykułu 265 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stosuje się odpowiednio.

Niniejszy artykuł stosuje się również do roszczeń wynikających z odpowiedzialności pozaumownej Europejskiego Banku Centralnego.

TYTUŁ IV

SĄD

Artykuł 47

Artykuł 9 akapit pierwszy, artykuł 9a, artykuły 14 i 15, artykuł 17 akapity pierwszy, drugi, czwarty i piąty oraz artykuł 18 stosują się do Sądu i jego członków.

Czwarty akapit artykułu 3 oraz artykuły 10, 11 i 14 stosują się do sekretarza Sądu *mutatis mutandis*.

Artykuł 48

Sąd składa się z dwudziestu siedmiu sędziów.

Artykuł 49

Członkowie Sądu mogą być wezwani do wykonywania zadań rzecznika generalnego.

Obowiązkiem rzecznika generalnego jest publiczne przedstawianie, przy zachowaniu całkowitej bezstronności i niezależności, uzasadnionej opinii w niektórych sprawach wnoszonych do Sądu, w celu wspomagania go w wykonywaniu powierzonego mu zadania.

Kryteria wyboru tego typu spraw, jak też procedury wyznaczania rzeczników generalnych określa regulamin proceduralny Sądu.

Członek Sądu wezwany do pełnienia obowiązków rzecznika generalnego w danej sprawie nie może brać udziału w orzekaniu w tej sprawie.

Artykuł 50

Sąd obraduje w izbach złożonych z trzech lub pięciu sędziów. Sędziowie wybierają spośród siebie prezesów izb. Prezesów izb złożonych z pięciu sędziów wybiera się na trzy lata. Ich mandat może być jednokrotnie odnowiony.

Skład izb i przydzielanie im spraw określa regulamin proceduralny. W niektórych przypadkach określonych w regulaminie proceduralnym Sąd może obradować w pełnym składzie lub w składzie jednoosobowym.

Regulamin proceduralny może również przewidywać, że Sąd obraduje w składzie wielkiej izby w sprawach i na warunkach w nim wyszczególnionych.

Artykuł 51

Na zasadzie odstępstwa od zasady określonej w artykule 256 ustęp 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w zakresie skarg o których mowa w artykułach 263 i 265 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, które zostały wniesione przez Państwo Członkowskie, kierowanych:

a) przeciwko aktowi lub zaniechaniu Parlamentu Europejskiego lub Rady lub obu tych instytucji stanowiących wspólnie, z wyjątkiem:

   – decyzji przyjętych przez Radę na podstawie artykułu 108 ustęp 2 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

   – aktów Rady przyjętych zgodnie z rozporządzeniem Rady dotyczącym handlowych środków ochronnych w rozumieniu artykułu 207 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

   – aktów Rady, poprzez które Rada wykonuje uprawnienia wykonawcze zgodnie z artykułem 291 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej;

b) przeciwko aktowi lub zaniechaniu Komisji na podstawie artykułu 331 ustęp 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Trybunał jest również właściwy do orzekania w zakresie skarg określonych w tych samych artykułach, wniesionych przez jedną z instytucji Unii przeciwko aktowi lub zaniechaniu Parlamentu Europejskiego, Rady, obu tych instytucji stanowiących wspólnie lub Komisji, jak również w przypadkach skarg jednej z instytucji Unii przeciwko aktowi lub zaniechaniu Europejskiego Banku Centralnego.

Artykuł 52

Prezes Trybunału Sprawiedliwości i prezes Sądu za wspólnym porozumieniem określają warunki, na jakich urzędnicy i inni pracownicy zatrudnieni przy Trybunale świadczą wobec Sądu usługi umożliwiające jego funkcjonowanie. Niektórzy urzędnicy i inni pracownicy odpowiadają przed sekretarzem Sądu, który podlega prezesowi Sądu.

Artykuł 53

Procedurę Sądu reguluje tytuł III.

Jej postanowienia szczegółowe określa i uzupełnia w razie potrzeby regulamin proceduralny Sądu. Regulamin proceduralny może odbiegać od akapitu czwartego artykułu 40 oraz od artykułu 41, tak aby uwzględnić szczególny charakter sporów prawnych z dziedziny własności intelektualnej.

Na zasadzie odstępstwa od czwartego akapitu artykułu 20, rzecznik generalny może przedstawić uzasadnioną opinię w formie pisemnej.

Artykuł 54

Jeśli skarga lub inny dokument procesowy skierowany do Sądu zostanie omyłkowo złożony u sekretarza Trybunału Sprawiedliwości, ten przekazuje go natychmiast sekretarzowi Sądu; jeśli skarga lub inny dokument procesowy skierowany do Trybunału zostanie omyłkowo złożony u sekretarza Sądu, ten przekazuje go natychmiast sekretarzowi Trybunału.

Jeśli Sąd stwierdzi, że nie jest właściwy do rozpoznawania skargi, dla której właściwy jest Trybunał, kieruje ją do Trybunału. Jeśli Trybunał stwierdzi, że skarga należy do właściwości Sądu, kieruje ją do Sądu, który nie może stwierdzić braku właściwości.

Jeżeli w Trybunale i Sądzie są zawisłe sprawy mające ten sam przedmiot, dotyczące tej samej kwestii wykładni lub dotyczące ważności tego samego aktu, Sąd po wysłuchaniu stron może zawiesić toczące się przed nim postępowanie do czasu wydania wyroku przez Trybunał lub w przypadku skarg na podstawie artykułu 263 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Sąd może stwierdzić brak swojej właściwości, tak aby Trybunał mógł rozstrzygnąć takie skargi. Na takich samych warunkach Trybunał może również zadecydować o zawieszeniu toczącego się przed nim postępowania; w takim przypadku kontynuowane jest postępowanie przed Sądem.

Jeżeli Państwo Członkowskie i instytucja Unii podważają ten sam akt, Sąd stwierdza brak swojej właściwości w celu umożliwienia Trybunałowi wydania orzeczenia w sprawie tych skarg.

Artykuł 55

O orzeczeniach Sądu kończących postępowanie w sprawie, orzeczeniach rozstrzygających kwestie merytoryczne tylko w części lub rozstrzygających kwestię proceduralną dotyczącą zarzutu braku kompetencji lub niedopuszczalności sekretarz Sądu zawiadamia wszystkie strony, a także wszystkie Państwa Członkowskie i instytucje Unii, nawet jeżeli nie interweniowały w danej sprawie przed Sądem.

Artykuł 56

Odwołanie może zostać wniesione do Trybunału Sprawiedliwości w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia o orzeczeniu, od którego wnoszone jest odwołanie, od orzeczeń Sądu kończących postępowanie w sprawie i orzeczeń tego Sądu rozstrzygających kwestie merytoryczne jedynie w części, lub rozstrzygających kwestię proceduralną dotyczącą zarzutu braku kompetencji lub niedopuszczalności.

Odwołanie takie może zostać wniesione przez każdą stronę, której żądania nie zostały uwzględnione, w całości lub w części. Jednakże interwenienci, niebędący ani Państwami Członkowskimi ani instytucjami Unii, mogą wnieść takie odwołanie jedynie wtedy, gdy orzeczenie Sądu dotyczy ich bezpośrednio.

Z wyjątkiem spraw dotyczących sporów między Unią a jej pracownikami, odwołanie może być również wniesione przez Państwa Członkowskie i instytucje Unii, które nie interweniowały w postępowaniach przed Sądem. Sytuacja takich Państw Członkowskich i instytucji jest taka sama jak Państw Członkowskich i instytucji, które interweniowały w pierwszej instancji.

Artykuł 57

Każda osoba, której wniosek interwencyjny został oddalony przez Sąd, może wnieść odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości w ciągu dwóch tygodni od zawiadomienia o orzeczeniu oddalającym wniosek.

Strony postępowania mogą wnieść odwołanie do Trybunału od wszelkich orzeczeń Sądu wydanych na mocy artykułu 278 lub artykułu 279 lub czwartego akapitu artykułu 299 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, lub artykułu 157 lub trzeciego akapitu artykułu 164 Traktatu EWEA, w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia o nich.

Odwołanie, o którym mowa w dwóch pierwszych akapitach niniejszego artykułu, jest rozpoznawane zgodnie z procedurą określoną w artykule 39 niniejszego Statutu.

Artykuł 58

Odwołanie do Trybunału Sprawiedliwości jest ograniczone do kwestii prawnych. Podstawę odwołania stanowi brak właściwości Sądu, naruszenie procedury w postępowaniu przed Sądem wpływające niekorzystnie na interesy wnoszącego odwołanie oraz naruszenie prawa Unii przez Sąd.

Odwołanie nie może dotyczyć wyłącznie ustalenia wysokości kosztów postępowania lub wskazania strony je ponoszącej.

Artykuł 59

W wypadku wniesienia odwołania od orzeczenia Sądu procedura postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości składa się z części pisemnej i ustnej. Zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie proceduralnym Trybunał, po wysłuchaniu rzecznika generalnego i stron, może odstąpić od procedury ustnej.

Artykuł 60

Z zastrzeżeniem artykułów 278 i 279 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i artykułu 157 Traktatu EWEA, odwołanie nie ma skutku zawieszającego.

Na zasadzie odstępstwa od artykułu 280 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, orzeczenia Sądu o nieważności rozporządzenia stają się skuteczne dopiero po upływie terminu określonego w pierwszym akapicie artykułu 56 niniejszego Statutu, bądź jeśli w terminie tym wniesiono odwołanie — od daty jego oddalenia, jednak bez uszczerbku dla prawa strony do wystąpienia do Trybunału Sprawiedliwości, zgodnie z artykułami 278 i 279 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub artykułem 157 Traktatu EWEA, o zawieszenie skutków rozporządzenia, o nieważności którego orzeczono, lub o podjęcie innych środków tymczasowych.

Artykuł 61

Jeśli odwołanie jest zasadne, Trybunał Sprawiedliwości uchyla orzeczenie Sądu. Może on wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala lub skierować sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd.

Gdy sprawa zostanie skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd, jest on związany orzeczeniem Trybunału co do kwestii prawnych.

Jeśli odwołanie wniesione przez Państwo Członkowskie lub instytucję Unii, które nie interweniowały w postępowaniu przed Sądem, jest zasadne, Trybunał może określić, jeśli uzna to za konieczne, które ze skutków uchylonego orzeczenia Sądu uważa się za ostateczne wobec stron sporu.

Artykuł 62

Jeżeli w sprawach przewidzianych w artykule 256 ustęp 2 i 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, pierwszy rzecznik generalny uzna, że zachodzi poważne ryzyko naruszenia jedności lub spójności prawa Unii, może wystąpić do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o poddanie orzeczenia Sądu kontroli.

Wniosek musi zostać złożony w terminie jednego miesiąca od wydania orzeczenia przez Sąd. W terminie miesiąca od otrzymania wniosku pierwszego rzecznika generalnego, Trybunał decyduje, czy poddać orzeczenie kontroli.

Artykuł 62a

Trybunał Sprawiedliwości orzeka w sprawie pytań będących przedmiotem kontroli zgodnie z procedurą nadzwyczajną na podstawie akt przekazanych mu przez Sąd.

Zainteresowani, o których mowa w artykule 23 niniejszego Statutu, a także w przypadkach przewidzianych w artykule 256 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, strony postępowania przed Sądem mają prawo, w wyznaczonym w tym celu terminie, przedstawić Trybunałowi pisma procesowe lub uwagi na piśmie odnośnie do pytań będących przedmiotem kontroli.

Trybunał może podjąć decyzję o otwarciu procedury ustnej przed wydaniem orzeczenia.

Artykuł 62b

W przypadkach przewidzianych w artykule 256 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, bez uszczerbku dla artykułów 278 i 279 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, wniosek o poddanie orzeczenia kontroli oraz decyzja w sprawie otwarcia procedury kontroli nie mają skutku zawieszającego. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi, że orzeczenie Sądu narusza jedność i spójność prawa Unii, kieruje sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd, który jest związany orzeczeniem Trybunału co do kwestii prawnych; Trybunał może określić, które ze skutków orzeczenia Sądu uważa się za ostateczne wobec stron sporu. Jednakże jeżeli rozstrzygnięcie sporu, przy uwzględnieniu rezultatu kontroli, wynika z ustaleń stanu faktycznego, na których oparte zostało orzeczenie Sądu, Trybunał wydaje orzeczenie ostateczne.

W przypadkach przewidzianych w artykule 256 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w przypadku braku wniosku o poddanie orzeczenia kontroli lub decyzji o otwarciu procedury kontroli, odpowiedzi udzielone przez Sąd na zadane mu pytania stają się skuteczne z chwilą wygaśnięcia terminów określonych w artykule 62 akapit drugi. W przypadku otwarcia procedury kontroli odpowiedzi, które zostały poddane kontroli stają się skuteczne wraz z zakończeniem tej procedury, chyba że Trybunał postanowi inaczej. Jeżeli Trybunał uzna, że orzeczenie Sądu narusza jedność lub spójność prawa Unii, odpowiedź udzielona przez Trybunał na pytania będące przedmiotem kontroli zastępuje odpowiedź Sądu.

TYTUŁ IV A

SĄDY WYSPECJALIZOWANE

Artykuł 62c

Przepisy odnoszące się do właściwości, składu, organizacji i procedury sądów wyspecjalizowanych ustanowionych na mocy artykułu 257 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej są zawarte w załączniku do niniejszego Statutu.

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie z art. 257 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, mogą ustanowić w sądach wyspecjalizowanych instytucję sędziów *ad interim* w celu zastępowania nieobecnych sędziów, którzy wprawdzie nie są dotknięci inwalidztwem uznanym za całkowite, ale do których odnosi się trwała przeszkoda w wykonywaniu obowiązków uniemożliwiająca im udział w rozpoznawaniu spraw. W takim przypadku Parlament Europejski i Rada ustalają zasady mianowania sędziów ad interim, ich uprawnienia i obowiązki, warunki wykonywania ich obowiązków oraz okoliczności skutkujące zakończeniem ich wykonywania.

TYTUŁ V

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 63

Regulaminy proceduralne Trybunału Sprawiedliwości i Sądu zawierają wszelkie postanowienia niezbędne do stosowania niniejszego Statutu, a w razie potrzeby do jego uzupełnienia.

Artykuł 64

Reguły dotyczące systemu językowego stosowanego w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej określa rozporządzenie Rady stanowiącej jednomyślnie. Rozporządzenie to jest przyjmowane na wniosek Trybunału Sprawiedliwości i po konsultacji z Komisją i Parlamentem Europejskim albo na wniosek Komisji i po konsultacji z Trybunałem Sprawiedliwości i Parlamentem Europejskim.

Do chwili przyjęcia tych reguł stosuje się postanowienia regulaminu proceduralnego Trybunału Sprawiedliwości oraz regulaminu proceduralnego Sądu dotyczące systemu językowego. Na zasadzie odstępstwa od artykułów 253 i 254 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wszelkie zmiany tych postanowień lub ich uchylenie wymagają jednomyślnej zgody Rady.

ZAŁĄCZNIK I

SĄD DO SPRAW SŁUŻBY PUBLICZNEJ UNII EUROPEJSKIEJ

Artykuł 1

Sąd do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej, zwany dalej „Sądem do spraw Służby Publicznej", jest właściwy do rozpoznawania w pierwszej instancji sporów między Unią a jej pracownikami na mocy art. 270 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w tym sporów między organami i jednostkami organizacyjnymi a ich personelem, w odniesieniu do których przyznano właściwość Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Artykuł 2

1. W skład Sądu do spraw Służby Publicznej wchodzi siedmiu sędziów. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości tego zażąda, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zwiększyć liczbę sędziów.

Sędziowie są mianowani na okres sześciu lat. Ustępujący sędziowie mogą być mianowani ponownie.

Wakaty uzupełnia się przez mianowanie nowego sędziego na okres sześciu lat.

2. Skład Sądu do spraw Służby Publicznej określony w ust. 1 akapit pierwszy może zostać uzupełniony przez sędziów *ad interim*, których zadaniem jest zastępowanie nieobecnych sędziów, którzy wprawdzie nie są dotknięci inwalidztwem uznanym za całkowite, ale do których odnosi się trwała przeszkoda w wykonywaniu obowiązków uniemożliwiająca im udział w rozpoznawaniu spraw.

Artykuł 3

1. Sędziowie są mianowani przez Radę, stanowiącą zgodnie z art. 257 akapit czwarty Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, po konsultacji z komitetem przewidzianym w niniejszym artykule. Przy mianowaniu sędziów Rada zapewnia zrównoważony skład Sądu do spraw Służby Publicznej w odniesieniu do obywateli Państw Członkowskich pochodzących z możliwie najszerszego obszaru geograficznego oraz w odniesieniu do reprezentowanych krajowych systemów sądowniczych.

2. Każda osoba posiadająca obywatelstwo Unii i spełniająca warunki przewidziane w art. 257 akapit czwarty Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej może przedstawić swoją kandydaturę. Rada, stanowiąc na zalecenie Trybunału Sprawiedliwości, określa warunki i zasady dotyczące przedstawiania i rozpatrywania kandydatur.

3. Tworzy się komitet składający się z siedmiu osobistości wybranych spośród byłych członków Trybunału Sprawiedliwości i Sądu oraz prawników o uznanej kompetencji. O mianowaniu członków komitetu oraz zasadach jego działania decyduje Rada stanowiąca na zalecenie prezesa Trybunału Sprawiedliwości.

4. Komitet wydaje opinię, czy kandydat jest odpowiedni do pełnienia funkcji sędziego Sądu do spraw Służby Publicznej. Komitet dołącza do tej opinii listę kandydatów o najbardziej odpowiednim doświadczeniu na najwyższym poziomie. Lista taka powinna zawierać co najmniej dwukrotnie większą liczbę kandydatów od liczby sędziów, którzy mają być mianowani przez Radę.

Artykuł 4

1. Sędziowie wybierają spośród siebie na okres trzech lat prezesa Sądu do spraw Służby Publicznej. Jego mandat jest odnawialny.

2. Sąd do spraw Służby Publicznej obraduje w izbach składających się z trzech sędziów. W niektórych przypadkach określonych w jego regulaminie Sąd może obradować w pełnym składzie, w izbie złożonej z pięciu sędziów lub w składzie jednoosobowym.

3. Prezes Sądu do spraw Służby Publicznej przewodniczy obradom w pełnym składzie i w izbie złożonej z pięciu sędziów. Prezesi izb złożonych z trzech sędziów są wyznaczani na warunkach określonych w ust. 1. Jeżeli prezes Sądu do spraw Służby Publicznej jest przydzielony do izby trzyosobowej, przewodniczy on takiej izbie.

4. Właściwości i kworum pełnego składu, jak również skład izb i przydzielanie im spraw określa regulamin.

Artykuł 5

Artykuły 2–6, 14, 15 i 17 akapity pierwszy, drugi i piąty, a także art. 18 Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej stosują się do Sądu do spraw Służby Publicznej i jego członków.

Ślubowanie, o którym mowa w art. 2 Statutu, składa się przed Trybunałem Sprawiedliwości, a decyzje, o których mowa w art. 3, 4 i 6, są podejmowane przez Trybunał Sprawiedliwości po konsultacji z Sądem do spraw Służby Publicznej.

Artykuł 6

1. Sąd do spraw Służby Publicznej jest wspierany przez służby administracyjne Trybunału Sprawiedliwości i Sądu. Prezes Trybunału Sprawiedliwości lub, w stosownym przypadku, prezes Sądu określa za wspólnym porozumieniem z prezesem Sądu do spraw Służby Publicznej warunki, na jakich urzędnicy i inni pracownicy zatrudnieni przy Trybunale Sprawiedliwości lub Sądzie świadczą wobec Sądu do spraw Służby Publicznej usługi umożliwiające jego funkcjonowanie. Niektórzy urzędnicy lub inni pracownicy odpowiadają przed sekretarzem Sądu do spraw Służby Publicznej, który podlega prezesowi tego Sądu.

2. Sąd do spraw Służby Publicznej mianuje swojego sekretarza i określa jego status. Artykuł 3 akapit czwarty, art. 10, 11 i 14 Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej stosują się do sekretarza tego Sądu.

Artykuł 7

1. Postępowanie przed Sądem do spraw Służby Publicznej określają przepisy tytułu III Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, z wyjątkiem jego art. 22 i 23. W miarę potrzeb ustanawia się bardziej szczegółowe i szersze przepisy w regulaminie tego Sądu.

2. Przepisy odnoszące się do systemu językowego Sądu mają zastosowanie do Sądu do spraw Służby Publicznej.

3. Część pisemna postępowania obejmuje przedstawienie skargi i odpowiedzi na skargę, o ile Sąd do spraw Służby Publicznej nie podejmie decyzji, że niezbędna jest kolejna wymiana pism procesowych. W przypadku gdy przeprowadza się taką kolejną wymianę pism procesowych, Sąd do spraw Służby Publicznej może, za zgodą stron, zadecydować o rozstrzygnięciu sprawy bez przeprowadzenia postępowania ustnego.

4. W każdym stadium postępowania, w tym od chwili złożenia skargi, Sąd do spraw Służby Publicznej może badać możliwość polubownego rozstrzygnięcia sporu i przyczyniać się do osiągnięcia ugody.

5. Sąd do spraw Służby Publicznej rozstrzyga o kosztach postępowania. Z zastrzeżeniem przepisów szczególnych regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

Artykuł 8

1. Jeśli skarga lub inny dokument procesowy skierowany do Sądu do spraw Służby Publicznej zostanie omyłkowo złożony u sekretarza Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu, ten przekazuje go natychmiast sekretarzowi Sądu do spraw Służby Publicznej. Podobnie jeśli skarga lub inny dokument procesowy skierowany do Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu zostanie omyłkowo złożony u sekretarza Sądu do spraw Służby Publicznej, ten przekazuje go natychmiast sekretarzowi Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu.

2. Jeśli Sąd do spraw Służby Publicznej stwierdzi, że nie jest właściwy do rozpoznawania skargi, dla której właściwy jest Trybunał Sprawiedliwości lub Sąd, kieruje ją do Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu. Podobnie jeśli Trybunał Sprawiedliwości lub Sąd stwierdzi, że skarga należy do właściwości Sądu do spraw Służby Publicznej, kieruje ją do Sądu do spraw Służby Cywilnej, który nie może stwierdzić braku swojej właściwości.

3. Jeśli w Sądzie do spraw Służby Publicznej i Sądzie są zawisłe sprawy dotyczące tej samej kwestii wykładni lub dotyczące ważności tego samego aktu, Sąd do spraw Służby Publicznej, po wysłuchaniu stron, może zawiesić postępowanie do czasu wydania wyroku przez Sąd.

Jeśli w Sądzie do spraw Służby Publicznej i Sądzie są zawisłe sprawy mające ten sam przedmiot, Sąd do spraw Służby Publicznej stwierdza brak swojej właściwości, tak aby Sąd mógł orzec w tych sprawach.

Artykuł 9

Odwołanie może zostać wniesione do Sądu w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia o orzeczeniu, od którego wnoszone jest odwołanie, od orzeczeń Sądu do spraw Służby Publicznej kończących postępowanie w sprawie i orzeczeń tego Sądu rozstrzygających kwestie merytoryczne jedynie w części lub rozstrzygających kwestię proceduralną dotyczącą zarzutu braku kompetencji lub niedopuszczalności.

Odwołanie takie może zostać wniesione przez każdą stronę, której żądania nie zostały uwzględnione, w całości lub w części. Jednakże interwenienci niebędący ani Państwami Członkowskimi, ani instytucjami Unii mogą wnieść takie odwołanie jedynie wtedy, gdy orzeczenie Sądu do spraw Służby Cywilnej dotyczy ich bezpośrednio.

Artykuł 10

1. Każda osoba, której wniosek interwencyjny został oddalony przez Sąd do spraw Służby Publicznej, może wnieść odwołanie do Sądu w ciągu dwóch tygodni od zawiadomienia o orzeczeniu oddalającym wniosek.

2. Strony postępowania mogą wnieść odwołanie do Sądu od wszelkich orzeczeń Sądu do spraw Służby Publicznej wydanych na mocy art. 278 lub art. 279 lub art. 299 akapit czwarty Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej lub art. 157 lub art. 164 akapit trzeci Traktatu EWEA, w terminie dwóch miesięcy od zawiadomienia o nich.

3. Prezes Sądu może rozstrzygać odwołania, o których mowa w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, stosując procedurę doraźną, która, w niezbędnym zakresie, może różnić się od przepisów niniejszego załącznika i która zostanie określona w regulaminie Sądu.

Artykuł 11

1. Odwołanie do Sądu jest ograniczone do kwestii prawnych. Podstawę odwołania może stanowić brak właściwości Sądu do spraw Służby Publicznej, naruszenie procedury w postępowaniu przed Sądem wpływające niekorzystnie na interesy wnoszącego odwołanie oraz naruszenie prawa Unii przez Sąd do spraw Służby Publicznej.

2. Odwołanie nie może dotyczyć wyłącznie ustalenia wysokości kosztów postępowania i wskazania strony je ponoszącej.

Artykuł 12

1. Z zastrzeżeniem art. 278 i 279 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i art. 157 Traktatu EWEA, odwołanie do Sądu nie ma skutku zawieszającego.

2. W przypadku wniesienia odwołania od orzeczenia Sądu do spraw Służby Publicznej postępowanie przed Sądem składa się z części pisemnej i ustnej. Zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie Sąd może, po wysłuchaniu stron, odstąpić od postępowania ustnego.

Artykuł 13

1. Jeśli odwołanie jest zasadne, Sąd uchyla orzeczenie Sądu do spraw Służby Publicznej i sam wydaje orzeczenie w sprawie. Jeżeli stan postępowania nie pozwala na wydanie orzeczenia przez Sąd, kieruje on sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd do spraw Służby Publicznej.

2. Gdy sprawa zostanie skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd do spraw Służby Publicznej, jest on związany orzeczeniem Sądu co do kwestii prawnych.

PROTOKÓŁ (nr 4)

W SPRAWIE STATUTU EUROPEJSKIEGO SYSTEMU BANKÓW CENTRALNYCH I EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC określić Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego wymienionych w artykule 129 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Rozdział I

Europejski System Banków Centralnych

Artykuł 1
Europejski System Banków Centralnych

Zgodnie z artykułem 282 ustęp 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Europejski Bank Centralny (EBC) i krajowe banki centralne stanowią Europejski System Banków Centralnych (ESBC). EBC i krajowe banki centralne Państw Członkowskich, których walutą jest euro, stanowią Eurosystem.

ESBC i EBC wypełniają swoje zadania i działają zgodnie z postanowieniami Traktatów i niniejszego Statutu.

Rozdział II

Cele i zadania ESBC

Artykuł 2
Cele

Zgodnie z artykułem 127 ustęp 1 i artykułem 282 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, głównym celem ESBC jest utrzymywanie stabilności cen. Bez uszczerbku dla celu stabilności cen, ESBC wspiera ogólne polityki gospodarcze w Unii, mając na względzie przyczynianie się do osiągnięcia celów Unii przedstawionych w artykule 3 Traktatu o Unii Europejskiej. ESBC działa w poszanowaniu zasady otwartej gospodarki rynkowej z wolną konkurencją, sprzyjając efektywnej alokacji zasobów oraz zgodnie z zasadami określonymi w artykule 119 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 3
Zadania

3.1. Zgodnie z artykułem 127 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej podstawowe zadania ESBC polegają na:

– definiowaniu i urzeczywistnianiu polityki pieniężnej Unii,

– przeprowadzaniu operacji walutowych zgodnie z artykułem 219 wspomnianego Traktatu,

– utrzymywaniu i zarządzaniu oficjalnymi rezerwami walutowymi Państw Członkowskich,

– popieraniu sprawnego funkcjonowania systemów płatniczych.

3.2. Zgodnie z artykułem 127 ustęp 3 wspomnianego Traktatu, trzecie tiret artykułu 3.1 stosuje się bez uszczerbku dla utrzymywania i zarządzania przez rządy Państw Członkowskich walutowymi kapitałami obrotowymi.

3.3. Zgodnie z artykułem 127 ustęp 5 wspomnianego Traktatu ESBC przyczynia się do należytego wykonywania polityk prowadzonych przez właściwe władze w odniesieniu do nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i do stabilności systemu finansowego.

Artykuł 4
Funkcje doradcze

Zgodnie z artykułem 127 ustęp 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

a) EBC jest konsultowany:

– w sprawie każdego projektowanego aktu Unii w dziedzinach podlegających jego kompetencji,

– przez władze krajowe w sprawie każdego projektu regulacji w dziedzinach podlegających jego kompetencji, lecz w granicach i na warunkach określonych przez Radę zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41;

b) EBC może w dziedzinach podlegających jego kompetencji przedkładać opinie instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii bądź władzom krajowym.

Artykuł 5
Gromadzenie informacji statystycznych

5.1. W celu realizacji zadań ESBC, EBC, wspomagany przez krajowe banki centralne, gromadzi niezbędne informacje statystyczne bądź od właściwych władz krajowych, bądź bezpośrednio od podmiotów gospodarczych. W tym celu współpracuje z instytucjami, organami lub jednostkami organizacyjnymi Unii i właściwymi władzami Państw Członkowskich lub państw trzecich oraz organizacjami międzynarodowymi.

5.2. Krajowe banki centralne wykonują, w miarę możliwości, zadania określone w artykule 5.1.

5.3. EBC przyczynia się do harmonizacji, w miarę potrzeb, reguł i praktyk rządzących gromadzeniem, tworzeniem i upowszechnianiem informacji statystycznej w dziedzinie podlegającej jego kompetencji;

5.4. Rada, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41, określa osoby fizyczne i prawne poddane wymogom sprawozdawczości, zasady poufności oraz odpowiednie przepisy wykonawcze.

Artykuł 6
Współpraca międzynarodowa

6.1. W dziedzinie współpracy międzynarodowej związanej z zadaniami powierzonymi ESBC, EBC decyduje o sposobie reprezentacji ESBC.

6.2. EBC i, za jego zgodą, krajowe banki centralne mogą uczestniczyć w międzynarodowych instytucjach walutowych.

6.3. Artykuły 6.1 i 6.2 stosuje się bez uszczerbku dla artykułu 138 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Rozdział III

Organizacja ESBC

Artykuł 7
Niezależność

Zgodnie z artykułem 130 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej przy wykonywaniu uprawnień oraz zadań i obowiązków, które zostały im powierzone Traktatami i Statutem ESBC i EBC, ani EBC, ani krajowy bank centralny, ani członek któregokolwiek z ich organów decyzyjnych, nie zwracają się o instrukcje ani ich nie przyjmują od instytucji, organów lub jednostek organizacyjnych Unii, rządów Państw Członkowskich, ani jakiegokolwiek innego organu. Instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz rządy Państw Członkowskich zobowiązują się respektować tę zasadę i nie dążyć do wywierania wpływu na członków organów decyzyjnych EBC lub krajowych banków centralnych przy wykonywaniu ich zadań.

Artykuł 8
Zasada ogólna

ESBC jest kierowany przez organy decyzyjne EBC.

Artykuł 9
Europejski Bank Centralny

9.1. EBC, który na mocy artykułu 282 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, ma osobowość prawną, posiada w każdym z Państw Członkowskich zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznanym przez ustawodawstwa krajowe osobom prawnym; może on zwłaszcza nabywać i zbywać mienie ruchome i nieruchome oraz stawać przed sądem.

9.2. EBC zapewnia realizację zadań powierzonych ESBC na mocy artykułu 127 ustępy 2, 3 i 5 wspomnianego Traktatu, bądź to przez własne działania zgodnie z niniejszym Statutem, bądź poprzez działania krajowych banków centralnych zgodnie z artykułami 12.1 i 14.

9.3. Zgodnie z artykułem 129 ustęp 1 wspomnianego Traktatu organami decyzyjnymi EBC są Rada Prezesów i Zarząd.

Artykuł 10
Rada Prezesów

10.1. Zgodnie z artykułem 283 ustęp 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Rada Prezesów EBC składa się z członków Zarządu EBC i prezesów krajowych banków centralnych Państw Członkowskich, których walutą jest euro.

10.2. Każdy członek Rady Prezesów ma jeden głos. Od dnia, w którym liczba członków Rady Prezesów przekroczy 21, każdy członek Zarządu będzie miał jeden głos, a liczba prezesów z prawem do głosowania wynosić będzie 15. Te prawa do głosowania zostają przydzielone, a ich rotacja odbywa się następująco:

– od dnia, w którym liczba członków Rady Prezesów przekroczy 15, do chwili gdy osiągnie 22, prezesi zostają przydzieleni do dwóch grup, zgodnie z uszeregowaniem wielkości udziału Państwa Członkowskiego danego KBC w całkowitym produkcie krajowym brutto w cenach rynkowych oraz w łącznym zagregowanym bilansie monetarnych instytucji finansowych Państw Członkowskich, których walutą jest euro. Udziały w całkowitym produkcie krajowym brutto w cenach rynkowych oraz w łącznym zagregowanym bilansie monetarnych instytucji finansowych zostają przydzielone odpowiednio w wagach 5/6 i 1/6. Pierwsza grupa złożona jest z pięciu prezesów, a druga z pozostałych prezesów. Częstotliwość praw do głosowania prezesów przydzielonych do pierwszej grupy nie będzie niższa od częstotliwości praw do głosowania prezesów z grupy drugiej. Z zastrzeżeniem poprzedniego zdania, pierwszej grupie zostają przydzielone cztery prawa do głosowania, a drugiej grupie jedenaście praw do głosowania,

– od dnia, w którym liczba prezesów osiągnie 22 prezesi zostaną przydzieleni do trzech grup zgodnie z uszeregowaniem na podstawie powyższych kryteriów. Pierwsza grupa złożona jest z pięciu prezesów i zostaną jej przydzielone cztery prawa do głosowania. Druga grupa złożona jest z połowy łącznej liczby prezesów, w przypadku jakiegokolwiek ułamka zaokrąglonego do najbliższej liczby całkowitej, i zostanie jej przydzielone osiem praw do głosowania. Trzecia grupa złożona jest z pozostałych prezesów i zostaną jej przydzielone trzy prawa do głosowania,

– prezesi w każdej grupie mają swoje prawa do głosowania w równych okresach czasu,

– do obliczania udziałów w całkowitym produkcie krajowym brutto w cenach rynkowych stosuje się art. 29.2. Łączny zagregowany bilans monetarnych instytucji finansowych obliczany jest zgodnie z ramami statystycznymi stosowanymi w Unii w momencie obliczania,

– w każdym przypadku gdy całkowity produkt krajowy brutto w cenach rynkowych jest dostosowywany zgodnie z art. 29.3, lub w każdym przypadku gdy zwiększa się liczba prezesów, wielkość lub struktura grup jest dostosowywana zgodnie z powyższymi zasadami,

– Rada Prezesów, stanowiąca większością dwóch trzecich głosów wszystkich jej członków, mających lub nie prawo do głosowania, przyjmuje wszelkie środki niezbędne do wykonania powyższych zasad oraz może podjąć decyzję o opóźnieniu rozpoczęcia systemu rotacji do dnia, w którym liczba prezesów przekroczy 18.

Prawo do głosowania jest wykonywane osobiście. Na zasadzie odstępstwa od tej reguły, regulamin wewnętrzny określony w art. 12.3 może ustanowić, że członkowie Rady Prezesów mogą oddać swój głos za pomocą środków telekonferencyjnych. Regulamin ten stanowi również, że członek Rady Prezesów, który nie może uczestniczyć w jej posiedzeniach przez dłuższy okres, może wyznaczyć zastępcę jako członka Rady Prezesów.

Przepisy poprzednich akapitów pozostają bez uszczerbku dla praw do głosowania wszystkich członków Rady Prezesów, mających lub nie prawo do głosowania, na podstawie artykułów 10.3, 40.2 i 40.3.

O ile w niniejszym Statucie nie przewidziano inaczej, Rada Prezesów stanowi zwykłą większością członków mających prawo do głosowania. W przypadku równej liczby głosów, głos przewodniczącego jest decydujący.

W celu umożliwienia głosowania Radzie Prezesów wymagane jest kworum dwóch trzecich członków mających prawo do głosowania. Jeżeli nie osiągnięto kworum, Przewodniczący może zwołać nadzwyczajne posiedzenie, na którym decyzje mogą być podejmowane bez względu na kworum.

10.3. Dla wszelkich decyzji podjętych zgodnie z artykułami 28, 29, 30, 32 i 33 głosy członków Rady Prezesów ważone są zgodnie z udziałami krajowych banków centralnych w subskrybowanym kapitale EBC. Waga głosów członków Zarządu wynosi zero. Decyzja wymagająca kwalifikowanej większości zostaje podjęta, jeżeli głosy za jej przyjęciem reprezentują przynajmniej dwie trzecie subskrybowanego kapitału EBC i przynajmniej połowę akcjonariuszy. Jeżeli jeden z prezesów nie może być obecny, może on wyznaczyć swego zastępcę w celu oddania jego ważonego głosu.

10.4. Zebrania są poufne. Rada Prezesów może zadecydować o podaniu wyniku swoich obrad do publicznej wiadomości.

10.5. Rada Prezesów zbiera się przynajmniej 10 razy w roku.

Artykuł 11
Zarząd

11.1. Zgodnie z artykułem 283 ustęp 2 akapit pierwszy Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Zarząd składa się z prezesa, wiceprezesa i czterech innych członków.

Członkowie wykonują swoje obowiązki w pełnym wymiarze czasowym. Członkowie nie mogą wykonywać żadnej innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej, chyba że Rada Prezesów w drodze wyjątku zwolni z tego zakazu.

11.2. Zgodnie z artykułem 283 ustęp 2 akapit drugi wspomnianego Traktatu prezes, wiceprezes i pozostali członkowie Zarządu są mianowani przez Radę Europejską stanowiącą większością kwalifikowaną, na zalecenie Rady i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Radą Prezesów spośród osób o uznanym autorytecie i doświadczeniu zawodowym w dziedzinie pieniądza lub bankowości.

Ich mandat trwa osiem lat i nie jest odnawialny.

Członkami Zarządu mogą być tylko obywatele Państw Członkowskich.

11.3. Okresy i warunki zatrudnienia członków Zarządu, w szczególności ich wynagrodzenia, emerytury i inne świadczenia z tytułu ubezpieczeń społecznych są przedmiotem umów zawieranych z EBC i są ustalane przez Radę Prezesów na wniosek Komitetu składającego się z trzech członków mianowanych przez Radę Prezesów i trzech członków mianowanych przez Radę. Członkowie Zarządu nie mają prawa głosu w sprawach określonych w niniejszym punkcie.

11.4. Jeśli członek Zarządu nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub dopuścił się poważnego uchybienia, Trybunał Sprawiedliwości może go zdymisjonować na wniosek Rady Prezesów lub Zarządu.

11.5. Każdy członek Zarządu obecny osobiście na posiedzeniach ma prawo głosu i dysponuje w tym celu jednym głosem. Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień Zarząd stanowi zwykłą większością oddanych głosów. W przypadku jednakowej liczby głosów przeważa głos prezesa Procedury głosowania są szczegółowo określone w regulaminie wewnętrznym przewidzianym w artykule 12.3.

11.6. Zarząd odpowiada za bieżące sprawy EBC.

11.7. Każdy wakat w Zarządzie jest obsadzany w drodze mianowania nowego członka zgodnie z artykułem 11.2.

Artykuł 12
Obowiązki organów decyzyjnych

12.1. Rada Prezesów uchwala wytyczne i podejmuje decyzje niezbędne do zapewnienia wykonania zadań powierzonych ESBC na podstawie Traktatów i niniejszego Statutu. Rada Prezesów ustala politykę pieniężną Unii, włącznie z odpowiednimi decyzjami w sprawach pośrednich celów pieniężnych, podstawowych stóp procentowych i wielkości rezerw w ESBC oraz określa wytyczne konieczne do ich realizacji.

Zarząd realizuje politykę pieniężną zgodnie z wytycznymi i postanowieniami Rady Prezesów. W tych ramach Zarząd udziela niezbędnych instrukcji krajowym bankom centralnym. Ponadto, Zarząd może uzyskać w drodze delegacji pewne uprawnienia, o ile Rada Prezesów tak zadecyduje.

W zakresie uznanym za możliwy i odpowiedni oraz bez uszczerbku dla postanowień niniejszego artykułu EBC ma prawo zwracać się do krajowych banków centralnych w celu przeprowadzenia operacji stanowiących część zadań ESBC.

12.2. Zarząd jest odpowiedzialny za przygotowanie posiedzeń Rady Prezesów.

12.3. Rada Prezesów przyjmuje regulamin wewnętrzny, który określa wewnętrzną organizację EBC i jego organów decyzyjnych.

12.4. Rada Prezesów wykonuje funkcje doradcze określone w artykule 4.

12.5. Rada Prezesów podejmuje decyzje określone w artykule 6.

Artykuł 13
Prezes EBC

13.1. Prezes lub, w razie jego nieobecności, wiceprezes przewodniczy Radzie Prezesów i Zarządowi EBC.

13.2. Z zastrzeżeniem artykułu 38 prezes EBC lub osoba przez niego wyznaczona reprezentuje EBC na zewnątrz.

Artykuł 14
Krajowe banki centralne

14.1. Zgodnie z artykułem 131 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej każde Państwo Członkowskie zapewnia zgodność swojego ustawodawstwa, w tym statutu krajowego banku centralnego, z Traktatami i niniejszym Statutem.

14.2. Statuty krajowych banków centralnych przewidują w szczególności, że kadencja prezesa krajowego banku centralnego nie będzie krótsza niż pięć lat.

Prezes może zostać zwolniony z urzędu wyłącznie wówczas, gdy nie spełnia już warunków koniecznych do wykonywania swych funkcji lub dopuścił się poważnego uchybienia. Decyzja w tej sprawie może być zaskarżona do Trybunału Sprawiedliwości przez prezesa, którego dotyczy, lub Radę Prezesów z powodu naruszenia Traktatów lub jakiejkolwiek reguły prawnej dotyczącej ich stosowania. Skargi takie powinny być wniesione w terminie dwóch miesięcy, stosownie do przypadku, od daty publikacji decyzji lub jej notyfikowania skarżącemu lub, w razie ich braku, od daty powzięcia przez niego wiadomości o tej decyzji.

14.3. Krajowe banki centralne są integralną częścią ESBC i działają zgodnie z wytycznymi i instrukcjami EBC. Rada Prezesów podejmuje kroki niezbędne w celu zapewnienia poszanowania wytycznych i instrukcji EBC oraz wymaga, aby dostarczano jej wszelkich niezbędnych informacji.

14.4. Krajowe banki centralne mogą wykonywać inne funkcje niż określone niniejszym Statutem, chyba że Rada Prezesów, stanowiąc większością dwóch trzecich oddanych głosów, uzna, że są one sprzeczne z celami i zadaniami ESBC. Funkcje te krajowe banki centralne wykonują na własną odpowiedzialność i nie uważa się ich za część funkcji ESBC.

Artykuł 15
Obowiązek składania sprawozdań

15.1. Co najmniej raz na kwartał EBC opracowuje i publikuje sprawozdania z działalności ESBC.

15.2. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe ESBC jest publikowane co tydzień.

15.3. Zgodnie z artykułem 284 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej EBC kieruje raport roczny z działalności ESBC i w sprawie polityki pieniężnej za rok ubiegły i rok bieżący do Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji, jak również do Rady Europejskiej.

15.4. Raporty i sprawozdania określone w niniejszym artykule udostępnia się zainteresowanym stronom bezpłatnie.

Artykuł 16
Banknoty

Zgodnie z artykułem 128 ustęp 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Rada Prezesów ma wyłączne prawo do upoważnienia do emisji banknotów euro w Unii. Banknoty takie mogą emitować EBC i krajowe banki centralne. Banknoty emitowane przez EBC i krajowe banki centralne są jedynym legalnym środkiem płatniczym w Unii.

EBC respektuje, w miarę możliwości, istniejące praktyki związane z emisją i projektowaniem banknotów.

Rozdział IV

Funkcje monetarne i operacje wykonywane przez ESBC

Artykuł 17
Rachunki bankowe w EBC i krajowych bankach centralnych

W celu przeprowadzania swoich operacji, EBC i krajowe banki centralne mogą otwierać rachunki bankowe instytucjom kredytowym, organom publicznym i innym uczestnikom rynku oraz akceptować aktywa, w tym zdematerializowane papiery wartościowe, na rachunku bieżącym jako zabezpieczenie.

Artykuł 18
Operacje otwartego rynku i operacje kredytowe

18.1. Aby osiągnąć cele ESBC i wykonywać swe zadania EBC i krajowe banki centralne mogą:

– dokonywać operacji na rynkach finansowych w formie kupna i sprzedaży bezwarunkowej (na rynku kasowym i terminowym), albo z zastrzeżeniem prawa odkupu, oraz udzielając i zaciągając pożyczki wyrażone w wierzytelnościach i papierach zbywalnych w euro lub innych walutach, jak również w odniesieniu do metali szlachetnych,

– dokonywać właściwie zabezpieczonych operacji kredytowych z instytucjami kredytowymi oraz innymi uczestnikami rynku.

18.2. EBC określa ogólne zasady dokonywania przez niego lub przez krajowe banki centralne operacji otwartego rynku i operacji kredytowych, w tym ogłaszania warunków, na jakich są one gotowe dokonywać powyższe operacje.

Artykuł 19
Rezerwy obowiązkowe

19.1. Z zastrzeżeniem artykułu 2, realizując cele polityki pieniężnej, EBC ma prawo żądać od instytucji kredytowych ustanowionych w Państwach Członkowskich utrzymywania obowiązkowych rezerw na rachunkach EBC i krajowych banków centralnych. Zasady dotyczące obliczania i określania wymaganych rezerw obowiązkowych mogą być ustalane przez Radę Prezesów. W przypadkach niestosowania się do powyższych wymagań EBC jest uprawniony pobierać odsetki karne oraz nakładać inne sankcje o porównywalnym skutku.

19.2. W celu stosowania niniejszego artykułu Rada, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41, ustala podstawę dla rezerw obowiązkowych oraz dopuszczalne maksymalne proporcje pomiędzy tymi rezerwami a ich podstawami, a także stosowne sankcje w razie nieprzestrzegania tych zasad.

Artykuł 20
Inne narzędzia kontroli pieniężnej

Rada Prezesów może, większością dwóch trzecich oddanych głosów, zadecydować o zastosowaniu innych operacyjnych metod kontroli pieniężnej, jakie uzna za stosowne, z uwzględnieniem artykułu 2.

Rada, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41, określa zakres powyższych metod, jeżeli nakładają one zobowiązania na osoby trzecie.

Artykuł 21
Operacje z podmiotami publicznymi

21.1. Zgodnie z artykułem 123 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zakazane jest udzielanie przez EBC lub krajowe banki centralne pożyczek na pokrycie deficytu lub jakichkolwiek innych kredytów instytucjom, organom lub jednostkom organizacyjnym Unii, rządom centralnym, władzom regionalnym, lokalnym lub innym władzom publicznym, innym instytucjom lub przedsiębiorstwom publicznym Państw Członkowskich, jak również nabywanie bezpośrednio od nich przez EBC lub krajowe banki centralne ich papierów dłużnych.

21.2. EBC i krajowe banki centralne mogą działać jako agenci skarbowi na rzecz jednostek wymienionych w artykule 21.1.

21.3. Postanowienia niniejszego artykułu nie mają zastosowania do publicznych instytucji kredytowych, które, w ramach utrzymywania rezerw przez banki centralne, korzystają ze strony krajowych banków centralnych i EBC z takiego samego traktowania jak prywatne instytucje kredytowe.

Artykuł 22
Systemy rozliczeń i płatności

EBC i krajowe banki centralne mogą stwarzać udogodnienia, a EBC może uchwalać rozporządzenia, w celu zapewnienia skuteczności i rzetelności systemów rozliczeń i płatności w ramach Unii i z innymi krajami.

Artykuł 23
Operacje zewnętrzne

EBC i krajowe banki centralne mogą:

– ustanawiać stosunki z bankami centralnymi i instytucjami finansowymi innych krajów oraz, w miarę potrzeby, z organizacjami międzynarodowymi,

– nabywać i zbywać, na rynku kasowym i terminowym, wszystkie rodzaje aktywów walutowych i metale szlachetne; termin „aktywa walutowe” oznacza papiery wartościowe i wszystkie inne aktywa wyrażone w walucie dowolnego państwa lub w jednostkach rachunkowych, bez względu na formę, w jakiej są przechowywane,

– utrzymywać i zarządzać aktywami określonymi w niniejszym artykule,

– przeprowadzać wszystkie typy operacji bankowych z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, w tym operacje udzielania i zaciągania pożyczek.

Artykuł 24
Inne operacje

Poza operacjami wynikającymi z ich zadań EBC i krajowe banki centralne mogą wykonywać inne operacje dla celów swojej infrastruktury administracyjnej lub na rzecz swojego personelu.

Rozdział V

Nadzór ostrożnościowy

Artykuł 25
Nadzór ostrożnościowy

25.1. EBC jest uprawniony do wyrażania opinii i udzielania konsultacji Radzie, Komisji i właściwym organom Państw Członkowskich w sprawie zakresu i stosowania ustawodawstwa Unii odnoszącego się do nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i do stabilności systemu finansowego.

25.2. Zgodnie z każdym rozporządzeniem Rady przyjętym na podstawie artykułu 127 ustęp 6 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, EBC może wykonywać specyficzne zadania, związane z polityką nadzoru ostrożnościowego instytucji kredytowych i innych instytucji finansowych, z wyłączeniem przedsiębiorstw ubezpieczeniowych.

Rozdział VI

Przepisy finansowe ESBC

Artykuł 26
Sprawozdania finansowe

26.1. Rok obrachunkowy EBC i krajowych banków centralnych rozpoczyna się pierwszego dnia stycznia i kończy ostatniego dnia grudnia.

26.2. Roczne sprawozdania finansowe EBC sporządza Zarząd zgodnie z zasadami określonymi przez Radę Prezesów. Sprawozdania zatwierdza Rada Prezesów, a następnie są one publikowane.

26.3. Dla potrzeb analizy i zarządzania Zarząd sporządza bilans skonsolidowany ESBC, zawierający aktywa i pasywa krajowych banków centralnych wchodzących w skład ESBC.

26.4. W celu stosowania niniejszego artykułu Rada Prezesów przyjmuje zasady konieczne do normalizacji procedur rachunkowych i sprawozdawczych dotyczących operacji krajowych banków centralnych.

Artykuł 27
Badanie sprawozdań finansowych

27.1. Sprawozdania finansowe EBC i krajowych banków centralnych są badane przez niezależnych rewidentów z zewnątrz wyznaczonych na zalecenie Rady Prezesów i zatwierdzonych przez Radę. Rewidenci księgowi mają wszelkie pełnomocnictwa do badania wszystkich ksiąg i rachunków EBC i krajowych banków centralnych oraz do otrzymywania wszystkich informacji na temat ich operacji.

27.2. Postanowienia artykułu 287 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stosują się tylko do badania skuteczności zarządzania EBC.

Artykuł 28
Kapitał EBC

28.1. Kapitał EBC wynosi 5 miliardów euro. Kapitał ten może zostać podwyższony o kwotę określoną przez Radę Prezesów, stanowiącą większością kwalifikowaną przewidzianą w artykule 10.3, w granicach i na warunkach ustanowionych przez Radę, zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41.

28.2. Krajowe banki centralne są wyłącznymi subskrybentami i posiadaczami kapitału EBC. Kapitał jest subskrybowany zgodnie z kluczem określonym w artykule 29.

28.3. Rada Prezesów, stanowiąc większością kwalifikowaną przewidzianą w artykule 10.3, określa wymaganą wysokość i sposoby objęcia kapitału.

28.4. Z zastrzeżeniem artykułu 28.5 udziały krajowych banków centralnych w subskrybowanym kapitale EBC nie mogą być zbywane, zastawiane ani zajmowane.

28.5. Jeżeli klucz określony w artykule 29 ulega zmianie, krajowe banki centralne przekazują sobie udziały kapitałowe w taki sposób, aby podział tych udziałów odpowiadał nowemu kluczowi. Rada Prezesów określa terminy i warunki tych transferów.

Artykuł 29
Klucz subskrypcji kapitału

29.1. Klucz subskrypcji kapitału EBC, określony po raz pierwszy w 1998 roku, gdy ustanowiono ESBC, ustala się poprzez przypisanie każdemu krajowemu bankowi centralnemu wagi w tym kluczu, która jest równa sumie:

– 50 % udziału danego Państwa Członkowskiego w ludności Unii w przedostatnim roku poprzedzającym ustanowienie ESBC,

– 50 % udziału danego Państwa Członkowskiego w produkcie wewnętrznym brutto Unii w cenach rynkowych, stwierdzonego w trakcie pięciu lat poprzedzających przedostatni rok przed ustanowieniem ESBC.

Wartości procentowe zaokrągla się w górę lub w dół do najbliższej wielokrotności 0,0001%.

29.2 Dane statystyczne konieczne do stosowania niniejszego artykułu są sporządzane przez Komisję zgodnie z zasadami przyjętymi przez Radę stosownie do procedury przewidzianej w artykule 41.

29.3. Ważenia przyznane krajowym bankom centralnym są dostosowywane co pięć lat po ustanowieniu ESBC, analogicznie do przepisów artykułu 29.1. Dostosowany klucz wywiera skutek pierwszego dnia następnego roku.

29.4. Rada Prezesów podejmie wszelkie inne środki konieczne do zastosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 30
Przekazanie rezerw walutowych do EBC

30.1. Bez uszczerbku dla artykułu 28, EBC jest wyposażony przez krajowe banki centralne w rezerwowe aktywa walutowe inne niż waluty Państw Członkowskich, euro, pozycje rezerwowe w MFW i specjalne prawa ciągnienia (SDR), do kwoty stanowiącej równowartość 50 miliardów euro. Rada Prezesów decyduje o proporcjach wymaganych przez EBC po jego ustanowieniu i o kwotach, które będą wymagane w późniejszych terminach. EBC ma pełne prawo do utrzymywania i zarządzania rezerwami walutowymi, które zostały mu przekazane, i używania ich dla celów ustalonych w niniejszym Statucie.

30.2. Wkład każdego krajowego banku centralnego jest ustalony proporcjonalnie do jego udziału w subskrybowanym kapitale EBC.

30.3. Każdy krajowy bank centralny uzyskuje od EBC wierzytelność stanowiącą równowartość jego wkładu. Rada Prezesów określa denominację i oprocentowanie tych wierzytelności.

30.4. Dodatkowe aktywa rezerwowe mogą być wymagane przez EBC, zgodnie z artykułem 30.2, ponad limit określony w artykule 30.1, w granicach i na warunkach określonych przez Radę zgodnie z procedurą określoną w artykule 41.

30.5. EBC może utrzymywać i zarządzać pozycjami rezerwowymi w MFW i specjalnymi prawami ciągnienia oraz akceptować łączenie tych aktywów.

30.6. Rada Prezesów podejmuje wszystkie inne środki niezbędne do stosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 31
Rezerwy walutowe utrzymywane przez krajowe banki centralne

31.1. Krajowe banki centralne są upoważnione do dokonywania operacji związanych z wypełnianiem ich zobowiązań w stosunku do organizacji międzynarodowych zgodnie z artykułem 23.

31.2. Wszelkie inne operacje związane z rezerwami walutowymi, które pozostają w krajowych bankach centralnych po transferach określonych w artykule 30 oraz transakcje dokonywane przez Państwa Członkowskie ich walutowymi kapitałami obrotowymi, powyżej pewnej granicy ustalonej w ramach artykułu 31.3, podlegają zatwierdzeniu przez EBC w celu zagwarantowania spójności z polityką kursów walutowych i polityką pieniężną Unii.

31.3. Rada Prezesów określa wytyczne w celu ułatwienia powyższych operacji.

Artykuł 32
Podział dochodów pieniężnych krajowych banków centralnych

32.1. Dochód osiągany przez krajowe banki centralne w wyniku realizowania zadań polityki pieniężnej ESBC, nazywany dalej „dochodem pieniężnym", jest rozdzielany pod koniec każdego roku obrachunkowego zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.

32.2. Wysokość dochodu pieniężnego każdego krajowego banku centralnego równa jest jego rocznemu dochodowi uzyskanemu z jego aktywów zestawionych z wartością pieniądza w obiegu i zobowiązań wynikających z depozytów instytucji kredytowych. Powyższe aktywa są asygnowane przez krajowe banki centralne zgodnie z wytycznymi przyjętymi przez Radę Prezesów.

32.3. Jeżeli, po wprowadzeniu euro, struktury bilansów krajowych banków centralnych, w ocenie Rady Prezesów, nie pozwalają na zastosowanie artykułu 32.2, Rada Prezesów, stanowiąc kwalifikowaną większością, może zdecydować, że w drodze odstępstwa od artykułu 32.2 dochód pieniężny będzie obliczany według innej metody, przez okres nie dłuższy niż pięć lat.

32.4. Kwota dochodu pieniężnego każdego krajowego banku centralnego jest zmniejszana o wszelkie odsetki zapłacone przez ten bank centralny od zobowiązań wynikających z depozytów ustanowionych przez instytucje kredytowe zgodnie z artykułem 19.

Rada Prezesów może zdecydować o wyrównaniu krajowym bankom centralnym kosztów związanych z emisją banknotów lub, w wyjątkowych okolicznościach, o wyrównaniu konkretnych strat spowodowanych operacjami polityki pieniężnej realizowanej dla ESBC. Wyrównanie dokonywane jest w formie uznanej za odpowiednią przez Radę Prezesów; powyższe sumy mogą być potrącone z dochodu pieniężnego krajowych banków centralnych.

32.5. Suma dochodu pieniężnego krajowych banków centralnych zostaje rozdzielona pomiędzy krajowe banki centralne proporcjonalnie do ich wpłaconych udziałów w kapitale EBC, z zastrzeżeniem wszelkich decyzji podjętych przez Radę Prezesów zgodnie z artykułem 33.2.

32.6. Rozliczenie i rozrachunek sald wynikających z podziału dochodu pieniężnego przeprowadza EBC zgodnie z wytycznymi ustanowionymi przez Radę Prezesów.

32.7. Rada Prezesów podejmie wszelkie inne środki konieczne do zastosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 33
Podział zysków netto i strat EBC

33.1. Zysk netto EBC jest przekazywany w następującym porządku:

a) suma określona przez Radę Prezesów, która nie może przekroczyć 20 % zysku netto, jest przekazywana do ogólnego funduszu rezerwowego ograniczonego do 100 % kapitału;

b) pozostały zysk netto zostaje podzielony między akcjonariuszy EBC proporcjonalnie do ich wpłaconych udziałów.

33.2. W przypadku strat poniesionych przez EBC deficyt może być potrącony z ogólnego funduszu rezerwowego EBC i, jeżeli będzie to konieczne, po podjęciu decyzji przez Radę Prezesów, z dochodów pieniężnych odpowiedniego finansowego roku obrachunkowego proporcjonalnie i do wysokości sum podzielonych pomiędzy krajowe banki centralne zgodnie z artykułem 32.5.

Rozdział VII

Postanowienia ogólne

Artykuł 34
Akty prawne

34.1. Zgodnie z artykułem 132 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, EBC:

– uchwala rozporządzenia w zakresie koniecznym do wykonania zadań określonych w artykule 3.1 pierwsze tiret, w artykułach 19.1, 22 i 25.2 jak również w przypadkach przewidzianych w aktach Rady, o których mowa w artykule 41,

– podejmuje decyzje niezbędne do wykonania zadań powierzonych ESBC na podstawie Traktatów i Statutu ESBC i EBC,

– wydaje zalecenia i opinie.

34.2. EBC może zadecydować o opublikowaniu swych decyzji, zaleceń i opinii.

34.3. W granicach i na warunkach uchwalonych przez Radę zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 41, EBC jest upoważniony, w przypadku nieposzanowania jego rozporządzeń i decyzji, do nakładania na przedsiębiorstwa grzywien i okresowych kar pieniężnych.

Artykuł 35
Kontrola sądowa i związane z nią kwestie

35.1. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej może kontrolować działania i zaniechania EBC bądź interpretować je w sprawach i na warunkach określonych Traktatami. EBC może wszczynać postępowanie w sprawach i na warunkach określonych Traktatami.

35.2. Spory pomiędzy EBC a jego wierzycielami, dłużnikami lub innymi stronami rozstrzygają właściwe sądy krajowe, chyba że właściwość ta zostanie przyznana Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

35.3. EBC podlega systemowi odpowiedzialności przewidzianemu w artykule 340 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Odpowiedzialność krajowych banków centralnych jest określona stosownie do ich krajowych systemów prawnych.

35.4. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania na mocy klauzuli arbitrażowej umieszczonej w umowie prawa publicznego lub prywatnego, zawartej przez EBC lub w jego imieniu.

35.5. Decyzja EBC o wszczęciu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej podejmowana jest przez Radę Prezesów.

35.6. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w każdym sporze związanym z wypełnianiem przez krajowe banki centralne zobowiązań określonych w Traktatach i niniejszym Statucie. Jeżeli EBC uznaje, że krajowy bank centralny uchybił jednemu z zobowiązań, które na nim ciążą na mocy Traktatów i niniejszego Statutu, wydaje on uzasadnioną opinię w tym przedmiocie, po uprzednim umożliwieniu temu bankowi przedstawienia swych uwag. Jeśli dany krajowy bank centralny nie zastosuje się do opinii w terminie określonym przez EBC, ten ostatni może wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Artykuł 36
Personel

36.1. Rada Prezesów na wniosek Zarządu ustanawia warunki zatrudnienia personelu EBC.

36.2. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w każdym sporze między EBC i jego pracownikami, w granicach i na warunkach określonych w warunkach zatrudnienia.

Artykuł 37 (dawny artykuł 38)
Tajemnica służbowa

37.1. Członkowie organów decyzyjnych i personelu EBC oraz krajowych banków centralnych są obowiązani, nawet po zakończeniu pełnienia swoich obowiązków do nieudzielania informacji objętych tajemnicą służbową.

37.2. Osoby mające dostęp do danych podlegających prawodawstwu Unii nakładającemu obowiązek zachowania tajemnicy podlegają temu prawu.

Artykuł 38 (dawny artykuł 39)
Sygnatariusze

Prawne zobowiązania EBC w stosunku do osób trzecich są podejmowane przez prezesa EBC lub przez dwóch członków Zarządu, lub na podstawie podpisów dwóch członków personelu EBC, którzy zostali należycie upoważnieni przez prezesa do składania podpisów w imieniu EBC.

Artykuł 39 (dawny artykuł 40)
Przywileje i immunitety

EBC korzysta na terenie Państw Członkowskich z wszelkich przywilejów i immunitetów jakie są niezbędnie do wykonywania swoich zadań, na warunkach ustanowionych w Protokole w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej.

Rozdział VIII

Zmiana statutu i prawodawstwo uzupełniające

Artykuł 40 (dawny artykuł 41)
Uproszczona procedura zmian

40.1. Zgodnie z artykułem 129 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, artykuły 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, 33.1 litera a) i 36 niniejszego Statutu mogą zostać zmienione przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą na zalecenie EBC i po zasięgnięciu opinii Komisji albo na wniosek Komisji i po zasięgnięciu opinii EBC.

40.2. Artykuł 10.2 może zostać zmieniony na mocy decyzji Rady Europejskiej stanowiącej jednomyślnie na zalecenie Europejskiego Banku Centralnego i po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją albo na zalecenie Komisji po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Europejskim Bankiem Centralnym. Zmiany te wchodzą w życie dopiero po ich zatwierdzeniu przez Państwa Członkowskie zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi.

40.3. Zalecenie wydane przez EBC zgodnie z niniejszym artykułem wymaga jednomyślnej decyzji Rady Prezesów.

Artykuł 41 (dawny artykuł 42)
Prawodawstwo uzupełniające

Zgodnie z artykułem 129 ustęp 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Rada na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz EBC albo na zalecenie EBC i po konsultacji z Parlamentem Europejskim oraz Komisją, uchwala przepisy, o których mowa w artykułach 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 i 34.3 niniejszego Statutu.

Rozdział IX

Postanowienia przejściowe oraz inne postanowienia dotyczące ESBC

Artykuł 42 (dawny artykuł 43)
Postanowienia ogólne

42.1. Derogacja określona w artykule 139 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej powoduje, że następujące artykuły niniejszego Statutu nie przyznają żadnych praw ani nie nakładają żadnych zobowiązań na dane Państwa Członkowskie: 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26.2, 27, 30, 31, 32, 33, 34 i 49.

42.2. Banki centralne Państw Członkowskich objętych derogacją, określoną w artykule 139 wspomnianego Traktatu, zachowują swoje uprawnienia w zakresie polityki pieniężnej zgodnie z prawem krajowym.

42.3. Zgodnie z artykułem 139 wspomnianego Traktatu określenie „Państwa Członkowskie" rozumie się jako „Państwa Członkowskie, których walutą jest euro" w następujących artykułach niniejszego Statutu: 3, 11.2 i 19.

42.4 Określenie „krajowe banki centralne" należy rozumieć jako „banki centralne Państw Członkowskich, których walutą jest euro" w następujących artykułach niniejszego Statutu: 9.2, 10.2, 10.3, 12.1, 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31, 32, 33.2 i 49.

42.5. W artykułach 10.3 i 33.1 przez „akcjonariuszy" należy rozumieć „banki centralne Państw Członkowskich, których walutą jest euro".

42.6. W artykułach 10.3 i 30.2 przez „kapitał subskrybowany" należy rozumieć „kapitał EBC subskrybowany przez banki centralne Państw Członkowskich, których walutą jest euro".

Artykuł 43 (dawny artykuł 44)
Zadania przejściowe EBC

EBC przejmie dawne zadania Europejskiego Instytutu Walutowego, o których mowa w artykule 141 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, które, z powodu objęcia derogacją jednego lub więcej Państw Członkowskich, muszą być nadal realizowane po wprowadzeniu euro.

EBC pełni funkcję doradczą w przygotowaniach do zniesienia derogacji określonych artykułem 140 wspomnianego Traktatu.

Artykuł 44 (dawny artykuł 45)
Rada Ogólna EBC

44.1. Z zastrzeżeniem postanowień artykułu 129 ustęp 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Rada Ogólna jest ustanowiona jako trzeci organ decyzyjny EBC.

44.2. Rada Ogólna składa się z prezesa i wiceprezesa EBC oraz prezesów krajowych banków centralnych. Pozostali członkowie Zarządu mogą uczestniczyć w posiedzeniach Rady Ogólnej, ale bez prawa do głosowania.

44.3. Obowiązki Rady Ogólnej wymieniono w sposób wyczerpujący w artykule 46 niniejszego Statutu.

Artykuł 45 (dawny artykuł 46)
Regulamin wewnętrzny Rady Ogólnej

45.1. Radzie Ogólnej EBC przewodniczy prezes lub, w razie jego nieobecności, wiceprezes EBC.

45.2. Przewodniczący Rady i członek Komisji mogą uczestniczyć w posiedzeniach Rady Ogólnej, ale bez prawa głosowania.

45.3. Prezes EBC przygotowuje posiedzenia Rady Ogólnej.

45.4. W drodze odstępstwa od artykułu 12.3, Rada Ogólna uchwala swój regulamin wewnętrzny.

45.5. Sekretariat Rady Ogólnej jest zapewniony przez EBC.

Artykuł 46 (dawny artykuł 47)
Obowiązki Rady Ogólnej

46.1. Rada Ogólna:

– wykonuje zadania wymienione w artykule 43,

– współdziała w wykonywaniu funkcji doradczych określonych w artykułach 4 i 25.1.

46.2. Rada Ogólna wspiera:

– gromadzenie informacji statystycznych określonych w artykule 5,

– działalność sprawozdawczą EBC określoną w artykule 15,

– ustanawianie zasad koniecznych dla zastosowania artykułu 26, określonych w artykule 26.4,

– podejmowanie wszelkich innych środków koniecznych dla zastosowania artykułu 29, określonych w artykule 29.4,

– ustanawianie warunków zatrudnienia personelu EBC przewidzianych w artykule 36.

46.3. Rada Ogólna wspomaga wszelkie przygotowania niezbędne do nieodwołalnego ustalenia kursów walut Państw Członkowskich objętych derogacją w odniesieniu do euro, zgodnie z artykułem 140 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

46.4. Rada Ogólna jest informowana przez prezesa EBC o decyzjach podjętych przez Radę Prezesów.

Artykuł 47 (dawny artykuł 48)
Postanowienia przejściowe dotyczące kapitału EBC

Zgodnie z artykułem 29.1 każdemu krajowemu bankowi centralnemu zostaje przyznana — zgodnie z kluczem subskrypcji — część kapitału EBC. W drodze odstępstwa od artykułu 28.3, banki centralne Państw Członkowskich objętych derogacją nie wpłacają swojego subskrybowanego kapitału, chyba że Rada Ogólna, stanowiąc większością reprezentującą przynajmniej dwie trzecie subskrybowanego kapitału EBC i przynajmniej połowę akcjonariuszy, podejmie decyzję, że musi zostać wpłacony minimalny procent jako wkład w koszty operacyjne EBC.

Artykuł 48 (dawny artykuł 49)
Odroczona wpłata kapitału, rezerw i zasobów EBC

48.1. Bank centralny Państwa Członkowskiego, którego derogacja została uchylona, wpłaca swój subskrybowany udział w kapitale EBC w takim samym stopniu jak banki centralne innych Państw Członkowskich, których walutą jest euro i przekazuje do EBC rezerwy walutowe zgodnie z artykułem 30.1. Przekazywana kwota jest określona poprzez pomnożenie określonych w euro zgodnie z obowiązującymi kursami walut wartości rezerw walutowych, które zostały już przekazane do EBC zgodnie z artykułem 30.1, przez stosunek pomiędzy liczbą udziałów subskrybowanych przez dany krajowy bank centralny a liczbą udziałów uprzednio wpłaconych przez inne krajowe banki centralne.

48.2. Oprócz wpłaty, która jest dokonywana zgodnie z artykułem 48.1, dany bank centralny uczestniczy w rezerwach EBC, zasobach równoważnych rezerwom i kwocie, która ma zostać dodana do rezerw i zasobów odpowiadających saldu rachunku zysków i strat z 31 grudnia roku poprzedzającego uchylenie derogacji. Suma, którą należy wyasygnować, zostaje ustalona poprzez pomnożenie sumy rezerw, określonej powyżej i zapisanej w zatwierdzonym bilansie EBC, przez stosunek liczby udziałów subskrybowanych przez dany bank centralny a liczbą udziałów uprzednio wpłaconych przez inne banki centralne.

48.3. Po tym jak jedno lub więcej państw stanie się Państwami Członkowskimi, a ich krajowe banki centralne staną się częścią Europejskiego Systemu Banków Centralnych (ESBC), kapitał subskrybowany EBC oraz ograniczenie ilości rezerwowych aktywów walutowych, które mogą być przekazywane EBC zostają podwyższone automatycznie. Wzrost ustala się poprzez pomnożenie odpowiednich wartości obowiązujących w danym czasie przez stosunek, w ramach rozszerzonego klucza kapitałowego, pomiędzy ważeniem przystępujących krajowych banków centralnych a ważeniem krajowych banków centralnych już będących członkami ESBC. Ważenie każdego z krajowych banków centralnych w kluczu kapitałowym oblicza się przez analogię z artykułem 29.1 oraz zgodnie z artykułem 29.2. Okresy referencyjne, które mają być stosowane do celów danych statystycznych są identyczne z zastosowanymi do celów ostatniego dostosowywania ważenia dokonywanego co pięć lat, zgodnie z artykułem 29.3.

Artykuł 49 (dawny artykuł 52)
Wymiana banknotów w walucie Państw Członkowskich

Po nieodwołalnym ustaleniu kursów walut, zgodnie z artykułem 140 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Rada Prezesów podejmie konieczne środki w celu zapewnienia, że banknoty w walutach o nieodwołalnie ustalonym kursie walut są wymieniane przez krajowe banki centralne według wartości nominalnej.

Artykuł 50 (dawny artykuł 53)
Stosowanie środków przejściowych

Artykuły 42–47 są stosowane jeśli i tak długo jak istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją.

PROTOKÓŁ (nr 5)

W SPRAWIE STATUTU EUROPEJSKIEGO BANKU INWESTYCYJNEGO

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC określić Statut Europejskiego Banku Inwestycyjnego przewidziany w artykule 308 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Niniejszym tworzy się Europejski Bank Inwestycyjny, ustanowiony artykułem 308 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwany dalej „Bankiem"), który wykonuje swoje funkcje i prowadzi działalność zgodnie z postanowieniami Traktatów i niniejszego Statutu.

Artykuł 2

Zadanie Banku zdefiniowano w artykule 309 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 3

Zgodnie z artykułem 308 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej członkami Banku są Państwa Członkowskie.

Artykuł 4

1. Kapitał Banku wynosi 232 392 989 000 EUR subskrybowany przez Państwa Członkowskie następująco:

Niemcy	37 578 019 000
Francja	37 578 019 000
Włochy	37 578 019 000
Zjednoczone Królestwo	37 578 019 000
Hiszpania	22 546 811 500
Belgia	10 416 365 500
Niderlandy	10 416 365 500
Szwecja	6 910 226 000
Dania	5 274 105 000
Austria	5 170 732 500
Polska	4 810 160 500
Finlandia	2 970 783 000
Grecja	2 825 416 500
Portugalia	1 820 820 000
Republika Czeska	1 774 990 500
Węgry	1 679 222 000
Irlandia	1 318 525 000
Rumunia	1 217 626 000
Słowacja	604 206 500
Słowenia	560 951 500
Bułgaria	410 217 500
Litwa	351 981 000
Luksemburg	263 707 000
Cypr	258 583 500
Łotwa	214 805 000
Estonia	165 882 000
Malta	98 429 500

Państwa Członkowskie ponoszą odpowiedzialność wyłącznie do wysokości kapitału subskrybowanego, który nie został pokryty.

2. Przyjęcie nowego członka stanowi podwyższenie subskrybowanego kapitału proporcjonalnie do wysokości kapitału wniesionego przez tego członka.

3. Rada Gubernatorów może jednomyślnie zadecydować o podwyższeniu subskrybowanego kapitału.

4. Udział w subskrybowanym kapitale nie może zostać przeniesiony, zastawiony ani zajęty.

Artykuł 5

1. Kapitał subskrybowany wpłacany jest przez Państwa Członkowskie średnio w wysokości 5 % kwot określonych w art. 4 ust. 1.

2. W przypadku podwyższenia kapitału subskrybowanego, Rada Gubernatorów jednogłośnie ustala procent przewidziany do zapłaty i sposób uregulowania płatności. Wpłaty gotówkowe są dokonywane wyłącznie w euro.

3. Rada Dyrektorów może żądać wyrównania salda kapitału subskrybowanego w wysokości niezbędnej dla Banku do spełnienia jego zobowiązań.

Państwa Członkowskie dokonują płatności proporcjonalnie do ich udziałów w subskrybowanym kapitale.

Artykuł 6
(dawny artykuł 8)

Bankiem kieruje i zarządza Rada Gubernatorów, Rada Dyrektorów i Komitet Zarządzający.

Artykuł 7
(dawny artykuł 9)

1. Rada Gubernatorów składa się z ministrów wyznaczonych przez Państwa Członkowskie.

2. Rada Gubernatorów ustala ogólne wytyczne polityki kredytowej Banku zgodnie z celami Unii.

Rada Gubernatorów zapewnia wykonanie tych wytycznych.

3. Ponadto Rada Gubernatorów:

a) podejmuje decyzje o podwyższeniu subskrybowanego kapitału zgodnie z artykułem 4 ustęp 3 i artykułem 5 ustęp 2;

b) do celów artykułu 9 ustęp 1 określa zasady mające zastosowanie do operacji finansowania podejmowanych w ramach zadań Banku;

c) wykonuje uprawnienia przewidziane w artykułach 9 i 11 odnośnie mianowania i dymisjonowania członków Rady Dyrektorów i Komitetu Zarządzającego, jak również uprawnienia przewidziane w drugim akapicie artykułu 11 ustęp 1;

d) decyduje o przyznaniu finansowania na działania inwestycyjne prowadzone, w całości lub w części, poza terytorium Państw Członkowskich, zgodnie z artykułem 16 ustęp 1;

e) zatwierdza roczne sprawozdanie Rady Dyrektorów;

f) zatwierdza roczny bilans i rachunek zysków i strat;

g) wykonuje inne uprawnienia i funkcje powierzone na mocy niniejszego Statutu;

h) zatwierdza regulamin wewnętrzny Banku.

4. W ramach Traktatów i niniejszego Statutu, Rada Gubernatorów może jednomyślnie podejmować decyzje dotyczące wstrzymania operacji Banku oraz, w miarę potrzeby, jego likwidacji.

Artykuł 8
(dawny artykuł 10)

O ile w niniejszym Statucie nie przewidziano inaczej, decyzje Rady Gubernatorów są podejmowane większością głosów jej członków. Większość ta musi być reprezentowana przez co najmniej 50 % subskrybowanego kapitału.

Większość kwalifikowana wymaga oddania osiemnastu głosów reprezentujących 68% kapitału subskrybowanego.

Wstrzymanie się od głosu przez członków obecnych lub reprezentowanych nie stanowi przeszkody w przyjęciu uchwał wymagających jednomyślności.

Artykuł 9
(dawny artykuł 11)

1. Rada Dyrektorów decyduje o przyznaniu finansowania, w szczególności w formie kredytów i gwarancji oraz o zaciągnięciu pożyczek, ustala oprocentowanie udzielanych kredytów, a także prowizje i inne opłaty. Może ona, na podstawie decyzji przyjętej większością kwalifikowaną, delegować niektóre ze swoich funkcji Komitetowi Zarządzającemu. Określa zasady i warunki takiej delegacji oraz nadzoruje jej wykonanie.

Rada Dyrektorów nadzoruje właściwe zarządzanie Bankiem i zapewnia kierowanie Bankiem zgodnie z postanowieniami Traktatów i Statutu oraz ogólnymi wytycznymi Rady Gubernatorów.

Na koniec roku budżetowego Rada Dyrektorów składa sprawozdanie Radzie Gubernatorów i publikuje je po zatwierdzeniu.

2. Rada Dyrektorów składa się z dwudziestu ośmiu dyrektorów i osiemnastu zastępców.

Dyrektorów mianuje Rada Gubernatorów na okres pięciu lat, jeden jest nominowany przez każde Państwo Członkowskie, a jeden jest nominowany przez Komisję.

Zastępcy dyrektorów są mianowani przez Radę Gubernatorów na okres pięciu lat w następujący sposób:

– dwóch zastępców wyznacza Republika Federalna Niemiec,

– dwóch zastępców wyznacza Republika Francuska,

– dwóch zastępców wyznacza Republika Włoska,

– dwóch zastępców wyznacza Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,

– jednego zastępcę wyznaczają za wspólnym porozumieniem Królestwo Hiszpanii i Republika Portugalska,

– jednego zastępcę wyznaczają za wspólnym porozumieniem Królestwo Belgii i Wielkie Księstwo Luksemburga oraz Królestwo Niderlandów,

– dwóch zastępców wyznaczają za wspólnym porozumieniem Królestwo Danii, Republika Grecka, Irlandia i Rumunia,

– dwóch zastępców wyznaczają za wspólnym porozumieniem Republika Estońska, Republika Litewska, Republika Austrii, Republika Finlandii i Królestwo Szwecji,

– trzech zastępców wyznaczają za wspólnym porozumieniem Republika Bułgarii, Republika Czeska, Republika Cypryjska, Republika Węgierska, Republika Malty, Rzeczpospolita Polska, Republika Słowenii i Republika Słowacka,

– jednego zastępcę wyznacza Komisja.

Rada Dyrektorów dobiera sobie sześciu ekspertów bez prawa głosu: trzech jako członków i trzech jako zastępców.

Dyrektorzy i zastępcy mogą zostać mianowani ponownie.

Regulamin wewnętrzny ustanawia zasady uczestnictwa w posiedzeniach Rady Dyrektorów i przepisy mające zastosowanie do zastępców i dobranych ekspertów.

Posiedzeniami Rady Dyrektorów kieruje przewodniczący Komitetu Zarządzającego lub, w przypadku jego nieobecności, jeden z wiceprzewodniczących, bez prawa głosu.

Członków Rady Dyrektorów wybiera się spośród osób o niekwestionowanej niezależności i kompetencji. Są oni odpowiedzialni wyłącznie przed Bankiem.

3. Dyrektor może zostać zdymisjonowany przez Radę Gubernatorów wyłącznie, jeżeli nie spełnia już warunków niezbędnych do wykonywania swych funkcji. Rada stanowi większością kwalifikowaną.

Jeżeli sprawozdanie roczne nie zostanie zatwierdzone, Rada Dyrektorów składa rezygnację.

4. Wakat powstały wskutek śmierci, rezygnacji, dymisji lub rezygnacji kolektywnej zapełnia się zgodnie z ustępem 2. Członków zastępuje się na okres pozostający do zakończenia kadencji, chyba że wymianie podlega cała Rada Dyrektorów.

5. Rada Gubernatorów ustala wynagrodzenie członków Rady Dyrektorów. Rada Gubernatorów określa jakie działania są nie do pogodzenia z obowiązkami dyrektora lub zastępcy.

Artykuł 10
(dawny artykuł 12)

1. Każdy dyrektor dysponuje jednym głosem w Radzie Dyrektorów. Swój głos może w każdej sprawie scedować, zgodnie z regulaminem Banku.

2. O ile w niniejszym Statucie nie przewidziano inaczej, decyzje Rady Dyrektorów są podejmowane co najmniej jedną trzecią głosów członków uprawnionych do głosowania, reprezentujących co najmniej pięćdziesiąt procent subskrybowanego kapitału. Większość kwalifikowana wymaga oddania osiemnastu głosów „za" i sześćdziesięciu ośmiu procent subskrybowanego kapitału. Regulamin wewnętrzny Banku określa kworum wymagane do ważności decyzji podejmowanych przez Radę Dyrektorów.

Artykuł 11
(dawny artykuł 13)

1. Komitet Zarządzający składa się z przewodniczącego i ośmiu wiceprzewodniczących mianowanych na okres sześciu lat przez Radę Gubernatorów na wniosek Rady Dyrektorów. Ich mandat jest odnawialny.

Rada Dyrektorów może jednogłośnie zmienić liczbę członków Komitetu Zarządzającego.

2. Na wniosek Rady Dyrektorów, przyjęty większością kwalifikowaną, Rada Gubernatorów, stanowiąc również większością kwalifikowaną, może zdymisjonować członka Komitetu Zarządzającego.

3. Komitet Zarządzający jest odpowiedzialny za bieżące działania Banku, pod kierownictwem przewodniczącego i nadzorem Rady Dyrektorów.

Komitet Zarządzający opracowuje decyzje Rady Dyrektorów, zwłaszcza dotyczące zaciągania kredytów, przyznawania finansowania, w szczególności w formie kredytów, jak również zapewnia ich wykonanie.

4. Komitet Zarządzający stanowi większością, gdy wydaje opinie na temat propozycji dotyczących zaciągania pożyczek oraz przyznawania finansowania, w szczególności w formie kredytów i gwarancji.

5. Rada Gubernatorów ustala wynagrodzenie członków Komitetu Zarządzającego i określa, jakie działania są nie do pogodzenia z ich obowiązkami.

6. W sprawach sądowych i pozasądowych Bank reprezentuje przewodniczący lub, jeżeli nie jest to możliwe, wiceprzewodniczący.

7. Członkowie personelu Banku podlegają przewodniczącemu, przez którego są zatrudniani i zwalniani. Przy doborze personelu uwzględnia się nie tylko osobiste umiejętności i kwalifikacje zawodowe, ale także sprawiedliwą reprezentację obywateli Państw Członkowskich. Regulamin wewnętrzny określa, który organ jest właściwy do przyjmowania przepisów mających zastosowanie do personelu.

8. Komitet Zarządzający i personel Banku podlega wyłącznie Bankowi i jest całkowicie niezależny w wykonywaniu swoich obowiązków.

Artykuł 12
(dawny artykuł 14)

1. Komitet składający się z sześciu członków, mianowanych na podstawie ich kompetencji przez Radę Gubernatorów, sprawdza, czy działania Banku są zgodne z najlepszymi praktykami bankowymi, i odpowiada za kontrolę ksiąg Banku.

2. Komitet, o którym mowa w ustępie 1, corocznie bada, czy operacje Banku i jego księgi są prowadzone właściwie. W tym celu sprawdza, czy operacje Banku zostały przeprowadzone zgodnie z formalnościami i procedurami określonymi w niniejszym Statucie i w regulaminie wewnętrznym.

3. Komitet, o którym mowa w ustępie 1, potwierdza, że dane finansowe, jak również wszelkie inne informacje finansowe zawarte w rocznych sprawozdaniach finansowych sporządzonych przez Radę Dyrektorów, dają rzetelny obraz sytuacji finansowej Banku w zakresie jego aktywów i pasywów, wyników jego działalności oraz przepływów środków pieniężnych za dany rok finansowy.

4. Regulamin wewnętrzny określa szczegółowe kwalifikacje, które muszą posiadać członkowie Komitetu, o którym mowa w ustępie 1, oraz ustala zasady i warunki działania Komitetu.

Artykuł 13
(dawny artykuł 15)

Bank komunikuje się z każdym z Państw Członkowskich za pośrednictwem wyznaczonego przez nie organu. W wykonywaniu operacji finansowych Bank korzysta z usług krajowego banku centralnego zainteresowanego Państwa Członkowskiego lub innej instytucji finansowej przez dane państwo uznanej.

Artykuł 14
(dawny artykuł 16)

1. Bank współpracuje ze wszystkimi organizacjami międzynarodowymi działającymi w podobnych dziedzinach.

2. Bank dąży do nawiązywania właściwych kontaktów, w celu współpracy z instytucjami bankowymi i finansowymi w krajach, w których prowadzi operacje.

Artykuł 15
(dawny artykuł 17)

Na wniosek Państwa Członkowskiego lub Komisji albo z własnej inicjatywy Rada Gubernatorów interpretuje i uzupełnia wytyczne przyjęte przez nią na podstawie artykułu 7 niniejszego Statutu, zgodnie z przepisami regulującymi ich przyjmowanie.

Artykuł 16
(dawny artykuł 18)

1. W ramach zadań określonych w artykule 309 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej Bank przyznaje finansowanie, w szczególności w formie kredytów i gwarancji, swoim członkom oraz przedsiębiorstwom prywatnym i publicznym na realizację inwestycji na terytoriach Państw Członkowskich, o ile nie jest możliwe uzyskanie środków z innych źródeł na rozsądnych warunkach.

Niemniej, na mocy decyzji Rady Gubernatorów stanowiącej większością kwalifikowaną na wniosek Rady Dyrektorów, Bank może przyznać finansowanie na inwestycje realizowane w całości lub w części poza terytoriami Państw Członkowskich.

2. O ile to możliwe, pożyczki są udzielane wyłącznie pod warunkiem korzystania także z innych źródeł finansowania.

3. Udzielając pożyczki przedsiębiorstwu lub innemu podmiotowi niż Państwo Członkowskie, Bank uzależnia tę pożyczkę od udzielenia gwarancji przez Państwo Członkowskie, na którego obszarze inwestycja będzie realizowana, albo innej odpowiedniej gwarancji, albo od zdolności finansowej dłużnika.

Ponadto, zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę Gubernatorów na podstawie artykułu 7 ustęp 3 litera b) i kiedy wymaga tego realizacja działań określonych w artykule 309 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Rada Dyrektorów stanowiąc większością kwalifikowaną określa zasady i warunki wszelkiego finansowania, z którym wiąże się szczególne ryzyko i które z tego tytułu uważane są za działanie specjalne.

4. Bank może gwarantować pożyczki uzyskane przez przedsiębiorstwa prywatne lub publiczne lub inne podmioty w celu realizacji projektów przewidzianych w artykule 309 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

5. Łączna kwota kredytów i gwarancji udzielonych przez Bank nie może przekroczyć 250% kwoty subskrybowanego kapitału, kapitału zapasowego, nierozwiązanych rezerw oraz nadwyżki rachunku zysku i strat. Łączna kwota tych pozycji jest obliczana po dokonaniu potrącenia kwoty równej wysokości kapitału subskrybowanego (wpłaconego bądź nie wpłaconego) z tytułu obejmowania udziałów przez Bank.

Kwota wpłacona z tytułu obejmowania udziałów przez Bank nie może w żadnej chwili przekroczyć łącznej wartości kapitału opłaconego, kapitału zapasowego, nie rozwiązanych rezerw oraz nadwyżki rachunku zysków i strat.

Wyjątkowo, dla działań specjalnych Banku, w sprawie których decyzję podejmują Rada Gubernatorów i Rada Dyrektorów zgodnie z ustępem 3, ustanawia się rezerwę szczególną.

Niniejszy ustęp stosuje się również do skonsolidowanych ksiąg Banku.

6. Bank chroni się przed ryzykiem kursowym, włączając do umów pożyczek i gwarancji klauzule uznane przez siebie za odpowiednie.

Artykuł 17
(dawny artykuł 19)

1. Oprocentowanie pożyczek udzielanych przez Bank oraz prowizje i inne opłaty dostosowuje się do warunków przeważających na rynku kapitałowym i oblicza w taki sposób, aby dochód uzyskany z tych odsetek i prowizji umożliwił Bankowi wywiązanie się z jego zobowiązań, pokrycie kosztów i ryzyk i stworzenie funduszu rezerw, przewidzianego w artykule 22.

2. Bank nie zmniejsza stóp oprocentowania. Jeżeli redukcja oprocentowania wydaje się być niezbędną z uwagi na szczególny charakter finansowanej inwestycji, dane Państwo Członkowskie lub inna instytucja może udzielić pomocy na spłatę odsetek, w zakresie zgodnym z artykułem 107 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 18
(dawny artykuł 20)

Przyznając finansowanie, Bank kieruje się następującymi zasadami:

1. Bank zapewnia wykorzystanie funduszy w sposób maksymalnie racjonalny, w interesie Unii.

Pożyczki i gwarancje mogą być udzielane wyłącznie:

a) jeżeli spłata odsetek i kapitału jest pokrywana z zysków operacyjnych w przypadku inwestycji realizowanych przez przedsiębiorstwa z sektora produkcji lub, w przypadku innych inwestycji, poprzez podjęcie zobowiązania przez państwo, w którym realizowana jest inwestycja, albo w inny sposób; oraz

b) jeżeli realizacja inwestycji przyczynia się generalnie do zwiększenia produktywności ekonomicznej i ułatwia stworzenie rynku wewnętrznego.

2. Bank nie nabywa udziałów w przedsiębiorstwach i nie podejmuje zobowiązań odnośnie zarządzania nimi, chyba że jest to niezbędne do zabezpieczenia praw Banku do zwrotu pożyczonych funduszy.

Jednakże, zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę Gubernatorów na podstawie artykułu 7 ustęp 3 litera b) i kiedy wymaga tego realizacja działań określonych w artykule 309 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Rada Dyrektorów stanowiąc większością kwalifikowaną określa zasady i warunki uczestnictwa w kapitale przedsiębiorstwa handlowego, zwykle jako uzupełnienie kredytu lub gwarancji, o ile jest to konieczne do finansowania inwestycji lub programu.

3. Bank może zbywać swoje roszczenia na rynku kapitałowym i może w tym celu zobowiązywać swoich pożyczkobiorców do wydania obligacji lub innych papierów wartościowych.

4. Bank i Państwa Członkowskie nie mogą nakładać warunków wymagających wydatkowania środków pożyczonych przez Bank w określonym Państwie Członkowskim.

5. Bank może uzależnić przyznanie pożyczki od zorganizowania międzynarodowego przetargu.

6. Bank nie finansuje żadnych inwestycji, w całości ani w części, kwestionowanych przez Państwo Członkowskie, na którego obszarze mają one zostać zrealizowane.

7. Obok udzielania kredytów, Bank może udzielać wsparcia technicznego zgodnie z zasadami i na warunkach określonych przez Radę Gubernatorów stanowiącą większością kwalifikowaną i z poszanowaniem niniejszego Statutu.

Artykuł 19
(dawny artykuł 21)

1. Każde przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny lub prywatny może wystąpić bezpośrednio do Banku z wnioskiem o finansowanie. Wnioski do Banku mogą być też składane za pośrednictwem Komisji albo Państwa Członkowskiego, na którego terytorium inwestycja ma zostać zrealizowana.

2. Wnioski złożone za pośrednictwem Komisji są przekazywane do zaopiniowania przez Państwo Członkowskie, na którego terytorium inwestycja ma być realizowana. Wnioski złożone za pośrednictwem Państwa Członkowskiego są przekazywane do zaopiniowania przez Komisję. Wnioski złożone bezpośrednio przez przedsiębiorstwa przekazuje się zainteresowanemu Państwu Członkowskiemu i Komisji.

Zainteresowane Państwo Członkowskie i Komisja przedstawiają swoje opinie najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy. Brak odpowiedzi jest uważany przez Bank za brak zastrzeżeń co do danej inwestycji.

3. Rada Dyrektorów podejmuje decyzje w sprawie wniosków o finansowanie, otrzymanych od Komitetu Zarządzającego.

4. Komitet Zarządzający bada zgodność otrzymanych wniosków o finansowanie z postanowieniami niniejszego Statutu, zwłaszcza jego artykułami 16 i 18. Jeżeli Komitet Zarządzający opowiada się za przyznaniem finansowania, przekazuje odpowiedni projekt Radzie Dyrektorów. Komitet może uzależnić swoją aprobatę od spełnienia warunków, jakie uzna za istotne. Jeżeli Komitet jest przeciwny przyznaniu finansowania, przekazuje odpowiednie dokumenty wraz z opinią Radzie Dyrektorów.

5. W przypadku wydania negatywnej opinii przez Komitet Zarządzający, Rada Dyrektorów może przyznać finansowanie jedynie na podstawie decyzji przyjętej jednomyślnie.

6. W przypadku wydania negatywnej opinii przez Komisję, Rada Dyrektorów może przyznać finansowanie jedynie na podstawie decyzji przyjętej jednomyślnie, przy czym dyrektor nominowany przez Komisję wstrzymuje się od głosu.

7. W przypadku wydania negatywnej opinii zarówno przez Komitet Zarządzający i przez Komisję, Rada Dyrektorów nie może przyznać finansowania.

8. Jeżeli zmiana struktury operacji finansowania dotyczącego zatwierdzonej inwestycji uzasadniona jest ochroną praw i interesów Banku, Komitet Zarządzający bezzwłocznie podejmuje takie środki nadzwyczajne, które uzna za konieczne, z zastrzeżeniem natychmiastowego powiadomienia o tym Rady Dyrektorów.

Artykuł 20
(dawny artykuł 22)

1. Bank nabywa na rynkach kapitałowych środki niezbędne do wykonywania swoich zadań.

2. Bank może zaciągać pożyczki na rynkach kapitałowych Państw Członkowskich zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie do tych rynków.

Właściwe organy Państwa Członkowskiego objętego derogacją w rozumieniu artykułu 139 ustęp 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej mogą się temu sprzeciwić wyłącznie gdy istnieje ryzyko poważnych zakłóceń na rynku kapitałowym tego państwa.

Artykuł 21
(dawny artykuł 23)

1. Bank może wykorzystywać wszelkie dostępne fundusze, które nie są natychmiastowo niezbędne do spełnienia jego zobowiązań, w następujący sposób:

a) inwestowanie na rynkach pieniężnych;

b) z zastrzeżeniem postanowień artykułu 18 ustęp 2, nabywanie i zbywanie papierów wartościowych;

c) dokonywanie wszelkich innych operacji finansowych powiązanych z jego celami.

2. Nie naruszając postanowień artykułu 23, zarządzając swoimi inwestycjami Bank nie może wykonywać arbitrażu walutowego, który nie jest bezpośrednio wymagany do wykonania jego operacji pożyczkowych lub realizacji zobowiązań wynikających z udzielonych pożyczek lub gwarancji.

3. W sferze objętej postanowieniami niniejszego artykułu Bank działa w porozumieniu z właściwymi organami lub krajowym bankiem centralnym zainteresowanego Państwa Członkowskiego.

Artykuł 22
(dawny artykuł 24)

1. Stopniowo tworzy się fundusz rezerwowy w wysokości 10 % objętego kapitału. Jeżeli wymaga tego stan zobowiązań Banku, Rada Dyrektorów może zadecydować o utworzeniu dodatkowych rezerw. W okresie kiedy fundusz rezerwowy nie jest jeszcze w całości utworzony, jest on zasilany z:

a) odsetek od pożyczek udzielonych przez Bank z sum wpłaconych przez Państwa Członkowskie na mocy artykułu 5;

b) odsetek od pożyczek udzielonych przez Bank z sum uzyskanych ze zwrotu pożyczek wymienionych w literze a);

w zakresie, w jakim odsetki te nie są wymagane do spełnienia zobowiązań Banku ani na pokrycie jego wydatków.

2. Środki z funduszu rezerwowego są inwestowane w taki sposób, aby były dostępne w dowolnym czasie na realizacje celów funduszu.

Artykuł 23
(dawny artykuł 25)

1. Bank może w dowolnym czasie wymienić swoje aktywa w walucie jednego Państwa Członkowskiego, którego walutą nie jest euro, w celu wykonania operacji finansowych odpowiadających zadaniom określonym w artykule 309 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, z uwzględnieniem postanowień artykułu 21 niniejszego Statutu. Bank unika w miarę możliwości dokonywania takiej wymiany, jeśli ma dostępne lub dające się zgromadzić aktywa w wymaganej walucie.

2. Bank nie może wymieniać aktywów w walucie Państwa Członkowskiego, którego walutą nie jest euro, na walutę państwa trzeciego bez zgody tego Państwa Członkowskiego.

3. Bank może dowolnie zbywać część swojego kapitału oraz wszelkie waluty pożyczone na rynkach poza Unią.

4. Państwa Członkowskie zobowiązują się udostępniać dłużnikom Banku środki walutowe niezbędne do spłaty pożyczek z odsetkami lub prowizji gwarancyjnych udzielonych przez Bank na cele inwestycji realizowanych na ich obszarach.

Artykuł 24
(dawny artykuł 26)

Jeżeli Państwo Członkowskie nie wywiąże się ze swoich zobowiązań członkowskich wynikających z niniejszego Statutu, w szczególności z zobowiązania pokrycia swojego udziału lub obsługi swoich pożyczek, udzielanie pożyczek lub gwarancji temu Państwu Członkowskiemu lub jego obywatelom może zostać wstrzymane decyzją Rady Gubernatorów, podjętą większością kwalifikowaną.

Decyzja taka nie zwalnia tego Państwa Członkowskiego ani jego obywateli z zobowiązań w stosunku do Banku.

Artykuł 25
(dawny artykuł 27)

1. W przypadku podjęcia decyzji przez Radę Gubernatorów o wstrzymaniu operacji Banku, wszelkie jego działania zostają niezwłocznie zawieszone, za wyjątkiem operacji koniecznych dla zapewnienia właściwego wykorzystania, ochrony i zabezpieczenia aktywów Banku oraz uregulowania jego zobowiązań.

2. W przypadku likwidacji Rada Gubernatorów wyznacza likwidatorów i udziela im instrukcji odnośnie do przeprowadzenia likwidacji. Zapewnia zabezpieczenie praw członków personelu.

Artykuł 26
(dawny artykuł 28)

1. W każdym z Państw Członkowskich Bank ma zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych o najszerszym zakresie przyznanym przez ustawodawstwa krajowe osobom prawnym; może on zwłaszcza nabywać lub zbywać mienie ruchome i nieruchome oraz stawać przed sądem.

2. Mienie Banku nie podlega żadnym formom przejęcia ani wywłaszczenia.

Artykuł 27
(dawny artykuł 29)

Spory pomiędzy Bankiem, z jednej strony, a jego wierzycielami, pożyczkobiorcami lub osobami trzecimi, z drugiej strony, rozstrzygają właściwe sądy krajowe, chyba że właściwość ta zostanie przyznana Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Bank może przewidzieć w umowach postępowanie arbitrażowe.

Bank ma adres do doręczeń pism w każdym Państwie Członkowskim. Niemniej w umowach może on wskazać inny szczególny adres do doręczeń pism.

Mienie i aktywa Banku nie podlegają zajęciu ani konfiskacie z tytułu egzekucji, chyba że na mocy orzeczenia sądowego.

Artykuł 28
(dawny artykuł 30)

1. Rada Gubernatorów, stanowiąc jednomyślnie, może zadecydować o utworzeniu spółek zależnych lub innych podmiotów, które będą mieć osobowość prawną i niezależność finansową.

2. Rada Gubernatorów przyjmuje statuty jednostek organizacyjnych, o których mowa w ustępie 1, stanowiąc jednomyślnie. Statuty określają, w szczególności, cele, strukturę, kapitał, członkostwo, siedzibę, zasoby finansowe, środki interwencyjne i ustalenia dotyczące audytu, a także stosunki między tymi jednostkami organizacyjnymi a organami Banku.

3. Bank jest uprawniony do uczestniczenia w zarządzaniu tymi jednostkami organizacyjnymi i wnoszenia wkładu do ich subskrybowanego kapitału do wysokości określonej przez Radę Gubernatorów, stanowiącą jednomyślnie.

4. Protokół w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej stosuje się do jednostek organizacyjnych, o których mowa w ustępie 1, w zakresie, w jakim podlegają one prawu Unii, do członków ich organów w wykonywaniu przez nich obowiązków służbowych oraz do ich personelu, zgodnie z tymi samymi zasadami i warunkami, które stosują się do Banku.

Jednak dywidendy, zyski kapitałowe i inne formy przychodu pochodzące z takich jednostek organizacyjnych, do których mają prawo członkowie inni niż Unia Europejska i Bank, podlegają przepisom podatkowym właściwego ustawodawstwa.

5. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy, w granicach ustanowionych poniżej, do rozpoznawania sporów dotyczących środków przyjętych przez organy jednostki organizacyjnej podlegającej prawu Unii. Skargi przeciwko takim środkom mogą być wniesione przez każdego członka takiej jednostki organizacyjnej występującego w tym charakterze lub przez Państwa Członkowskie, na warunkach określonych w artykule 263 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

6. Rada Gubernatorów może zdecydować, stanowiąc jednomyślnie, o przyznaniu personelowi jednostek organizacyjnych podlegających prawu Unii, zgodnie z odpowiednimi procedurami wewnętrznymi, dostępu do systemów utrzymywanych wspólnie z Bankiem.

PROTOKÓŁ (nr 6)

W SPRAWIE USTALENIA SIEDZIB INSTYTUCJI I NIEKTÓRYCH ORGANÓW, JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH I SŁUŻB UNII EUROPEJSKIEJ

PRZEDSTAWICIELE RZĄDÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH,

UWZGLĘDNIAJĄC artykuł 341 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i artykuł 189 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej,

PRZYWOŁUJĄC I POTWIERDZAJĄC decyzję z 8 kwietnia 1965 roku, bez uszczerbku dla decyzji dotyczących siedziby przyszłych instytucji, organów, jednostek organizacyjnych i służb,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

Artykuł

a) Parlament Europejski ma siedzibę w Strasburgu, gdzie odbywa się 12 posiedzeń plenarnych, w tym posiedzenie budżetowe. Dodatkowe posiedzenia plenarne odbywają się w Brukseli. Komisje Parlamentu Europejskiego obradują w Brukseli. Sekretariat Generalny Parlamentu Europejskiego i jego służby pozostają w Luksemburgu.

b) Rada ma siedzibę w Brukseli. Posiedzenia Rady w kwietniu, czerwcu i październiku odbywają się w Luksemburgu.

c) Komisja ma siedzibę w Brukseli. Służby wymienione w artykułach 7, 8 i 9 decyzji z 8 kwietnia 1965 roku mieszczą się w Luksemburgu.

d) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ma siedzibę w Luksemburgu.

e) Trybunał Obrachunkowy ma siedzibę w Luksemburgu.

f) Komitet Ekonomiczno-Społeczny ma siedzibę w Brukseli.

g) Komitet Regionów ma siedzibę w Brukseli.

h) Europejski Bank Inwestycyjny ma siedzibę w Luksemburgu.

i) Europejski Bank Centralny ma siedzibę we Frankfurcie.

j) Europejski Urząd Policji (Europol) ma siedzibę w Hadze.

PROTOKÓŁ (nr 7)

W SPRAWIE PRZYWILEJÓW I IMMUNITETÓW UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

MAJĄC NA UWADZE, że zgodnie z artykułem 343 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i artykułem 191 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, Unia Europejska i EWEA korzystają na terytoriach Państw Członkowskich z przywilejów i immunitetów niezbędnych do wykonywania ich zadań,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

Rozdział I

Mienie, fundusze, aktywa i operacje Unii Europejskiej

Artykuł 1

Lokale i budynki Unii są nietykalne. Nie podlegają rewizjom, rekwizycjom, konfiskacie lub wywłaszczeniu. Mienie i aktywa Unii nie podlegają żadnym środkom przymusu administracyjnego lub sądowego bez upoważnienia Trybunału Sprawiedliwości.

Artykuł 2

Archiwa Unii są nietykalne.

Artykuł 3

Unia, jej aktywa, przychody i inne mienie są zwolnione ze wszelkich podatków bezpośrednich.

Rządy Państw Członkowskich, wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, podejmują stosowne środki w celu umorzenia lub zwrotu kwoty podatków pośrednich lub podatków z tytułu sprzedaży wliczonych w cenę mienia ruchomego i nieruchomego, w przypadku gdy Unia dokonuje, do celów użytku służbowego, poważnych zakupów, których cena zawiera tego typu podatki. Jednakże stosowanie tych postanowień nie może spowodować zakłócenia konkurencji w obrębie Unii.

Zwolnień nie udziela się w stosunku do podatków i opłat, których wysokość stanowi jedynie wynagrodzenie za skorzystanie z usługi użyteczności publicznej.

Artykuł 4

Unia jest zwolniona z wszelkich ceł, zakazów i ograniczeń przywozowych i wywozowych w stosunku do produktów przeznaczonych do ich użytku służbowego: produkty przywiezione w ten sposób mogą zostać sprzedane, odpłatnie lub nieodpłatnie, na terytorium kraju, do którego zostały przywiezione, wyłącznie na warunkach określonych przez rząd tego kraju.

Unia jest także zwolniona z wszelkich ceł, zakazów i ograniczeń przywozowych i wywozowych w odniesieniu do swoich publikacji.

Rozdział II

Komunikacja i *laissez-passer*

Artykuł 5
(dawny artykuł 6)

W celu komunikacji służbowej i przekazywania wszelkich dokumentów, instytucje Unii korzystają na terytorium każdego Państwa Członkowskiego z przywilejów przyznawanych przez dane państwo placówkom dyplomatycznym.

Korespondencja służbowa i inne środki komunikacji służbowej instytucji Unii nie podlegają cenzurze.

Artykuł 6
(dawny artykuł 7)

Laissez-passer w postaci, która zostanie określona przez Radę stanowiącą zwykłą większością, a które władze Państwa Członkowskiego uznają za ważny dokument podróży, mogą być wystawiane członkom i pracownikom instytucji Unii przez szefów tych instytucji. Te *laissez-passer* wydawane są urzędnikom i innym pracownikom na warunkach określonych w regulaminie pracowniczym urzędników i warunkach zatrudnienia innych pracowników Unii.

Komisja może zawierać umowy umożliwiające uznawanie *laissez-passer* jako ważnych dokumentów podróży na terytorium państw trzecich.

Rozdział III

Członkowie Parlamentu Europejskiego

Artykuł 7
(dawny artykuł 8)

Swoboda przepływu członków Parlamentu Europejskiego podróżujących do lub z miejsca obrad Parlamentu Europejskiego nie podlega żadnym ograniczeniom administracyjnym lub innym.

Członkom Parlamentu Europejskiego, w zakresie kontroli celnej i walutowej, przyznaje się:

a) ze strony własnego rządu — takie same udogodnienia jak przyznawane wyższym urzędnikom wyjeżdżającym za granicę na czasowe pobyty służbowe;

b) ze strony rządów innych Państw Członkowskich — takie same udogodnienia jak przyznawane przedstawicielom obcych rządów w związku z czasowym pobytem służbowym.

Artykuł 8
(dawny artykuł 9)

Wobec członków Parlamentu Europejskiego nie można prowadzić dochodzenia, postępowania sądowego, ani też ich zatrzymywać z powodu ich opinii lub stanowiska zajętego przez nich w głosowaniu w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych.

Artykuł 9
(dawny artykuł 10)

Podczas sesji Parlamentu Europejskiego jego członkowie korzystają:

a) na terytorium swojego państwa — z immunitetów przyznawanych członkom parlamentu ich państwa;

b) na terytorium innego Państwa Członkowskiego — z immunitetu chroniącego przed zatrzymaniem oraz immunitetu jurysdykcyjnego.

Immunitet chroni także członków podczas ich podróży do i z miejsca, gdzie odbywa się posiedzenie Parlamentu Europejskiego.

Nie można powoływać się na immunitet w przypadku, gdy członek został schwytany na gorącym uczynku i nie może on stanowić przeszkody w wykonywaniu przez Parlament Europejski prawa uchylenia immunitetu w odniesieniu do któregokolwiek ze swoich członków.

Rozdział IV

Przedstawiciele Państw Członkowskich biorący udział w pracach instytucji Unii Europejskiej

Artykuł 10
(dawny artykuł 11)

Przedstawiciele Państw Członkowskich biorący udział w pracach instytucji Unii, ich doradcy i eksperci techniczni, korzystają w czasie wykonywania swoich funkcji i w czasie podróży do i z miejsca obrad, ze zwyczajowych przywilejów, immunitetów i udogodnień.

Niniejszy artykuł stosuje się również do członków organów doradczych Unii.

Rozdział V

Urzędnicy i inni pracownicy Unii Europejskiej

Artykuł 11
(dawny artykuł 12)

Na terytorium każdego Państwa Członkowskiego i bez względu na ich przynależność państwową, urzędnicy i inni pracownicy Unii:

a) z zastrzeżeniem postanowień Traktatów dotyczących z jednej strony reguł odpowiedzialności urzędników i innych pracowników w stosunku do Unii oraz, z drugiej strony, właściwości Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sporach między Unią a jej urzędnikami i innymi pracownikami, korzystają z immunitetu jurysdykcyjnego co do dokonanych przez nich czynności służbowych, a obejmującego również słowa wypowiedziane lub napisane; korzystają oni z tego immunitetu również po zakończeniu pełnienia funkcji;

b) wraz ze współmałżonkami oraz członkami rodziny pozostającymi na utrzymaniu, nie podlegają ograniczeniom imigracyjnym i nie są objęci formalnościami dotyczącymi rejestracji cudzoziemców;

c) w zakresie przepisów walutowych, korzystają z takich samych udogodnień, które są zwyczajowo przyznawane pracownikom organizacji międzynarodowych;

d) korzystają z prawa przywozu bez opłat z kraju ostatniego miejsca zamieszkania lub z kraju, którego są obywatelami, mebli i przedmiotów osobistego użytku przy podejmowaniu po raz pierwszy pracy w danym kraju, a także prawa ponownego wywozu bez opłat mebli i przedmiotów osobistego użytku, po ustaniu funkcji w tym kraju, w obu przypadkach w stopniu uznanym przez rząd państwa, w którym prawo to jest wykonywane, za niezbędny;

e) korzystają z prawa przywozu bez opłat samochodu do użytku osobistego, nabytego w kraju ostatniego miejsca zamieszkania lub w kraju, którego są obywatelami na zasadach rządzących rodzimym rynkiem tego kraju, a także z prawa ponownego wywozu bez opłat tego samochodu, w obu przypadkach w stopniu uznanym przez rząd danego państwa za niezbędny.

Artykuł 12
(dawny artykuł 13)

Urzędnicy i inni pracownicy Unii objęci są podatkiem na rzecz Unii od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych im przez Unię, na warunkach i zgodnie z procedurą określonymi przez Parlament Europejski i Radę, stanowiące w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami.

Są oni zwolnieni z krajowych podatków od dochodów, wynagrodzeń i dodatków wypłacanych przez Unię.

Artykuł 13
(dawny artykuł 14)

Przy stosowaniu podatku dochodowego, podatku majątkowego oraz podatku od spadku, a także stosując konwencje o unikaniu podwójnego opodatkowania zawarte między Państwami Członkowskimi Unii, uznaje się, że urzędnicy i inni pracownicy Unii, którzy osiedlają się na terytorium Państwa Członkowskiego innego niż kraj ich miejsca zamieszkania dla celów podatkowych, w momencie dołączenia do służb Unii, i wyłącznie z tytułu wykonywania swoich obowiązków na rzecz Unii zarówno w kraju ich faktycznego zamieszkania i kraju zamieszkania dla celów podatkowych, zachowują miejsce zamieszkania w tym ostatnim, pod warunkiem że kraj ten należy do Unii. Niniejsze postanowienie stosuje się także do współmałżonka, w zakresie w jakim nie wykonuje on działalności zawodowej oraz do dzieci pozostających na utrzymaniu i pod opieką osób, o których jest mowa w niniejszym artykule.

Mienie ruchome należące do osób, o których mowa w pierwszym akapicie, znajdujące się na terytorium, w którym osoby te przebywają, jest zwolnione z podatku od spadku w tym państwie; w celu ustalenia takiego podatku, uznaje się za znajdujące się w kraju stałego zamieszkania, z zastrzeżeniem praw państw trzecich oraz ewentualnego stosowania postanowień międzynarodowych konwencji dotyczących podwójnego opodatkowania.

Miejsce zamieszkania uzyskane wyłącznie w związku z pełnieniem funkcji w innych organizacjach międzynarodowych nie jest brane pod uwagę przy stosowaniu postanowień niniejszego artykułu.

Artykuł 14
(dawny artykuł 15)

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z zainteresowanymi instytucjami, określają system świadczeń socjalnych obejmujący urzędników i innych pracowników Unii.

Artykuł 15
(dawny artykuł 16)

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc w drodze rozporządzeń zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i po konsultacji z innymi zainteresowanymi instytucjami, określają kategorie urzędników i innych pracowników Unii, do których stosują się postanowienia artykułu 11, drugiego akapitu artykułu 12 i artykułu 13, częściowo lub w całości.

Nazwiska, stopnie służbowe i adresy urzędników i innych pracowników w poszczególnych kategoriach przekazywane są okresowo rządom Państw Członkowskich.

Rozdział VI

Przywileje i immunitety placówek dyplomatycznych państw trzecich akredytowanych przy Unii Europejskiej

Artykuł 16
(dawny artykuł 17)

Państwo Członkowskie, na którego terytorium znajduje się siedziba Unii, udziela zwyczajowych immunitetów dyplomatycznych i przywilejów placówkom dyplomatycznym państw trzecich akredytowanych przy Unii.

Rozdział VII

Postanowienia ogólne

Artykuł 17
(dawny artykuł 18)

Przywileje, immunitety i inne udogodnienia przyznaje się urzędnikom i innym pracownikom Unii wyłącznie w interesie Unii.

Każda instytucja Unii powinna uchylić immunitet udzielony urzędnikowi lub innemu pracownikowi, kiedy uzna, że uchylenie takiego immunitetu nie jest sprzeczne z interesami Unii.

Artykuł 18
(dawny artykuł 19)

W celu stosowania niniejszego Protokołu, instytucje Unii współpracują z właściwymi władzami danych Państw Członkowskich.

Artykuł 19
(dawny artykuł 20)

Artykuły 11–14 i artykuł 17 mają zastosowanie do przewodniczącego Rady Europejskiej.

Mają one także zastosowanie członków Komisji.

Artykuł 20
(dawny artykuł 21)

Artykuły 11–14 i artykuł 17 stosuje się wobec sędziów, rzeczników generalnych, sekretarzy i sprawozdawców pomocniczych Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, bez uszczerbku dla postanowień artykułu 3 Protokołu w sprawie Statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, dotyczących immunitetu jurysdykcyjnego sędziów i rzeczników generalnych.

Artykuł 21
(dawny artykuł 22)

Niniejszy Protokół stosuje się także do Europejskiego Banku Inwestycyjnego, członków jego organów, jego pracowników i do przedstawicieli Państw Członkowskich biorących udział w jego działalności, bez uszczerbku dla postanowień Protokołu w sprawie Statutu tego banku.

Ponadto Europejski Bank Inwestycyjny jest zwolniony z jakiegokolwiek opodatkowania i obciążeń o podobnym charakterze związanych z podwyższeniem jego kapitału, jak również z różnych formalności, które mogą być z tym związane w państwie, w którym Bank ma swoją siedzibę. Podobnie też, jego rozwiązanie lub likwidacja nie stanowią podstaw do nałożenia opodatkowania. Ponadto działalność Banku i jego organów, prowadzona zgodnie z jego statutem, nie podlega żadnemu podatkowi obrotowemu.

Artykuł 22
(dawny artykuł 23)

Niniejszy Protokół stosuje się także do Europejskiego Banku Centralnego, do członków jego organów i do jego personelu, bez uszczerbku dla postanowień Protokołu w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego.

Europejski Bank Centralny jest dodatkowo zwolniony z wszelkich form opodatkowania lub obciążeń o podobnym charakterze w związku z podwyższeniem jego kapitału, jak również z wszelkich formalności, które mogą być z tym związane w państwie, w którym Bank ma swoją siedzibę. Działalność Banku i jego organów, podejmowana zgodnie ze Statutem Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, nie podlega żadnemu podatkowi obrotowemu.

PROTOKÓŁ (nr 8)

**DOTYCZĄCY ARTYKUŁU 6 USTĘP 2
TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA UNII
DO EUROPEJSKIEJ KONWENCJI O OCHRONIE PRAW CZŁOWIEKA
I PODSTAWOWYCH WOLNOŚCI**

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Umowa dotycząca przystąpienia Unii do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwanej dalej „Konwencją Europejską”), przewidzianego w artykule 6 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej, musi odzwierciedlać konieczność zachowania szczególnych cech Unii i prawa Unii, zwłaszcza w odniesieniu do:

a) szczególnych warunków ewentualnego udziału Unii w organach kontrolnych Konwencji Europejskiej;

b) mechanizmów niezbędnych do zapewnienia, aby skargi państw nieczłonkowskich i skargi indywidualne były kierowane prawidłowo przeciwko Państwom Członkowskim lub Unii, w zależności od danego przypadku.

Artykuł 2

Umowa, o której mowa w artykule 1, zagwarantuje, że przystąpienie nie ma wpływu na kompetencje Unii ani uprawnienia jej instytucji. Zagwarantuje, że żadne jej postanowienia nie mają wpływu na szczególną sytuację Państw Członkowskich w odniesieniu do Konwencji Europejskiej, w szczególności protokołów do niej, środków podjętych przez Państwa Członkowskie w drodze odstępstwa od Konwencji Europejskiej zgodnie z jej artykułem 15 i zastrzeżeń do Konwencji Europejskiej dokonanych przez Państwa Członkowskie zgodnie z jej artykułem 57.

Artykuł 3

Postanowienia umowy, o której mowa w artykule 1, nie mogą mieć wpływu na artykuł 344 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

PROTOKÓŁ (nr 9)

W SPRAWIE DECYZJI RADY ODNOSZĄCEJ SIĘ DO WYKONANIA ARTYKUŁU 16 USTĘP 4 TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ I ARTYKUŁU 238 USTĘP 2 TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ W OKRESIE MIĘDZY 1 LISTOPADA 2014 ROKU A 31 MARCA 2017 ROKU I OD 1 KWIETNIA 2017 ROKU

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

MAJĄC NA UWADZE zasadnicze znaczenie, jakie miała zgoda na decyzję Rady odnoszącą się do wykonania artykułu 16 ustęp 4 Traktatu o Unii Europejskiej i artykułu 238 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w okresie między 1 listopada 2014 roku a 31 marca 2017 roku i od 1 kwietnia 2017 roku (zwaną dalej „decyzją") przy okazji zatwierdzenia Traktatu z Lizbony,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł

Zanim Rada przeanalizuje jakikolwiek projekt, który miałby na celu zmianę lub uchylenie przedmiotowej decyzji lub któregokolwiek z jej przepisów albo który miałby na celu pośrednią zmianę zakresu zastosowania lub znaczenia tej decyzji przez zmianę innego aktu prawnego Unii, Rada Europejska przeprowadzi wstępną dyskusję na temat takiego projektu, stanowiąc w drodze konsensusu, zgodnie z artykułem 15 ustęp 4 Traktatu o Unii Europejskiej.

PROTOKÓŁ (nr 10)

W SPRAWIE STAŁEJ WSPÓŁPRACY STRUKTURALNEJ USTANOWIONEJ NA MOCY ARTYKUŁU 42 TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UWZGLĘDNIAJĄC artykuł 42 ustęp 6 i artykuł 46 Traktatu o Unii Europejskiej,

PRZYPOMINAJĄC, że Unia prowadzi wspólną politykę zagraniczną i bezpieczeństwa, której podstawę stanowi osiąganie coraz większego stopnia zbieżności działań Państw Członkowskich,

PRZYPOMINAJĄC, że wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony stanowi integralną część wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa; że zapewnia Unii zdolność operacyjną, opartą na środkach cywilnych i wojskowych; że Unia może korzystać z tych środków w przeprowadzanych poza Unią misjach, o których mowa w artykule 43 Traktatu o Unii Europejskiej, które mają na celu utrzymanie pokoju, zapobieganie konfliktom i wzmacnianie międzynarodowego bezpieczeństwa, zgodnie z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych; że zadania te powinny być wykonywane z wykorzystaniem zdolności wojskowych zapewnianych przez Państwa Członkowskie zgodnie z zasadą „jednolitego zasobu sił",

PRZYPOMINAJĄC, że wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony Unii nie ma wpływu na szczególny charakter polityki bezpieczeństwa i obrony niektórych Państw Członkowskich,

PRZYPOMINAJĄC, że wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony Unii szanuje wynikające z Traktatu Północnoatlantyckiego zobowiązania tych Państw Członkowskich, które uważają, że ich wspólna obrona jest wykonywana w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, która nadal stanowi podstawę zbiorowej obrony jej członków oraz jest zgodna ze wspólną polityką bezpieczeństwa i obrony przyjętą w ramach tej organizacji,

PRZEKONANE, że bardziej zdecydowana rola Unii w kwestiach bezpieczeństwa i obrony przyczyni się do ożywienia odnowionego Sojuszu Atlantyckiego, zgodnie z uzgodnieniami „Berlin Plus",

ZDECYDOWANE zapewnić Unii zdolność pełnego wypełniania jej obowiązków w ramach wspólnoty międzynarodowej,

UZNAJĄC, że Organizacja Narodów Zjednoczonych może zażądać pomocy Unii przy wykonywaniu misji podejmowanych w przypadkach nadzwyczajnych na mocy rozdziałów VI i VII Karty Narodów Zjednoczonych,

UZNAJĄC, że wzmocnienie polityki bezpieczeństwa i obrony będzie wymagało ze strony Państw Członkowskich wysiłków w zakresie zdolności,

ŚWIADOME, że rozpoczęcie nowego etapu w rozwoju europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony pociąga za sobą zdecydowane zaangażowanie zainteresowanych Państw Członkowskich,

PRZYPOMINAJĄC znaczenie, jakie ma pełne zaangażowanie wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w prace związane ze stałą współpracą strukturalną,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Stała współpraca strukturalna, o której mowa w artykule 42 ustęp 6 Traktatu o Unii Europejskiej jest dostępna dla każdego Państwa Członkowskiego, które, z dniem wejścia w życie Traktatu z Lizbony, zobowiązuje się:

a) przystąpić do intensywniejszego zwiększania swoich zdolności obronnych, poprzez rozwój swoich wkładów krajowych i udział, w stosownym przypadku, w siłach wielonarodowych, w głównych europejskich programach wyposażenia wojskowego oraz w działalności Agencji do spraw Rozwoju Zdolności Obronnych, Badań, Zakupów i Uzbrojenia (zwanej dalej „Europejską Agencją Obrony”); oraz

b) posiadać możliwość zapewnienia, najpóźniej do 2010 roku, na poziomie krajowym albo jako część wielonarodowych sił zbrojnych, wyspecjalizowanych jednostek zbrojnych przeznaczonych do udziału w planowanych misjach, których strukturę określono na poziomie planu taktycznego jako zgrupowanie taktyczne wraz z elementami wsparcia, w tym transportem i logistyką, zdolnych do podjęcia misji, o których mowa w artykule 43 Traktatu o Unii Europejskiej, w terminie od 5 do 30 dni, w szczególności w odpowiedzi na żądanie Organizacji Narodów Zjednoczonych i które mogą prowadzić operacje w początkowym okresie przez 30 dni, z możliwością przedłużenia tego okresu do co najmniej 120 dni.

Artykuł 2

Do osiągnięcia celów, o których mowa w artykule 1, Państwa Członkowskie uczestniczące w stałej współpracy strukturalnej zobowiązują się:

a) współpracować, od wejścia w życie Traktatu z Lizbony, aby osiągnąć uzgodnione cele dotyczące poziomu wydatków inwestycyjnych w zakresie wyposażenia obronnego oraz regularnie poddawać te cele przeglądowi w świetle stanu bezpieczeństwa i międzynarodowych zobowiązań Unii;

b) zbliżyć, w miarę możliwości, swoje systemy obronne, zwłaszcza poprzez zharmonizowanie identyfikacji potrzeb wojskowych, poprzez łączenie i, w stosownym przypadku, poprzez specjalizację ich środków i zdolności obronnych, jak również poprzez zachęcanie do współpracy w dziedzinie szkolenia i logistyki;

c) podjąć konkretne środki w celu zwiększenia dyspozycyjności, interoperacyjności, elastyczności oraz zdolności do rozmieszczania sił, zwłaszcza poprzez określenie wspólnych celów w zakresie użycia sił, w tym poprzez możliwości ponownego przeanalizowania krajowych procedur decyzyjnych;

d) współpracować w celu zapewnienia podjęcia niezbędnych środków, aby uzupełnić, w tym w ramach podejścia wielonarodowego i bez uszczerbku dla zobowiązań tych Państw Członkowskich w ramach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, braki stwierdzone w ramach „Mechanizmu Rozwoju Zdolności Obronnych”;

e) uczestniczyć, w stosownym przypadku, w rozwoju głównych wspólnych lub europejskich programów wyposażenia w ramach Europejskiej Agencji Obrony.

Artykuł 3

Europejska Agencja Obrony przyczynia się do regularnej oceny wkładu uczestniczących Państw Członkowskich w zakresie zdolności, w szczególności wkładu zapewnianego zgodnie z kryteriami, które zostaną ustanowione między innymi na podstawie artykułu 2, oraz składa sprawozdanie z tej oceny co najmniej raz do roku. Ocena może służyć za podstawę zaleceń oraz decyzji Rady przyjmowanych zgodnie z artykułem 46 Traktatu o Unii Europejskiej.

PROTOKÓŁ (nr 11)

W SPRAWIE ARTYKUŁU 42 TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

MAJĄC NA UWADZE konieczność pełnego stosowania postanowień artykułu 42 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej,

MAJĄC NA UWADZE, że polityka Unii w znaczeniu nadanym artykułem 42 nie powinna uchybiać specyficznemu charakterowi polityki bezpieczeństwa i obronnej niektórych Państw Członkowskich, powinna szanować zobowiązania wynikające z Traktatu Północnoatlantyckiego w stosunku do niektórych Państw Członkowskich, które uważają, że ich wspólna polityka obronna jest wykonywana w ramach NATO i powinna być zgodna ze wspólną polityką bezpieczeństwa i obronną przyjętą w tych ramach,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Unia Europejska, we współpracy z Unią Zachodnioeuropejską, opracowuje uzgodnienia mające na celu pogłębienie współpracy między nimi.

PROTOKÓŁ (nr 12)

W SPRAWIE PROCEDURY DOTYCZĄCEJ NADMIERNEGO DEFICYTU

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC ustalić szczegóły procedury dotyczącej nadmiernego deficytu, określonej w artykule 126 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Wartości odniesienia określone w artykule 126 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej są następujące:

– 3 % dla stosunku planowanego lub rzeczywistego deficytu publicznego do produktu krajowego brutto wyrażonego w cenach rynkowych,

– 60 % dla stosunku zadłużenia publicznego do produktu krajowego brutto wyrażonego w cenach rynkowych.

Artykuł 2

W artykule 126 wspomnianego Traktatu i w niniejszym Protokole:

– „publiczny” oznacza dotyczący całej władzy publicznej, czyli rządu centralnego, władz regionalnych lub lokalnych i funduszy ubezpieczeń społecznych, z wyłączeniem operacji handlowych, w rozumieniu Europejskiego Systemu Zintegrowanej Rachunkowości Gospodarczej,

– „deficyt” oznacza pożyczki netto, zgodnie z definicją w Europejskim Systemie Zintegrowanej Rachunkowości Gospodarczej,

– „inwestycja” oznacza tworzenie trwałego kapitału brutto, zgodnie z definicją w Europejskim Systemie Zintegrowanej Rachunkowości Gospodarczej,

– „zadłużenie” oznacza całkowitą sumę zadłużenia brutto w wartości nominalnej, występującą na koniec roku i skonsolidowaną dla wszystkich sektorów władzy publicznej, zgodnie z definicją zawartą w pierwszym tiret.

Artykuł 3

W celu zapewnienia efektywności procedury stosowanej w przypadku nadmiernego deficytu, rządy Państw Członkowskich, w ramach tej procedury, są odpowiedzialne za deficyt publiczny, zgodnie z definicją zawartą w artykule 2 tiret pierwsze. Państwa Członkowskie zapewnią, by krajowe procedury w sferze budżetowej pozwoliły im wywiązać się ze zobowiązań w tej dziedzinie, wynikających z Traktatów. Państwa Członkowskie zdają Komisji regularnie i bezzwłocznie sprawozdania dotyczące ich planowanych i rzeczywistych deficytów oraz poziomów ich zadłużeń.

Artykuł 4

Dane statystyczne, z których korzysta się przy stosowaniu niniejszego Protokołu, są dostarczane przez Komisję.

PROTOKÓŁ (nr 13)

W SPRAWIE KRYTERIÓW KONWERGENCJI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC ustalić szczegóły dotyczące kryteriów konwergencji, którymi Unia będzie się kierować przy podejmowaniu decyzji dotyczących uchylenia derogacji w stosunku do Państw Członkowskich objętych derogacją, o których mowa w artykule 140 ustęp 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Kryterium stabilności cen określone w artykule 140 ustęp 1 tiret pierwsze Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oznacza, że Państwo Członkowskie ma trwały poziom stabilności cen, a średnia stopa inflacji, odnotowana w tym państwie w ciągu jednego roku poprzedzającego badanie, nie przekracza o więcej niż 1,5 punktu procentowego inflacji w co najwyżej trzech Państwach Członkowskich o najbardziej stabilnych cenach. Inflacja mierzona jest za pomocą wskaźnika cen artykułów konsumpcyjnych na porównywalnych podstawach, z uwzględnieniem różnic w definicjach krajowych.

Artykuł 2

Kryterium sytuacji finansów publicznych, określone w artykule 140 ustęp 1 tiret drugie wspomnianego Traktatu, oznacza, że w czasie badania Państwo Członkowskie nie jest objęte decyzją Rady zgodnie z artykułem 126 ustęp 6 wspomnianego Traktatu, stwierdzającą istnienie nadmiernego deficytu.

Artykuł 3

Kryterium udziału w mechanizmie kursów walut Europejskiego Systemu Walutowego, określonego w artykule 140 ustęp 1 tiret trzecie wspomnianego Traktatu, oznacza, że Państwo Członkowskie stosowało normalne granice wahań, przewidziane w mechanizmie kursów walut Europejskiego Systemu Walutowego, bez poważnych napięć przynajmniej przez dwa lata przed badaniem. W szczególności Państwo Członkowskie nie zdewaluowało dwustronnego centralnego kursu swojej waluty wobec euro z własnej inicjatywy przez ten sam okres.

Artykuł 4

Kryterium konwergencji stóp procentowych określone w artykule 140 ustęp 1 tiret czwarte wspomnianego Traktatu oznacza, że w ciągu jednego roku przed badaniem Państwo Członkowskie posiadało średnią nominalną długoterminową stopę procentową nie przekraczającą więcej niż o dwa punkty procentowe stopy procentowej w co najwyżej trzech Państwach Członkowskich o najbardziej stabilnych cenach. Stopy procentowe oblicza się na podstawie długoterminowych obligacji państwowych lub porównywalnych papierów wartościowych, z uwzględnieniem różnic w definicjach krajowych.

Artykuł 5

Dane statystyczne, z których korzysta się przy stosowaniu niniejszego Protokołu, są dostarczane przez Komisję.

Artykuł 6

Rada, stanowiąc jednomyślnie, na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim, EBC oraz z Komitetem Ekonomiczno-Finansowym, przyjmuje odpowiednie przepisy w celu ustanowienia szczegółów kryteriów konwergencji, wymienionych w artykule 140 wspomnianego Traktatu, które zastąpią niniejszy Protokół.

PROTOKÓŁ (nr 14)

W SPRAWIE EUROGRUPY

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC sprzyjać warunkom silniejszego wzrostu gospodarczego w Unii Europejskiej i w tym celu pragnąc rozwijać coraz ściślejszą koordynację polityk gospodarczych w strefie euro,

ŚWIADOME konieczności ustanowienia postanowień szczególnych w celu pogłębienia dialogu między Państwami Członkowskimi, których walutą jest euro, w oczekiwaniu na moment, w którym euro stanie się walutą wszystkich Państw Członkowskich Unii,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Ministrowie Państw Członkowskich, których walutą jest euro, zbierają się na nieformalnych spotkaniach. Spotkania te odbywają się, w miarę potrzeby, w celu omówienia spraw związanych ze szczególnymi obowiązkami, jakie na nich ciążą w związku z jedną walutą. Komisja bierze udział w tych spotkaniach. Europejski Bank Centralny jest zapraszany do udziału w tych spotkaniach, które są przygotowywane przez przedstawicieli ministrów do spraw finansów Państw Członkowskich, których walutą jest euro, oraz przez przedstawicieli Komisji.

Artykuł 2

Ministrowie Państw Członkowskich, których walutą jest euro, wybierają przewodniczącego na okres dwóch i pół roku większością głosów tych Państw Członkowskich.

PROTOKÓŁ (nr 15)

W SPRAWIE NIEKTÓRYCH POSTANOWIEŃ DOTYCZĄCYCH ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA WIELKIEJ BRYTANII I IRLANDII PÓŁNOCNEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UZNAJĄC, że Zjednoczone Królestwo nie ma obowiązku przyjęcia euro jeżeli jego Parlament i rząd nie podejmą odrębnej decyzji w tej sprawie,

BIORĄC POD UWAGĘ, że 16 października 1996 roku i 30 października 1997 roku rząd Zjednoczonego Królestwa notyfikował Radzie zamiar nieuczestniczenia w trzecim etapie unii gospodarczej i walutowej,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI, że rząd Zjednoczonego Królestwa praktykuje finansowanie swoich potrzeb kredytowych poprzez sprzedaż długów sektorowi prywatnemu,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

1. Zjednoczone Królestwo nie jest zobowiązane do przyjęcia euro, chyba że taki zamiar notyfikuje Radzie.

2. Postanowienia ustępów 3–8 i 10 stosuje się do Zjednoczonego Królestwa, z uwzględnieniem notyfikacji dokonanej Radzie przez rząd tego państwa 16 października 1996 roku i 30 października 1997 roku.

3. Zjednoczone Królestwo zachowuje swoje uprawnienia w dziedzinie polityki pieniężnej zgodnie z prawem krajowym.

4. Artykuł 119 akapit drugi, artykuł 126 ustępy 1, 9 i 11, artykuł 127 ustępy 1–5, artykuły 128, 130, 131, 132, 133, 138, artykuł 140 ustęp 3, artykuł 219, artykuł 282 ustęp 2, z wyjątkiem jego pierwszego i ostatniego zdania, artykuł 282 ustęp 5 oraz artykuł 283 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej nie mają zastosowania do Zjednoczonego Królestwa. Również artykuł 121 ustęp 2 tego Traktatu nie ma do tego państwa zastosowania w zakresie przyjmowania części ogólnych kierunków polityk gospodarczych dotyczących strefy euro w sposób ogólny. Odniesienia do Unii lub Państw Członkowskich zawarte w tych postanowieniach nie dotyczą Zjednoczonego Królestwa, natomiast odniesienia do krajowych banków centralnych nie dotyczą Banku Anglii.

5. Zjednoczone Królestwo podejmuje wysiłki w celu uniknięcia nadmiernego deficytu.

Artykuły 143 i 144 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej mają nadal zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa. Artykuły 134 ustęp 4 i 142 mają zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa, jakby było objęte derogacją.

6. Prawa głosu Zjednoczonego Królestwa są zawieszone w odniesieniu do aktów prawnych Rady, o których mowa w artykułach wymienionych w ustępie 4 i w przypadkach, o których mowa w artykule 139 ustęp 4 akapit pierwszy Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W tym celu zastosowanie ma artykuł 139 ustęp 4 akapit drugi tego Traktatu.

Zjednoczone Królestwo nie ma prawa uczestniczyć w mianowaniu prezesa, wiceprezesa i pozostałych członków Zarządu EBC, zgodnie z artykułem 283 ustęp 2 akapit drugi wspomnianego Traktatu.

7. Artykuły 3, 4, 6, 7, 9.2, 10.1, 10.3, 11.2, 12.1, 14, 16, 18–20, 22, 23, 26, 27, 30–34 i 49 Protokołu w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego (dalej zwanego „Statutem") nie mają zastosowania do Zjednoczonego Królestwa.

Odniesienia do Unii lub Państw Członkowskich zawarte w tych artykułach nie dotyczą Zjednoczonego Królestwa, a odniesienia do krajowych banków centralnych i akcjonariuszy nie dotyczą Banku Anglii.

Zawarte w artykule 10.3 i 30.2 Statutu odniesienia do „subskrybowanego kapitału EBC" nie dotyczą kapitału subskrybowanego przez Bank Anglii.

8. Artykuł 141 ustęp 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i artykuły 43–47 Statutu stosują się bez względu na to, czy istnieją Państwa Członkowskie objęte derogacją, z zastrzeżeniem następujących zmian:

a) odniesienia zawarte w artykule 43 do zadań EBC i EIW dotyczą także tych zadań, które należy wykonywać po wprowadzeniu euro w związku z ewentualną decyzją Zjednoczonego Królestwa o nieprzyjmowaniu euro;

b) poza zadaniami wymienionymi w artykule 46 EBC udziela również porad i pomocy w związku z przygotowaniami wszelkich decyzji, które Rada mogłaby podjąć wobec Zjednoczonego Królestwa, zgodnie z postanowieniami ustępu 9 litery a) i c);

c) Bank Anglii wpłaca swój udział do kapitału EBC jako wkład w jego koszty operacyjne na takiej samej zasadzie jak krajowe banki centralne Państw Członkowskich objętych derogacją.

9. Zjednoczone Królestwo może w każdej chwili notyfikować swój zamiar przyjęcia euro. W takim przypadku:

a) Zjednoczone Królestwo ma prawo przyjąć euro jeśli tylko spełni niezbędne warunki. Rada, stanowiąc na żądanie Zjednoczonego Królestwa, na warunkach i zgodnie z procedurą ustanowioną w artykule 140 ustęp 1 i 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zadecyduje czy spełnia ono konieczne warunki;

b) Bank Anglii wpłaca swój subskrybowany kapitał, przekazuje do EBC środki rezerw dewizowych i wpłaca swój udział do jego rezerw na takich samych zasadach jak krajowy bank centralny Państwa Członkowskiego, którego derogacja została uchylona;

c) Rada, stanowiąc na warunkach i zgodnie z procedurą ustanowioną w artykule 140 ustęp 3 wspomnianego Traktatu, podejmuje wszelkie decyzje niezbędne, aby umożliwić Zjednoczonemu Królestwu przyjęcie euro.

Jeżeli Zjednoczone Królestwo przyjmie euro zgodnie z postanowieniami niniejszego Protokołu ustępy 3–8 przestają obowiązywać.

10. Nie naruszając artykułu 123 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz artykułu 21.1 Statutu, rząd Zjednoczonego Królestwa może zachować kredyt „*ways and means*”, który posiada w Banku Anglii, dopóki Zjednoczone Królestwo nie przyjmie euro.

PROTOKÓŁ (nr 16)

W SPRAWIE NIEKTÓRYCH POSTANOWIEŃ DOTYCZĄCYCH DANII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

BIORĄC POD UWAGĘ, że duńska Konstytucja zawiera postanowienia, które mogą zakładać konieczność przeprowadzenia referendum w Danii przed rezygnacją tego państwa z derogacji,

BIORĄC POD UWAGĘ, że 3 listopada 1993 roku rząd Danii notyfikował Radzie zamiar nieuczestniczenia w trzecim etapie unii gospodarczej i walutowej,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

1. Z uwagi na notyfikację dokonaną Radzie przez rząd Danii 3 listopada 1993 roku, Dania zostaje objęta derogacją. Oznacza to, że wszelkie artykuły i postanowienia Traktatów i Statutu ESBC i EBC dotyczące derogacji stosują się do Danii.

2. Dla uchylenia tej derogacji, procedura określona w artykule 140 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zostanie rozpoczęta jedynie na wniosek Danii.

3. W przypadku uchylenia derogacji postanowienia niniejszego Protokołu przestają być stosowane.

PROTOKÓŁ (nr 17)

W SPRAWIE DANII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować pewne szczególne problemy dotyczące Danii,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Postanowienia artykułu 14 Protokołu w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego nie naruszają prawa Narodowego Banku Danii do wykonywania obowiązujących go zadań w tych częściach Królestwa Danii, które nie stanowią części Unii.

PROTOKÓŁ (nr 18)

W SPRAWIE FRANCJI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC wziąć pod uwagę szczególną kwestię odnoszącą się do Francji,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Francja zachowuje swój przywilej emisji pieniądza w Nowej Kaledonii, Polinezji Francuskiej i na wyspach Wallis i Futuna na warunkach określonych jej prawem krajowym i posiada wyłączne prawo określenia parytetu franka CFP.

PROTOKÓŁ (nr 19)

W SPRAWIE DOROBKU SCHENGEN WŁĄCZONEGO W RAMY UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

ZWRACAJĄC UWAGĘ, że układy w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisane przez niektóre Państwa Członkowskie Unii Europejskiej w Schengen dnia 14 czerwca 1985 roku i dnia 19 czerwca 1990 roku oraz układy z nimi związane i przepisy wydane na podstawie tych układów, zostały włączone w ramy Unii Europejskiej przez Traktat z Amsterdamu z dnia 2 października 1997 roku,

PRAGNĄC zachować dorobek Schengen w formie, jaką zyskał on od wejścia w życie Traktatu z Amsterdamu oraz rozwinąć ten dorobek, aby przyczynić się do osiągnięcia celu zakładającego zapewnienie obywatelom Unii przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości bez granic wewnętrznych,

BIORĄC POD UWAGĘ szczególne stanowisko Danii,

BIORĄC POD UWAGĘ, że wobec Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej nie mają zastosowania wszystkie przepisy dorobku Schengen oraz że należy przewidzieć dla tych Państw Członkowskich możliwość przyjęcia całości lub części innych przepisów tego dorobku,

UZNAJĄC, że w konsekwencji konieczne jest odwołanie się do postanowień Traktatów dotyczących wzmocnionej współpracy między niektórymi Państwami Członkowskimi,

BIORĄC POD UWAGĘ potrzebę utrzymania uprzywilejowanych stosunków z Republiką Islandii i Królestwem Norwegii, jako że te dwa państwa, jak również państwa nordyckie, które są członkami Unii Europejskiej, są związane postanowieniami Nordyckiej Unii Paszportowej,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Królestwo Belgii, Republika Bułgarii, Republika Czeska, Królestwo Danii, Republika Federalna Niemiec, Republika Estońska, Republika Grecka, Królestwo Hiszpanii, Republika Francuska, Republika Włoska, Republika Cypryjska, Republika Łotewska, Republika Litewska, Wielkie Księstwo Luksemburga, Republika Węgierska, Republika Malty, Królestwo Niderlandów, Republika Austrii, Rzeczpospolita Polska, Republika Portugalska, Rumunia, Republika Słowenii, Republika Słowacka, Republika Finlandii i Królestwo Szwecji są upoważnione do ustanowienia między sobą wzmocnionej współpracy w dziedzinach objętych postanowieniami określonymi przez Radę, tworzącymi dorobek Schengen. Współpraca ta jest prowadzona w ramach prawnych i instytucjonalnych Unii Europejskiej i z poszanowaniem stosownych postanowień Traktatów.

Artykuł 2

Dorobek Schengen stosuje się do Państw Członkowskich, o których mowa w artykule 1, bez uszczerbku dla artykułu 3 Aktu przystąpienia z 16 kwietnia 2003 roku i artykułu 4 Aktu przystąpienia z 25 kwietnia 2005 roku. Rada zastępuje Komitet Wykonawczy utworzony na mocy układów z Schengen.

Artykuł 3

Udział Danii w przyjmowaniu środków stanowiących rozwinięcie dorobku Schengen, jak również we wprowadzaniu w życie i stosowaniu tych środków w Danii, regulują odpowiednie postanowienia Protokołu w sprawie stanowiska Danii.

Artykuł 4

Irlandia oraz Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej mogą w każdej chwili wystąpić z wnioskiem o zastosowanie wobec nich wszystkich lub niektórych przepisów dorobku Schengen.

Rada rozstrzyga o takim wniosku, stanowiąc na zasadzie jednomyślności swych członków wymienionych w artykule 1 i przedstawiciela rządu państwa, którego ten wniosek dotyczy.

Artykuł 5

1. Wnioski i inicjatywy formułowane na podstawie dorobku Schengen podlegają stosownym postanowieniom Traktatów.

W związku z tym, w przypadku gdy Irlandia albo Zjednoczone Królestwo nie notyfikowały Radzie na piśmie, w rozsądnym terminie, chęci uczestnictwa, uznaje się, że upoważnienie, o którym mowa w artykule 329 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zostało przyznane Państwom Członkowskim, o których mowa w artykule 1, oraz Irlandii lub Zjednoczonemu Królestwu, jeżeli którekolwiek z nich pragnie uczestniczyć w przedmiotowych dziedzinach współpracy.

2. W przypadku gdy zgodnie z decyzją na mocy artykułu 4 uznaje się, że Irlandia albo Zjednoczone Królestwo przedłożyły notyfikację, każde z tych państw w terminie trzech miesięcy może mimo to notyfikować Radzie na piśmie, że nie chce uczestniczyć w takim wniosku lub inicjatywie. W takim przypadku, Irlandia lub Zjednoczone Królestwo nie bierze udziału w przyjęciu takiego wniosku lub inicjatywy. Od dnia przedłożenia tej drugiej notyfikacji procedurę przyjęcia środka formułowanego na podstawie dorobku Schengen zawiesza się do zakończenia procedury określonej w ustępie 3 lub 4 lub do chwili wycofania tej notyfikacji, co może nastąpić w każdym momencie trwania tej procedury.

3. Od dnia wejścia w życie proponowanego środka jakakolwiek decyzja Rady podjęta zgodnie z artykułem 4 przestaje mieć zastosowanie do Państwa Członkowskiego, które przedłożyło notyfikację, o której mowa w ustępie 2, w zakresie, jaki Rada uzna za konieczny i na warunkach, które zostaną określone w decyzji Rady stanowiącej większością kwalifikowaną na wniosek Komisji. Przy podejmowaniu tej decyzji uwzględnia się następujące kryteria: Rada stara się utrzymać możliwie najszersze uczestnictwo danego Państwa Członkowskiego, unikając przy tym poważnych zakłóceń w praktycznym funkcjonowaniu różnych części tego dorobku i przy poszanowaniu ich spójności. Komisja przedstawia swój wniosek możliwie najszybciej po notyfikacji, o której mowa w ustępie 2. Rada, o ile okaże się to konieczne po zwołaniu dwóch kolejnych posiedzeń, stanowi w ciągu czterech miesięcy od przedstawienia wniosku przez Komisję.

4. Jeżeli przed upływem okresu czterech miesięcy Rada nie przyjmie decyzji, Państwo Członkowskie może bezzwłocznie zażądać przedłożenia tej kwestii Radzie Europejskiej. W takim przypadku na swoim najbliższym posiedzeniu Rada Europejska, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, podejmuje decyzję zgodnie z kryteriami, o których mowa w ustępie 3.

5. Jeżeli do zakończenia procedury, przewidzianej w ustępie 3 lub 4, Rada, lub w stosownym przypadku, Rada Europejska nie przyjmą stosownej decyzji, zawieszenie procedury przyjęcia środka sformułowanego na podstawie dorobku Schengen zostaje zakończone. Jeżeli wspomniany środek zostaje następnie przyjęty, z dniem jego wejścia w życie do zainteresowanego Państwa Członkowskiego przestaje mieć zastosowanie jakakolwiek decyzja podjęta przez Radę zgodnie z artykułem 4, w zakresie i na warunkach określonych przez Komisję, chyba że to Państwo Członkowskie wycofało notyfikację, o której mowa w ustępie 2, przed przyjęciem takiego środka. Komisja stanowi do dnia przyjęcia tego środka. Przy podejmowaniu takiej decyzji Komisja przestrzega kryteriów, o których mowa w ustępie 3.

Artykuł 6

Republika Islandii i Królestwo Norwegii są włączone we wprowadzanie w życie dorobku Schengen i w jego dalszy rozwój. Właściwe procedury uzgadnia się w tym celu w układzie z tymi państwami zawartym przez Radę stanowiącą na zasadzie jednomyślności członków wymienionych w artykule 1. Układ taki zawiera postanowienia dotyczące udziału Islandii i Norwegii w ponoszeniu wszelkich skutków finansowych wynikających z wprowadzenia w życie niniejszego Protokołu.

Odrębny układ Rada zawiera z Islandią i Norwegią, stanowiąc jednomyślnie, w celu określenia praw i obowiązków między Irlandią oraz Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej — z jednej strony oraz Islandią i Norwegią — z drugiej strony, w tych dziedzinach dorobku Schengen, które stosują się do tych Państw.

Artykuł 7

W negocjacjach dotyczących przystąpienia nowych Państw Członkowskich do Unii Europejskiej dorobek Schengen i inne środki podjęte przez instytucje w zakresie jego zastosowania są uznawane za dorobek, który powinien być w pełni przyjęty przez wszystkie państwa kandydujące do przystąpienia.

PROTOKÓŁ (nr 20)

W SPRAWIE STOSOWANIA NIEKTÓRYCH ASPEKTÓW ARTYKUŁU 26 TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ DO ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA I IRLANDII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować niektóre kwestie dotyczące Zjednoczonego Królestwa i Irlandii,

BIORĄC POD UWAGĘ istnienie od wielu lat szczególnych uzgodnień dotyczących podróżowania między Zjednoczonym Królestwem i Irlandią,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Zjednoczone Królestwo jest uprawnione — bez względu na artykuły 26 i 77 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, bez względu na każde inne postanowienie tego Traktatu lub Traktatu o Unii Europejskiej, każdy środek przyjęty na mocy tych traktatów lub każdą umowę międzynarodową zawartą przez Unię lub Unię i jej Państwa Członkowskie z jednym lub wieloma państwami trzecimi — do wykonywania na swych granicach z innymi Państwami Członkowskimi kontroli, które uważa za konieczne, wobec osób zamierzających wjechać na jego terytorium. Celem takich kontroli jest:

a) sprawdzenie, czy obywatele Państw Członkowskich lub osoby pozostające na ich utrzymaniu, wykonujące prawa przyznane przez prawo Unii oraz obywatele innych państw, którym te prawa zostały przyznane na mocy umowy wiążącej Zjednoczone Królestwo, mają prawo wjazdu na terytorium Zjednoczonego Królestwa; oraz

b) podjęcie decyzji o przyznaniu lub nieprzyznaniu innym osobom zezwolenia na wjazd na terytorium Zjednoczonego Królestwa.

Artykuły 26 i 77 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej ani inne postanowienie tego Traktatu lub Traktatu o Unii Europejskiej, ani żaden środek przyjęty w ich wykonaniu w niczym nie naruszają praw Zjednoczonego Królestwa do ustanowienia i przeprowadzania tych kontroli. Nawiązania w niniejszym artykule do Zjednoczonego Królestwa dotyczą również terytoriów, za których stosunki zewnętrzne Zjednoczone Królestwo ponosi odpowiedzialność.

Artykuł 2

Zjednoczone Królestwo i Irlandia mogą nadal uzgadniać między sobą kwestie dotyczące przepływu osób między ich terytoriami („wspólna strefa podróżowania"), w pełni szanując prawa osób określonych w artykule 1 pierwszy akapit litera a) niniejszego Protokołu. Zgodnie z powyższym, dopóki uzgodnienia te obowiązują, postanowienia artykułu 1 niniejszego Protokołu stosują się do Irlandii na takich samych zasadach i przy spełnieniu takich samych przesłanek jak w przypadku Zjednoczonego Królestwa. Artykuły 26 i 77 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, inne postanowienie tego Traktatu lub Traktatu o Unii Europejskiej, ani żaden środek przyjęty w ich wykonaniu w niczym nie naruszają tych uzgodnień.

Artykuł 3

Inne Państwa Członkowskie są uprawnione do wykonywania, na ich granicach lub w każdym punkcie wjazdu na ich terytorium, odpowiednich kontroli wobec osób, które chcą wjechać na ich terytorium ze Zjednoczonego Królestwa lub każdego terytorium, za którego stosunki zewnętrzne ponosi ono odpowiedzialność, w tych samych celach co określone w artykule 1 niniejszego Protokołu, lub z Irlandii, w zakresie, w jakim postanowienia artykułu 1 niniejszego Protokołu mają zastosowanie do Irlandii.

Artykuły 26 i 77 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej ani inne postanowienie tego Traktatu lub Traktatu o Unii Europejskiej ani żaden środek przyjęty w ich wykonaniu w niczym nie naruszają praw innych Państw Członkowskich do ustanowienia i przeprowadzania tych kontroli.

PROTOKÓŁ (nr 21)

W SPRAWIE STANOWISKA ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA I IRLANDII W ODNIESIENIU DO PRZESTRZENI WOLNOŚCI, BEZPIECZEŃSTWA I SPRAWIEDLIWOŚCI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować niektóre kwestie dotyczące Zjednoczonego Królestwa i Irlandii,

BIORĄC POD UWAGĘ Protokół w sprawie stosowania niektórych aspektów artykułu 26 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do Zjednoczonego Królestwa i Irlandii,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Z zastrzeżeniem artykułu 3, Zjednoczone Królestwo i Irlandia nie uczestniczą w przyjmowaniu przez Radę środków objętych częścią trzecią tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Do decyzji Rady, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem przedstawicieli rządów Zjednoczonego Królestwa i Irlandii.

Do celów niniejszego artykułu większość kwalifikowaną określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 2

Na mocy artykułu 1 i z zastrzeżeniem artykułów 3, 4 i 6, Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii nie wiążą ani nie mają do nich zastosowania postanowienia części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, środki przyjęte na podstawie tego tytułu, postanowienia jakiejkolwiek umowy międzynarodowej zawartej przez Unię w wykonaniu tego tytułu, ani orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej interpretujące te postanowienia lub środki. Postanowienia te, środki lub orzeczenia w niczym nie naruszają kompetencji, praw i obowiązków tych Państw. Postanowienia te, środki lub orzeczenia w niczym nie zmieniają dorobku wspólnotowego, ani dorobku Unii i nie stanowią części prawa Unii w zakresie, w jakim stosują się do Zjednoczonego Królestwa i Irlandii.

Artykuł 3

1. Zjednoczone Królestwo lub Irlandia mogą pisemnie notyfikować Przewodniczącemu Rady, w terminie trzech miesięcy od przedstawienia Radzie propozycji lub inicjatywy w wykonaniu części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, swoje życzenie uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu zaproponowanego środka, na podstawie czego państwo to uzyskuje do tego uprawnienie.

Do decyzji Rady, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem członka, który nie dokonał takiej notyfikacji. Środek przyjęty stosownie do niniejszego ustępu wiąże wszystkie Państwa Członkowskie, które uczestniczyły w jego przyjęciu.

Środki przyjęte w wykonaniu artykułu 70 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej określają warunki uczestnictwa Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w ocenach dotyczących dziedzin objętych częścią trzecią tytuł V tego Traktatu.

Do celów niniejszego artykułu większość kwalifikowaną określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

2. Jeżeli po upływie rozsądnego terminu środek określony w ustępie 1 nie może być przyjęty z udziałem Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii, Rada może przyjąć ten środek zgodnie z artykułem 1, bez udziału Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii. W takim przypadku stosuje się artykuł 2.

Artykuł 4

Zjednoczone Królestwo lub Irlandia może, w każdym czasie po przyjęciu środka przez Radę, stosownie do części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, notyfikować Radzie i Komisji swój zamiar przyjęcia tego środka. W tym przypadku procedura przewidziana w artykule 331 ustęp 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stosuje się *mutatis mutandis*.

Artykuł 4a

1. Postanowienia niniejszego Protokołu mają zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa i Irlandii także w odniesieniu do środków zaproponowanych lub przyjętych zgodnie z częścią trzecią tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zmieniających obowiązujące środki, którymi państwa te są związane.

2. Jednak w przypadku gdy Rada, stanowiąc na wniosek Komisji, stwierdzi, że nieuczestniczenie Zjednoczonego Królestwa lub Irlandii w zmienionej wersji obowiązującego środka uniemożliwia jego stosowanie przez inne Państwa Członkowskie lub Unię, Rada może wezwać te dwa państwa do przedłożenia notyfikacji na mocy artykułu 3 lub 4. Do celów artykułu 3 w dniu dokonania takiego stwierdzenia przez Radę rozpoczyna bieg dodatkowy termin dwóch miesięcy.

Jeżeli przed upływem tego terminu dwóch miesięcy od dokonania stwierdzenia przez Radę Zjednoczone Królestwo ani Irlandia nie przedłożą notyfikacji na mocy artykułu 3 lub 4, państwa te przestają być związane tym obowiązującym środkiem i przestaje mieć on do nich zastosowanie, chyba że dane Państwo Członkowskie przedłożyło notyfikację na mocy artykułu 4 przed wejściem w życie środka zmieniającego. Staje się to skuteczne w dniu wejścia w życie środka zmieniającego lub w dniu upłynięcia terminu dwóch miesięcy, w zależności od tego, który z tych terminów jest późniejszy.

Do celów niniejszego ustępu, po dogłębnym omówieniu tej kwestii, Rada stanowi kwalifikowaną większością głosów swoich członków reprezentujących Państwa Członkowskie, które uczestniczą lub uczestniczyły w przyjęciu środka zmieniającego. Większość kwalifikowaną w Radzie określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

3. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może również stwierdzić, że Zjednoczone Królestwo lub Irlandia ponoszą ewentualne bezpośrednie konsekwencje finansowe powstałe w sposób konieczny i nieunikniony w wyniku zaprzestania uczestnictwa w tych aktach prawnych.

4. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla artykułu 4.

Artykuł 5

Państwa Członkowskiego, które nie jest związane środkiem przyjętym stosownie do części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, nie obciążają skutki finansowe tego środka, inne niż koszty administracyjne ponoszone przez instytucje, chyba że Rada, stanowiąc jednomyślnie głosami wszystkich swoich członków, po konsultacji z Parlamentem Europejskim zadecyduje inaczej.

Artykuł 6

Jeżeli w przypadkach określonych w niniejszym Protokole Zjednoczone Królestwo lub Irlandia są związane środkiem przyjętym przez Radę stosownie do części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, odpowiednie postanowienia Traktatów stosują się do tego państwa w związku z tym środkiem.

Artykuł 6a

Zjednoczone Królestwo ani Irlandia nie będą związane zasadami określonymi na podstawie artykułu 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, dotyczącymi przetwarzania danych osobowych przez Państwa Członkowskie w wykonywaniu działań wchodzących w zakres zastosowania części trzeciej tytuł V rozdział 4 lub 5 tego Traktatu, jeśli państwa te nie będą związane zasadami Unii w dziedzinie współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych lub współpracy policyjnej, w ramach której należy przestrzegać przepisów ustanowionych na podstawie artykułu 16.

Artykuł 7

Artykuły 3, 4 i 4a nie naruszają Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej.

Artykuł 8

Irlandia może na piśmie notyfikować Radzie swoją wolę niepodlegania już dalej postanowieniom niniejszego Protokołu. W tym przypadku wobec Irlandii stosują się zwykłe postanowienia traktatowe.

Artykuł 9

W odniesieniu do Irlandii niniejszy Protokół nie stosuje się do artykułu 75 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

PROTOKÓŁ (nr 22)

W SPRAWIE STANOWISKA DANII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYWOŁUJĄC decyzję szefów państw lub rządów, zebranych w ramach Rady Europejskiej w Edynburgu 12 grudnia 1992 roku, dotyczącą niektórych problemów poruszonych przez Danię w kwestii Traktatu o Unii Europejskiej,

PRZYJĄWSZY DO WIADOMOŚCI stanowisko Danii w sprawie obywatelstwa, Unii Gospodarczej i Walutowej, polityki obronnej oraz sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, ustalone w decyzji z Edynburga,

ŚWIADOME faktu, że utrzymanie w ramach Traktatów porządku prawnego istniejącego od dnia przyjęcia decyzji z Edynburga znacznie ograniczy udział Danii w ważnych dziedzinach współpracy Unii oraz że w interesie Unii byłoby zapewnienie integralności dorobku dotyczącego przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości,

PRAGNĄC zatem ustanowić ramy prawne, które będą przewidywać możliwość udziału Danii w przyjmowaniu środków zaproponowanych na podstawie części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, i z radością przyjmując zamiar Danii skorzystania z tej możliwości, kiedy będzie to możliwe zgodnie z jej wymogami konstytucyjnymi,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI, że Dania nie będzie sprzeciwiać się dalszemu rozwojowi współpracy między pozostałymi Państwami Członkowskimi dotyczącej środków, które Danii nie wiążą,

BIORĄC POD UWAGĘ artykuł 3 Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

CZĘŚĆ I

Artykuł 1

Dania nie uczestniczy w przyjęciu przez Radę środków zaproponowanych na podstawie części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Do decyzji Rady, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem przedstawiciela rządu Danii.

Do celów niniejszego artykułu większość kwalifikowaną określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 2

Dania nie jest związana żadnymi z postanowień części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, ani żadnym środkiem przyjętym zgodnie z tym tytułem, żadnym postanowieniem jakiejkolwiek umowy międzynarodowej zawartej przez Unię zgodnie z tym tytułem, ani żadną decyzją Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej stanowiącą wykładnię któregokolwiek z takich postanowień lub środków, ani żadnym środkiem zmienionym lub możliwym do zmiany zgodnie z tym tytułem, ani nie mają one do niej zastosowania; takie postanowienia, środki lub decyzje nie mają żadnego wpływu na kompetencje, prawa i obowiązki Danii; takie postanowienia, środki lub decyzje nie mają żadnego wpływu na dorobek prawny Wspólnoty lub Unii, ani nie stanowią części prawa Unii, gdy mają zastosowanie do Danii. W szczególności akty prawne Unii w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy sądowej w sprawach karnych przyjęte przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony i podległe zmianie, dla Danii pozostają wiążące i mają do niej zastosowanie w formie niezmienionej.

Artykuł 2a

Artykuł 2 niniejszego Protokołu ma również zastosowanie do tych zasad określonych na podstawie artykułu 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, które dotyczą przetwarzania danych osobowych przez Państwa Członkowskie w wykonywaniu działań wchodzących w zakres zastosowania części trzeciej tytuł V rozdział 4 lub 5 tego Traktatu.

Artykuł 3

Danii nie obciążają skutki finansowe środków określonych w artykule 1, inne niż koszty administracyjne ponoszone przez instytucje.

Artykuł 4

1. Dania podejmuje decyzję, w terminie sześciu miesięcy po przyjęciu przez Radę środka dotyczącego propozycji lub inicjatywy mającej na celu rozwój dorobku Schengen i objętej niniejszą częścią, czy dokona transpozycji tego środka do swego prawa krajowego. Jeżeli podejmie taką decyzję, to środek ten tworzy zobowiązanie prawa międzynarodowego między Danią i innymi Państwami Członkowskimi związanymi tym środkiem.

2. Jeżeli Dania podejmie decyzję, że nie dokona transpozycji decyzji Rady w rozumieniu ustępu 1, Państwa Członkowskie związane tym środkiem oraz Dania rozważą, jakie właściwe środki należy podjąć.

CZĘŚĆ II

Artykuł 5

W odniesieniu do środków przyjętych przez Radę w dziedzinie objętej artykułem 26 ustęp 1, artykułem 42 i artykułami 43–46 Traktatu o Unii Europejskiej Dania nie uczestniczy w opracowaniu oraz wprowadzaniu w życie decyzji i działań Unii, które mają wpływ na kwestie polityczno-obronne. Dania nie uczestniczy zatem w ich przyjęciu. Dania nie będzie sprzeciwiać się dalszemu rozwojowi współpracy między pozostałymi Państwami Członkowskimi w tej dziedzinie. Dania nie jest zobowiązana do współfinansowania wydatków operacyjnych wynikających z tych środków ani do udostępniania Unii zdolności wojskowych.

Do aktów przyjmowanych przez Radę, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem przedstawiciela rządu Danii.

Do celów niniejszego artykułu większość kwalifikowaną określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

CZĘŚĆ III

Artykuł 6

Artykułów 1, 2 i 3 nie stosuje się do środków określających państwa trzecie, których obywatele muszą mieć wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych Państw Członkowskich ani do środków odnoszących się do jednolitego wzorca wiz.

CZĘŚĆ IV

Artykuł 7

Dania może w każdej chwili, zgodnie ze swymi odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi powiadomić pozostałe Państwa Członkowskie, że nie zamierza już korzystać ze wszystkich lub niektórych postanowień niniejszego Protokołu. W tym przypadku Dania będzie w pełni stosować wszystkie obowiązujące w tym momencie właściwe środki podjęte w ramach Unii Europejskiej.

Artykuł 8

1. Dania może w każdej chwili i bez uszczerbku dla artykułu 7 zgodnie ze swymi wymogami konstytucyjnymi notyfikować pozostałym Państwom Członkowskim, że ze skutkiem od pierwszego dnia miesiąca następującego po notyfikacji, część I składa się z postanowień zawartych w załączniku. W tym przypadku artykuły 5–8 otrzymują odpowiednie oznaczenie.

2. Po upływie sześciu miesięcy od daty, w której notyfikacja, o której mowa w ustępie 1, stała się skuteczna, cały dorobek Schengen oraz środki przyjęte dla jego rozwoju, które do tej pory wiązały Danię z tytułu zobowiązań prawa międzynarodowego, wiążą Danię z tytułu prawa Unii.

ZAŁĄCZNIK

Artykuł 1

Z zastrzeżeniem artykułu 3, Dania nie uczestniczy w przyjmowaniu przez Radę środków zaproponowanych na podstawie części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Do aktów przyjmowanych przez Radę, w odniesieniu do których wymagana jest jednomyślność, konieczna jest zgoda wszystkich członków Rady, z wyjątkiem przedstawiciela rządu Danii.

Do celów niniejszego artykułu większość kwalifikowaną określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Artykuł 2

Na mocy artykułu 1 i z zastrzeżeniem artykułów 3, 4 i 8, Danii nie wiążą ani nie mają do niej zastosowania żadne postanowienia części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, żadne środki przyjęte na podstawie tego tytułu, żadne postanowienia umowy międzynarodowej zawartej przez Unię w wykonaniu tego tytułu, ani żadne orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dokonujące wykładni tych postanowień lub środków. Te postanowienia, środki lub orzeczenia w niczym nie naruszają kompetencji, praw ani obowiązków Danii. Te postanowienia, środki lub orzeczenia w niczym nie zmieniają dorobku wspólnotowego ani dorobku Unii i nie stanowią części prawa Unii w zakresie, w jakim stosują się do Danii.

Artykuł 3

1. Dania może pisemnie notyfikować przewodniczącemu Rady, w terminie trzech miesięcy od przedstawienia Radzie wniosku lub inicjatywy w zastosowaniu części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, swoją chęć uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu zaproponowanego środka, w wyniku czego Dania uzyskuje do tego uprawnienie.

2. Jeżeli po upływie rozsądnego terminu środek, o którym mowa w ustępie 1, nie może zostać przyjęty z udziałem Danii, Rada może przyjąć środek, o którym mowa w ustępie 1, zgodnie z artykułem 1, bez udziału Danii. W takim przypadku stosuje się artykuł 2.

Artykuł 4

Dania może, w każdej chwili po przyjęciu środka w wykonaniu części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, notyfikować Radzie i Komisji swój zamiar zaakceptowania tego środka. W tym przypadku procedura przewidziana w artykule 331 ustęp 1 wspomnianego Traktatu stosuje się *mutatis mutandis*.

Artykuł 5

1. Postanowienia niniejszego Protokołu mają zastosowanie do Danii także w odniesieniu do środków zaproponowanych lub przyjętych zgodnie z częścią trzecią tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zmieniających obowiązujące środki, którymi państwo to jest związane.

2. Jednak w przypadku gdy Rada, stanowiąc na wniosek Komisji, stwierdzi, że nieuczestniczenie Danii w zmienionej wersji obowiązującego środka uniemożliwia jego stosowanie przez inne Państwa Członkowskie lub Unię, Rada może wezwać to państwo do przedłożenia notyfikacji na mocy artykułu 3 lub 4. Do celów artykułu 3 w dniu dokonania takiego stwierdzenia przez Radę rozpoczyna bieg dodatkowy termin dwóch miesięcy.

Jeżeli przed upływem tego terminu dwóch miesięcy od dokonania stwierdzenia przez Radę Dania nie przedłoży notyfikacji na mocy artykułu 3 lub 4, państwo to przestaje być związane tym obowiązującym środkiem i przestaje mieć on do niego zastosowanie, chyba że Dania przedłożyła notyfikację na mocy artykułu 4 przed wejściem w życie środka zmieniającego. Staje się to skuteczne w dniu wejścia w życie środka zmieniającego lub w dniu upłynięcia terminu dwóch miesięcy, w zależności od tego, który z tych terminów jest późniejszy.

Do celów niniejszego ustępu, po dogłębnym omówieniu tej kwestii, Rada stanowi kwalifikowaną większością głosów swoich członków reprezentujących Państwa Członkowskie, które uczestniczą lub uczestniczyły w przyjęciu środka zmieniającego. Większość kwalifikowaną w Radzie określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

3. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może stwierdzić, że Dania ponosi ewentualne bezpośrednie konsekwencje finansowe powstałe w sposób konieczny i nieunikniony w wyniku zaprzestania uczestnictwa w tych aktach prawnych.

4. Niniejszy artykuł pozostaje bez uszczerbku dla artykułu 4.

Artykuł 6

1. Notyfikacja przewidziana w artykule 4 jest przedkładana nie później niż sześć miesięcy po ostatecznym przyjęciu środka mającego na celu rozwój dorobku Schengen.

W przypadku gdy Dania nie przedłoży notyfikacji zgodnie z artykułem 3 lub 4 w stosunku do środka mającego na celu rozwój dorobku Schengen, Państwa Członkowskie związane tym środkiem oraz Dania rozważą, jakie właściwe kroki należy podjąć.

2. Notyfikacja dokonana w zastosowaniu artykułu 3 w stosunku do środków mających na celu rozwój dorobku Schengen jest nieodwołalnie uważana za notyfikację dokonaną zgodnie z artykułem 3 w odniesieniu do wszelkich innych wniosków lub inicjatyw mających na celu rozwój tego środka w takim zakresie, w jakim ten wniosek lub inicjatywa ta rozwija dorobek Schengen.

Artykuł 7

Dania nie będzie związana zasadami określonymi na podstawie artykułu 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii, dotyczącymi przetwarzania danych osobowych przez Państwa Członkowskie w wykonywaniu działań wchodzących w zakres zastosowania części trzeciej tytuł V rozdział 4 lub 5 tego Traktatu, jeśli państwo to nie będzie związane zasadami Unii w dziedzinie współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych lub współpracy policyjnej, w ramach której należy przestrzegać przepisów ustanowionych na podstawie artykułu 16.

Artykuł 8

Jeżeli, w przypadkach określonych w niniejszej części, Dania jest związana środkiem przyjętym przez Radę stosownie do części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, odpowiednie postanowienia Traktatów stosują się do Danii w związku z tym środkiem.

Artykuł 9

Jeżeli Dania nie jest związana środkiem przyjętym stosownie do części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, nie obciążają jej skutki finansowe tego środka, inne niż koszty administracyjne instytucji, chyba że Rada stanowiąc jednomyślnie głosami wszystkich swoich członków, po konsultacji z Parlamentem Europejskim, postanowi inaczej.

PROTOKÓŁ (nr 23)

W SPRAWIE STOSUNKÓW ZEWNĘTRZNYCH PAŃSTW CZŁONKOWSKICH DOTYCZĄCYCH PRZEKRACZANIA ZEWNĘTRZNYCH GRANIC

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UWZGLĘDNIAJĄC potrzebę Państw Członkowskich dotyczącą zapewnienia skutecznych kontroli ich granic zewnętrznych, w odpowiednim przypadku we współpracy z państwami trzecimi,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Postanowienia w sprawie środków dotyczących przekraczania granic zewnętrznych zawarte w artykule 77 ustęp 2 litera b) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej nie naruszają kompetencji Państw Członkowskich do negocjowania lub zawierania umów z państwami trzecimi, o ile są one zgodne z prawem Unii i innymi stosownymi umowami międzynarodowymi.

PROTOKÓŁ (nr 24)

W SPRAWIE PRAWA AZYLU DLA OBYWATELI PAŃSTW CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UZNAJĄC, że zgodnie z artykułem 6 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone w Karcie Praw Podstawowych,

UZNAJĄC, że zgodnie z artykułem 6 ustęp 3 Traktatu o Unii Europejskiej, prawa podstawowe, zagwarantowane w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, stanowią część prawa Unii jako zasady ogólne,

UZNAJĄC, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do zapewnienia, by w ramach Unii Europejskiej prawo było przestrzegane w wykładni i stosowaniu artykułu 6 ustęp 1 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej,

UZNAJĄC, że zgodnie z artykułem 49 Traktatu o Unii Europejskiej każde państwo europejskie składając wniosek o przyjęcie do Unii Europejskiej, musi szanować wartości określone w artykule 2 Traktatu o Unii Europejskiej,

MAJĄC NA UWADZE, że artykuł 7 Traktatu o Unii Europejskiej ustanawia mechanizm umożliwiający zawieszenie niektórych praw w razie poważnego i trwałego naruszenia tych wartości przez jedno z Państw Członkowskich,

PRZYPOMINAJĄC, że każdemu obywatelowi Państwa Członkowskiego, jako obywatelowi Unii, przysługuje szczególny status i ochrona, którą zapewniają Państwa Członkowskie, zgodnie z postanowieniami części II Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

MAJĄC NA UWADZE, że Traktaty ustanawiają przestrzeń bez granic wewnętrznych oraz przyznają każdemu obywatelowi Unii prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich,

PRAGNĄC zapobiec wykorzystywaniu instytucji azylu do innych celów niż zamierzone,

UZNAJĄC, że niniejszy Protokół szanuje cele i zadania Konwencji genewskiej z 28 lipca 1951 roku dotyczące statusu uchodźców,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł

Z uwagi na poziom ochrony podstawowych praw i wolności przez Państwa Członkowskie Unii Europejskiej, Państwa Członkowskie należy uważać za bezpieczne państwa pochodzenia w ich wzajemnych stosunkach we wszystkich aspektach prawnych czy praktycznych związanych z kwestiami azylu. W związku z tym, wszelkie wnioski o przyznanie azylu składane przez obywateli Państw Członkowskich mogą być rozpatrywane lub uznane jako możliwe do rozpatrzenia przez inne Państwo Członkowskie jedynie w następujących przypadkach:

a) jeżeli Państwo Członkowskie, którego obywatelem jest osoba składająca wniosek o azyl, powołując się na postanowienia artykułu 15 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podejmuje, po wejściu w życie Traktatu z Amsterdamu, środki odstępujące na jego terytorium od zobowiązań tego państwa wynikających z tej konwencji;

b) jeżeli procedura wymieniona w artykule 7 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej została wszczęta w odniesieniu do Państwa Członkowskiego, którego obywatelem jest wnioskodawca, oraz do momentu podjęcia decyzji w tej sprawie przez Radę lub, w stosownym przypadku, Radę Europejską;

c) jeżeli Rada przyjęła decyzję zgodnie z artykułem 7 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej w odniesieniu do Państwa Członkowskiego, którego obywatelem jest wnioskodawca lub jeżeli Rada Europejska przyjęła decyzję zgodnie z artykułem 7 ustęp 2 tego Traktatu w odniesieniu do Państwa Członkowskiego, którego obywatelem jest wnioskodawca;

d) jeżeli Państwo Członkowskie jednostronnie podejmuje taką decyzję w odniesieniu do wniosku obywatela innego Państwa Członkowskiego; w takim przypadku należy natychmiast powiadomić o tym Radę; wniosek taki należy rozpatrywać w oparciu o domniemanie, że jest on całkowicie nieuzasadniony, nie naruszając tym samym w żaden sposób, kompetencji decyzyjnych tego Państwa Członkowskiego.

PROTOKÓŁ (nr 25)

W SPRAWIE WYKONYWANIA KOMPETENCJI DZIELONYCH

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł

W odniesieniu do artykułu 2 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej dotyczącego kompetencji dzielonych, jeżeli Unia prowadzi działania w pewnej dziedzinie, zakres wykonywania tych kompetencji obejmuje wyłącznie elementy regulowane przedmiotowym aktem Unii, w związku z czym nie obejmuje całej dziedziny.

PROTOKÓŁ (nr 26)

W SPRAWIE USŁUG ŚWIADCZONYCH W INTERESIE OGÓLNYM

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC podkreślić wagę usług świadczonych w interesie ogólnym,

UZGODNIŁY następujące postanowienia wyjaśniające, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Wspólne wartości Unii w odniesieniu do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym w rozumieniu artykułu 14 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej obejmują w szczególności:

– zasadniczą rolę i szeroki zakres uprawnień dyskrecjonalnych organów krajowych, regionalnych i lokalnych w zakresie świadczenia, zlecania i organizowania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym w sposób możliwie najbardziej odpowiadający potrzebom odbiorców,

– różnorodność usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym oraz różnice w potrzebach i preferencjach odbiorców mogące wynikać z odmiennej sytuacji geograficznej, społecznej lub kulturowej,

– wysoki poziom jakości, bezpieczeństwa i przystępności cenowej, równe traktowanie oraz propagowanie powszechnego dostępu i praw odbiorców.

Artykuł 2

Postanowienia Traktatów nie naruszają kompetencji Państw Członkowskich w zakresie świadczenia, zlecania i organizowania usług niemających charakteru gospodarczego świadczonych w interesie ogólnym.

PROTOKÓŁ (nr 27)

W SPRAWIE RYNKU WEWNĘTRZNEGO I KONKURENCJI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UZNAJĄC, że rynek wewnętrzny zdefiniowany w artykule 3 Traktatu o Unii Europejskiej obejmuje system zapewniający niezakłóconą konkurencję,

UZGODNIŁY, że

w tym celu Unia podejmuje w razie konieczności środki na mocy postanowień Traktatów, w tym artykułu 352 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Niniejszy Protokół zostaje dołączony do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

PROTOKÓŁ (nr 28)

W SPRAWIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYPOMINAJĄC, że artykuł 3 Traktatu o Unii Europejskiej jako jeden z celów wskazuje cel wspierania spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz solidarności między Państwami Członkowskimi, a także, że spójność ta jest jedną z dziedzin kompetencji dzielonej Unii wymienionych w artykule 4 ustęp 2 litera c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

PRZYPOMINAJĄC, że postanowienia części trzeciej tytuł XVIII w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej jako całości stanowią podstawę prawną do konsolidacji i dalszego rozwoju działań Unii w dziedzinie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, wraz ze stworzeniem nowego funduszu,

PRZYPOMINAJĄC, że postanowienia artykułu 177 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej przewidują utworzenie Funduszu Spójności,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI, że Europejski Bank Inwestycyjny udziela kredytów na znaczne kwoty na rzecz biedniejszych regionów,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI pragnienie większej elastyczności przy przyznawaniu kwot z funduszy strukturalnych,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI pragnienie zróżnicowania poziomów udziału Unii w programach i projektach w niektórych państwach,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI propozycję uwzględnienia w większym stopniu relatywnie wysokiego poziomu rozwoju Państw Członkowskich w systemie zasobów własnych,

POTWIERDZAJĄ, że wspieranie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej jest istotne dla pełnego rozwoju i trwałego powodzenia Unii,

POTWIERDZAJĄ swoje przekonanie, że fundusze strukturalne powinny nadal pełnić istotną rolę w osiąganiu celów Unii w zakresie spójności,

POTWIERDZAJĄ swoje przekonanie, że Europejski Bank Inwestycyjny powinien nadal przeznaczać większość swoich środków na wspieranie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz deklarują wolę ponownego rozpatrzenia potrzeb kapitałowych Europejski Bank Inwestycyjny tak szybko, jak będzie to konieczne dla powyższego celu,

POSTANAWIAJĄ, że Fundusz Spójności zapewni wkłady finansowe Unii do projektów z zakresu środowiska i sieci transeuropejskich w Państwach Członkowskich, których produkt narodowy brutto na mieszkańca jest niższy niż 90 % średniej Unii i które mają program prowadzący do spełnienia warunków konwergencji gospodarczej ustanowionych w artykule 126,

DEKLARUJĄ swój zamiar zezwalania na większą elastyczność w przydzielaniu kredytów z funduszy strukturalnych na konkretne potrzeby nie objęte obecnymi przepisami dotyczącymi funduszy strukturalnych,

DEKLARUJĄ swoją wolę dostosowywania zakresów udziału Unii w programach i projektach funduszy strukturalnych w celu uniknięcia nadmiernych wzrostów wydatków budżetowych w mniej zamożnych Państwach Członkowskich,

UZNAJĄ potrzebę regularnej kontroli postępów w osiąganiu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz zapewniają o swojej woli rozważenia wszelkich koniecznych do tego środków,

DEKLARUJĄ swój zamiar uważniejszego brania pod uwagę zdolności udziału poszczególnych Państw Członkowskich w systemie środków własnych i zbadania sposobów poprawy, dla mniej zamożnych Państw Członkowskich, elementów regresywnych występujących w istniejącym obecnie systemie środków własnych,

POSTANAWIAJĄ dołączyć niniejszy Protokół do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

PROTOKÓŁ (nr 29)

W SPRAWIE SYSTEMU PUBLICZNEGO NADAWANIA W PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UWAŻAJĄC, że system publicznego nadawania w Państwach Członkowskich jest bezpośrednio związany z potrzebami demokratycznymi, społecznymi i kulturowymi każdego społeczeństwa oraz z koniecznością zachowania pluralizmu w mediach,

PRZYJĘŁY następujące postanowienia interpretacyjne, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

Postanowienia Traktatów nie naruszają kompetencji Państw Członkowskich w zakresie zapewnienia finansowania publicznego nadawania w zakresie, w jakim takie finansowanie przyznaje się organizacjom nadawczym w celu wypełnienia misji służby publicznej, która została powierzona, określona i zorganizowana przez każde Państwo Członkowskie, oraz w zakresie, w jakim takie finansowanie nie wpływa na warunki handlowe i konkurencję w Unii w zakresie, w jakim byłoby to sprzeczne ze wspólnym interesem, przy uwzględnieniu konieczności realizacji mandatu tej służby publicznej.

PROTOKÓŁ (nr 30)

W SPRAWIE STOSOWANIA KARTY PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ DO POLSKI I ZJEDNOCZONEGO KRÓLESTWA

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

MAJĄC NA UWADZE, że w artykule 6 Traktatu o Unii Europejskiej Unia uznaje prawa, wolności i zasady określone w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej,

MAJĄC NA UWADZE, że Karta ma być stosowana w ścisłej zgodności z postanowieniami wspomnianego wyżej artykułu 6 i tytułu VII samej Karty,

MAJĄC NA UWADZE, że wspomniany artykuł 6 stanowi, że Karta jest stosowana i interpretowana przez sądy Polski i Zjednoczonego Królestwa w ścisłej zgodności z wyjaśnieniami, o których mowa w tym artykule,

MAJĄC NA UWADZE, że Karta zawiera zarówno prawa, jak i zasady,

MAJĄC NA UWADZE, że Karta zawiera zarówno postanowienia o charakterze obywatelskim i politycznym, jak i postanowienia o charakterze gospodarczym i społecznym,

MAJĄC NA UWADZE, że Karta potwierdza prawa, wolności i zasady uznawane w Unii oraz sprawia, że są one bardziej widoczne, nie tworzy jednak nowych praw ani zasad,

PRZYPOMINAJĄC zobowiązania Polski i Zjednoczonego Królestwa wynikające z Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, jak również ogólnie pojętego prawodawstwa Unii,

PRZYJMUJĄC DO WIADOMOŚCI pragnienie Polski i Zjednoczonego Królestwa sprecyzowania pewnych aspektów stosowania Karty,

PRAGNĄC zatem sprecyzować stosowanie Karty w stosunku do przepisów prawnych i działań administracyjnych Polski i Zjednoczonego Królestwa oraz możliwość rozpoznawania na podstawie postanowień Karty spraw na drodze sądowej w Polsce i Zjednoczonym Królestwie,

POTWIERDZAJĄC, że zawarte w niniejszym Protokole odniesienia do wprowadzania w życie poszczególnych postanowień Karty pozostają ściśle bez uszczerbku dla wprowadzania w życie innych postanowień Karty,

POTWIERDZAJĄC, że niniejszy Protokół pozostaje bez uszczerbku dla stosowania Karty w stosunku do innych Państw Członkowskich,

POTWIERDZAJĄC, że niniejszy Protokół pozostaje bez uszczerbku dla innych zobowiązań Polski i Zjednoczonego Królestwa wynikających z Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz ogólnie pojętego prawodawstwa Unii,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

1. Karta nie rozszerza kompetencji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ani żadnego sądu lub trybunału Polski lub Zjednoczonego Królestwa do uznania, że przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne, praktyki lub działania administracyjne Polski lub Zjednoczonego Królestwa są niezgodne z podstawowymi prawami, wolnościami i zasadami, które są w niej potwierdzone.

2. W szczególności i w celu uniknięcia wszelkich wątpliwości nic, co zawarte jest w tytule IV Karty nie tworzy praw, które mogą być dochodzone na drodze sądowej, mających zastosowanie do Polski lub Zjednoczonego Królestwa, z wyjątkiem przypadków gdy Polska lub Zjednoczone Królestwo przewidziały takie prawa w swoim prawie krajowym.

Artykuł 2

Jeżeli dane postanowienie Karty odnosi się do ustawodawstw i praktyk krajowych, ma ono zastosowanie do Polski lub Zjednoczonego Królestwa wyłącznie w zakresie, w jakim prawa i zasady zawarte w tym postanowieniu są uznane przez ustawodawstwo lub praktyki Polski lub Zjednoczonego Królestwa.

PROTOKÓŁ (nr 31)

W SPRAWIE PRZYWOZU DO UNII EUROPEJSKIEJ PRODUKTÓW NAFTOWYCH RAFINOWANYCH W ANTYLACH NIDERLANDZKICH

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC dokładniej określić system dotyczący wymiany handlowej, stosujący się do przywozu do Unii Europejskiej produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

Niniejszy protokół stosuje się do produktów naftowych znajdujących pod poz. 27.10, 27.11, 27.12, ex 27.13 (parafina, woski naftowe lub łupki i pozostałości parafinowe) i 27.14 nomenklatury brukselskiej, przywożonych w celu konsumpcyjnym do Państw Członkowskich.

Artykuł 2

Państwa Członkowskie zgadzają się przyznać produktom naftowym rafinowanym w Antylach Niderlandzkich ulgi taryfowe wynikające z ich stowarzyszenia z Unią na warunkach określonych w niniejszym protokole. Postanowienia te są ważne niezależnie od reguł pochodzenia stosowanych przez Państwa Członkowskie.

Artykuł 3

1. Jeżeli Komisja, na wniosek Państwa Członkowskiego lub z własnej inicjatywy, stwierdzi, że przywóz produktów rafinowanych w Antylach Niderlandzkich do Unii na zasadach określonych w artykule 2 powyżej jest przyczyną rzeczywistych trudności na rynku jednego lub więcej Państw Członkowskich, postanawia o wprowadzeniu, zwiększeniu lub przywróceniu opłat celnych stosujących się do tych przywozów przez zainteresowane Państwa Członkowskie, w takim stopniu i na okres, który okaże się niezbędny do sprostania zaistniałej sytuacji. Wprowadzone, zwiększone lub przywrócone w ten sposób opłaty celne nie mogą przewyższać opłat celnych stosujących się do państw trzecich odnośnie do tych samych produktów.

2. Postanowienia określone w poprzednim ustępie mogą być stosowane, gdy przywóz do Unii produktów rafinowanych w Antylach Niderlandzkich osiąga dwa miliony ton rocznie.

3. Decyzje podjęte przez Komisję na mocy poprzednich ustępów, łącznie z odrzuceniem wniosku Państwa Członkowskiego, są przekazywane Radzie do wiadomości. Rada może się od nich odwołać na wniosek Państwa Członkowskiego i w każdej chwili je zmienić lub uchylić.

Artykuł 4

1. Jeżeli Państwo Członkowskie jest zdania, że przywóz produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich, który odbywa się bezpośrednio lub za pośrednictwem innego Państwa Członkowskiego na zasadach określonych w artykule 2 powyżej, są przyczyną rzeczywistych trudności oraz że należy podjąć natychmiastowe działania zaradcze, może z własnej inicjatywy zdecydować o nałożeniu na ten przywóz opłat celnych, których wysokość nie może przekroczyć opłat celnych stosowanych do państw trzecich do tych samych produktów. Powiadamia Komisję o swojej decyzji, która orzeka w terminie jednego miesiąca o tym, czy środki podjęte przez to państwo mogą zostać utrzymane, czy należy je zmienić lub znieść. Postanowienia artykułu 3 ustęp 3 stosują się do tej decyzji Komisji.

2. Jeżeli przywóz produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich, który odbywa się bezpośrednio lub za pośrednictwem innego Państwa Członkowskiego na zasadach określonych w artykule 2 powyżej do jednego lub więcej Państw Członkowskich Unii Europejskiej przekracza w jednym roku kalendarzowym objętości wskazane w załączniku do niniejszego protokołu, środki ewentualnie podjęte na mocy ustępu 1 przez to lub inne Państwa Członkowskie, dotyczące bieżącego roku, uznaje się za zgodne z prawem: po upewnieniu się, że osiągnięto już ustalone limity objętości, Komisja przyjmie do wiadomości podjęte środki. W takim przypadku pozostałe Państwa Członkowskie nie będą odwoływały się do Rady.

Artykuł 5

Jeżeli Unia postanowi o nałożeniu ograniczeń ilościowych w przywozie produktów naftowych wszelkiego pochodzenia, mogą one także być stosowane względem przywozu tych produktów z Antyli Niderlandzkich. W takim przypadku Antyle Niderlandzkie będą przedmiotem preferencyjnego traktowania w stosunku do państw trzecich.

Artykuł 6

1. Postanowienia określone w artykułach 2–5 zostaną przejrzane przez Radę, stanowiącą jednomyślnie po konsultacji z Parlamentem Europejskim i Komisją, przy przyjmowaniu wspólnej definicji o pochodzeniu mającej zastosowanie do produktów naftowych pochodzących z państw trzecich i państw stowarzyszonych lub przy podejmowaniu decyzji w ramach wspólnej polityki handlowej dotyczącej tych produktów przy ustanawianiu wspólnej polityki energetycznej.

2. Jednakże podczas takiego przeglądu zachowane zostają ulgi o równoważnym zakresie stosujące się do Antyli Niderlandzkich w odpowiedniej formie i dotyczące co najmniej dwóch i pół miliona ton produktów naftowych.

3. Zobowiązania Unii w odniesieniu do ulg o równoważnym zakresie, o których mowa w ustępie 2 niniejszego artykułu, można, w razie potrzeby, rozdzielić między poszczególne państwa, uwzględniając tonaż wskazany w Załączniku do niniejszego Protokołu.

Artykuł 7

W celu wykonania niniejszego protokołu, Komisja jest zobowiązana śledzić przebieg przywozów produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich. Państwa Członkowskie przekazują Komisji, która zapewnia ich rozpowszechnianie, wszelkie użyteczne w tym celu informacje zgodnie ze wskazanymi przez nią przepisami administracyjnymi.

ZAŁĄCZNIK DO PROTOKOŁU

W celu wykonania artykułu 4 ustęp 2 protokołu w sprawie przywozu do Unii Europejskiej produktów naftowych rafinowanych w Antylach Niderlandzkich, Wysokie Umawiające się Strony uzgodniły następujący podział objętości 2 milionów ton antylskich produktów naftowych pomiędzy Państwa Członkowskie:

Niemcy …	625000 ton
Unia Gospodarcza Belgijsko-Luksemburska …	200000 ton
Francja …	75000 ton
Włochy …	100000 ton
Niderlandy …	1000000 ton

PROTOKÓŁ (nr 32)

W SPRAWIE NABYWANIA WŁASNOŚCI W DANII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC uregulować pewne szczególne problemy dotyczące Danii,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Nie naruszając postanowień Traktatów Dania może zachować swoje obecne prawodawstwo dotyczące nabywania drugich domów.

PROTOKÓŁ (nr 33)

DOTYCZĄCY ARTYKUŁU 157 TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Do celów artykułu 157 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, korzyści w ramach pracowniczych ubezpieczeń społecznych nie są traktowane jako wynagrodzenie, jeżeli są one, i w takim zakresie, w jakim są one możliwe do przypisania do okresów zatrudnienia przed 17 maja 1990 roku, z wyjątkiem przypadków pracowników lub innych osób zgłaszających roszczenia w tej kwestii, którzy przed tą datą rozpoczęli postępowanie sądowe lub zgłosili równorzędne roszczenie zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym.

PROTOKÓŁ (nr 34)

W SPRAWIE SZCZEGÓLNYCH USTALEŃ DLA GRENLANDII

Artykuł

1. Traktowanie produktów importowanych do Unii objętych wspólną organizacją rynku produktów rybołówstwa, a pochodzących z Grenlandii, przy zachowaniu zgodności z mechanizmami wspólnej organizacji rynku, zakłada zwolnienie z opłat celnych i opłat o skutku równoważnym oraz brak ograniczeń ilościowych lub środków o skutku równoważnym, jeżeli Unia uzna możliwości dostępu do stref połowowych Grenlandii przyznane Unii na mocy umowy zawartej między Unią a władzami odpowiedzialnymi za Grenlandię za wystarczające.

2. Wszystkie środki odnoszące się do ustaleń przywozowych dla takich produktów, włącznie z tymi odnoszącymi się do przyjęcia takich środków, przyjmuje się zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 43 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

PROTOKÓŁ (nr 35)

W SPRAWIE ARTYKUŁU 40.3.3 KONSTYTUCJI IRLANDII

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

Postanowienia Traktatów, Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej ani postanowienia innych Traktatów czy Aktów zmieniających lub uzupełniających te Traktaty w niczym nie naruszają stosowania w Irlandii artykułu 40.3.3 Konstytucji Irlandii.

PROTOKÓŁ (nr 36)

W SPRAWIE POSTANOWIEŃ PRZEJŚCIOWYCH

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

MAJĄC NA UWADZE, że w celu umożliwienia przejścia od postanowień instytucjonalnych Traktatów mających zastosowanie przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony do postanowień przewidzianych we wspomnianym Traktacie należy ustanowić postanowienia przejściowe,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej, Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej:

Artykuł 1

W niniejszym Protokole wyraz „Traktaty" oznacza Traktat o Unii Europejskiej, Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

TYTUŁ I

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Artykuł 2

1. Na okres pozostający od dnia wejścia w życie niniejszego artykułu do końca kadencji 2009–2014 oraz w drodze odstępstwa od artykułu 189 akapit drugi i artykułu 190 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz od artykułu 107 akapit drugi i artykułu 108 ustęp 2 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, które obowiązywały podczas wyborów do Parlamentu Europejskiego w czerwcu 2009 roku, a także w drodze odstępstwa od liczby miejsc przewidzianych w artykule 14 ustęp 2 akapit pierwszy Traktatu o Unii Europejskiej, do istniejących 736 miejsc dodaje się – zwiększając tym samym tymczasowo do końca kadencji 2009–2014 całkowitą liczbę członków Parlamentu Europejskiego do 754 – następujące 18 miejsc:

Bułgaria	1	Niderlandy	1
Hiszpania	4	Austria	2
Francja	2	Polska	1
Włochy	1	Słowenia	1
Łotwa	1	Szwecja	2
Malta	1	Zjednoczone Królestwo	1

2. W drodze odstępstwa od artykułu 14 ustęp 3 Traktatu o Unii Europejskiej, dane Państwa Członkowskie wyznaczają osoby, które zajmą dodatkowe miejsca, o których mowa w ustępie 1, zgodnie z przepisami danych Państw Członkowskich i pod warunkiem, że osoby te zostały wybrane w powszechnych wyborach bezpośrednich w drodze:

a) wyboru w powszechnych wyborach bezpośrednich zorganizowanych specjalnie w tym celu w danym Państwie Członkowskim zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie do wyborów do Parlamentu Europejskiego;

b) odwołania się do wyników wyborów do Parlamentu Europejskiego, które odbyły się w dniach 4–7 czerwca 2009 roku; lub

c) wyznaczenia przez parlament narodowy danego Państwa Członkowskiego ze swojego grona wymaganej liczby członków, zgodnie z procedurą określoną przez każde z tych Państw Członkowskich.

3. W stosownym czasie przed wyborami do Parlamentu Europejskiego w 2014 roku, Rada Europejska przyjmuje decyzję ustalającą skład Parlamentu Europejskiego, zgodnie artykułem 14 ustęp 2 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej.

TYTUŁ II

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE WIĘKSZOŚCI KWALIFIKOWANEJ

Artykuł 3

1. Zgodnie z artykułem 16 ustęp 4 Traktatu o Unii Europejskiej postanowienia tego ustępu i postanowienia artykułu 238 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, dotyczące definicji większości kwalifikowanej w Radzie Europejskiej i w Radzie, stają się skuteczne 1 listopada 2014 roku.

2. Między 1 listopada 2014 roku a 31 marca 2017 roku, jeżeli przyjęcie aktu wymaga większości kwalifikowanej, członek Rady może zażądać, by akt ten został przyjęty większością kwalifikowaną określoną w ustępie 3. W takim przypadku stosuje się ustępy 3 i 4.

3. Bez uszczerbku dla artykułu 235 ustęp 1 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do 31 października 2014 roku obowiązują następujące postanowienia:

Jeżeli przyjęcie aktu przez Radę Europejską i Radę wymaga większości kwalifikowanej, głosy członków ważone są następująco:

Belgia	12
Bułgaria	10
Republika Czeska	12
Dania	7
Niemcy	29
Estonia	4
Irlandia	7
Grecja	12
Hiszpania	27
Francja	29
Włochy	29
Cypr	4
Łotwa	4
Litwa	7
Luksemburg	4
Węgry	12
Malta	3
Niderlandy	13
Austria	10
Polska	27
Portugalia	12
Rumunia	14
Słowenia	4
Słowacja	7
Finlandia	7
Szwecja	10
Zjednoczone Królestwo	29

Jeżeli na mocy Traktatów akty przyjmowane są na wniosek Komisji, wymagają one do ich przyjęcia co najmniej 255 głosów „za", oddanych przez większość członków. W innych przypadkach akty wymagają do ich przyjęcia co najmniej 255 głosów „za", oddanych przez co najmniej dwie trzecie członków.

Jeżeli akt ma zostać przyjęty przez Radę Europejską lub Radę większością kwalifikowaną, członek Rady Europejskiej lub Rady może zażądać sprawdzenia, czy Państwa Członkowskie stanowiące tę większość kwalifikowaną reprezentują co najmniej 62% ogółu ludności Unii. Jeżeli okaże się, że warunek ten nie został spełniony, dany akt nie zostaje przyjęty.

4. Do 31 października 2014 roku, w przypadku gdy w zastosowaniu Traktatów nie wszyscy członkowie Rady biorą udział w głosowaniu, czyli w przypadkach gdy zastosowanie ma większość kwalifikowana określona zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, większość kwalifikowana jest określona jako taki sam udział głosów ważonych i taki sam udział liczby członków Rady oraz, w stosownym przypadku, taki sam udział procentowy ludności danych Państw Członkowskich, jak te ustalone w ustępie 3 niniejszego artykułu.

TYTUŁ III

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE SKŁADÓW RADY

Artykuł 4

Do wejścia w życie decyzji, o której mowa w artykule 16 ustęp 6 akapit pierwszy Traktatu o Unii Europejskiej, Rada może zbierać się w składach określonych w akapitach drugim i trzecim tego ustępu oraz w innych składach, których wykaz został ustanowiony w decyzji Rady do Spraw Ogólnych, stanowiącej zwykłą większością głosów.

TYTUŁ IV

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE KOMISJI, W TYM
WYSOKIEGO PRZEDSTAWICIELA UNII DO SPRAW ZAGRANICZNYCH
I POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA

Artykuł 5

Członkowie Komisji pełniący swoje funkcje w dniu wejścia w życie Traktatu z Lizbony pełnią te funkcje do końca kadencji. Jednakże w dniu mianowania wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, kadencja członka mającego takie samo obywatelstwo co wysoki przedstawiciel kończy się.

TYTUŁ V

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE SEKRETARZA GENERALNEGO RADY, WYSOKIEGO
PRZEDSTAWICIELA DO SPRAW WSPÓLNEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ
I BEZPIECZEŃSTWA ORAZ ZASTĘPCY SEKRETARZA GENERALNEGO RADY

Artykuł 6

Kadencja sekretarza generalnego Rady, wysokiego przedstawiciela do spraw wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz zastępcy sekretarza generalnego Rady kończy się w dniu wejścia w życie Traktatu z Lizbony. Rada mianuje sekretarza generalnego zgodnie z artykułem 240 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

TYTUŁ VI

POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE ORGANÓW DORADCZYCH

Artykuł 7

Do czasu wejścia w życie decyzji, o której mowa w artykule 301 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, miejsca członków w Komitecie Ekonomiczno-Społecznym rozdzielone są w następujący sposób:

Belgia	12	Luksemburg	6
Bułgaria	12	Węgry	12
Republika Czeska	12	Malta	5
Dania	9	Niderlandy	12
Niemcy	24	Austria	12
Estonia	7	Polska	21
Irlandia	9	Portugalia	12
Grecja	12	Rumunia	15
Hiszpania	21	Słowenia	7
Francja	24	Słowacja	9
Włochy	24	Finlandia	9
Cypr	6	Szwecja	12
Łotwa	7	Zjednoczone Królestwo	24
Litwa	9		

Artykuł 8

Do czasu wejścia w życie decyzji, o której mowa w artykule 305 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, miejsca członków w Komitecie Regionów rozdzielone są w następujący sposób:

Belgia	12	Luksemburg	6
Bułgaria	12	Węgry	12
Republika Czeska	12	Malta	5
Dania	9	Niderlandy	12
Niemcy	24	Austria	12
Estonia	7	Polska	21
Irlandia	9	Portugalia	12
Grecja	12	Rumunia	15
Hiszpania	21	Słowenia	7
Francja	24	Słowacja	9
Włochy	24	Finlandia	9
Cypr	6	Szwecja	12
Łotwa	7	Zjednoczone Królestwo	24
Litwa	9		

TYTUŁ VII

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE DOTYCZĄCE AKTÓW PRZYJĘTYCH NA PODSTAWIE TYTUŁU V I VI TRAKTATU O UNII EUROPEJSKIEJ PRZED WEJŚCIEM W ŻYCIE TRAKTATU Z LIZBONY

Artykuł 9

Skutki prawne aktów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii przyjętych na podstawie Traktatu o Unii Europejskiej przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony zostają utrzymane do czasu uchylenia, unieważnienia lub zmiany tych aktów w zastosowaniu Traktatów. To samo dotyczy konwencji zawartych między Państwami Członkowskimi na podstawie Traktatu o Unii Europejskiej.

Artykuł 10

1. Jako środek przejściowy i w odniesieniu do aktów prawnych Unii w dziedzinie współpracy policyjnej i współpracy sądowej w sprawach karnych, które zostały przyjęte przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony, w dniu wejścia w życie tego Traktatu instytucje dysponują następującymi uprawnieniami: uprawnienia przyznane Komisji na mocy artykułu 258 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej nie mają zastosowania, a uprawnienia przyznane Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej na mocy tytułu VI Traktatu o Unii Europejskiej – w wersji tego Traktatu obowiązującej przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony – pozostają niezmienione, także w przypadku gdy zostały one uznane zgodnie z artykułem 35 ustęp 2 wspomnianego Traktatu o Unii Europejskiej.

2. Zmiana aktu prawnego, o którym mowa w ustępie 1, pociąga za sobą stosowanie – w odniesieniu do tego zmienionego aktu prawnego i względem Państw Członkowskich, do których taki zmieniony akt ma zastosowanie – uprawnień instytucji wspomniane w tym ustępie zgodnie z Traktatami.

3. W każdym przypadku środek przejściowy, o którym mowa w ustępie 1, przestaje obowiązywać pięć lat po dacie wejścia w życie Traktatu z Lizbony.

4. Nie później niż sześć miesięcy przed upływem okresu przejściowego, o którym mowa w ustępie 3, Zjednoczone Królestwo może notyfikować Radzie, że w odniesieniu do aktów prawnych, o których mowa w ustępie 1, nie uznaje uprawnień instytucji wspomnianych w ustępie 1, którymi dysponują one zgodnie z Traktatami. W przypadku gdy Zjednoczone Królestwo dokona takiej notyfikacji, wszystkie akty prawne, o których mowa w ustępie 1, przestają obowiązywać to państwo od dnia upływu okresu przejściowego, o którym mowa w ustępie 3. Niniejszy akapit nie stosuje się do zmienionych aktów prawnych, które mają zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa, zgodnie z ustępem 2.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, określa niezbędne wynikające ustalenia oraz niezbędne ustalenia przejściowe. Zjednoczone Królestwo nie uczestniczy w przyjmowaniu tej decyzji. Większość kwalifikowaną w Radzie określa się zgodnie z artykułem 238 ustęp 3 litera a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może także przyjąć decyzję stanowiącą, że Zjednoczone Królestwo poniesie ewentualne bezpośrednie konsekwencje finansowe powstałe w sposób konieczny i nieunikniony w wyniku zaprzestania uczestnictwa w tych aktach prawnych.

5. Zjednoczone Królestwo może w późniejszym czasie w każdej chwili notyfikować Radzie chęć uczestnictwa w aktach prawnych, które przestały mieć do niego zastosowanie zgodnie z ustępem 4 akapit pierwszy. W takim przypadku stosuje się odpowiednie postanowienia Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej lub Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w zależności od przypadku. W odniesieniu do tych aktów prawnych instytucje dysponują uprawnieniami określonymi w Traktatach. Działając na mocy stosownych protokołów instytucje Unii i Zjednoczone Królestwo dążą do zapewnienia możliwie najszerszego ponownego uczestnictwa Zjednoczonego Królestwa w dorobku prawnym Unii dotyczącym przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, unikając przy tym poważnych zakłóceń w praktycznym funkcjonowaniu różnych części tego dorobku i przy poszanowaniu ich spójności.

PROTOKÓŁ (nr 37)

W SPRAWIE SKUTKÓW FINANSOWYCH WYGAŚNIĘCIA TRAKTATU EWWiS ORAZ W SPRAWIE FUNDUSZU BADAWCZEGO WĘGLA I STALI

WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRZYPOMINAJĄC, że wszystkie aktywa i pasywa Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, w stanie na dzień 23 lipca 2002 roku, przeszły 24 lipca 2002 roku na Wspólnotę Europejską,

BIORĄC POD UWAGĘ pragnienie wykorzystania tych funduszy do celów badań w sektorach związanych z przemysłem węgla i stali oraz konieczność określenia w tym celu pewnych zasad,

UZGODNIŁY następujące postanowienia, które są dołączone do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej:

Artykuł 1

1. Z zastrzeżeniem ewentualnego zwiększenia lub zmniejszenia w wyniku postępowania likwidacyjnego, wartość netto tych aktywów i pasywów, określoną w zestawieniu bilansowym EWWiS z dnia 23 lipca 2002 roku, uznaje się za majątek przeznaczony do celów badań w sektorach związanych z przemysłem węgla i stali, określony jako „EWWiS w likwidacji". Po zakończeniu likwidacji określa się go jako „Majątek Funduszu Badawczego Węgla i Stali".

2. Dochód z majątku określonego jako „Fundusz Badawczy Węgla i Stali" może zostać wykorzystany jedynie do celów badań prowadzonych poza ramowym programem badawczym, w sektorach związanych z przemysłem węgla i stali, zgodnie z postanowieniami niniejszego Protokołu i aktów przyjętych na jego podstawie.

Artykuł 2

Rada, stanowiąc zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą i po zatwierdzeniu przez Parlament Europejski, przyjmuje wszelkie postanowienia niezbędne do realizacji niniejszego Protokołu, w tym podstawowe zasady.

Rada na wniosek Komisji i po konsultacji z Parlamentem Europejskim przyjmuje środki ustanawiające wieloletnie wytyczne finansowe dla zarządzania majątkiem Funduszu Badawczego Węgla i Stali oraz wytyczne techniczne dla programu badawczego tego Funduszu.

Artykuł 3

Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień niniejszego Protokołu i aktów przyjętych na jego podstawie, stosuje się postanowienia Traktatów.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK I

LISTA O KTÓREJ MOWA W ARTYKULE 38 TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ

– 1 – Numer nomenklatury brukselskiej	– 2 – Opis produktów
DZIAŁ 1	Zwierzęta żywe
DZIAŁ 2	Mięso i podroby jadalne
DZIAŁ 3	Ryby, skorupiaki, mięczaki i inne bezkręgowce wodne
DZIAŁ 4	Produkty mleczarskie; jaja ptasie; miód naturalny; jadalne produkty pochodzenia zwierzęcego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone
DZIAŁ 5	
05.04	Jelita, pęcherze i żołądki zwierząt (z wyjątkiem rybich), całe lub w kawałkach, świeże, chłodzone, mrożone, solone, w solance, suszone lub wędzone
05.15	Produkty pochodzenia zwierzęcego, gdzie indziej niewymienione ani niewłączone; martwe zwierzęta objęte działami 1 lub 3, nienadające się do spożycia przez ludzi
DZIAŁ 6	Żywe drzewa i inne rośliny; bulwy, korzenie i podobne; cięte i ozdobne liście
DZIAŁ 7	Warzywa oraz niektóre korzenie i bulwy jadalne
DZIAŁ 8	Owoce i orzechy jadalne; skórki owoców cytrusowych lub melonów
DZIAŁ 9	Kawa, herbata i przyprawy, z wyjątkiem herba mate (pozycja Nr 09.03)

– 1 – Numer nomenklatury brukselskiej	– 2 – Opis produktów
DZIAŁ 10	Zboża
DZIAŁ 11	Produkty przemysłu młynarskiego; słód; skrobie; inulina; gluten pszenny
DZIAŁ 12	Nasiona i owoce oleiste; ziarna, nasiona i owoce różne; rośliny przemysłowe i lecznicze; słoma i pasza
DZIAŁ 13	
ex 13.03	Pektyna
DZIAŁ 15	
15.01	Słonina i inny przetworzony tłuszcz wieprzowy; przetworzony tłuszcz drobiowy
15.02	Nieprzetworzone tłuszcze wołowe, owcze i koźle; łój (łącznie z „premier jus”) wytwarzany z tych tłuszczy
15.03	Stearyna z tłuszczu, oleju i łoju; olej z tłuszczu, oliwy i łoju, nieemulgowany, niemieszany i niepreparowany
15.04	Tłuszcze i oleje z ryb i ssaków morskich, oczyszczane lub nie
15.07	Tłuszcze roślinne, płynne lub stałe, surowe, rafinowane lub oczyszczane
15.12	Tłuszcze i oleje zwierzęce oraz roślinne, uwodorniane, rafinowane lub nie, ale bez dalszej przeróbki
15.13	Margaryna, sztuczna słonina i inne preparowane tłuszcze jadalne
15.17	Pozostałości po oczyszczaniu substancji tłuszczowych i wosków zwierzęcych lub roślinnych
DZIAŁ 16	Przetwory z mięsa, ryb lub skorupiaków, mięczaków i innych bezkręgowców wodnych

– 1 – Numer nomenklatury brukselskiej	– 2 – Opis produktów
DZIAŁ 17	
17.01	Cukier trzcinowy lub buraczany i chemicznie czysta sacharoza, w postaci stałej:
17.02	Inne rodzaje cukru; syropy cukrowe; miód syntetyczny (zmieszany z naturalnym lub nie); karmel
17.03	Melasa, odbarwiona lub nie
17.05 (*)	Cukry, syropy, aromatyzowana melasa lub z dodatkiem barwników (w tym cukier waniliowy lub wanilina), z wyjątkiem soków owocowych z dodatkiem cukru w jakichkolwiek proporcjach
DZIAŁ 18	
18.01	Ziarna kakaowe, całe lub łamane, surowe lub palone
18.02	Kakaowe łuski, łupiny, osłonki i inne odpady z kakao
DZIAŁ 20	Przetwory z warzyw, owoców, orzechów lub innych części roślin
DZIAŁ 22	
22.04	Moszcz winogronowy, fermentujący lub z fermentacją zatrzymaną w inny sposób niż przez dodanie alkoholu
22.05	Wino ze świeżych winogron; moszcz winogronowy z fermentacją zatrzymaną przez dodanie alkoholu

(*) Pozycja dodana artykułem 1 rozporządzenia nr 7a Rady Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej z dnia 18 grudnia 1959 r. (Dz.U. nr 7 z 30.1.1961, s. 71/61).

– 1 – Numer nomenklatury brukselskiej	– 2 – Opis produktów
DZIAŁ 22 (c.d.)	
22.07	Inne napoje na bazie fermentacji (np. jabłecznik, wino z gruszek i miód pitny)
ex 22.08 (*) ex 22.09 (*)	Alkohol etylowy, denaturowany lub nie, o jakiejkolwiek mocy, otrzymywany z produktów rolnych, o których mowa w załączniku I, z wyłączeniem wódek, likierów i innych napojów spirytusowych, złożone preparaty alkoholowe (znane jako „skoncentrowane ekstrakty") do wyrobu napojów
22.10 (*)	Ocet i jego substytuty
DZIAŁ 23	Pozostałości i odpady przemysłu spożywczego; gotowa pasza dla zwierząt
DZIAŁ 24	
24.01	Tytoń nieprzetworzony; odpady tytoniowe
DZIAŁ 45	
45.01	Korek naturalny surowy; odpady korka; korek kruszony, granulowany lub mielony:
DZIAŁ 54	
54.01	Len surowy lub przetworzony ale nieprzędzony; pakuły i odpady lniane (w tym skrawki workowe lub rozwłóknianie)
DZIAŁ 57	
57.01	Konopie naturalne (*Cannabis sativa*), surowe lub przetworzone ale nieprzędzone; pakuły i odpady z konopi naturalnych (w tym liny oraz skrawki workowe lub rozwłókniane)

(*) Pozycja dodana artykułem 1 rozporządzenia nr 7a Rady Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej z dnia 18 grudnia 1959 r. (Dz.U. nr 7 z 30.1.1961, s. 71/61).

ZAŁĄCZNIK II

KRAJE I TERYTORIA ZAMORSKIE OBJĘTE POSTANOWIENIAMI CZĘŚCI IV TRAKTATU O FUNKCJONOWANIU UNII EUROPEJSKIEJ

- Grenlandia,
- Nowa Kaledonia oraz terytoria zależne,
- Polinezja Francuska,
- Francuskie Terytoria Południowe i Antarktyczne,
- Wyspy Wallis i Futuna[1],
- Saint Pierre i Miquelon,
- Saint-Barthélemy,
- Aruba,
- Antyle Niderlandzkie:
  - Bonaire,
  - Curaçao,
  - Saba,
  - Sint Eustasius,
  - Sint Maarten,
- Anguilla,
- Kajmany,
- Falklandy,
- Georgia Południowa i wyspy Sandwich Południowy,
- Montserrat,
- Pitcairn,
- Święta Helena i terytoria zależne,
- Brytyjskie Terytorium Antarktyczne,
- Brytyjskie Terytorium Oceanu Indyjskiego,
- Wyspy Turks i Caicos,
- Brytyjskie Wyspy Dziewicze,
- Bermudy.

[1] „Mayotte" została skreślona zgodnie z decyzją Rady Europejskiej 2012/419/UE z dnia 11 lipca 2012 r. w sprawie zmiany statusu Majotty względem Unii Europejskiej weszła w życie w dniu jej przyjęcia, lecz ma zastosowanie od 1 stycznia 2014 r.

DEKLARACJE
DOŁĄCZONE DO AKTU KOŃCOWEGO
KONFERENCJI MIĘDZYRZĄDOWEJ,
KTÓRA PRZYJĘŁA TRAKTAT Z LIZBONY
podpisany w dniu 13 grudnia 2007 roku

A. DEKLARACJE ODNOSZĄCE SIĘ DO POSTANOWIEŃ TRAKTATÓW

1. Deklaracja w sprawie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, która jest prawnie wiążąca, potwierdza prawa podstawowe gwarantowane przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz wynikające z tradycji konstytucyjnych wspólnych dla Państw Członkowskich.

Karta nie rozszerza zakresu stosowania prawa Unii na dziedziny leżące poza kompetencjami Unii, nie ustanawia nowych uprawnień ani zadań Unii, ani też nie zmienia uprawnień i zadań określonych w Traktatach.

2. Deklaracja odnosząca się do artykułu 6 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej

Konferencja uzgadnia, że przystąpienie Unii do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności powinno nastąpić w taki sposób, aby można było zachować szczególny charakter porządku prawnego Unii. W związku z tym Konferencja stwierdza istnienie regularnego dialogu między Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej a Europejskim Trybunałem Praw Człowieka; dialog ten może zostać wzmocniony po przystąpieniu Unii do tej Konwencji.

3. Deklaracja odnosząca się do artykułu 8 Traktatu o Unii Europejskiej

Unia będzie uwzględniać szczególną sytuację państw o małym obszarze terytorialnym, które utrzymują z nią szczególne stosunki bliskości.

4. Deklaracja dotycząca składu Parlamentu Europejskiego

Dodatkowe miejsce w Parlamencie Europejskim zostanie przyznane Włochom.

5. Deklaracja dotycząca politycznej zgody Rady Europejskiej w sprawie projektu decyzji dotyczącej składu Parlamentu Europejskiego

Rada Europejska wyrazi polityczną zgodę na zmieniony projekt decyzji dotyczącej składu Parlamentu Europejskiego w kadencji 2009-2014 oparty na wniosku Parlamentu Europejskiego.

6. Deklaracja odnosząca się do artykułu 15 ustępy 5 i 6, artykułu 17 ustępy 6 i 7 oraz artykułu 18 Traktatu o Unii Europejskiej

Przy wyborze osób na stanowiska przewodniczącego Rady Europejskiej, przewodniczącego Komisji i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa należy uwzględnić, w należyty sposób, konieczność poszanowania geograficznej i demograficznej różnorodności Unii oraz jej Państw Członkowskich.

7. Deklaracja odnosząca się do artykułu 16 ustęp 4 Traktatu o Unii Europejskiej i artykułu 238 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja oświadcza, że decyzja odnosząca się do wykonania artykułu 16 ustęp 4 Traktatu o Unii Europejskiej i artykułu 238 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zostanie przyjęta przez Radę w dniu podpisania Traktatu z Lizbony i wejdzie w życie w dniu wejścia w życie tego Traktatu. Projekt decyzji przedstawiony jest poniżej:

Projekt decyzji Rady
odnoszącej się do wykonania artykułu 16 ustęp 4 Traktatu o Unii Europejskiej
i artykułu 238 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
w okresie między 1 listopada 2014 roku a 31 marca 2017 roku
i od 1 kwietnia 2017 roku

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

mając na uwadze, co następuje:

(1) Należy przyjąć przepisy pozwalające na płynne przejście z systemu podejmowania decyzji w Radzie większością kwalifikowaną, określoną w art. 3 ust. 3 Protokołu w sprawie postanowień przejściowych, który będzie mieć zastosowanie do 31 października 2014 r., do systemu głosowania przewidzianego w art. 16 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej i art. 238 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, który będzie mieć zastosowanie ze skutkiem od 1 listopada 2014 r., obejmując – w okresie przejściowym do 31 marca 2017 r. – postanowienia szczegółowe przewidziane w art. 3 ust. 2 wspomnianego protokołu.

(2) Przypomina się, że praktyką Rady jest dokładanie wszelkich starań zmierzających do wzmacniania legitymacji demokratycznej aktów przyjmowanych większością kwalifikowaną,

STANOWI, CO NASTĘPUJE:

Sekcja 1

Przepisy mające zastosowanie między 1 listopada 2014 r. a 31 marca 2017 r.

Artykuł 1

Jeżeli w okresie między 1 listopada 2014 r. a 31 marca 2017 r. członkowie Rady reprezentujący:

a) co najmniej trzy czwarte ludności; lub

b) co najmniej trzy czwarte liczby Państw Członkowskich,

niezbędne do utworzenia mniejszości blokującej, wynikającej z zastosowania art. 16 ust. 4 akapit pierwszy Traktatu o Unii Europejskiej lub art. 238 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgłaszają swój sprzeciw wobec przyjęcia aktu prawnego przez Radę większością kwalifikowaną, kwestia ta trafia pod obrady Rady.

Artykuł 2

Podczas tych obrad Rada czyni wszystko, co leży w granicach jej uprawnień aby, w rozsądnym terminie i bez uszczerbku dla wiążących terminów określonych przez prawo Unii, osiągnąć zadowalające rozwiązanie wątpliwości podniesionych przez członków Rady, o których mowa w art. 1.

Artykuł 3

W tym celu przewodniczący Rady, wspierany przez Komisję i z poszanowaniem regulaminu wewnętrznego Rady, podejmuje wszelkie inicjatywy, aby ułatwić stworzenie szerszej podstawy do osiągnięcia porozumienia w Radzie. Członkowie Rady udzielają przewodniczącemu wsparcia w wykonaniu tego zadania.

Sekcja 2

Przepisy mające zastosowanie od 1 kwietnia 2017 r.

Artykuł 4

Jeżeli w okresie od 1 kwietnia 2017 r. członkowie Rady reprezentujący:

a) co najmniej 55% ludności, lub

b) co najmniej 55% liczby Państw Członkowskich,

niezbędne do utworzenia mniejszości blokującej, wynikającej z zastosowania art. 16 ust. 4 akapit pierwszy Traktatu o Unii Europejskiej lub art. 238 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgłaszają swój sprzeciw wobec przyjęcia aktu prawnego przez Radę większością kwalifikowaną, kwestia ta trafia pod obrady Rady.

Artykuł 5

Podczas tych obrad Rada czyni wszystko, co leży w granicach jej uprawnień aby, w rozsądnym terminie i bez uszczerbku dla wiążących terminów określonych przez prawo Unii, osiągnąć zadowalające rozwiązanie wątpliwości podniesionych przez członków Rady, o których mowa w art. 4.

Artykuł 6

W tym celu przewodniczący Rady, wspierany przez Komisję i z poszanowaniem regulaminu wewnętrznego Rady, podejmuje wszelkie inicjatywy, aby ułatwić stworzenie szerszej podstawy do osiągnięcia porozumienia w Radzie. Członkowie Rady udzielają przewodniczącemu wsparcia w wykonaniu tego zadania.

Sekcja 3

Wejście decyzji w życie

Artykuł 7

Niniejsza decyzja wchodzi w życie w dniu wejścia w życie Traktatu z Lizbony.

8. Deklaracja odnosząca się do praktycznych środków, jakie należy podjąć w momencie wejścia w życie Traktatu z Lizbony, w odniesieniu do prezydencji Rady Europejskiej i Rady do Spraw Zagranicznych

W przypadku gdyby Traktat z Lizbony wszedł w życie po 1 stycznia 2009 r., Konferencja zachęca właściwe organy Państwa Członkowskiego sprawującego wówczas półroczną prezydencję Rady, a także osobę, która zostanie wybrana przewodniczącym Rady Europejskiej, i osobę, która zostanie mianowana wysokim przedstawicielem Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, do podjęcia, w porozumieniu z państwem mającym jako następne sprawować półroczną prezydencję, konkretnych koniecznych środków umożliwiających w okresie przejściowym skuteczne sprawowanie prezydencji Rady Europejskiej i prezydencji Rady do Spraw Zagranicznych pod względem merytorycznym i organizacyjnym.

9. Deklaracja odnosząca się do artykułu 16 ustęp 9 Traktatu o Unii Europejskiej dotycząca decyzji Rady Europejskiej w sprawie sprawowania prezydencji Rady

Konferencja oświadcza, że niezwłocznie po podpisaniu Traktatu z Lizbony Rada powinna rozpocząć prace nad decyzją ustalającą procedury wykonania decyzji w sprawie sprawowania prezydencji Rady i udzielić jej politycznej akceptacji w ciągu sześciu miesięcy. Projekt decyzji Rady Europejskiej, który zostanie przyjęty w dniu wejścia w życie wyżej wymienionego Traktatu, przedstawiony jest poniżej:

Projekt decyzji Rady Europejskiej
w sprawie sprawowania prezydencji Rady

Artykuł 1

1. Prezydencję Rady, z wyjątkiem Rady do Spraw Zagranicznych, sprawują uprzednio ustalone grupy trzech Państw Członkowskich przez okres 18 miesięcy. Grupy te tworzone są na zasadzie równej rotacji między Państwami Członkowskimi, przy uwzględnieniu ich różnorodności i równowagi geograficznej w ramach Unii.

2. Każdy członek grupy kolejno przewodniczy przez okres sześciu miesięcy wszystkim składom Rady, z wyjątkiem Rady do Spraw Zagranicznych. Pozostali członkowie grupy wspierają kraj przewodniczący we wszystkich jego obowiązkach na podstawie wspólnego programu. Członkowie grupy mogą przyjąć inne ustalenia między sobą.

Artykuł 2

Komitetowi Stałych Przedstawicieli Rządów Państw Członkowskich przewodniczy przedstawiciel Państwa Członkowskiego, które przewodniczy Radzie do Spraw Ogólnych.

Przewodniczącym Komitetu Politycznego i Bezpieczeństwa jest przedstawiciel wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa.

Przewodniczącym w organach przygotowawczych różnych składów Rady, z wyjątkiem Rady do Spraw Zagranicznych, jest członek grupy, która przewodniczy danemu składowi, chyba że postanowiono inaczej zgodnie z artykułem 4.

Artykuł 3

Rada do Spraw Ogólnych we współpracy z Komisją zapewnia spójność i ciągłość prac różnych składów Rady w ramach wieloletniego programowania. Państwa Członkowskie sprawujące prezydencję podejmują, przy wsparciu Sekretariatu Generalnego Rady, wszelkie niezbędne kroki w celu zapewnienia organizacji i płynnego przebiegu prac Rady.

Artykuł 4

Rada przyjmuje decyzję ustanawiającą środki w celu wykonania niniejszej decyzji.

10. Deklaracja odnosząca się do artykułu 17 Traktatu o Unii Europejskiej

Konferencja uważa, że jeżeli w skład Komisji nie będą już wchodzić obywatele wszystkich Państw Członkowskich, Komisja powinna zwracać szczególną uwagę na potrzebę zapewnienia pełnej przejrzystości w stosunkach ze wszystkimi Państwami Członkowskimi. W związku z tym Komisja powinna ściśle współdziałać ze wszystkimi Państwami Członkowskimi, niezależnie od tego, czy ich obywatel jest członkiem Komisji, i w tym kontekście zwracać szczególną uwagę na potrzebę dzielenia się informacjami i prowadzenia konsultacji ze wszystkimi Państwami Członkowskimi.

Konferencja uważa również, że Komisja powinna przedsięwziąć wszelkie niezbędne środki w celu zagwarantowania, że uwarunkowania sytuacji politycznej, społecznej i gospodarczej wszystkich Państw Członkowskich, łącznie z tymi, których obywatele nie są członkami Komisji, są w pełni uwzględniane. Środki te powinny między innymi obejmować gwarancję uwzględnienia stanowisk tych Państw Członkowskich poprzez przyjęcie odpowiednich ustaleń organizacyjnych.

11. Deklaracja odnosząca się do artykułu 17 ustępy 6 i 7 Traktatu o Unii Europejskiej

Konferencja uważa, że zgodnie z postanowieniami Traktatów Parlament Europejski i Rada Europejska wspólnie ponoszą odpowiedzialność za sprawny przebieg procesu wyboru przewodniczącego Komisji Europejskiej. Przed podjęciem decyzji przez Radę Europejską, przedstawiciele Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej przeprowadzą niezbędne konsultacje w ramach procedury uznanej za najbardziej odpowiednią. Konsultacje te będą koncentrowały się na kwalifikacjach kandydatów na urząd przewodniczącego Komisji, z uwzględnieniem wyborów do Parlamentu Europejskiego, zgodnie z artykułem 17 ustęp 7 akapit pierwszy. Sposób przeprowadzania takich konsultacji może zostać określony w odpowiednim czasie za wspólnym porozumieniem Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej.

12. Deklaracja odnosząca się do artykułu 18 Traktatu o Unii Europejskiej

1. Konferencja oświadcza, że odpowiednie kontakty z Parlamentem Europejskim zostaną nawiązane w trakcie prac przygotowawczych poprzedzających mianowanie wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, które ma nastąpić w dniu wejścia w życie Traktatu z Lizbony, zgodnie z artykułem 18 Traktatu o Unii Europejskiej i artykułem 5 Protokołu w sprawie postanowień przejściowych; kadencja wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa rozpocznie się tego samego dnia, a zakończy w dniu wygaśnięcia kadencji urzędującej w tym czasie Komisji.

2. Konferencja przypomina również, że wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, którego kadencja rozpocznie się w listopadzie 2009 roku w tym samym czasie i na taki sam okres jak kadencja kolejnej Komisji, zostanie mianowany zgodnie z postanowieniami artykułów 17 i 18 Traktatu o Unii Europejskiej.

13. Deklaracja w sprawie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa

Konferencja podkreśla, że postanowienia Traktatu o Unii Europejskiej dotyczące wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym utworzenia urzędu wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych, nie naruszają obecnej odpowiedzialności Państw Członkowskich za kształtowanie i prowadzenie własnej polityki zagranicznej ani sposobu w jaki są one reprezentowane w państwach trzecich i organizacjach międzynarodowych.

Konferencja przypomina również, że postanowienia regulujące wspólną politykę bezpieczeństwa i obrony nie naruszają szczególnego charakteru polityki bezpieczeństwa i obrony Państw Członkowskich.

Konferencja podkreśla, że Unia Europejska i jej Państwa Członkowskie pozostaną związane postanowieniami Karty Narodów Zjednoczonych, a w szczególności podstawową odpowiedzialnością Rady Bezpieczeństwa i jej członków za utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

14. Deklaracja w sprawie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa

W uzupełnieniu szczególnych zasad i procedur, o których mowa w artykule 24 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej, Konferencja podkreśla, że postanowienia dotyczące wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym dotyczące wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych, nie będą miały wpływu na obowiązującą podstawę prawną, odpowiedzialność ani uprawnienia każdego Państwa Członkowskiego w zakresie kształtowania i prowadzenia własnej polityki zagranicznej, krajowej służby dyplomatycznej, stosunków z państwami trzecimi oraz uczestnictwa w organizacjach międzynarodowych, w tym na członkostwo Państwa Członkowskiego w Radzie Bezpieczeństwa ONZ.

Konferencja odnotowuje również, że postanowienia dotyczące wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa nie przyznają Komisji nowych uprawnień do inicjowania decyzji ani nie zwiększają roli Parlamentu Europejskiego.

Konferencja przypomina również, że postanowienia regulujące wspólną europejską politykę bezpieczeństwa i obrony nie naruszają szczególnego charakteru polityki bezpieczeństwa i obrony Państw Członkowskich.

15. Deklaracja odnosząca się do artykułu 27 Traktatu o Unii Europejskiej

Konferencja oświadcza, że niezwłocznie po podpisaniu Traktatu z Lizbony, sekretarz generalny Rady, wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Komisja oraz Państwa Członkowskie powinni rozpocząć prace przygotowawcze dotyczące Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych.

16. Deklaracja odnosząca się do artykułu 55 ustęp 2 Traktatu o Unii Europejskiej

Konferencja uważa, że możliwość sporządzenia tłumaczeń urzędowych Traktatów na języki, o których mowa w artykule 55 ustęp 2, przyczynia się do realizacji celu określonego w artykule 3 ustęp 3 akapit czwarty, który przewiduje, że Unia szanuje swoją bogatą różnorodność kulturową i językową. W tym kontekście Konferencja potwierdza przywiązanie Unii do różnorodności kulturowej Europy oraz podkreśla, że będzie nadal poświęcać szczególną uwagę tym i innym językom.

Konferencja zaleca, aby Państwa Członkowskie, które pragną skorzystać z możliwości, o której mowa w artykule 55 ustęp 2, poinformowały Radę w ciągu sześciu miesięcy od daty podpisania Traktatu z Lizbony, o języku lub językach, w jakich sporządzone zostanie tłumaczenie Traktatów.

17. Deklaracja odnosząca się do pierwszeństwa

Konferencja przypomina, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej Traktaty i prawo przyjęte przez Unię na podstawie Traktatów mają pierwszeństwo przed prawem Państw Członkowskich na warunkach ustanowionych przez wspomniane orzecznictwo.

Ponadto Konferencja postanowiła, że do niniejszego Aktu końcowego Konferencji zostanie załączona opinia Służby Prawnej Rady dotycząca pierwszeństwa, w wersji zawartej w dokumencie 11197/07 (JUR 260):

„Opinia Służby Prawnej Rady
z dnia 22 czerwca 2007 r.

Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości wynika, że pierwszeństwo prawa wspólnotowego stanowi podstawową zasadę tego prawa. Według Trybunału zasada ta jest nieodłącznie związana ze szczególną naturą Wspólnoty Europejskiej. Kiedy wydawany był pierwszy wyrok zapoczątkowujący to obecnie już utrwalone orzecznictwo (wyrok z dnia 15 lipca 1964 r. w sprawie 6/64, Costa przeciwko ENEL[1]), w Traktacie nie było żadnej wzmianki o zasadzie pierwszeństwa. Sytuacja ta do dziś nie uległa zmianie. Fakt, że zasada pierwszeństwa nie zostanie włączona do przyszłego Traktatu, w żaden sposób nie narusza samej zasady ani obowiązującego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości.”.

18. Deklaracja dotycząca rozgraniczenia kompetencji

Konferencja podkreśla, że zgodnie z systemem podziału kompetencji pomiędzy Unię a Państwa Członkowskie w myśl postanowień Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, wszelkie kompetencje nieprzyznane Unii w Traktatach należą do Państw Członkowskich.

---

[1] *„wynika (...), [że] prawu utworzonemu na podstawie traktatu, pochodzącemu z niezależnego źródła, nie można, ze względu na jego wynikającą stąd szczególną naturę, przeciwstawiać w postępowaniu sądowym jakiegokolwiek wewnętrznego aktu prawnego, gdyż oznaczałoby to utratę przez to prawo charakteru wspólnotowego i zakwestionowanie samych podstaw prawnych Wspólnoty”.*

Jeżeli Traktaty przyznają Unii w określonej dziedzinie kompetencję dzieloną z Państwami Członkowskimi, Państwa Członkowskie wykonują swoją kompetencję w zakresie, w jakim Unia nie wykonała lub postanowiła zaprzestać wykonywania swojej kompetencji. Ta ostatnia sytuacja ma miejsce wtedy, gdy właściwe instytucje Unii postanowią uchylić dany akt ustawodawczy, w szczególności w celu lepszego zagwarantowania stałego poszanowania zasad pomocniczości i proporcjonalności. Z inicjatywy jednego lub kilku swoich członków (przedstawicieli Państw Członkowskich) i zgodnie z artykułem 241 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Rada może zwrócić się do Komisji o przedłożenie wniosków mających na celu uchylenie danego aktu ustawodawczego. Konferencja z zadowoleniem przyjmuje deklarację Komisji, że będzie ona traktować te prośby ze szczególną uwagą.

Analogicznie, przedstawiciele rządów Państw Członkowskich zebrani na konferencji międzyrządowej, zgodnie ze zwykłą procedurą zmiany przewidzianą w artykule 48 ustępy 2–5 Traktatu o Unii Europejskiej, mogą podjąć decyzję o zmianie Traktatów stanowiących podstawę Unii, w tym o rozszerzeniu albo ograniczeniu kompetencji przyznanych Unii we wspomnianych Traktatach.

19. Deklaracja odnosząca się do artykułu 8 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja zgadza się, że w swoich ogólnych wysiłkach na rzecz zniesienia nierówności pomiędzy kobietami i mężczyznami Unia powinna dążyć w ramach swoich różnych polityk do zwalczania wszelkiego rodzaju przemocy w rodzinie. Państwa Członkowskie powinny podjąć wszelkie niezbędne środki w celu zapobiegania tego rodzaju przestępstwom i ich karania oraz w celu wspierania i ochrony ofiar.

20. Deklaracja odnosząca się do artykułu 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja oświadcza, że w każdym przypadku, w którym na podstawie artykułu 16 mają zostać przyjęte zasady dotyczące ochrony danych osobowych, które mogłyby mieć bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo narodowe, powinno to być należycie wzięte pod uwagę. Konferencja przypomina, że prawodawstwo mające obecnie zastosowanie (w szczególności dyrektywa 95/46/WE) zawiera szczególne odstępstwa w tym zakresie.

21. Deklaracja w sprawie ochrony danych osobowych w dziedzinie współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych i współpracy policyjnej

Konferencja przyznaje, że konieczne może okazać się wprowadzenie zasad szczególnych dotyczących ochrony danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych w dziedzinach współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych i współpracy policyjnej, zapewnianej na podstawie artykułu 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, ze względu na szczególny charakter tych dziedzin.

22. Deklaracja odnosząca się do artykułów 48 i 79 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja uważa, że w przypadku gdy projekt aktu ustawodawczego, którego podstawą jest artykuł 79 ustęp 2, naruszałby istotne aspekty systemu zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w szczególności jego zakres stosowania, koszty lub strukturę finansową, lub miałby wpływ na równowagę finansową tego systemu, zgodnie z artykułem 48 akapit drugi, interesy tego Państwa Członkowskiego zostaną należycie uwzględnione.

23. Deklaracja odnosząca się do artykułu 48 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja przypomina, że w takim przypadku Rada Europejska podejmuje decyzje w drodze konsensusu, zgodnie z artykułem 15 ustęp 4 Traktatu o Unii Europejskiej.

24. Deklaracja w sprawie osobowości prawnej Unii Europejskiej

Konferencja potwierdza, że fakt posiadania przez Unię Europejską osobowości prawnej w żaden sposób nie upoważnia Unii do stanowienia prawa lub działania wykraczającego poza kompetencje przyznane jej przez Państwa Członkowskie w Traktatach.

25. Deklaracja odnosząca się do artykułów 75 i 215
Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja przypomina, że poszanowanie podstawowych praw i wolności oznacza w szczególności zwracanie dostatecznej uwagi na ochronę i poszanowanie prawa zainteresowanych osób fizycznych lub podmiotów do korzystania z gwarancji przewidzianych w ustawie. W tym celu oraz w celu zagwarantowania ścisłej kontroli sądowej decyzji poddających osobę fizyczną lub podmiot środkom ograniczającym, decyzje takie muszą być oparte na jasnych i wyraźnych kryteriach. Kryteria te powinny być dostosowane do specyfiki każdego środka ograniczającego.

26. Deklaracja odnosząca się do nieuczestniczenia jednego z Państw Członkowskich w środku, którego podstawą jest część trzecia tytuł V
Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja oświadcza, że jeżeli jedno z Państw Członkowskich postanowi nie uczestniczyć w środku, którego podstawą jest część trzecia tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Rada przeprowadzi pogłębioną dyskusję na temat możliwych konsekwencji i skutków nieuczestniczenia tego Państwa Członkowskiego w tym środku.

Każde z Państw Członkowskich może ponadto zwrócić się do Komisji o zbadanie sytuacji na podstawie artykułu 116 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Powyższe akapity pozostają bez uszczerbku dla możliwości przedłożenia tej kwestii przez Państwo Członkowskie Radzie Europejskiej.

27. Deklaracja odnosząca się do artykułu 85 ustęp 1 akapit drugi
Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja uważa, że rozporządzenia, o których mowa w artykule 85 ustęp 1 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, powinny uwzględniać zasady i praktyki krajowe odnoszące się do wszczynania śledztw karnych.

28. Deklaracja odnosząca się do artykułu 98
Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja stwierdza, że postanowienia artykułu 98 należy stosować zgodnie z obecną praktyką. Określenie „(…) środków podjętych (…), o ile są one niezbędne w celu skompensowania niekorzystnych skutków gospodarczych spowodowanych podziałem Niemiec dla gospodarki niektórych regionów Republiki Federalnej dotkniętych tym podziałem" należy interpretować zgodnie istniejącym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

29. Deklaracja odnosząca się do artykułu 107 ustęp 2 litera c)
Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja stwierdza, że artykuł 107 ustęp 2 litera c) należy interpretować zgodnie z istniejącym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczącym dopuszczalności stosowania postanowień odnoszących się do pomocy przyznanej niektórym regionom Republiki Federalnej Niemiec dotkniętym podziałem Niemiec.

30. Deklaracja odnosząca się do artykułu 126
Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

W odniesieniu do artykułu 126 Konferencja potwierdza, że podniesienie potencjału wzrostu i zapewnienie zdrowej sytuacji budżetowej stanowią dwa filary, na których oparta jest polityka gospodarcza i budżetowa Unii i Państw Członkowskich. Pakt stabilności i wzrostu jest istotnym narzędziem realizacji tych celów.

Konferencja potwierdza swoje zaangażowanie w stosowanie postanowień odnoszących się do paktu stabilności i wzrostu, które stanowią ramy dla prowadzenia koordynacji polityk budżetowych Państw Członkowskich.

Konferencja potwierdza, że system oparty na zasadach jest dla wszystkich Państw Członkowskich najlepszą gwarancją wykonania zobowiązań i równego traktowania.

W tym kontekście Konferencja potwierdza również swoje zaangażowanie w wypełnianie celów strategii lizbońskiej: tworzenie miejsc pracy, reformy strukturalne i spójność społeczną.

Unia ma na celu osiągnięcie zrównoważonego wzrostu gospodarczego i stabilności cen. W związku z tym w ramach polityk gospodarczych i budżetowych należy ustalić odpowiednie priorytety skierowane na reformy gospodarcze, innowacje, konkurencyjność i wzmocnienie prywatnych inwestycji oraz konsumpcji w okresach słabego wzrostu gospodarczego. Powinno to być odzwierciedlone w kierunkach decyzji budżetowych na poziomie krajowym i na poziomie Unii, w szczególności poprzez restrukturyzację dochodów i wydatków publicznych, przy jednoczesnym przestrzeganiu dyscypliny budżetowej zgodnie z Traktatami i paktem stabilności i wzrostu.

Wyzwania budżetowe i gospodarcze stojące przed Państwami Członkowskimi podkreślają znaczenie zdrowej polityki budżetowej w całym cyklu gospodarczym.

Konferencja zgadza się, że Państwa Członkowskie powinny aktywnie korzystać z okresów poprawy sytuacji gospodarczej w celu konsolidacji swoich finansów publicznych i poprawy swojej sytuacji budżetowej. Celem jest stopniowe osiągnięcie nadwyżki budżetowej w czasach dobrej koniunktury, co umożliwia im dostosowanie się w okresie spadku koniunktury i w ten sposób przyczynia się do długookresowego zrównoważenia finansów publicznych.

Państwa Członkowskie oczekują na ewentualne propozycje Komisji oraz dalszy wkład Państw Członkowskich na rzecz wzmocnienia i udzielenia wyjaśnień dotyczących realizacji paktu stabilności i wzrostu. Państwa Członkowskie podejmą wszelkie niezbędne środki w celu zwiększenia potencjału wzrostu ich gospodarki. Polepszona koordynacja polityki gospodarczej mogłaby sprzyjać temu celowi. Niniejsza deklaracja nie przesądza o wyniku przyszłej debaty na temat paktu stabilności i wzrostu.

31. Deklaracja odnosząca się do artykułu 156 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja potwierdza, że polityki opisane w artykule 156 pozostają zasadniczo w kompetencji Państw Członkowskich. Środki służące zachęcie i koordynacji, które mają zostać podjęte na poziomie Unii zgodnie z postanowieniami tego artykułu mają charakter uzupełniający. Mają one na celu wzmocnienie współpracy pomiędzy Państwami Członkowskimi, a nie harmonizację systemów krajowych. Nie mają one wpływu na gwarancje i praktyki istniejące w każdym Państwie Członkowskim w zakresie odpowiedzialności partnerów społecznych.

Niniejsza deklaracja nie narusza postanowień Traktatów przyznających Unii kompetencje, w tym w zakresie polityki społecznej.

32. Deklaracja odnosząca się do artykułu 168 ustęp 4 litera c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja oświadcza, że środki, które zostaną przyjęte zgodnie z artykułem 168 ustęp 4 litera c), muszą uwzględniać wspólne zagadnienia bezpieczeństwa a ich celem musi być ustanowienie ostrzejszych norm jakości i bezpieczeństwa, jeżeli w przeciwnym razie normy krajowe mające wpływ na rynek wewnętrzny uniemożliwiałyby osiągnięcie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego.

33. Deklaracja odnosząca się do artykułu 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja uważa, że termin „regiony wyspiarskie" zawarty w artykule 174 może również obejmować państwa wyspiarskie w całości, z zastrzeżeniem że spełniają one niezbędne kryteria.

34. Deklaracja odnosząca się do artykułu 179 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja zgadza się, że działanie Unii w dziedzinie badań i rozwoju technologicznego będzie należycie uwzględniać podstawowe kierunki i wybory zawarte w politykach Państw Członkowskich w dziedzinie badań.

35. Deklaracja odnosząca się do artykułu 194 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja uważa, że artykuł 194 nie wpływa na prawo Państw Członkowskich do przyjmowania niezbędnych postanowień w celu zapewnienia dostaw energii zgodnie z warunkami przewidzianymi w artykule 347.

36. Deklaracja odnosząca się do artykułu 218 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej dotycząca negocjowania i zawierania przez Państwa Członkowskie umów międzynarodowych odnoszących się do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości

Konferencja potwierdza, że Państwa Członkowskie mają prawo negocjowania i zawierania umów z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi w dziedzinach objętych częścią trzecią tytuł V rozdziały 3, 4 i 5, o ile umowy takie są zgodne z prawem Unii.

37. Deklaracja odnosząca się do artykułu 222 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Bez uszczerbku dla środków przyjętych przez Unię w celu wypełnienia obowiązku solidarności w stosunku do Państwa Członkowskiego, które jest przedmiotem ataku terrorystycznego lub ofiarą klęski żywiołowej lub klęski spowodowanej przez człowieka, żadne z postanowień artykułu 222 nie ma na celu naruszenia prawa innego Państwa Członkowskiego do wyboru najbardziej odpowiednich środków w celu wypełnienia przez nie obowiązku solidarności w stosunku do tego Państwa Członkowskiego.

38. Deklaracja odnosząca się do artykułu 252 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w sprawie liczby rzeczników generalnych w Trybunale Sprawiedliwości

Konferencja oświadcza, że jeżeli Trybunał Sprawiedliwości wystąpi, zgodnie z artykułem 252 akapit pierwszy Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, o zwiększenie liczby rzeczników generalnych o trzy osoby (czyli jedenastu zamiast ośmiu), Rada, stanowiąc jednomyślnie, wyrazi na to zgodę.

W takim przypadku Konferencja uzgadnia, że Polska, podobnie jak ma to obecnie miejsce w przypadku Niemiec, Francji, Włoch, Hiszpanii i Zjednoczonego Królestwa, będzie miała stałego rzecznika generalnego i nie będzie już uczestniczyć w systemie rotacji, a tym samym obowiązujący system rotacji będzie obejmował pięciu rzeczników generalnych zamiast trzech.

39. Deklaracja odnosząca się do artykułu 290
Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja przyjmuje do wiadomości, że zgodnie ze swoją ustaloną praktyką Komisja, przy opracowywaniu projektów aktów delegowanych w dziedzinie usług finansowych, zamierza nadal przeprowadzać konsultacje z ekspertami wyznaczonymi przez Państwa Członkowskie.

40. Deklaracja odnosząca się do artykułu 329
Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja oświadcza, że Państwa Członkowskie mogą poinformować, w momencie składania wniosku o ustanowienie wzmocnionej współpracy, czy zamierzają już na tym etapie zastosować artykuł 333, który przewiduje rozszerzenie głosowania większością kwalifikowaną, czy też skorzystać ze zwykłej procedury ustawodawczej.

41. Deklaracja odnosząca się do artykułu 352
Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja oświadcza, że odniesienie do celów Unii zawarte w artykule 352 ustęp 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej dotyczy celów określonych w artykule 3 ustępy 2 i 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz celów określonych w artykule 3 ustęp 5 tego Traktatu w odniesieniu do działań zewnętrznych na podstawie części piątej Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Wyklucza się zatem, aby działania oparte na artykule 352 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej służyły wyłącznie realizacji celów określonych w artykule 3 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej. W związku z tym Konferencja zauważa, że zgodnie z artykułem 31 ustęp 1 Traktatu o Unii Europejskiej nie ma możliwości przyjmowania aktów ustawodawczych w dziedzinie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

42. Deklaracja odnosząca się do artykułu 352
Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Konferencja podkreśla, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej artykuł 352 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, stanowiąc integralną część systemu instytucjonalnego opartego na zasadzie przyznania kompetencji, nie może służyć jako podstawa rozszerzenia zakresu kompetencji Unii poza ogólne ramy wynikające z całości postanowień Traktatów, w szczególności poza postanowienia określające zadania i działania Unii. Artykuł ten nie może być w żadnym przypadku wykorzystywany jako podstawa przyjęcia przepisów, które w istocie skutkowałyby zmianą Traktatów z pominięciem przewidzianej w nich w tym celu procedury.

43. Deklaracja odnosząca się do artykułu 355 ustęp 6
Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Wysokie Umawiające się Strony uzgadniają, że Rada Europejska, w zastosowaniu artykułu 355 ustęp 6, podejmie decyzję prowadzącą do zmian statusu Majotty w stosunku do Unii, tak aby to terytorium było regionem najbardziej oddalonym w rozumieniu artykułu 355 ustęp 1 i artykułu 349, po notyfikowaniu Radzie Europejskiej i Komisji przez władze francuskie, że umożliwiają to obecnie dokonujące się przemiany w statusie wewnętrznym wyspy.

B. DEKLARACJE ODNOSZĄCE SIĘ DO PROTOKOŁÓW DOŁĄCZONYCH DO TRAKTATÓW

44. Deklaracja odnosząca się do artykułu 5 Protokołu w sprawie dorobku Schengen
włączonego w ramy Unii Europejskiej

Konferencja odnotowuje, że w przypadku gdy jedno z Państw Członkowskich przedłoży na mocy artykułu 5 ustęp 2 Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej notyfikację, że nie chce uczestniczyć w danym wniosku lub inicjatywie, notyfikacja taka może być wycofana w każdym momencie przed przyjęciem środka sformułowanego na podstawie dorobku Schengen.

45. Deklaracja odnosząca się do artykułu 5 ustęp 2 Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej

Konferencja oświadcza, że każdorazowo gdy Zjednoczone Królestwo lub Irlandia zgłoszą Radzie zamiar nieuczestniczenia w środku sformułowanym na podstawie części dorobku Schengen, w której stosowaniu jedno z tych państw uczestniczy, Rada przeprowadzi pogłębioną dyskusję na temat możliwych konsekwencji nieuczestniczenia tego Państwa Członkowskiego w tym środku. Tę dyskusję na forum Rady należy przeprowadzić w świetle dostarczonych przez Komisję informacji dotyczących związku między wnioskiem a dorobkiem Schengen.

46. Deklaracja odnosząca się do artykułu 5 ustęp 3 Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej

Konferencja przypomina, że jeżeli Rada nie podejmie decyzji po pierwszej merytorycznej analizie nad danym zagadnieniem, Komisja może przedstawić zmieniony wniosek, który zostanie poddany przez Radę dalszej merytorycznej analizie w terminie 4 miesięcy.

47. Deklaracja odnosząca się do artykułu 5 ustępy 3, 4 i 5 Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej

Konferencja odnotowuje, że warunki, które mają zostać określone w decyzji, o której mowa w artykule 5 ustępy 3, 4 i 5 Protokołu w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej, mogą stanowić, że dane Państwo Członkowskie poniesie ewentualne bezpośrednie konsekwencje finansowe powstałe w sposób konieczny i nieunikniony w wyniku zaprzestania przez to państwo uczestnictwa w niektórych elementach lub całości dorobku, o którym mowa w jakiejkolwiek decyzji podjętej przez Radę zgodnie z artykułem 4 wspomnianego protokołu.

48. Deklaracja dotycząca Protokołu w sprawie stanowiska Danii

Konferencja odnotowuje, że w sprawie aktów prawnych, które mają być przyjęte przez Radę stanowiącą samodzielnie lub wspólnie z Parlamentem Europejskim, zawierających przepisy zarówno mające zastosowanie do Danii, jak i nie mające do niej zastosowania, ponieważ opierają się na podstawie prawnej, do której stosuje się część I Protokołu w sprawie stanowiska Danii, Dania oświadcza, że nie będzie korzystać ze swojego prawa do głosowania, aby nie stanowić przeszkody dla przyjęcia przepisów, które nie mają zastosowania do Danii.

Ponadto Konferencja odnotowuje, że na podstawie deklaracji Konferencji w sprawie artykułu 222 Dania oświadcza, że będzie uczestniczyć w działaniach lub aktach prawnych w zastosowaniu artykułu 222 zgodnie z częścią I i II Protokołu w sprawie stanowiska Danii.

49. Deklaracja dotycząca Włoch

Konferencja bierze pod uwagę fakt, że Protokół w sprawie Włoch załączony w 1957 roku do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą, w wersji zmienionej podczas przyjmowania Traktatu o Unii Europejskiej stanowił, co następuje:

„WYSOKIE UMAWIAJĄCE SIĘ STRONY,

PRAGNĄC rozwiązać niektóre szczególne problemy dotyczące Włoch,

PODJĘŁY następujące postanowienia, załączone do niniejszego Traktatu:

PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE WSPÓLNOTY

BIORĄ POD UWAGĘ fakt, iż rząd Włoch jest w trakcie realizacji dziesięcioletniego programu rozwoju gospodarczego, którego celem jest zniesienie nierówności w gospodarce Włoch, w szczególności przez rozwijanie infrastruktury mniej rozwiniętych obszarów południowych Włoch oraz włoskich wysp, a także przez tworzenie nowych stanowisk pracy w celu likwidacji bezrobocia;

PRZYPOMINAJĄ, że zasady i cele tego rządowego programu Włoch zostały przeanalizowane i zaakceptowane przez organizacje współpracy międzynarodowej, których Państwa Członkowskie są członkami;

UZNAJĄ, że osiągnięcie celów włoskiego programu leży w ich wspólnym interesie;

POSTANAWIAJĄ, pragnąc ułatwić wypełnienie tego zadania rządowi włoskiemu, zalecić instytucjom Wspólnoty stosowanie wszelkich metod i procedur przewidzianych w niniejszym Traktacie, i w szczególności odpowiednie korzystanie z zasobów Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Europejskiego Funduszu Społecznego;

SĄ ZDANIA, że instytucje Wspólnoty, stosując niniejszy Traktat, powinny brać pod uwagę wysiłek, któremu będzie musiała podołać gospodarka Włoch w najbliższych latach oraz działania zmierzające do uniknięcia niebezpiecznych napięć związanych w szczególności z równowagą bilansu płatniczego lub poziomem bezrobocia, które mogą utrudnić stosowanie niniejszego Traktatu we Włoszech;

UZNAJĄ, że w przypadku stosowania artykułów 109h i 109i należy dołożyć szczególnej troski, aby środki nałożone na rząd Włoch nie wpłynęły negatywnie na realizację programu rozwoju gospodarczego i podniesienia poziomu życia ludności.".

50. Deklaracja dotycząca artykułu 10 Protokołu w sprawie postanowień przejściowych

Konferencja zwraca się do Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji, aby w ramach swoich odpowiednich uprawnień dołożyły starań, by przyjąć, w stosownych przypadkach i o ile to możliwe w terminie pięciu lat, o którym mowa w artykule 10 ustęp 3 Protokołu w sprawie postanowień przejściowych, akty prawne zmieniające lub zastępujące akty, o których mowa w artykule 10 ustęp 1 wspomnianego protokołu.

C. DEKLARACJE PAŃSTW CZŁONKOWSKICH

51. Deklaracja Królestwa Belgii w sprawie parlamentów narodowych

Belgia wyjaśnia, że zgodnie z jej prawem konstytucyjnym zarówno Izba Reprezentantów, Senat Parlamentu Federalnego, jak i zgromadzenia parlamentarne Wspólnot oraz Regionów działają, w zależności od kompetencji wykonywanych przez Unię, jako części składowe krajowego systemu parlamentarnego lub jako izby parlamentu narodowego.

52. Deklaracja Królestwa Belgii, Republiki Bułgarii, Republiki Federalnej Niemiec, Republiki Greckiej, Królestwa Hiszpanii, Republiki Włoskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Litewskiej, Wielkiego Księstwa Luksemburga, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Republiki Austrii, Republiki Portugalskiej, Rumunii, Republiki Słowenii oraz Republiki Słowackiej w sprawie symboli Unii Europejskiej

Belgia, Bułgaria, Niemcy, Grecja, Hiszpania, Włochy, Cypr, Litwa, Luksemburg, Węgry, Malta, Austria, Portugalia, Rumunia, Słowenia i Słowacja oświadczają, że flaga przedstawiająca krąg dwunastu złotych gwiazd na niebieskim tle, hymn pochodzący z „Ody do Radości" z IX Symfonii Ludwiga van Beethovena, dewiza „Zjednoczona w różnorodności", euro będące walutą Unii Europejskiej oraz Dzień Europy obchodzony 9 maja pozostają dla nich symbolami wyrażającymi poczucie wspólnoty obywateli Unii Europejskiej oraz ich związek z nią.

53. Deklaracja Republiki Czeskiej w sprawie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

1. Republika Czeska przypomina, że postanowienia Karty praw podstawowych Unii Europejskiej mają zastosowanie do instytucji i organów Unii Europejskiej przy poszanowaniu zasady pomocniczości i podziału kompetencji między Unię Europejską a jej Państwa Członkowskie, co zostało potwierdzone w deklaracji (nr 18) dotyczącej rozgraniczenia kompetencji. Republika Czeska podkreśla, że postanowienia Karty mają zastosowanie do Państw Członkowskich wyłącznie wtedy, gdy stosują one prawo Unii, nie zaś gdy przyjmują i stosują prawo krajowe niezależnie od prawa Unii.

2. Republika Czeska kładzie również nacisk na fakt, że Karta nie rozszerza zakresu zastosowania prawa Unii ani nie ustanawia nowych kompetencji Unii. Nie zawęża zakresu zastosowania prawa krajowego ani nie ogranicza istniejących uprawnień organów krajowych w tej dziedzinie.

3. Republika Czeska podkreśla, że w zakresie, w jakim Karta uznaje prawa i zasady podstawowe wynikające ze wspólnych tradycji konstytucyjnych Państw Członkowskich, prawa te i zasady interpretuje się zgodnie z tymi tradycjami.

4. Republika Czeska pragnie ponadto podkreślić, że żadne z postanowień Karty nie może być interpretowane jako ograniczające lub naruszające prawa człowieka i podstawowe wolności uznane, we właściwych im obszarach zastosowania, przez prawo Unii oraz konwencje międzynarodowe, których Unia lub wszystkie Państwa Członkowskie są stronami, w szczególności przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, oraz przez konstytucje Państw Członkowskich.

54. Deklaracja Republiki Federalnej Niemiec, Irlandii, Republiki Węgierskiej, Republiki Austrii i Królestwa Szwecji

Niemcy, Irlandia, Węgry, Austria i Szwecja zwracają uwagę, że główne postanowienia Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej nie podlegały znaczącym zmianom od wejścia w życie tego Traktatu i zachodzi zatem potrzeba ich aktualizacji. W związku z tym popierają one zamysł możliwie szybkiego zwołania Konferencji przedstawicieli rządów Państw Członkowskich.

55. Deklaracja Królestwa Hiszpanii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej

Traktaty mają zastosowanie do Gibraltaru jako do terytorium europejskiego, za którego stosunki zewnętrzne odpowiedzialne jest jedno z Państw Członkowskich. Nie oznacza to jakichkolwiek zmian w odpowiednich stanowiskach zainteresowanych Państw Członkowskich.

56. Deklaracja Irlandii w sprawie artykułu 3 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości

Irlandia potwierdza swoje zaangażowanie na rzecz Unii będącej przestrzenią wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, w której szanowane są prawa podstawowe oraz różne systemy prawne i tradycje Państw Członkowskich i w której zapewnia się obywatelom wysoki poziom bezpieczeństwa.

W związku z tym Irlandia deklaruje stanowczy zamiar korzystania z przysługującego jej na mocy artykułu 3 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości prawa uczestniczenia w przyjmowaniu środków w wykonaniu części trzeciej tytuł V Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w tak szerokim zakresie, w jakim uzna to za możliwe.

Irlandia będzie w szczególności uczestniczyć w możliwie najszerszym zakresie w środkach w dziedzinie współpracy policyjnej.

Irlandia przypomina ponadto, że zgodnie z artykułem 8 wspomnianego protokołu może na piśmie notyfikować Radzie swoją wolę niepodlegania już dalej postanowieniom tego protokołu. Irlandia zamierza poddać przeglądowi funkcjonowanie tych rozwiązań w ciągu trzech lat od wejścia w życie Traktatu z Lizbony.

57. Deklaracja Republiki Włoskiej w sprawie składu Parlamentu Europejskiego

Włochy stwierdzają, że zgodnie z artykułami 10 i 14 Traktatu o Unii Europejskiej, w skład Parlamentu Europejskiego wchodzą przedstawiciele obywateli Unii, przy czym reprezentacja obywateli ma charakter degresywnie proporcjonalny.

Włochy stwierdzają również, że na mocy artykułu 9 Traktatu o Unii Europejskiej oraz artykułu 20 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej obywatelem Unii jest każda osoba mająca obywatelstwo Państwa Członkowskiego.

W związku z powyższym Włochy uważają, że bez uszczerbku dla decyzji dotyczącej wyborów do Parlamentu Europejskiego na kadencję 2009–2014, każda decyzja przyjęta przez Radę Europejską z inicjatywy Parlamentu Europejskiego i za jego zgodą, ustalająca skład Parlamentu Europejskiego, musi przestrzegać zasad, o których mowa w artykule 14 ustęp 2 akapit pierwszy.

58. Deklaracja Republiki Łotewskiej, Republiki Węgierskiej i Republiki Malty w sprawie pisowni nazwy jednej waluty w Traktatach

Nie naruszając ujednoliconej pisowni nazwy jednej waluty Unii Europejskiej, o której mowa w Traktatach, w formie w jakiej nazwa ta jest umieszczona na banknotach i monetach, Łotwa, Węgry i Malta oświadczają, że pisownia nazwy jednej waluty, w tym jej form pochodnych stosowanych w łotewskiej, węgierskiej i maltańskiej wersji językowej Traktatów, nie ma wpływu na obowiązujące zasady języków łotewskiego, węgierskiego i maltańskiego.

59. Deklaracja Królestwa Niderlandów
odnosząca się do artykułu 312 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Królestwo Niderlandów wyrazi zgodę na decyzję, o której mowa w artykule 312 ustęp 2 akapit drugi Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, jeżeli zmiana decyzji, o której mowa w artykule 311 akapit trzeci tego Traktatu, zapewni Niderlandom zadowalające rozwiązanie dotyczące ich nadmiernych negatywnych płatności netto w odniesieniu do budżetu Unii.

60. Deklaracja Królestwa Niderlandów
odnosząca się do artykułu 355 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Królestwo Niderlandów oświadcza, że inicjatywa dotycząca decyzji, o której mowa w artykule 355 ustęp 6, mającej na celu zmianę statusu Antyli Holenderskich lub Aruby wobec Unii Europejskiej, zostanie przedłożona jedynie na podstawie decyzji podjętej zgodnie ze Statutem Królestwa Niderlandów.

61. Deklaracja Rzeczypospolitej Polskiej
w sprawie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

Karta w żaden sposób nie narusza prawa Państw Członkowskich do stanowienia prawa w zakresie moralności publicznej, prawa rodzinnego, a także ochrony godności ludzkiej oraz poszanowania fizycznej i moralnej integralności człowieka.

62. Deklaracja Rzeczypospolitej Polskiej
dotycząca Protokołu w sprawie stosowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w odniesieniu do Polski i Zjednoczonego Królestwa

Rzeczpospolita Polska oświadcza, że ze względu na tradycję ruchu społecznego „Solidarność” i jego znaczący wkład w walkę o prawa społeczne i pracownicze, w pełni szanuje prawa społeczne i pracownicze ustanowione prawem Unii Europejskiej, w szczególności prawa potwierdzone w tytule IV Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

63. Deklaracja Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie definicji terminu „obywatele”

W odniesieniu do Traktatów i Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej, oraz każdego aktu powstałego na podstawie tych Traktatów lub obowiązującego na mocy tych Traktatów, Zjednoczone Królestwo ponawia deklarację, którą złożyło 31 grudnia 1982 roku w sprawie definicji terminu „obywatele”, z wyjątkiem tego, że odniesienie do „obywateli brytyjskich terytoriów zależnych” należy rozumieć jako oznaczające „obywateli brytyjskich terytoriów zamorskich”.

64. Deklaracja Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie prawa głosowania w europejskich wyborach parlamentarnych

Zjednoczone Królestwo odnotowuje, że artykuł 14 Traktatu o Unii Europejskiej i inne postanowienia Traktatów nie mają na celu zmiany podstawy prawa do głosowania w europejskich wyborach parlamentarnych.

65. Deklaracja Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie artykułu 75 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Zjednoczone Królestwo w pełni popiera zdecydowane działania dotyczące przyjęcia sankcji finansowych, których celem jest zapobieganie terroryzmowi i działalności powiązanej oraz zwalczanie tych zjawisk. Zjednoczone Królestwo oświadcza zatem, że zamierza skorzystać z przysługującego mu na mocy artykułu 3 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości prawa uczestniczenia w przyjęciu wszelkich wniosków przedkładanych na mocy artykułu 75 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

TABELE EKWIWALENCYJNE[1]

Traktat o Unii Europejskiej

Dotychczasowa numeracja w Traktacie o Unii Europejskiej	Nowa numeracja w Traktacie o Unii Europejskiej
TYTUŁ I - POSTANOWIENIA WSPÓLNE	TYTUŁ I - POSTANOWIENIA WSPÓLNE
Artykuł 1	Artykuł 1
	Artykuł 2
Artykuł 2	Artykuł 3
Artykuł 3 (uchylony)[2]	
	Artykuł 4
	Artykuł 5[3]
Artykuł 4 (uchylony)[4]	
Artykuł 5 (uchylony)[5]	
Artykuł 6	Artykuł 6
Artykuł 7	Artykuł 7
	Artykuł 8
TYTUŁ II - POSTANOWIENIA ZMIENIAJĄCE TRAKTAT USTANAWIAJĄCY EUROPEJSKĄ WSPÓLNOTĘ GOSPODARCZĄ W CELU USTANOWIENIA WSPÓLNOTY EUROPEJSKIEJ	TYTUŁ II - POSTANOWIENIA O ZASADACH DEMOKRATYCZNYCH
Artykuł 8 (uchylony)[6]	Artykuł 9
	Artykuł 10[7]
	Artykuł 11
	Artykuł 12

[1] Niniejsze dwie tabele stanowią wyciąg z tabel, o których mowa w artykule 5 Traktatu z Lizbony, z pominięciem środkowej kolumny, która wskazywała tymczasową numerację występującą w Traktacie z Lizbony.

[2] Treść zastąpiona artykułem 7 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwanego dalej „TFUE") i artykułem 13 ustęp 1 oraz artykułem 21 ustęp 3 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej (zwanego dalej „Traktatem UE").

[3] Zastępuje artykuł 5 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (zwanego dalej „Traktatem WE").

[4] Treść zastąpiona artykułem 15 Traktatu UE.

[5] Treść zastąpiona artykułem 13 ustęp 2 Traktatu UE.

[6] Artykuł 8 Traktatu EU, który obowiązywał przed wejściem w życie Traktatu z Lizbony (zwany dalej „dotychczasowym Traktatem UE") zmieniającego Traktat WE. Zmiany te zostały włączone do ostatniego z wymienionych Traktatów, a artykuł 8 został uchylony. Jego oznaczenie zostało wykorzystane w celu dodania nowego postanowienia.

[7] Ustęp 4 zastępuje treść artykułu 191 akapit pierwszy Traktatu WE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie o Unii Europejskiej	Nowa numeracja w Traktacie o Unii Europejskiej
TYTUŁ III - POSTANOWIENIA ZMIENIAJĄCE TRAKTAT USTANAWIAJĄCY EUROPEJSKĄ WSPÓLNOTĘ WĘGLA I STALI	TYTUŁ III - POSTANOWIENIA O INSTYTUCJACH
Artykuł 9 (uchylony)[1]	Artykuł 13
	Artykuł 14[2]
	Artykuł 15[3]
	Artykuł 16[4]
	Artykuł 17[5]
	Artykuł 18
	Artykuł 19[6]
TYTUŁ IV - POSTANOWIENIA ZMIENIAJĄCE TRAKTAT USTANAWIAJĄCY EUROPEJSKĄ WSPÓLNOTĘ ENERGII ATOMOWEJ	TYTUŁ IV - POSTANOWIENIA O WZMOCNIONEJ WSPÓŁPRACY
Artykuł 10 (uchylony)[7] *Artykuły 27a–27e (zastąpione)* *Artykuły 40–40b (zastąpione)* *Artykuły 43-45 (zastąpione)*	Artykuł 20[8]

[1] Artykuł 9 dotychczasowego Traktatu UE wprowadzał zmiany do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali. Traktat ten wygasł 23 lipca 2002 roku. Artykuł 9 został uchylony, a jego oznaczenie zostało wykorzystane w celu dodania nowego postanowienia.

[2]
- Ustępy 1 i 2 zastępują treść artykułu 189 Traktatu WE,
- ustępy 1–3 zastępują treść artykułu 190 ustępy 1–3 Traktatu WE,
- ustęp 1 zastępuje treść artykułu 192 akapit pierwszy Traktatu WE,
- ustęp 4 zastępuje treść artykułu 197 akapit pierwszy Traktatu WE.

[3] Zastępuje treść artykułu 4.

[4]
- Ustęp 1 zastępuje treść artykułu 202 tiret pierwsze i drugie Traktatu WE,
- ustępy 2 i 9 zastępują treść artykułu 203 Traktatu WE,
- ustępy 4 i 5 zastępują treść artykułu 205 ustępy 2 i 4 Traktatu WE.

[5]
- Ustęp 1 zastępuje treść artykułu 211 Traktatu WE,
- ustępy 3 i 7 zastępują treść artykułu 214 Traktatu WE,
- ustęp 6 zastępuje treść artykułu 217 ustępy 1, 3 i 4 Traktatu WE.

[6]
- Zastępuje treść artykułu 220 Traktatu WE,
- ustęp 2 akapit pierwszy zastępuje treść artykułu 221 akapit pierwszy Traktatu WE.

[7] Artykuł 10 dotychczasowego Traktatu UE wprowadzał zmiany do Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej. Zmiany te zostały włączone do ostatniego z wymienionych Traktatów, a artykuł 10 został uchylony. Jego oznaczenie zostało wykorzystane w celu dodania nowego postanowienia.

[8] Zastępuje również artykuły 11 i 11a Traktatu WE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie o Unii Europejskiej	Nowa numeracja w Traktacie o Unii Europejskiej
TYTUŁ V - POSTANOWIENIA DOTYCZĄCE WSPÓLNEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ I BEZPIECZEŃSTWA	TYTUŁ V - POSTANOWIENIA OGÓLNE O DZIAŁANIACH ZEWNĘTRZNYCH UNII I POSTANOWIENIA SZCZEGÓLNE DOTYCZĄCE WSPÓLNEJ POLITYKI ZAGRANICZNEJ I BEZPIECZEŃSTWA
	Rozdział 1 - Postanowienia ogólne o działaniach zewnętrznych Unii
	Artykuł 21
	Artykuł 22
	Rozdział 2 - Postanowienia szczególne dotyczące wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa
	Sekcja 1 - Postanowienia wspólne
	Artykuł 23
Artykuł 11	Artykuł 24
Artykuł 12	Artykuł 25
Artykuł 13	Artykuł 26
	Artykuł 27
Artykuł 14	Artykuł 28
Artykuł 15	Artykuł 29
Artykuł 22 (przeniesiony)	Artykuł 30
Artykuł 23 (przeniesiony)	Artykuł 31
Artykuł 16	Artykuł 32
Artykuł 17 (przeniesiony)	*Artykuł 42*
Artykuł 18	Artykuł 33
Artykuł 19	Artykuł 34
Artykuł 20	Artykuł 35
Artykuł 21	Artykuł 36
Artykuł 22 (przeniesiony)	*Artykuł 30*
Artykuł 23 (przeniesiony)	*Artykuł 31*
Artykuł 24	Artykuł 37
Artykuł 25	Artykuł 38
	Artykuł 39
Artykuł 47 (przeniesiony)	Artykuł 40

Dotychczasowa numeracja w Traktacie o Unii Europejskiej	Nowa numeracja w Traktacie o Unii Europejskiej
Artykuł 26 (uchylony)	
Artykuł 27 (uchylony)	
Artykuł 27a (zastąpiony)[1]	*Artykuł 20*
Artykuł 27b (zastąpiony)[1]	*Artykuł 20*
Artykuł 27c (zastąpiony)[1]	*Artykuł 20*
Artykuł 27d (zastąpiony)[1]	*Artykuł 20*
Artykuł 27e (zastąpiony)[1]	*Artykuł 20*
Artykuł 28	Artykuł 41
	Sekcja 2 - Postanowienia szczególne dotyczące wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa
Artykuł 17 (przeniesiony)	Artykuł 42
	Artykuł 43
	Artykuł 44
	Artykuł 45
	Artykuł 46
TYTUŁ VI - POSTANOWIENIA O WSPÓŁPRACY POLICYJNEJ I SĄDOWEJ W SPRAWACH KARNYCH (uchylony)[2]	
Artykuł 29 (zastąpiony)[3]	
Artykuł 30 (zastąpiony)[4]	
Artykuł 31 (zastąpiony)[5]	
Artykuł 32 (zastąpiony)[6]	
Artykuł 33 (zastąpiony)[7]	
Artykuł 34 (uchylony)	
Artykuł 35 (uchylony)	
Artykuł 36 (zastąpiony)[8]	
Artykuł 37 (uchylony)	
Artykuł 38 (uchylony)	
Artykuł 39 (uchylony)	

[1] Artykuły 27a–27e dotychczasowego Traktatu UE dotyczące wzmocnionej współpracy zostają także zastąpione artykułami 326–334 TFUE.

[2] Postanowienia tytułu VI dotychczasowego Traktatu UE dotyczące współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych zostają zastąpione postanowieniami części trzeciej tytuł V rozdziały 1, 4 i 5 TFUE.

[3] Zastąpiony artykułem 67 TFUE.

[4] Zastąpiony artykułami 87 i 88 TFUE.

[5] Zastąpiony artykułami 82, 83 i 85 TFUE.

[6] Zastąpiony artykułem 89 TFUE.

[7] Zastąpiony artykułem 72 TFUE.

[8] Zastąpiony artykułem 71 TFUE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie o Unii Europejskiej	Nowa numeracja w Traktacie o Unii Europejskiej
Artykuł 40 (zastąpiony)[1]	*Artykuł 20*
Artykuł 40a (zastąpiony)[1]	*Artykuł 20*
Artykuł 40b (zastąpiony)[1]	*Artykuł 20*
Artykuł 41 (uchylony)	
Artykuł 42 (uchylony)	
TYTUŁ VII - POSTANOWIENIA O WZMOCNIONEJ WSPÓŁPRACY (zastąpiony)[2]	*TYTUŁ IV - POSTANOWIENIA O WZMOCNIONEJ WSPÓŁPRACY*
Artykuł 43 (zastąpiony)[2]	*Artykuł 20*
Artykuł 43a (zastąpiony)[2]	*Artykuł 20*
Artykuł 43b (zastąpiony)[2]	*Artykuł 20*
Artykuł 44 (zastąpiony)[2]	*Artykuł 20*
Artykuł 44a (zastąpiony)[2]	*Artykuł 20*
Artykuł 45 (zastąpiony)[2]	*Artykuł 20*
TYTUŁ VIII - POSTANOWIENIA KOŃCOWE	TYTUŁ VI - POSTANOWIENIA KOŃCOWE
Artykuł 46 (uchylony)	
	Artykuł 47
Artykuł 47 (zastąpiony)	*Artykuł 40*
Artykuł 48	Artykuł 48
Artykuł 49	Artykuł 49
	Artykuł 50
	Artykuł 51
	Artykuł 52
Artykuł 50 (uchylony)	
Artykuł 51	Artykuł 53
Artykuł 52	Artykuł 54
Artykuł 53	Artykuł 55

---

[1] Artykuły 40–40b dotychczasowego Traktatu UE dotyczące wzmocnionej współpracy zostają także zastąpione artykułami 326–334 TFUE.

[2] Artykuły 43–45 oraz tytuł VII dotychczasowego Traktatu UE dotyczące wzmocnionej współpracy zostają także zastąpione artykułami 326–334 TFUE.

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
CZĘŚĆ PIERWSZA - ZASADY	CZĘŚĆ PIERWSZA - ZASADY
Artykuł 1 (uchylony)	
	Artykuł 1
Artykuł 2 (uchylony)[1]	
	Tytuł I - Kategorie i dziedziny kompetencji Unii
	Artykuł 2
	Artykuł 3
	Artykuł 4
	Artykuł 5
	Artykuł 6
	Tytuł II - Postanowienia ogólne
	Artykuł 7
Artykuł 3 ustęp 1 (uchylony)[2]	
Artykuł 3 ustęp 2	Artykuł 8
Artykuł 4 (przeniesiony)	*Artykuł 119*
Artykuł 5 (zastąpiony)[3]	
	Artykuł 9
	Artykuł 10
Artykuł 6	Artykuł 11
Artykuł 153 ustęp 2 (przeniesiony)	Artykuł 12
	Artykuł 13[4]
Artykuł 7 (uchylony)[5]	
Artykuł 8 (uchylony)[6]	
Artykuł 9 (uchylony)	
Artykuł 10 (uchylony)[7]	

[1] Treść zastąpiona artykułem 3 Traktatu UE.
[2] Treść zastąpiona artykułami 3–6 TFUE.
[3] Treść zastąpiona artykułem 5 Traktatu UE.
[4] Dodanie postanowienia Protokołu w sprawie dobrostanu zwierząt.
[5] Treść zastąpiona artykułem 13 Traktatu UE.
[6] Treść zastąpiona artykułem 9 Traktatu UE oraz artykułem 282 ustęp 1 TFUE.
[7] Treść zastąpiona artykułem 4 ustęp 3 Traktatu UE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Artykuł 11 (zastąpiony)[1]	*Artykuły 326–334*
Artykuł 11a (zastąpiony)[1]	*Artykuły 326–334*
Artykuł 12 (przeniesiony)	*Artykuł 18*
Artykuł 13 (przeniesiony)	*Artykuł 19*
Artykuł 14 (przeniesiony)	*Artykuł 26*
Artykuł 15 (przeniesiony)	*Artykuł 27*
Artykuł 16	Artykuł 14
Artykuł 255 (przeniesiony)	Artykuł 15
Artykuł 286 (zastąpiony)	Artykuł 16
	Artykuł 17
CZĘŚĆ DRUGA - OBYWATELSTWO UNII	CZĘŚĆ DRUGA - NIEDYSKRYMINACJA I OBYWATELSTWO UNII
Artykuł 12 (przeniesiony)	Artykuł 18
Artykuł 13 (przeniesiony)	Artykuł 19
Artykuł 17	Artykuł 20
Artykuł 18	Artykuł 21
Artykuł 19	Artykuł 22
Artykuł 20	Artykuł 23
Artykuł 21	Artykuł 24
Artykuł 22	Artykuł 25
CZĘŚĆ TRZECIA - POLITYKI WSPÓLNOTY	CZĘŚĆ TRZECIA - POLITYKI I DZIAŁANIA WEWNĘTRZNE
	Tytuł I - Rynek wewnętrzny
Artykuł 14 (przeniesiony)	Artykuł 26
Artykuł 15 (przeniesiony)	Artykuł 27
Tytuł I - Swobodny przepływ towarów	Tytuł II - Swobodny przepływ towarów
Artykuł 23	Artykuł 28
Artykuł 24	Artykuł 29
Rozdział 1 - Unia celna	Rozdział 1 - Unia celna
Artykuł 25	Artykuł 30
Artykuł 26	Artykuł 31
Artykuł 27	Artykuł 32

[1] Zastąpiony także artykułem 20 Traktatu UE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Część trzecia tytuł X Współpraca celna (przeniesiony)	Rozdział 2 - Współpraca celna
Artykuł 135 (przeniesiony)	Artykuł 33
Rozdział 2 - Zakaz ograniczeń ilościowych między Państwami Członkowskimi	Rozdział 3 - Zakaz ograniczeń ilościowych między Państwami Członkowskimi
Artykuł 28	Artykuł 34
Artykuł 29	Artykuł 35
Artykuł 30	Artykuł 36
Artykuł 31	Artykuł 37
Tytuł II - Rolnictwo	Tytuł III - Rolnictwo i rybołówstwo
Artykuł 32	Artykuł 38
Artykuł 33	Artykuł 39
Artykuł 34	Artykuł 40
Artykuł 35	Artykuł 41
Artykuł 36	Artykuł 42
Artykuł 37	Artykuł 43
Artykuł 38	Artykuł 44
Tytuł III - Swobodny przepływ osób, usług i kapitału	Tytuł IV - Swobodny przepływ osób, usług i kapitału
Rozdział 1 - Pracownicy	Rozdział 1 - Pracownicy
Artykuł 39	Artykuł 45
Artykuł 40	Artykuł 46
Artykuł 41	Artykuł 47
Artykuł 42	Artykuł 48
Rozdział 2 - Prawo przedsiębiorczości	Rozdział 2 - Prawo przedsiębiorczości
Artykuł 43	Artykuł 49
Artykuł 44	Artykuł 50
Artykuł 45	Artykuł 51
Artykuł 46	Artykuł 52
Artykuł 47	Artykuł 53
Artykuł 48	Artykuł 54
Artykuł 294 (przeniesiony)	Artykuł 55

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Rozdział 3 - Usługi	Rozdział 3 - Usługi
Artykuł 49	Artykuł 56
Artykuł 50	Artykuł 57
Artykuł 51	Artykuł 58
Artykuł 52	Artykuł 59
Artykuł 53	Artykuł 60
Artykuł 54	Artykuł 61
Artykuł 55	Artykuł 62
Rozdział 4 - Kapitał i płatności	Rozdział 4 - Kapitał i płatności
Artykuł 56	Artykuł 63
Artykuł 57	Artykuł 64
Artykuł 58	Artykuł 65
Artykuł 59	Artykuł 66
Artykuł 60 (przeniesiony)	*Artykuł 75*
Tytuł IV - Wizy, azyl, imigracja i inne polityki związane ze swobodnym przepływem osób	Tytuł V - Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości
	Rozdział 1 - Postanowienia ogólne
Artykuł 61	Artykuł 67 [1]
	Artykuł 68
	Artykuł 69
	Artykuł 70
	Artykuł 71 [2]
Artykuł 64 ustęp 1 (zastąpiony)	Artykuł 72 [3]
	Artykuł 73
Artykuł 66 (zastąpiony)	Artykuł 74
Artykuł 60 (przeniesiony)	Artykuł 75
	Artykuł 76

[1] Zastępuje także artykuł 29 dotychczasowego Traktatu UE.
[2] Zastępuje także artykuł 36 dotychczasowego Traktatu UE.
[3] Zastępuje także artykuł 33 dotychczasowego Traktatu UE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
	Rozdział 2 - Polityki dotyczące kontroli granicznej, azylu i imigracji
Artykuł 62	Artykuł 77
Artykuł 63 punkty 1 i 2 oraz artykuł 64 ustęp 2 [1]	Artykuł 78
Artykuł 63 punkty 3 i 4	Artykuł 79
	Artykuł 80
Artykuł 64 ustęp 1 (zastąpiony)	*Artykuł 72*
	Rozdział 3 - Współpraca sądowa w sprawach cywilnych
Artykuł 65	Artykuł 81
Artykuł 66 (zastąpiony)	*Artykuł 74*
Artykuł 67 (uchylony)	
Artykuł 68 (uchylony)	
Artykuł 69 (uchylony)	
	Rozdział 4 - Współpraca wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych
	Artykuł 82 [2]
	Artykuł 83 [2]
	Artykuł 84
	Artykuł 85 [2]
	Artykuł 86
	Rozdział 5 - Współpraca policyjna
	Artykuł 87 [3]
	Artykuł 88 [3]
	Artykuł 89 [4]
Tytuł V - Transport	Tytuł VI - Transport
Artykuł 70	Artykuł 90
Artykuł 71	Artykuł 91
Artykuł 72	Artykuł 92
Artykuł 73	Artykuł 93
Artykuł 74	Artykuł 94
Artykuł 75	Artykuł 95

[1] Artykuł 63 punkty 1 i 2 Traktatu WE zostaje zastąpiony artykułem 78 ustępy 1 i 2 TFUE, a artykuł 64 ustęp 2 zostaje zastąpiony artykułem 78 ustęp 3 TFUE.

[2] Zastępuje artykuł 31 dotychczasowego Traktatu UE.

[3] Zastępuje artykuł 30 dotychczasowego Traktatu UE.

[4] Zastępuje artykuł 32 dotychczasowego Traktatu UE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Artykuł 76	Artykuł 96
Artykuł 77	Artykuł 97
Artykuł 78	Artykuł 98
Artykuł 79	Artykuł 99
Artykuł 80	Artykuł 100
Tytuł VI - Wspólne reguły w dziedzinie konkurencji, podatków i zbliżenia ustawodawstw	Tytuł VII - Wspólne reguły w dziedzinie konkurencji, podatków i zbliżenia ustawodawstw
Rozdział 1 - Reguły konkurencji	Rozdział 1 - Reguły konkurencji
Sekcja 1 - Reguły mające zastosowanie do przedsiębiorstw	Sekcja 1 - Reguły mające zastosowanie do przedsiębiorstw
Artykuł 81	Artykuł 101
Artykuł 82	Artykuł 102
Artykuł 83	Artykuł 103
Artykuł 84	Artykuł 104
Artykuł 85	Artykuł 105
Artykuł 86	Artykuł 106
Sekcja 2 - Pomoc przyznawana przez Państwa	Sekcja 2 - Pomoc przyznawana przez Państwa
Artykuł 87	Artykuł 107
Artykuł 88	Artykuł 108
Artykuł 89	Artykuł 109
Rozdział 2 - Postanowienia podatkowe	Rozdział 2 - Postanowienia podatkowe
Artykuł 90	Artykuł 110
Artykuł 91	Artykuł 111
Artykuł 92	Artykuł 112
Artykuł 93	Artykuł 113
Rozdział 3 - Zbliżanie ustawodawstw	Rozdział 3 - Zbliżanie ustawodawstw
Artykuł 95 (przeniesiony)	Artykuł 114
Artykuł 94 (przeniesiony)	Artykuł 115
Artykuł 96	Artykuł 116
Artykuł 97	Artykuł 117
	Artykuł 118

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Tytuł VII - Polityka gospodarcza i pieniężna	Tytuł VIII - Polityka gospodarcza i pieniężna
Artykuł 4 (przeniesiony)	Artykuł 119
Rozdział 1 - Polityka gospodarcza	Rozdział 1 - Polityka gospodarcza
Artykuł 98	Artykuł 120
Artykuł 99	Artykuł 121
Artykuł 100	Artykuł 122
Artykuł 101	Artykuł 123
Artykuł 102	Artykuł 124
Artykuł 103	Artykuł 125
Artykuł 104	Artykuł 126
Rozdział 2 - Polityka pieniężna	Rozdział 2 - Polityka pieniężna
Artykuł 105	Artykuł 127
Artykuł 106	Artykuł 128
Artykuł 107	Artykuł 129
Artykuł 108	Artykuł 130
Artykuł 109	Artykuł 131
Artykuł 110	Artykuł 132
Artykuł 111 ustępy 1–3 i 5 (przeniesione)	*Artykuł 219*
Artykuł 111 ustęp 4 (przeniesiony)	*Artykuł 138*
	Artykuł 133
Rozdział 3 - Postanowienia instytucjonalne	Rozdział 3 - Postanowienia instytucjonalne
Artykuł 112 (przeniesiony)	*Artykuł 283*
Artykuł 113 (przeniesiony)	*Artykuł 284*
Artykuł 114	Artykuł 134
Artykuł 115	Artykuł 135
	Rozdział 4 - Postanowienia szczególne dla Państw Członkowskich, których walutą jest euro
	Artykuł 136
	Artykuł 137
Artykuł 111 ustęp 4 (przeniesiony)	Artykuł 138

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Rozdział 4 - Postanowienia przejściowe	Rozdział 5 - Postanowienia przejściowe
Artykuł 116 (uchylony)	
	Artykuł 139
Artykuł 117 ustęp 1, ustęp 2 tiret szóste i ustępy 3–9 (uchylone)	
Artykuł 117 ustęp 2 pięć pierwszych tiret (przeniesione)	*Artykuł 141 ustęp 2*
Artykuł 121 ustęp 1 (przeniesiony) *Artykuł 122 ustęp 2 zdanie drugie (przeniesione)* *Artykuł 123 ustęp 5 (przeniesiony)*	Artykuł 140[1]
Artykuł 118 (uchylony)	
Artykuł 123 ustęp 3 (przeniesiony) *Artykuł 117 ustęp 2 pięć pierwszych tiret (przeniesione)*	Artykuł 141[2]
Artykuł 124 ustęp 1 (przeniesiony)	Artykuł 142
Artykuł 119	Artykuł 143
Artykuł 120	Artykuł 144
Artykuł 121 ustęp 1 (przeniesiony)	*Artykuł 140 ustęp 1*
Artykuł 121 ustępy 2–4 (uchylone)	
Artykuł 122 ustęp 1, ustęp 2 zdanie pierwsze, ustępy 3, 4, 5 i 6 (uchylone)	
Artykuł 122 ustęp 2 zdanie drugie (przeniesione)	*Artykuł 140 ustęp 2 akapit pierwszy*
Artykuł 123 ustępy 1, 2 i 4 (uchylone)	
Artykuł 123 ustęp 3 (przeniesiony)	*Artykuł 141 ustęp 1*
Artykuł 123 ustęp 5 (przeniesiony)	*Artykuł 140 ustęp 3*

[1]
- Artykuł 140 ustęp 1 przejmuje artykuł 121 ustęp 1,
- artykuł 140 ustęp 2 przejmuje artykuł 122 ustęp 2 zdanie drugie,
- artykuł 140 ustęp 3 przejmuje artykuł 123 ustęp 5.

[2]
- Artykuł 141 ustęp 1 przejmuje artykuł 123 ustęp 3,
- artykuł 141 ustęp 2 przejmuje artykuł 117 ustęp 2 pięć pierwszych tiret.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Artykuł 124 ustęp 1 (przeniesiony)	*Artykuł 142*
Artykuł 124 ustęp 2 (uchylony)	
Tytuł VIII - Zatrudnienie	Tytuł IX - Zatrudnienie
Artykuł 125	Artykuł 145
Artykuł 126	Artykuł 146
Artykuł 127	Artykuł 147
Artykuł 128	Artykuł 148
Artykuł 129	Artykuł 149
Artykuł 130	Artykuł 150
Tytuł IX - Wspólna polityka handlowa (przeniesiony)	*Część piąta tytuł II Wspólna polityka handlowa*
Artykuł 131 (przeniesiony)	*Artykuł 206*
Artykuł 132 (uchylony)	
Artykuł 133 (przeniesiony)	*Artykuł 207*
Artykuł 134 (uchylony)	
Tytuł X - Współpraca celna (przeniesiony)	*Część trzecia tytuł II rozdział 2 Współpraca celna*
Artykuł 135 (przeniesiony)	*Artykuł 33*
Tytuł XI - Polityka społeczna, edukacja, kształcenie zawodowe i młodzież	Tytuł X - Polityka społeczna
Rozdział 1 - Postanowienia dotyczące zagadnień społecznych (uchylony)	
Artykuł 136	Artykuł 151
	Artykuł 152
Artykuł 137	Artykuł 153
Artykuł 138	Artykuł 154
Artykuł 139	Artykuł 155
Artykuł 140	Artykuł 156
Artykuł 141	Artykuł 157
Artykuł 142	Artykuł 158
Artykuł 143	Artykuł 159
Artykuł 144	Artykuł 160
Artykuł 145	Artykuł 161

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Rozdział 2 - Europejski Fundusz Społeczny	Tytuł XI - Europejski Fundusz Społeczny
Artykuł 146	Artykuł 162
Artykuł 147	Artykuł 163
Artykuł 148	Artykuł 164
Rozdział 3 - Edukacja, kształcenie zawodowe i młodzież	Tytuł XII - Edukacja, kształcenie zawodowe, młodzież i sport
Artykuł 149	Artykuł 165
Artykuł 150	Artykuł 166
Tytuł XII - Kultura	Tytuł XIII - Kultura
Artykuł 151	Artykuł 167
Tytuł XIII - Zdrowie publiczne	Tytuł XIV - Zdrowie publiczne
Artykuł 152	Artykuł 168
Tytuł XIV - Ochrona konsumentów	Tytuł XV - Ochrona konsumentów
Artykuł 153 ustępy 1, 3, 4 i 5	Artykuł 169
Artykuł 153 ustęp 2 (przeniesiony)	*Artykuł 12*
Tytuł XV - Sieci transeuropejskie	Tytuł XVI - Sieci transeuropejskie
Artykuł 154	Artykuł 170
Artykuł 155	Artykuł 171
Artykuł 156	Artykuł 172
Tytuł XVI - Przemysł	Tytuł XVII - Przemysł
Artykuł 157	Artykuł 173
Tytuł XVII - Spójność gospodarcza i społeczna	Tytuł XVIII - Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna
Artykuł 158	Artykuł 174
Artykuł 159	Artykuł 175
Artykuł 160	Artykuł 176
Artykuł 161	Artykuł 177
Artykuł 162	Artykuł 178

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Tytuł XVIII - Badania i rozwój technologiczny	Tytuł XIX - Badania i rozwój technologiczny oraz przestrzeń kosmiczna
Artykuł 163	Artykuł 179
Artykuł 164	Artykuł 180
Artykuł 165	Artykuł 181
Artykuł 166	Artykuł 182
Artykuł 167	Artykuł 183
Artykuł 168	Artykuł 184
Artykuł 169	Artykuł 185
Artykuł 170	Artykuł 186
Artykuł 171	Artykuł 187
Artykuł 172	Artykuł 188
	Artykuł 189
Artykuł 173	Artykuł 190
Tytuł XIX - Środowisko	Tytuł XX - Środowisko
Artykuł 174	Artykuł 191
Artykuł 175	Artykuł 192
Artykuł 176	Artykuł 193
	Tytuł XXI - Energetyka
	Artykuł 194
	Tytuł XXII - Turystyka
	Artykuł 195
	Tytuł XXIII - Ochrona ludności
	Artykuł 196
	Tytuł XXIV - Współpraca administracyjna
	Artykuł 197
Tytuł XX - Współpraca na rzecz rozwoju (przeniesiony)	*Część piąta tytuł III rozdział 1 Współpraca na rzecz rozwoju*
Artykuł 177 (przeniesiony)	*Artykuł 208*
Artykuł 178 (uchylony)[1]	
Artykuł 179 (przeniesiony)	*Artykuł 209*
Artykuł 180 (przeniesiony)	*Artykuł 210*
Artykuł 181 (przeniesiony)	*Artykuł 211*

[1] Treść zastąpiona artykułem 208 ustęp 1 akapit drugi zdanie drugie TFUE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Tytuł XXI - Współpraca gospodarcza, finansowa i techniczna z państwami trzecimi (zastąpiony)	*Część piąta tytuł III rozdział 2 Współpraca gospodarcza, finansowa i techniczna z państwami trzecimi*
Artykuł 181a (przeniesiony)	*Artykuł 212*
CZĘŚĆ CZWARTA - STOWARZYSZENIE KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH	CZĘŚĆ CZWARTA - STOWARZYSZENIE KRAJÓW I TERYTORIÓW ZAMORSKICH
Artykuł 182	Artykuł 198
Artykuł 183	Artykuł 199
Artykuł 184	Artykuł 200
Artykuł 185	Artykuł 201
Artykuł 186	Artykuł 202
Artykuł 187	Artykuł 203
Artykuł 188	Artykuł 204
	CZĘŚĆ PIĄTA - DZIAŁANIA ZEWNĘTRZNE UNII
	Tytuł I - Postanowienia ogólne dotyczące działań zewnętrznych Unii
	Artykuł 205
Część trzecia tytuł IX Wspólna polityka handlowa (przeniesiony)	Tytuł II - Wspólna polityka handlowa
Artykuł 131 (przeniesiony)	Artykuł 206
Artykuł 133 (przeniesiony)	Artykuł 207
	Tytuł III - Współpraca z państwami trzecimi i pomoc humanitarna
Część trzecia tytuł XX Współpraca na rzecz rozwoju (przeniesiony)	Rozdział 1 - Współpraca na rzecz rozwoju
Artykuł 177 (przeniesiony)	Artykuł 208[1]
Artykuł 179 (przeniesiony)	Artykuł 209
Artykuł 180 (przeniesiony)	Artykuł 210
Artykuł 181 (przeniesiony)	Artykuł 211

[1] Ustęp 1 akapit drugi zdanie drugie zastępuje treść artykułu 178 Traktatu WE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Część trzecia tytuł XXI Współpraca gospodarcza, finansowa i techniczna z państwami trzecimi (przeniesiony)	Rozdział 2 - Współpraca gospodarcza, finansowa i techniczna z państwami trzecimi
Artykuł 181a (przeniesiony)	Artykuł 212
	Artykuł 213
	Rozdział 3 - Pomoc humanitarna
	Artykuł 214
	Tytuł IV - Środki ograniczające
Artykuł 301 (zastąpiony)	Artykuł 215
	Tytuł V - Umowy międzynarodowe
	Artykuł 216
Artykuł 310 (przeniesiony)	Artykuł 217
Artykuł 300 (zastąpiony)	Artykuł 218
Artykuł 111 ustępy 1–3 i 5 (przeniesione)	Artykuł 219
	Tytuł VI - Stosunki Unii z organizacjami międzynarodowymi i państwami trzecimi oraz delegatury Unii
Artykuły 302–304 (zastąpione)	Artykuł 220
	Artykuł 221
	Tytuł VII - Klauzula solidarności
	Artykuł 222
CZĘŚĆ PIĄTA - INSTYTUCJE WSPÓLNOTY	CZĘŚĆ SZÓSTA - POSTANOWIENIA INSTYTUCJONALNE I FINANSOWE
Tytuł I - Postanowienia instytucjonalne	Tytuł I - Postanowienia instytucjonalne
Rozdział 1 - Instytucje	Rozdział 1 - Instytucje
Sekcja 1 - Parlament Europejski	Sekcja 1 - Parlament Europejski
Artykuł 189 (uchylony)[1]	
Artykuł 190 ustępy 1–3 (uchylone)[2]	
Artykuł 190 ustępy 4 i 5	Artykuł 223

[1] Treść zastąpiona artykułem 14 ustępy 1 i 2 Traktatu UE.
[2] Treść zastąpiona artykułem 14 ustępy 1–3 Traktatu UE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Artykuł 191 akapit pierwszy (uchylony)[1]	
Artykuł 191 akapit drugi	Artykuł 224
Artykuł 192 akapit pierwszy (uchylony)[2]	
Artykuł 192 akapit drugi	Artykuł 225
Artykuł 193	Artykuł 226
Artykuł 194	Artykuł 227
Artykuł 195	Artykuł 228
Artykuł 196	Artykuł 229
Artykuł 197 akapit pierwszy (uchylony)[3]	
Artykuł 197 akapity drugi, trzeci i czwarty	Artykuł 230
Artykuł 198	Artykuł 231
Artykuł 199	Artykuł 232
Artykuł 200	Artykuł 233
Artykuł 201	Artykuł 234
	Sekcja 2 - Rada Europejska
	Artykuł 235
	Artykuł 236
Sekcja 2 - Rada	Sekcja 3 - Rada
Artykuł 202 (uchylony)[4]	
Artykuł 203 (uchylony)[5]	
Artykuł 204	Artykuł 237
Artykuł 205 ustępy 2 i 4 (uchylone)[6]	
Artykuł 205 ustępy 1 i 3	Artykuł 238
Artykuł 206	Artykuł 239
Artykuł 207	Artykuł 240
Artykuł 208	Artykuł 241
Artykuł 209	Artykuł 242
Artykuł 210	Artykuł 243

[1] Treść zastąpiona artykułem 11 ustęp 4 Traktatu UE.
[2] Treść zastąpiona artykułem 14 ustęp 1 Traktatu UE.
[3] Treść zastąpiona artykułem 14 ustęp 4 Traktatu UE.
[4] Treść zastąpiona artykułem 16 ustęp 1 Traktatu UE oraz artykułami 290 i 291 TFUE.
[5] Treść zastąpiona artykułem 16 ustępy 2 i 9 Traktatu UE.
[6] Treść zastąpiona artykułem 16 ustępy 4 i 5 Traktatu UE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja 3 - Komisja	Sekcja 4 - Komisja
Artykuł 211 (uchylony)[1]	
	Artykuł 244
Artykuł 212 (przeniesiony)	*Artykuł 249 ustęp 2*
Artykuł 213	Artykuł 245
Artykuł 214 (uchylony)[2]	
Artykuł 215	Artykuł 246
Artykuł 216	Artykuł 247
Artykuł 217 ustępy 1, 3 i 4 (uchylone)[3]	
Artykuł 217 ustęp 2	Artykuł 248
Artykuł 218 ustęp 1 (uchylony)[4]	
Artykuł 218 ustęp 2	Artykuł 249
Artykuł 219	Artykuł 250
Sekcja 4 - Trybunał Sprawiedliwości	Sekcja 5 - Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
Artykuł 220 (uchylony)[5]	
Artykuł 221 akapit pierwszy (uchylony)[6]	
Artykuł 221 akapity drugi i trzeci	Artykuł 251
Artykuł 222	Artykuł 252
Artykuł 223	Artykuł 253
Artykuł 224[7]	Artykuł 254
	Artykuł 255
Artykuł 225	Artykuł 256
Artykuł 225a	Artykuł 257
Artykuł 226	Artykuł 258

[1] Treść zastąpiona artykułem 17 ustęp 1 Traktatu UE.
[2] Treść zastąpiona artykułem 17 ustępy 3 i 7 Traktatu UE.
[3] Treść zastąpiona artykułem 17 ustęp 6 Traktatu UE.
[4] Treść zastąpiona artykułem 295 TFUE.
[5] Treść zastąpiona artykułem 19 Traktatu UE.
[6] Treść zastąpiona artykułem 19 ustęp 2 akapit pierwszy Traktatu UE.
[7] Treść akapitu pierwszego zdanie pierwsze zostaje zastąpiona artykułem 19 ustęp 2 akapit drugi Traktatu UE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Artykuł 227	Artykuł 259
Artykuł 228	Artykuł 260
Artykuł 229	Artykuł 261
Artykuł 229a	Artykuł 262
Artykuł 230	Artykuł 263
Artykuł 231	Artykuł 264
Artykuł 232	Artykuł 265
Artykuł 233	Artykuł 266
Artykuł 234	Artykuł 267
Artykuł 235	Artykuł 268
	Artykuł 269
Artykuł 236	Artykuł 270
Artykuł 237	Artykuł 271
Artykuł 238	Artykuł 272
Artykuł 239	Artykuł 273
Artykuł 240	Artykuł 274
	Artykuł 275
	Artykuł 276
Artykuł 241	Artykuł 277
Artykuł 242	Artykuł 278
Artykuł 243	Artykuł 279
Artykuł 244	Artykuł 280
Artykuł 245	Artykuł 281
	Sekcja 6 - Europejski Bank Centralny
	Artykuł 282
Artykuł 112 (przeniesiony)	Artykuł 283
Artykuł 113 (przeniesiony)	Artykuł 284
Sekcja 5 - Trybunał Obrachunkowy	Sekcja 7 - Trybunał Obrachunkowy
Artykuł 246	Artykuł 285
Artykuł 247	Artykuł 286
Artykuł 248	Artykuł 287

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Rozdział 2 - Postanowienia wspólne dla wielu instytucji	Rozdział 2 - Akty prawne Unii, procedury przyjmowania i inne postanowienia
	Sekcja 1 - Akty prawne Unii
Artykuł 249	Artykuł 288
	Artykuł 289
	Artykuł 290 [1]
	Artykuł 291 [1]
	Artykuł 292
	Sekcja 2 - Procedury przyjmowania aktów i inne postanowienia
Artykuł 250	Artykuł 293
Artykuł 251	Artykuł 294
Artykuł 252 (uchylony)	
	Artykuł 295
Artykuł 253	Artykuł 296
Artykuł 254	Artykuł 297
	Artykuł 298
Artykuł 255 (przeniesiony)	*Artykuł 15*
Artykuł 256	Artykuł 299
	Rozdział 3 - Organy doradcze Unii
	Artykuł 300
Rozdział 3 - Komitet Ekonomiczno-Społeczny	Sekcja 1 - Komitet Ekonomiczno-Społeczny
Artykuł 257 (uchylony) [2]	
Artykuł 258 akapity pierwszy, drugi i czwarty	Artykuł 301
Artykuł 258 akapit trzeci (uchylony) [3]	

[1] Zastępuje treść artykułu 202 tiret trzecie Traktatu WE.
[2] Treść zastąpiona artykułem 300 ustęp 2 TFUE.
[3] Treść zastąpiona artykułem 300 ustęp 4 TFUE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Artykuł 259	Artykuł 302
Artykuł 260	Artykuł 303
Artykuł 261 (uchylony)	
Artykuł 262	Artykuł 304
Rozdział 4 - Komitet Regionów	Sekcja 2 - Komitet Regionów
Artykuł 263 akapity pierwszy i piąty (uchylone)[1]	
Artykuł 263 akapity drugi, trzeci i czwarty	Artykuł 305
Artykuł 264	Artykuł 306
Artykuł 265	Artykuł 307
Rozdział 5 - Europejski Bank Inwestycyjny	Rozdział 4 - Europejski Bank Inwestycyjny
Artykuł 266	Artykuł 308
Artykuł 267	Artykuł 309
Tytuł II - Postanowienia finansowe	Tytuł II - Postanowienia finansowe
Artykuł 268	Artykuł 310
	Rozdział 1 - Zasoby własne Unii
Artykuł 269	Artykuł 311
Artykuł 270 (uchylony)[2]	
	Rozdział 2 - Wieloletnie ramy finansowe
	Artykuł 312
	Rozdział 3 - Roczny budżet Unii
Artykuł 272 ustęp 1 (przeniesiony)	Artykuł 313
Artykuł 271 (przeniesiony)	*Artykuł 316*
Artykuł 272 ustęp 1 (przeniesiony)	*Artykuł 313*
Artykuł 272 ustępy 2–10	Artykuł 314
Artykuł 273	Artykuł 315
Artykuł 271 (przeniesiony)	Artykuł 316

[1] Treść zastąpiona artykułem 300 ustępy 3 i 4 TFUE.
[2] Treść zastąpiona artykułem 300 ustęp 4 TFUE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
	Rozdział 4 - Wykonanie budżetu i absolutorium
Artykuł 274	Artykuł 317
Artykuł 275	Artykuł 318
Artykuł 276	Artykuł 319
	Rozdział 5 - Postanowienia wspólne
Artykuł 277	Artykuł 320
Artykuł 278	Artykuł 321
Artykuł 279	Artykuł 322
	Artykuł 323
	Artykuł 324
	Rozdział 6 - Zwalczanie nadużyć finansowych
Artykuł 280	Artykuł 325
	Tytuł III - Wzmocniona współpraca
Artykuł 11 i 11a (zastąpione)	Artykuł 326[1]
Artykuł 11 i 11a (zastąpione)	Artykuł 327[1]
Artykuł 11 i 11a (zastąpione)	Artykuł 328[1]
Artykuł 11 i 11a (zastąpione)	Artykuł 329[1]
Artykuł 11 i 11a (zastąpione)	Artykuł 330[1]
Artykuł 11 i 11a (zastąpione)	Artykuł 331[1]
Artykuł 11 i 11a (zastąpione)	Artykuł 332[1]
Artykuł 11 i 11a (zastąpione)	Artykuł 333[1]
Artykuł 11 i 11a (zastąpione)	Artykuł 334[1]
CZĘŚĆ SZÓSTA - POSTANOWIENIA OGÓLNE I KOŃCOWE	CZĘŚĆ SIÓDMA - POSTANOWIENIA OGÓLNE I KOŃCOWE
Artykuł 281 (uchylony)[2]	
Artykuł 282	Artykuł 335
Artykuł 283	Artykuł 336
Artykuł 284	Artykuł 337
Artykuł 285	Artykuł 338
Artykuł 286 (zastąpiony)	*Artykuł 16*
Artykuł 287	Artykuł 339
Artykuł 288	Artykuł 340
Artykuł 289	Artykuł 341
Artykuł 290	Artykuł 342

[1] Zastępuje także treść artykułów 27a–27e, 40–40b oraz 43–45 dotychczasowego Traktatu UE.
[2] Treść zastąpiona artykułem 47 Traktatu UE.

Dotychczasowa numeracja w Traktacie ustanawiającym Wspólnotę Europejską	Nowa numeracja w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Artykuł 291	Artykuł 343
Artykuł 292	Artykuł 344
Artykuł 293 (uchylony)	
Artykuł 294 (przeniesiony)	*Artykuł 55*
Artykuł 295	Artykuł 345
Artykuł 296	Artykuł 346
Artykuł 297	Artykuł 347
Artykuł 298	Artykuł 348
Artykuł 299 ustęp 1 (uchylony)[1]	
Artykuł 299 ustęp 2 akapity drugi, trzeci i czwarty	Artykuł 349
Artykuł 299 ustęp 2 akapit pierwszy i ustępy 3–6 (przeniesione)	*Artykuł 355*
Artykuł 300 (zastąpiony)	*Artykuł 218*
Artykuł 301 (zastąpiony)	*Artykuł 215*
Artykuł 302 (zastąpiony)	*Artykuł 220*
Artykuł 303 (zastąpiony)	*Artykuł 220*
Artykuł 304 (zastąpiony)	*Artykuł 220*
Artykuł 305 (uchylony)	
Artykuł 306	Artykuł 350
Artykuł 307	Artykuł 351
Artykuł 308	Artykuł 352
	Artykuł 353
Artykuł 309	Artykuł 354
Artykuł 310 (przeniesiony)	*Artykuł 217*
Artykuł 311 (uchylony)[2]	
Artykuł 299 ustęp 2 akapit pierwszy i ustępy 3– 6 (przeniesione)	Artykuł 355
Artykuł 312	Artykuł 356
Postanowienia końcowe	
Artykuł 313	Artykuł 357
	Artykuł 358
Artykuł 314 (uchylony)[3]	

---

[1] Treść zastąpiona artykułem 52 Traktatu UE.
[2] Treść zastąpiona artykułem 51 Traktatu UE.
[3] Treść zastąpiona artykułem 55 Traktatu UE.

KARTA PRAW PODSTAWOWYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

Parlament Europejski, Rada i Komisja uroczyście ogłaszają Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej w brzmieniu przedstawionym poniżej:

KARTA PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ

PREAMBUŁA

Narody Europy, tworząc między sobą coraz ściślejszy związek, są zdecydowane dzielić ze sobą pokojową przyszłość opartą na wspólnych wartościach.

Świadoma swego duchowo-religijnego i moralnego dziedzictwa, Unia jest zbudowana na niepodzielnych, powszechnych wartościach godności osoby ludzkiej, wolności, równości i solidarności; opiera się na zasadach demokracji i państwa prawnego. Poprzez ustanowienie obywatelstwa Unii oraz stworzenie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości stawia jednostkę w centrum swych działań.

Unia przyczynia się do ochrony i rozwoju tych wspólnych wartości, szanując przy tym różnorodność kultur i tradycji narodów Europy, jak również tożsamość narodową Państw Członkowskich i organizację ich władz publicznych na poziomach: krajowym, regionalnym i lokalnym; dąży do wspierania zrównoważonego i stałego rozwoju oraz zapewnia swobodny przepływ osób, usług, towarów i kapitału oraz swobodę przedsiębiorczości.

W tym celu, w obliczu zmian w społeczeństwie, postępu społecznego oraz rozwoju naukowego i technologicznego, niezbędne jest wzmocnienie ochrony praw podstawowych poprzez wyszczególnienie tych praw w Karcie i przez to uczynienie ich bardziej widocznymi.

Niniejsza Karta potwierdza, przy poszanowaniu kompetencji i zadań Unii oraz zasady pomocniczości, prawa wynikające zwłaszcza z tradycji konstytucyjnych i zobowiązań międzynarodowych wspólnych Państwom Członkowskim, europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Kart Społecznych przyjętych przez Unię i Radę Europy oraz z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. W tym kontekście, sądy Unii i Państw Członkowskich będą interpretowały Kartę z należytym uwzględnieniem wyjaśnień sporządzonych pod kierownictwem Prezydium Konwentu, który opracował Kartę, i za których uaktualnienie odpowiada Prezydium Konwentu Europejskiego.

Korzystanie z tych praw rodzi odpowiedzialność i nakłada obowiązki wobec innych osób, wspólnoty ludzkiej i przyszłych pokoleń.

Unia uznaje zatem prawa, wolności i zasady wymienione poniżej.

TYTUŁ I

GODNOŚĆ

ARTYKUŁ 1

Godność człowieka

Godność człowieka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona.

ARTYKUŁ 2

Prawo do życia

1. Każdy ma prawo do życia.

2. Nikt nie może być skazany na karę śmierci ani poddany jej wykonaniu.

ARTYKUŁ 3

Prawo człowieka do integralności

1. Każdy ma prawo do poszanowania jego integralności fizycznej i psychicznej.

2. W dziedzinach medycyny i biologii muszą być szanowane w szczególności:

a) swobodna i świadoma zgoda osoby zainteresowanej, wyrażona zgodnie z procedurami określonymi przez ustawę;

b) zakaz praktyk eugenicznych, w szczególności tych, których celem jest selekcja osób;

c) zakaz wykorzystywania ciała ludzkiego i jego poszczególnych części jako źródła zysku;

d) zakaz reprodukcyjnego klonowania istot ludzkich.

ARTYKUŁ 4

Zakaz tortur i nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania

Nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

ARTYKUŁ 5

Zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej

1. Nikt nie może być trzymany w niewoli lub w poddaństwie.

2. Nikt nie może być zmuszony do świadczenia pracy przymusowej lub obowiązkowej.

3. Handel ludźmi jest zakazany.

TYTUŁ II

WOLNOŚCI

ARTYKUŁ 6

Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego

Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego.

ARTYKUŁ 7

Poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego

Każdy ma prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, domu i komunikowania się.

ARTYKUŁ 8

Ochrona danych osobowych

1. Każdy ma prawo do ochrony danych osobowych, które go dotyczą.

2. Dane te muszą być przetwarzane rzetelnie w określonych celach i za zgodą osoby zainteresowanej lub na innej uzasadnionej podstawie przewidzianej ustawą. Każdy ma prawo dostępu do zebranych danych, które go dotyczą, i prawo do dokonania ich sprostowania.

3. Przestrzeganie tych zasad podlega kontroli niezależnego organu.

ARTYKUŁ 9

Prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny

Prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny są gwarantowane zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tych praw.

ARTYKUŁ 10

Wolność myśli, sumienia i religii

1. Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i religii. Prawo to obejmuje wolność zmiany religii lub przekonań oraz wolność uzewnętrzniania, indywidualnie lub wspólnie z innymi, publicznie lub prywatnie, swej religii lub przekonań poprzez uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie i uczestniczenie w obrzędach.

2. Uznaje się prawo do odmowy działania sprzecznego z własnym sumieniem, zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tego prawa.

ARTYKUŁ 11

Wolność wypowiedzi i informacji

1. Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe.

2. Szanuje się wolność i pluralizm mediów.

ARTYKUŁ 12

Wolność zgromadzania się i stowarzyszania się

1. Każdy ma prawo do swobodnego, pokojowego zgromadzania się oraz do swobodnego stowarzyszania się na wszystkich poziomach, zwłaszcza w sprawach politycznych, związkowych i obywatelskich, z którego wynika prawo każdego do tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich dla obrony swoich interesów.

2. Partie polityczne na poziomie Unii przyczyniają się do wyrażania woli politycznej jej obywateli.

ARTYKUŁ 13

Wolność sztuki i nauki

Sztuka i badania naukowe są wolne od ograniczeń. Wolność akademicka jest szanowana.

ARTYKUŁ 14

Prawo do nauki

1. Każdy ma prawo do nauki i dostępu do kształcenia zawodowego i ustawicznego.

2. Prawo to obejmuje możliwość korzystania z bezpłatnej nauki obowiązkowej.

3. Wolność tworzenia placówek edukacyjnych z właściwym poszanowaniem zasad demokratycznych i prawo rodziców do zapewnienia wychowania i nauczania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami religijnymi, filozoficznymi i pedagogicznymi są szanowane, zgodnie z ustawami krajowymi regulującymi korzystanie z tej wolności i tego prawa.

ARTYKUŁ 15

Wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy

1. Każdy ma prawo do podejmowania pracy oraz wykonywania swobodnie wybranego lub zaakceptowanego zawodu.

2. Każdy obywatel Unii ma swobodę poszukiwania zatrudnienia, wykonywania pracy, korzystania z prawa przedsiębiorczości oraz świadczenia usług w każdym Państwie Członkowskim.

3. Obywatele państw trzecich, którzy posiadają zezwolenie na pracę na terytorium Państw Członkowskich, mają prawo do takich samych warunków pracy, z jakich korzystają obywatele Unii.

ARTYKUŁ 16

Wolność prowadzenia działalności gospodarczej

Uznaje się wolność prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.

ARTYKUŁ 17

Prawo własności

1. Każdy ma prawo do władania, używania, rozporządzania i przekazania w drodze spadku mienia nabytego zgodnie z prawem. Nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym, w przypadkach i na warunkach przewidzianych w ustawie, za słusznym odszkodowaniem za jej utratę wypłaconym we właściwym terminie. Korzystanie z mienia może podlegać regulacji ustawowej w zakresie, w jakim jest to konieczne ze względu na interes ogólny.

2. Własność intelektualna podlega ochronie.

ARTYKUŁ 18

Prawo do azylu

Gwarantuje się prawo do azylu z poszanowaniem zasad Konwencji genewskiej z 28 lipca 1951 roku i Protokołu z 31 stycznia 1967 roku dotyczących statusu uchodźców oraz zgodnie z Traktatem o Unii Europejskiej i Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwanych dalej „Traktatami").

ARTYKUŁ 19

Ochrona w przypadku usunięcia z terytorium państwa, wydalenia lub ekstradycji

1. Wydalenia zbiorowe są zakazane.

2. Nikt nie może być usunięty z terytorium państwa, wydalony lub wydany w drodze ekstradycji do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko, iż może być poddany karze śmierci, torturom lub innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

TYTUŁ III

RÓWNOŚĆ

ARTYKUŁ 20

Równość wobec prawa

Wszyscy są równi wobec prawa.

ARTYKUŁ 21

Niedyskryminacja

1. Zakazana jest wszelka dyskryminacja w szczególności ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

2. W zakresie zastosowania Traktatów i bez uszczerbku dla ich postanowień szczególnych zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową.

ARTYKUŁ 22

Różnorodność kulturowa, religijna i językowa

Unia szanuje różnorodność kulturową, religijną i językową.

ARTYKUŁ 23

Równość kobiet i mężczyzn

Należy zapewnić równość kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach, w tym w zakresie zatrudnienia, pracy i wynagrodzenia.

Zasada równości nie stanowi przeszkody w utrzymywaniu lub przyjmowaniu środków zapewniających specyficzne korzyści dla osób płci niedostatecznie reprezentowanej.

ARTYKUŁ 24

Prawa dziecka

1. Dzieci mają prawo do takiej ochrony i opieki, jaka jest konieczna dla ich dobra. Mogą one swobodnie wyrażać swoje poglądy. Poglądy te są brane pod uwagę w sprawach, które ich dotyczą, stosownie do ich wieku i stopnia dojrzałości.

2. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, zarówno podejmowanych przez władze publiczne, jak i instytucje prywatne, należy przede wszystkim uwzględnić najlepszy interes dziecka.

3. Każde dziecko ma prawo do utrzymywania stałego, osobistego związku i bezpośredniego kontaktu z obojgiem rodziców, chyba że jest to sprzeczne z jego interesami.

ARTYKUŁ 25

Prawa osób w podeszłym wieku

Unia uznaje i szanuje prawo osób w podeszłym wieku do godnego i niezależnego życia oraz do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.

ARTYKUŁ 26

Integracja osób niepełnosprawnych

Unia uznaje i szanuje prawo osób niepełnosprawnych do korzystania ze środków mających zapewnić im samodzielność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społeczności.

TYTUŁ IV

SOLIDARNOŚĆ

ARTYKUŁ 27

Prawo pracowników do informacji i konsultacji w ramach przedsiębiorstwa

Pracownikom i ich przedstawicielom należy zagwarantować, na właściwych poziomach, informację i konsultację we właściwym czasie, w przypadkach i na warunkach przewidzianych w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych.

ARTYKUŁ 28

Prawo do rokowań i działań zbiorowych

Pracownicy i pracodawcy, lub ich odpowiednie organizacje, mają, zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi, prawo do negocjowania i zawierania układów zbiorowych pracy na odpowiednich poziomach oraz do podejmowania, w przypadkach konfliktu interesów, działań zbiorowych, w tym strajku, w obronie swoich interesów.

ARTYKUŁ 29

Prawo dostępu do pośrednictwa pracy

Każdy ma prawo dostępu do bezpłatnego pośrednictwa pracy.

ARTYKUŁ 30

Ochrona w przypadku nieuzasadnionego zwolnienia z pracy

Każdy pracownik ma prawo do ochrony w przypadku nieuzasadnionego zwolnienia z pracy, zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.

ARTYKUŁ 31

Należyte i sprawiedliwe warunki pracy

1. Każdy pracownik ma prawo do warunków pracy szanujących jego zdrowie, bezpieczeństwo i godność.

2. Każdy pracownik ma prawo do ograniczenia maksymalnego wymiaru czasu pracy, do okresów dziennego i tygodniowego odpoczynku oraz do corocznego płatnego urlopu.

ARTYKUŁ 32

Zakaz pracy dzieci i ochrona młodocianych w pracy

Praca dzieci jest zakazana. Minimalny wiek dopuszczenia do pracy nie może być niższy niż minimalny wiek zakończenia obowiązku szkolnego, bez uszczerbku dla uregulowań bardziej korzystnych dla młodocianych i z wyjątkiem ograniczonych odstępstw.

Młodociani dopuszczeni do pracy muszą mieć zapewnione warunki pracy odpowiednie dla ich wieku oraz być chronieni przed wyzyskiem ekonomicznym oraz jakąkolwiek pracą, która mogłaby szkodzić ich bezpieczeństwu, zdrowiu lub rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, moralnemu i społecznemu albo utrudniać im edukację.

ARTYKUŁ 33

Życie rodzinne i zawodowe

1. Rodzina korzysta z ochrony prawnej, ekonomicznej i społecznej.

2. W celu pogodzenia życia rodzinnego z zawodowym każdy ma prawo do ochrony przed zwolnieniem z pracy z powodów związanych z macierzyństwem i prawo do płatnego urlopu macierzyńskiego oraz do urlopu wychowawczego po urodzeniu lub przysposobieniu dziecka.

ARTYKUŁ 34

Zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczna

1. Unia uznaje i szanuje prawo do świadczeń z zabezpieczenia społecznego oraz do usług społecznych, zapewniających ochronę w takich przypadkach, jak: macierzyństwo, choroba, wypadki przy pracy, zależność lub podeszły wiek oraz w przypadku utraty zatrudnienia, zgodnie z zasadami ustanowionymi w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych.

2. Każdy mający miejsce zamieszkania i przemieszczający się legalnie w obrębie Unii Europejskiej ma prawo do świadczeń z zabezpieczenia społecznego i przywilejów socjalnych zgodnie z prawem Unii oraz ustawodawstwami i praktykami krajowymi.

3. W celu zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa, Unia uznaje i szanuje prawo do pomocy społecznej i mieszkaniowej dla zapewnienia, zgodnie z zasadami ustanowionymi w prawie Unii oraz ustawodawstwach i praktykach krajowych, godnej egzystencji wszystkim osobom pozbawionym wystarczających środków.

ARTYKUŁ 35

Ochrona zdrowia

Każdy ma prawo dostępu do profilaktycznej opieki zdrowotnej i prawo do korzystania z leczenia na warunkach ustanowionych w ustawodawstwach i praktykach krajowych. Przy określaniu i realizowaniu wszystkich polityk i działań Unii zapewnia się wysoki poziom ochrony zdrowia ludzkiego.

ARTYKUŁ 36

Dostęp do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym

Unia uznaje i szanuje dostęp do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, przewidziany w ustawodawstwach i praktykach krajowych, zgodnie z Traktatami, w celu wspierania spójności społecznej i terytorialnej Unii.

ARTYKUŁ 37

Ochrona środowiska

Wysoki poziom ochrony środowiska i poprawa jego jakości muszą być zintegrowane z politykami Unii i zapewnione zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

ARTYKUŁ 38

Ochrona konsumentów

Zapewnia się wysoki poziom ochrony konsumentów w politykach Unii.

TYTUŁ V

PRAWA OBYWATELSKIE

ARTYKUŁ 39

Prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego

1. Każdy obywatel Unii ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa.

2. Członkowie Parlamentu Europejskiego są wybierani w powszechnych wyborach bezpośrednich, w głosowaniu wolnym i tajnym.

ARTYKUŁ 40

Prawo głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych

Każdy obywatel Unii ma prawo głosowania i kandydowania w wyborach do władz lokalnych w Państwie Członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa.

ARTYKUŁ 41

Prawo do dobrej administracji

1. Każdy ma prawo do bezstronnego i sprawiedliwego rozpatrzenia swojej sprawy w rozsądnym terminie przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii.

2. Prawo to obejmuje:

a) prawo każdego do bycia wysłuchanym, zanim zostaną podjęte indywidualne środki mogące negatywnie wpłynąć na jego sytuację;

b) prawo każdego do dostępu do akt jego sprawy, przy poszanowaniu uprawnionych interesów poufności oraz tajemnicy zawodowej i handlowej;

c) obowiązek administracji uzasadniania swoich decyzji.

3. Każdy ma prawo domagania się od Unii naprawienia, zgodnie z zasadami ogólnymi wspólnymi dla praw Państw Członkowskich, szkody wyrządzonej przez instytucje lub ich pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

4. Każdy może zwrócić się pisemnie do instytucji Unii w jednym z języków Traktatów i musi otrzymać odpowiedź w tym samym języku.

ARTYKUŁ 42

Prawo dostępu do dokumentów

Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim ma prawo dostępu do dokumentów instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii, niezależnie od ich formy.

ARTYKUŁ 43

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich

Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim ma prawo zwracać się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich w przypadkach niewłaściwego administrowania w działaniach instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii, z wyłączeniem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wykonującego swoje funkcje sądowe.

ARTYKUŁ 44

Prawo petycji

Każdy obywatel Unii i każda osoba fizyczna lub prawna mająca miejsce zamieszkania lub statutową siedzibę w Państwie Członkowskim ma prawo petycji do Parlamentu Europejskiego.

ARTYKUŁ 45

Swoboda przemieszczania się i pobytu

1. Każdy obywatel Unii ma prawo do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium Państw Członkowskich.

2. Swoboda przemieszczania się i pobytu może zostać przyznana, zgodnie z Traktatami, obywatelom państw trzecich przebywającym legalnie na terytorium Państwa Członkowskiego.

ARTYKUŁ 46

Opieka dyplomatyczna i konsularna

Każdy obywatel Unii korzysta na terytorium państwa trzeciego, w którym Państwo Członkowskie, którego jest obywatelem, nie ma swojego przedstawicielstwa, z ochrony dyplomatycznej i konsularnej każdego z pozostałych Państw Członkowskich na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa.

TYTUŁ VI

WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

ARTYKUŁ 47

Prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu

Każdy, kogo prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule.

Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela.

Pomoc prawna jest udzielana osobom, które nie posiadają wystarczających środków, w zakresie w jakim jest ona konieczna dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

ARTYKUŁ 48

Domniemanie niewinności i prawo do obrony

1. Każdego oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona zgodnie z prawem.

2. Każdemu oskarżonemu gwarantuje się poszanowanie prawa do obrony.

ARTYKUŁ 49

Zasady legalności oraz proporcjonalności kar do czynów zabronionych pod groźbą kary

1. Nikt nie może zostać skazany za popełnienie czynu polegającego na działaniu lub zaniechaniu, który według prawa krajowego lub prawa międzynarodowego nie stanowił czynu zabronionego pod groźbą kary w czasie jego popełnienia. Nie wymierza się również kary surowszej od tej, którą można było wymierzyć w czasie, gdy czyn zabroniony pod groźbą kary został popełniony. Jeśli ustawa, która weszła w życie po popełnieniu czynu zabronionego pod groźbą kary, przewiduje karę łagodniejszą, ta właśnie kara ma zastosowanie.

2. Niniejszy artykuł nie stanowi przeszkody w sądzeniu i karaniu osoby za działanie lub zaniechanie, które w czasie, gdy miało miejsce, stanowiło czyn zabroniony pod groźbą kary, zgodnie z ogólnymi zasadami uznanymi przez wspólnotę narodów.

3. Kary nie mogą być nieproporcjonalnie surowe w stosunku do czynu zabronionego pod groźbą kary.

ARTYKUŁ 50

Zakaz ponownego sądzenia lub karania w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary

Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii.

TYTUŁ VII

POSTANOWIENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE WYKŁADNI I STOSOWANIA KARTY

ARTYKUŁ 51

Zakres zastosowania

1. Postanowienia niniejszej Karty mają zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii przy poszanowaniu zasady pomocniczości oraz do Państw Członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. Szanują one zatem prawa, przestrzegają zasad i popierają ich stosowanie zgodnie ze swymi odpowiednimi uprawnieniami i w poszanowaniu granic kompetencji Unii powierzonych jej w Traktatach.

2. Niniejsza Karta nie rozszerza zakresu zastosowania prawa Unii poza kompetencje Unii, nie ustanawia nowych kompetencji ani zadań Unii, ani też nie zmienia kompetencji i zadań określonych w Traktatach.

ARTYKUŁ 52

Zakres i wykładnia praw i zasad

1. Wszelkie ograniczenia w korzystaniu z praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie muszą być przewidziane ustawą i szanować istotę tych praw i wolności. Z zastrzeżeniem zasady proporcjonalności, ograniczenia mogą być wprowadzone wyłącznie wtedy, gdy są konieczne i rzeczywiście odpowiadają celom interesu ogólnego uznawanym przez Unię lub potrzebom ochrony praw i wolności innych osób.

2. Prawa uznane w niniejszej Karcie, które są przedmiotem postanowień Traktatów, są wykonywane na warunkach i w granicach w nich określonych.

3. W zakresie, w jakim niniejsza Karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez tę konwencję. Niniejsze postanowienie nie stanowi przeszkody, aby prawo Unii przyznawało szerszą ochronę.

4. W zakresie, w jakim niniejsza Karta uznaje prawa podstawowe wynikające ze wspólnych tradycji konstytucyjnych Państw Członkowskich, prawa te interpretuje się zgodnie z tymi tradycjami.

5. Postanowienia niniejszej Karty zawierające zasady mogą być wprowadzane w życie przez akty prawodawcze i wykonawcze przyjęte przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz przez akty Państw Członkowskich, gdy wykonują one prawo Unii, korzystając ze swoich odpowiednich uprawnień. Można się na nie powoływać w sądzie jedynie w celu wykładni tych aktów i kontroli ich legalności.

6. Ustawodawstwa i praktyki krajowe uwzględnia się w pełni, jak przewiduje to niniejsza Karta.

7. Wyjaśnienia sporządzone w celu wskazania wykładni niniejszej Karty są należycie uwzględniane przez sądy Unii i Państw Członkowskich.

ARTYKUŁ 53

Poziom ochrony

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie będzie interpretowane jako ograniczające lub naruszające prawa człowieka i podstawowe wolności uznane, we właściwych im obszarach zastosowania, przez prawo Unii i prawo międzynarodowe oraz konwencje międzynarodowe, których Unia lub wszystkie Państwa Członkowskie są stronami, w szczególności przez europejską Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz przez konstytucje Państw Członkowskich.

ARTYKUŁ 54

Zakaz nadużycia praw

Żadne z postanowień niniejszej Karty nie może być interpretowane jako przyznające prawo do podejmowania jakiejkolwiek działalności lub dokonywania jakiegokolwiek czynu zmierzającego do zniweczenia praw i wolności uznanych w niniejszej Karcie lub ich ograniczenia w większym stopniu, aniżeli jest to przewidziane w niniejszej Karcie.

*

* *

Powyższy tekst przejmuje, z dostosowaniami, Kartę proklamowaną dnia 7 grudnia 2000 r. i zastępuje ją od dnia wejścia w życie Traktatu z Lizbony.